

[Wellcome MS Sanskrit beta 359]

Contributors

Nityanātha.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vc4s6p4v>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

मुक्तसूनसपंक्ताप्रत्येकं भैरवं दद्धीः ॥३
विष्णुकाषट्टिकात् वृषभिकाषट्टीतात् इत्युटिका
वृषभिकाषट्टीकास्तारल्लवल्लभाउरजकम्भिति कांसर्वित्यत
चर्ष्णवासस्तावापिरोधयत्वा एव इत्युपर्युषलं स्तते वावसाम
येवत्तच्छर्विकाषट्टीत्यात् स्वामीन ध्येयपरिष्ठितवात् त्याः स्वा
पामुखेस्वामीनपराधारपेत्यक्षिः सवल्लक्ष्मीइत्येवामुख्ये
पोमुखवासंशाष्ट्यामुख्येवामुख्येवासम्यामुख्येवाम
सानामुख्यामीनक्ष्याविधारयेद् एव इत्यनिरन्तरं द्याव
हेनन्तु द्याविग्नारोपैत्यवंत्रभेद्यनामृतिशाम
हातयेद्यं त्रिमुख्यस्त्वामीनगतं रात्रेकर्त्तवल्लुविमुख्य
कुण्डलवत्तरात् वृक्षुमुख्यस्त्वनकम्भिकुमुख्येष्वित्याम
रुपिकं गव्यापिसोपद्यवंसपैद् विमुख्यवक्तुम्भ्य
लंभीयविषुल्लभम्भित्तरामीनतकरमकर्त्तव्यस्त्व
उत्तरं कर्त्तव्यप्रथमिं हृररसं शुद्धस्तत्पर्यामुख्य
कम्भिमागचेत्यद्य ॥५॥ उद्धम्भित्तरामीनेकतावल्लिति
उचक ॥ प्रथमापाहृपूर्वमुद्धम्भित्तरामीनेचेन्मुख्य
ज्ञेलिकामुख्यामुख्येहितियन्ततः तप्रावरत्रप्रस्थकान्व
मुसामुद्धम्भित्तियन्ततः तप्रावरत्रप्रस्थकान्व
लेपयेत्वामुख्यिकांशोषपित्यात् कुम्भिकम्भित्तियाम
त्रेतामुख्येवामुख्येपैत्यात् त्रेतामुख्येपैत्यात्
मुख्येवामुख्येपैत्यात् त्रेतामुख्येपैत्यात् ॥६॥

३२
३३
३४
३५
३६
३७
३८
३९

भृद्वितीय

श्रीगणेशायनमः श्रीवेकरेशायनमः श्रीपञ्चतरेनेनमः श्रीरस्तु ७ सच्चास्त्वान्तारेष्वरेषां
जगतांगुरौ भवेगहरोवंदेवंतिमांचंद्रशेषरो रसोपरसलोहानांतैलमूलविषेः सह मुसाखं प्रशयो पतं कथ
तेऽसरेधनां वेदानां विषयाभीनं च वित्तयत् वादीनां कौतुकार्थीयवधानां देहसिद्धये पंचिणां मंत्रसिद्ध
र्थविविधाश्चेदारकं पंचवंहमिदंशास्त्रं साधकानां हितं प्रिये रसतं देतुवैद्यानां आधितानां १४ गाधीनां
वाधिरवंदेववधानां चरसायनं पंचिणां पंचवं देव रसात्सिद्धिप्रजायते सुवर्णावसंदेहसत्त्वाधित्रिलोकयेत्
स्तोहं तिजरामस्मृष्टितो गाधिधातकं छात्रेव विधिति देहसत्त्वान्कृपाकरः मारपेत्तारितं सतं गंधकनेवम्
उग्रत बधस्याधुतिभावज्ञेरस्येवंविधागतिः दायहीनेरसोद्भुत्सृष्टितस्तज्जनार्दनः मारितोरद्दृश्यपस्यवंक्षमा
क्षान्महेश्वरः वेद्धकोद्देहलोहानां सत्त्वाशान्महेश्वरः वेद्धकोद्देहलोहानां सत्त्वाशास्त्राद्विवः दर्शनाद्वरसो
दोवै व्रं सहस्रांगयोहृति सप्तश्वेननसंदेह अगम्यागमनापहृ किपुनः भक्षणादेवं दर्शनिपरमं पदं अल्पमात्रप्र
योगिताद्विषयप्रसंगतः क्षिप्रमारेण्यद्वारतारेषेवै भरतेषिकः रसवेद्योभवेद्वैष्णवानुषेष्वलिकाविजिः श्रीसुरराम्य

कान्तः५

पात्रापुरुषक्विन्नालिसंवदाप्रंक्वचिन्नचां। वैद्यनेष्वयोर्भृव
दायादेस्मिद्वेष्यमुमाविकः यदुन्नेश्चुनाप्रवैरसरवंहरसाणी रसस्वंयुद्नाथचरीषिकान्नसमग्ने वा त्त
श्रादित्तिसंक्षिप्तां ताणां वश्रोन्नेश्चाग्नेन्नेन्नयत् उन्नंसप्तसिध्नेनरसवैयंकणलिके श्रुतेकरसरास्त्रेषुसोहृता
यागमषुव यदुन्नेबाहर्त्तेवमुत्तेवद्युमारके अंगेश्वबहुभिः सिद्धेष्यमेन्नेविलोक्यतत् यत्तेवयभा
साध्यं साध्यंद्येष्युतंजपेत्॥ तत्तसवेषिरियज्ज्ञसानभृतंसमुद्धृतं क्वित्तरास्त्रेविक्षानालित्तमेसंव्याच
नव्वचित् ॥ नानारसत्त्वाग्नुध्यमुध्यगुणमाह ॥ तेवसिद्धिनित्तवास्ति संप्रदायाकान्नेविवेद्यगादे
प्रयोगचत्तस्माद्यतोमयाङ्कतः पदान्नुगुरुसुरवलोनुलानुभृतंचयमया लूर्वतोकृतार्पयप्रकटीत्रियतेषु
ना यदेयत्तेव वास्त्वियरवास्त्विन्नत्वचित् रसरत्तोकरः सोयंनियंनाथनाविर्वितः ततःकुशग्नियत्वे
न संस्कारनरसकर्मेणि नागोवंगमलोवंज्ञि चांचल्यंचविषंगपि श्रसद्याग्निप्रहाराष्ट्रान्विसमग्निपार
देस्त्वितः जाग्रंधोत्तेवोर्नाग्नुद्यंवंगाद्यजोमलभ द्यहोवन्नेवीयनेभाः चांचल्यामिश्वांविषात्तिरि
स्त्रादेव सद्याग्निप्रहाराष्ट्रान्विसमग्निपार

युनोरसोविषं तस्मादेष्विशुध्यांश्चरमशुद्धिभिर्यते इसोग्रायूसुनश्चेष्टानांशतसंमितः पंचाश्चतं
चविंशद्वाहश्चाप्यवेगमेवगा पल्लाट्टनवज्जेवं रससंक्षारमुन्नमं अग्रागणचमंत्रणारसरक्षार्जुनादिकं छ.
अधोरमंत्रः अधोरभ्योथघोरभ्यो लारघोरतस्याः सर्वेभ्यो श्रवेसर्वेभ्यो नमस्ते लस्तस्येभ्यः तस्युरु
षायविद्यहेमहादेवाणीभीमहि तन्मोस्तद्वप्नोदयात् श्री छ श्री इतिश्रीपर्वतीपुत्र श्रीनित्यनाथप्रियवि
राचतेरसरक्षावररसतंडेरमणीहिद्वानामप्यथकोपदेशः श्री छ श्री अथस्वल्लस्यामाह तस्यल्ल
लक्षणं यावत्सत्तेनशुद्धेनमृतिमुपगतोप्रद्वितोगंधवंधो नोवन्नं मारितं स्याः ॥ अचगगनवधो नोपस्ताश्र
शुधाः सर्वाद्यं सर्वत्वो हृषिष्वप्निनमृतं तेलपाकेन्नातः तवद्देशः प्रसिद्धो भवतिवसुभुजां मंडले भूमात्
नीयः अथरसदेष्विवारणमुद्दिः अपातः संप्रवस्थामिदोषाष्विवारका गिरिकारजनीचूणः वोउद्दां
श्चैरसस्यतु मद्देशेनमध्यवल्लवेतं जंवीष्वप्नद्वेत्तिनं यत्वलंलोहमयंकार्याणां भूमधापिना अजामाक्षजुषा
दौचप्रगत्वेष्वितयंक्षिप्त तस्यापरस्त्वितं कृत्वात्मध्यवल्लविहस्तुतं वांविदेभात्ययेत्सतं गागदेष्विमुंवति

विशालांकोलचूर्णेनिवंगदेषंविमुचति राजवस्त्रोमलंहृतिचित्तकोरन्हृष्टैषणं चांचत्यं क्षम्बुन्हृतिपलाविष्णा
शनी। कदुचयंगिरीर्दृष्टंमसं द्यागिविकंटवः प्रतिदृष्टवलामांसीतज्जूर्णेसकंशर्वा सुरस्वतालितंखल्वे
सतंसित्पथपादं प्रगेकंपगहंयक्तप्रवरंविपर्वेण उभ्योत्तरसंरेनमद्वांडेभालयेसुधीः सर्वेषामि
निर्मुक्तः सप्तकंचुकवजितं जायतेशुद्धसतंतदेशकमीणाशोजयेत् मतांतरे तुमार्यविनिराचौर्णः सतंसप्तकंसिम
देयेत् पातयेत्यातनायंत्रेपश्चात्तुद्विनियोजयेत् मतांतरे आयंदंदेवतासंत्वकाक्तुरुंडीजणाद्वैः कक्षेत्तिमु
सलीकंत्याद्वैः सतंविपर्वेयेत् पातयेत्यातनायंत्रेपश्चात्तुद्विनियोजयेत् मतांतरे पारिभद्रस्मेषेषांस्ति
गुलंयाममानवं जंवीराणांद्वैवधिपात्यांपातनयंत्रके तत्पत्येजयेत्यागसप्तकंचुकवजितं जायतेशुद्धसतं
तत्पत्येवमीणायोजयेत् इत्येवंशुद्धयःप्रोन्तोयथेष्टुतांप्रकारयेत् इतिरम्भाधनमाह अथातोभूलिकानवस्त्रे
एसमाशणकमीणा द्रवंसदर्हीमेघनादचित्तर्वद्वाणमुष्टका वज्रवल्लीवलारोंहीन्दुरुंवार्धवंदिकाविष्णमुष्टा
केलाक्षान्वगोभुवाकतुंडिका कंशाचांशालिनीकंशसर्वस्त्रिशुंविकाः रंभागुंजाचनिमुंडीलज्ञारीदेवदग्नि

नीरा

वा: अद्वितीयाद्वयेष्वलक्षणात्मगताः जयाज्यंतिगारहोभ्रुंदंबकुरुंटवः कोश्तर्कीकरिवथात्मां
गत्वा सहदेविवा चक्रमर्दीमुक्तिकर्त्तव्याकाशवारविप्रिया: विश्वुकांताहस्तरौर्णवीस्त्रुक्त्वयोर्भैरुग्रेषपदुः इयते॒मूलि
वारव्यातायोर्जीयारदमारौ यतासप्तर्णवादेव यां संगृह्यैरसरोधिकाः अप्रसातागवांमूले पैष्विनाश्लक्षणात्म
गताः तद्रवेः इषाधितं सूतं तुल्यं गंधकं संयुतं तप्तवल्लेचतुर्थमिमविलिन्विमद्वयेत् ततिष्ठानवयेत् विसं
घटमहापुरु एवं स्त्रियुपैर्मद्युं प्रश्नाक्षयं पुनः पुनः ततो मूर्खापुनः पर्यावर्त्त्वं त्रिष्ठिष्ठेत् भ्रम्भरस्वापुरेष्या
दशाधामस्मानं व्रजत् द्रवेः पुनः पुनर्मद्युं सिद्धेण भस्मसूतकः मृत्विकामारितः सूता जारणाऽमवज्जितः संयहे
दृह्यत्वाहेषु रागहत्तीभवधुवं रसगंधकत्वेन द्विगुणविमद्वयेत् इत्येकं वायुमणीक्षीविश्वुकांताचमरुंगजैः
द्रवेविमद्वयेत् आद्वृद्विसंघटगतेष्वेत् इयवमष्टपावति रसमस्मं भवेधतं भेतां वृलीरुद्रजटा सूतं पर्मदीहि
नवयं पुरुषेद्वयेत् रुद्रामूलाणां भस्मवाप्नुयात् द्रवदालीहृशिकांतामारन्वालेन पैष्येत् तद्रवेः मप्तधासत
कुणीन्मूलितमूलिकां तसूतं तप्तेऽद्वात् द्रवदालीतद्रवं कुल्योपरिष्वेद् द्रैभस्मस्यात्तलवलोपमं राक्षेद्वं

श्री

३

अंकोत्तमादिकावलिः पिष्ठात्त्वेविसदैपेत् ।

वर्जनः क्षीरैः श्रीविनायकेन सप्तवारं प्रयत्नेन गोष्ठीं पेषण्यं पुनः पुनः काक्षो दुर्वृपं चांगं कषायं घोड़ा-रामं शकं
द्वाते न पुनर्मीयं हिंगुत होत्वा एसं क्षिप्तनिस्थ्यम् शशायां भूषणां वृषभेन अष्टभिर्वृषते सतो देयं हिंगुपुरेपु
रे अपामार्गस्थिवीज्ञनितथै दुर्लभता तच्छृण्यारदेयं मृषायामधरेन्नां धात्रालघुपुरैः पश्चात्तुर्मीम्बस
तां व्रजेत् कृत्वा दुर्वृपं देवमनिरपेष्यैः पुनः पुनः सप्तभास्त्रियते सतः स्वेतोगोमयाग्निना सतकं गंभकं तुल्यं दि
नोते तां व्रजेत् पुरेद्वृषभेन च इनां तेतम् तोभवेत् धान्याध्वं सतकं तुल्यं मर्द्येन मादनद्वारैः द्वैनैकं तेन क
लेन वास्त्रेणि प्राप्तवत्तिर्हां द्वाते यत्तेलैस्त्वा गर्वद्वारैः पुनः पुनः प्रज्ञात्पतक्षुतं भाँडेयाहयेन्नामित्राप्तिः
द्वात्प्रभस्यं मनेत्तरपुनर्मीयन्नामार्हैः पात्येन्नामनायं च द्वैनैकं भूषणो भवेत् द्वात्प्रधुत्तरै लेन सहं मर्द्येद्वृषभ
कैः द्वैनैकं तत्पत्तेयां च वक्षुणारग्नेन संशयः भूतसतो भवेत् सुभूत्ततयोगेषु शोजयेत् द्वृष्टपलं गुद्यम् तत्त्वम्
तार्धं गुधगंधकं मर्द्येन्नामस्त्रश्वेद्वैनैमेकं विरंतरं धात्राद्वृषभेयं च द्वैनैकं वक्षुणो भवेत् ७५ अथस्यामार्ह
वत्तमार्हात् ७५ द्वैमागो नुष्ठद्वृष्टस्य येवं तत्त्वमिति क्षमिति क्षमिति लोहविद्यस्य भागैकं खेतपाणामागमं न र

केशंशणांकानि स्त्रामीहु अनेनपेषयेत् यामदृशं दृष्टुं मध्यं तेन मृषा सुसंपुर्णं रोषणिता इसंक्षिप्तावत्कल्पे संनिस्त्र
 धच वज्रपूषाग्नियं चातेसम्यक्सूतम्यमारकः १ श्री छट्ठीत्रीपूर्वतीपुत्र श्रेनित्यनाथसि द्विरचिते
 रसरत्नाकरे रसरत्नेरसरोधनमेशणं नामदृष्टीयोपदेशः २ श्री छट्ठी श्रुपाकारसजारणमाह ३ श्रुपाका
 जारणापूर्वं सवीजोकारणोचते अजीर्णेत्रुयवीजनं त्रुपत्तं यनुमापयेत् ब्रह्मस्त्रुग्भाशेप्रमदोहीमहेभ
 शी तस्मात्त्रसर्वप्रथत्वेन ज्ञानितं मारणेयसं संस्कारणामयं भ्रमोपकृष्णात्पोषीर तमधेकटुतुव्यापं तेलं स्त्रा
 इसंक्षिप्तं दाक्षामाचीद्रवं हयं तेलतुल्यं पुनः पुनः गंभकं त्रीहिमाचं नक्षित्रातं च निरोपयेत् तत्प्राप्तेसाकं हयं
 जूर्णीवावान्त्रुद्वरपैर्दं स्वांगद्वीततांजाता जीर्णतेलं च गंधकं दाक्षामाचीद्रवं काग्निं दत्तादत्तानुजारयेत् मृण
 धागोमयं सार्वदं दत्तादोर्धेधिपावकं षड्गुणं गंधकं जायै सहं सौरं मुखं भवेत् तत्सूतं भद्रं येत्वकल्पेजन्मीरेभद्रवेद्य
 नं च तु यस्त्रुतांशकं पूर्वं वद्वाविंशां शंततेऽपुनः योद्यशांशं शाद्वेषं पञ्चं सुतेषु जापयेत् शिरिणितेन संक्षिप्तं मर्षयो
 भद्रवतेलकेः लिप्ताहेमंक्षिपत्तेयामं जन्मीरजेद्वेदः पर्दं पूर्ववत्तिभात्मृषा जन्मीरजेद्वेदः पूर्यदात्

येत्वा यिं दक्षाद्वैदेश्यजारयेत् ग्रासेयासेतुतंमर्द्ये जंबीशणां द्रवैदृढं चूलिकालवणं गंधा मभावैत्तेलपित्तयोः
पिष्टाजंबीरनीरिणाहि प्रपत्तं प्रलेपयेत् इत्येवं जारणाम्बायीततः यत्तं विमारयेत् अथवानिमुखं सूतं बीरयोगेन जा-
रयेत् ५१ अथविद्यं च माह ७१ विद्यं च प्रवक्षणमि साधं ये द्विषगुजमः शुंसवचर्णीरविश्वीरेश्वातपेभाव
येदृढं तद्युंबीरलद्रवैदृढं द्रवैदृढं चूलिकालवणं गंधा प्रभावेवित्तोत्तेत्तयोः ५२१ विद्यं च रेपा
स्त्रापदं प्रलापयेत् इत्येवं जारयेत् उल्लिखत्तालवणं यित्तालवणं चूलिकालवणं गंधा मर्द्यजंबीरजैश्वर्विद्यैनं धूमसारकं सुव
चेलामजामृते क्वाण्यं पामचतुष्टयं कंटकारीचसंकाध्यादिनैकं न रम्बूकैः सज्जिक्षारं त्वात्तिलैकं कासीसं
चयिलाजित् जंबीश्यथ द्रवैर्भव्यं पृथग्यामचतुष्टयं त्रेपालवीजं तत्कुहीनं मूलकानां द्रवैदृढं संधवं दं
कं एंगुं जामिग्रुमूलद्रवैदृढं एतत्सर्वैसमांरां त्तुम र्द्यं जंबीरजैद्रवैः तद्वालं रक्षये द्विलाद्विरोयं वर्द
वानतः अनेन परीयस्तं यसतेत प्रयत्नके सर्वाधंसकूलो हानियथेष्टानिच जारयेत् मारयेत् पु-
र्वयोगेन मारणं शान्त्वयेत् तुंबीसमूलमुधृत्यग्रोमूत्रेण सुपवयेत् तद्रवैर्मर्द्यै सूतं द्विनैकं वांतसंपु-
कुंजीं तत्त्वाद्विद्यः

दे क्षितिनियमिकारेयुधीधश्चतंधयेत् मदूग्रिनादिनैकं तु परेच्चुल्यां मतो भवेत् गोषु तं धकं सदं पि
 द्धुपिंदं प्रकल्पयेत् कुमारी इत्यपथ्यस्त्वं हता सूचिणा वेष्येत् छ व्यपरसमारणम् शाह छ तं कां
 तं संपुटे सधाविभिलृघुपुटे पवेत् ततो धाते धम् शायाणं भवेत् मसं शणोंधुवं रामवृक्षस्य पक्षानिफलान्या
 हायन्नायेत् पेषयद्वै विदु भेनते न प्रयां प्रलेपयेत् आदिप्रसतगोजाते जारचूर्णन प्रयेत् तं न धेसूत.
 कं रुधाधाते मस्यात् मागुयात् वर्कर्तीकम् बामाचीचकं चुक्के कटु तुं विका काकं जंघाकाक तुंडीकालिका
 काकमंजरी पिष्ठेतावत् च प्रयां ते लं पंक्ति तारसं शिष्येत् साक्षिदेनम् वंतते लेशाद्वै लित्तेद्वै सधातद्ध
 रपन्या दृष्टवारं पुनः पुनः महेत्तिसम् शायाधातो भवेत् मतो नियामके मद्या दृढं यामं च तुष्टये
 द्वृगुणोंधुते लैश्च पवेत् मदूग्रिनाशनैः यावद्वो दं भवेत् तु एधयल्लाह संपुटे हरीतको जलैषिष्ठं लोहवि
 ष्टेन प्रत्यक्षां क्लताते ज्ञानं क्षिप्तां चासं पुटं चां ध्रुयेत् पुनः तस्याध्येत्तिकाकारं वृत्तं शिष्येत् कृतिवेत्
 तद्वं प्रेतावत् यामं नागो धुतो भवेत् न धयेश्च पुनस्तावत् द्यावत् दं विनां वृजेत् एवं पुनः पुन भातस्त्रियमैम्

यतेरसः नियामकाप्रथावचीमूलस्थानमारकप्रेणि सपर्क्षीक्षीषेणीवंधामत्स्पात्तीरांखण्डिका
काकजंघाशिखिदारवाबंहादेशारबुकप्रिका वषीभवंत्वर्मीमूर्वाचर्मीत्यलविंकिका रातावरीकञ्जकली
वज्ञकंदादिकनिका मंद्रकपणीकिपागाचित्तकोगीष्मसुंदनि काकमाचीमदागुहिदातिलपनिका: श्वे
तार्कीशिगुच्छन्त्रमग्नवर्गहेतकी गुद्धीमुसल्लीपुंखाभंगराइत्तचित्तकं नारंगसराणमुंडीमलंकापोतकी
तथा सेधवंशेतवयोधसांवरंहिंगुमीसिकं विष्णुकांतासोमवल्लीव्रणाधीयक्षलोचनं व्याघ्रपाठीहेसका
दीवश्रिकालिकुतुंवकं स्वयंभःकुसुमकुंभीहस्तिसुंरीदिवाहणी एकानिमूलिकान्याकुःस्तयाप्रोक्तानिपावती
एतैः समसंव्यस्तंवादेयंवाष्टुदशापिवा मारणोमृष्टिनेवंधेरसस्येतानियोजयेत् अप्रसूतागवांमत्रैःपि
द्वापूर्वनियामकान् तद्वेमीरेन्सतंयणापूर्वेदितंक्रमात् द्वयवंजारणायुनंमाइणांपरिकीर्तयेत् परी
शासारितःसूतेभर्त्यातयोद्योहिता अधस्तादग्निनप्तमेष्टुक्षिणास्तिष्ठतेयथा तदामस्मिण्जानी
याचुल्यांयामनिरीक्षयेत् १५ ओ श्री इतिश्रोणवेतीपुवनियनापुसिद्विश्वितेरसरवाकरेरसरंडे
जारितोपारितःलहोजरादादिक्रोगहृत्राप्रकृतोवादिनारामवद्दःतर्वत्त्वोजपेत् ॥१

रसमारणाभिकागेनामवितीयोपदेशः ३ श्री ७ श्री अथशुद्धसतथप्रर्जनाविधिमाह श्री श्री
 श्रुणातःशुद्धसतस्प्रसुनाविधिस्यते मेघनादवक्षादिंगलशुनंमर्दयेत् नष्टपिष्ठंनुतद्वेलंहिंगुनाविष्ट
 यद्वाहिः पवेत्त्वरायवस्तुद्वेत्त्वन्तद्वेत्त्वन्तिना उधेत्त्वमेघनादाय वृद्धस्त्रियावंधयेत् उधोधोगंधकंतुलं
 दत्त्वासामनत्वेत्त्वेत् जीर्णगंधपुनर्दृशंषड्डिर्गर्वेसमंसमं पृज्ञाणगंधकंजीर्णभृत्तोगग्रामवेत् गं
 धकंधुमसारंचशुद्धसतंसमंसमं वद्वेत्त्वेत् जीर्णगंधकं योग्यकंचर्णयेत् तत्त्वले काचकृपानिवेशयेत्
 स्त्रीवीरादनायामन्तुवालुकायंवकंपत् पावयस्त्रियादोहन्तुउधेत्त्वंगंधकंत्यजेत् अधस्त्वंसमा
 हायसर्वपागधुयाजयेत् शुद्धसतंदृधागंधंसतार्पंसंधवंभिषेत् इवःसितजयंग्राममर्दयेत्
 वसत्यं कृत्वागोत्तनुत्त्वाष्ट्रियम् श्रायायांतेनिस्थापत् श्रायाष्ट्रियाधमक्षित्तिसतमामन्तुलेभिषेत्
 तस्याद्रसंसमुद्धरात्तिकंटरसभावितं योजयेत्तर्वयोगेषुधमेहामधरपतेत् रसार्थगंधकंमर्दयेत्
 त्तेषुकंतुगोलवेत् कृत्वात्तवंधयेत्त्वं तेलायवत्तेवेत् गोमद्वांतमतिंयामन्तरम् त्वेत्त्वेत् गोपयेत्

त्युनेवस्त्रे वधाणिष्ठं महादृढं गुब्धं निरुद्धम् शायां तत्स्त्राणि नापवेत् उधर्मा भगवद्वाग् अधोभा
गं च रुधर्वकं रसायणिवत्तेनि सेधये द्विवसवयं पश्चादुभृतं सतं योगवादुभृतं सयोजात स्यचा
लस्यविश्वां एलमावीजकं चांडालीस्थिरं सतं सतं पादवर्तेकाणं जयं त्यामर्दीयद्वावेद्वेन कं तत्त्वुगोलकं लि
ष्यासहरेयापलेपयतां सुमं पुटं तन्मध्यगोलकं लिष्याद्वियामं स्वेदयलूपु वालुरायं च मध्येतु समुद्रयतः
पुनः चित्तकः सहदेवानगंधमः लेपयत्वमिः संपुटं वेषयद्विमसत्यालेपयत्वापयत् तं सधानां द्रम्यायां
धातेसंपुटमाहरत् सक्षमन्तरिरद्वेगन्द्वागगाहम्परायः संपुटं तुल्यसतं स्यान्द्वावेद्वेन सणा च
नाकद्वैर्मद्यां द्विनं गंधां एसतनं अध्यमृषाणं सद्यभृतरमृष्टिनोदिनात् क्लवाषुं गुलामृषां सुपद्वाम्यया
दृढं मृषागम्भीविलप्याधमूलर्तुलपवज्जेः तन्मध्यसतकं भिस्त्रामृषाप्रसापवत्तितद्वेः रुधातेलवणो यं च चुलां
दीपाणिनापवेत् समाहान्तेसमुद्रत्ययवमावं ज्ञापवे तुरुं टकरसेस्त्राधीमातपभावयद्वसं लताकरं
जपवेवाद्वागुष्टनविभर्यत् द्वेन कं भ्रातिं संमावृसर्वयागेषु यजयत् कासीसंसंधवेसतं तुल्यं तुल्यां विभर्य

१० अनुवाद विजय कुमार शर्मा

टेलोहजेद्वेषे पुर्येद्वपुरनावद्याकज्जीर्णितिगंधकं एवंपुनः पुनर्दैयं यावद्वंधं तुष्टुणं इत्येवं गंधकेवद्वे
स्त्रस्यात्मवर्गोग्नित मृषाजंबीरविस्तारदीर्घशांगुला सुपर्वं साद्यपाकाणीस्त्रीत्वं भांडमध्यगा
विभागनालुकामध्यपादांशेनवहिस्थिता पूलेकंचार्णितिं गंधं मृषामध्येविक्षिपेत् शुद्धस्तं पत्तेष्वासि
पे नगं धं पलं पुनः मांडमारोपयन्त्रुत्यां मृषामाछाययतः मंशग्निनापत्तावद्यावं निर्धमतांभवेत् गं
धधूमगतेपूर्योकाचिमाचीद्वेस्त्रां देवज्ञीठपुनः पूर्यनागवल्लीदलद्वे त ज्ञीठेधूर्तजस्त्रै प्रश्नि
ताशानैः पत्तन यावज्जीर्णितहं धं काचमाचादित्युनः दत्तादत्तापत्तावद्वुत्तरं क्रमद्वं भीतम्
षासमाहाय जराच्यापिहरोरसः योजयेद्वं धवं धयं सर्वयोगसुसर्वदः कज्जलाभाग्यथास्त्रोविहाय
घनवापलं समृद्धितस्तथात्मेणनानावर्णितहृचित् रसोत्तमात्मितात्मस्तेमृद्धितोवंधनागतः प्रसे
कं योगश्चाहंस्यात्तद्योगेषु योजयेत् मारीतेऽहसिध्यर्थमृद्धितोच्यापिनन्नानः रसमस्मक्कनिश्चो
गद्वार्णेमृद्धितक्त्वाचित् वस्त्रद्वयोपयुज्जीतशाब्द्यरुद्धनवस्त्रवा हस्तेभिं गेतदावैर्णोरसयत्सप्तिं रसं

पारदंकिमिकुष्टघ्रं बलमायुष्णदृष्टिरं सेवनात्सवेदोषप्लंस्चांगुह्यकषायकं सतेगुणानंतरकोटि
 वज्ञेन्मृद्जेसहस्रं कनकेश्वरातैकं तारेगुणाशीनितरथकांते ताष्णेचनुःयष्टिरवैतरथ्कीः ४३ श्री ४३ इति
 पर्वतीषुवनियनाथसिद्धिरवितेरसरत्वाकरेरसरवंडरसभर्तुनवंधनाखिदाशनामचतुर्भेषिदेशः ४४ श्री
 ४४ अथउपरसानांशोधनमाशणमाह ४५ गंधकंवज्ञवेकांतंवज्ञाधंतालकंशिला खपरंक्षिदितु
 धंचविमलाहेममाखिकं कासीसंकांतपाषाणं वशटांजनहिंशुलं कंकुष्टशंखभूमिंठंकंठांचशिलाजितु
 यतेउपरसीशीधामायाद्यासदाकवित् अपवकुरुतेवुष्टंपितंगापंधमंसंजां हंतिर्वीर्यवतंस्तुपंगंधकंडाध
 यदतः साज्ञामांदेष्यः क्षिप्तामुखंवस्त्रेणवंधयेत् तत्प्रेक्षिणीतंगंधुं क्षिप्ताभावेणारेधयेत् भांतुनि
 क्षिप्तज्ञांगारेकृध्येत्यंपुटेलघु ततः क्षीरघुतंगंधुं गुद्येगोषुयोजयेत् वंगुणासष्टपैरं उत्तेलंवाष्पुसुम
 जं मेषक्षीरंघुतेवाष्पगोक्षीरंवारनालकं येतेष्वेकंनभाहंनुकिंचिमानं प्रप्रयेत् वधावस्त्रेणतद्वृगंधम्
 एतिथोपरि लोहपावेणारंधाषुपुष्टेस्त्रापंचरपैर् साग्निरत्वत्कैः प्रणमेवंशागंसमुद्दरेतंदुन्नरतरंदु
 न्नरतरंदुवैष्णवी

ष्टुगुष्टं द्राव्यं च पश्विनत् पुनरेवं प्रकर्त्तयं मुसिद्वौ गंधकोभवेत् ७१ अथ गंधक तैलपातनमाह ७१ अथ गु
द्वै स्पृहस्पै तैलपातनमुच्यते देवदार्वम्लपं लोविनारंगं वायदारिमं मातुलुंगं यथा लामं द्रवपतस्य गहनं
गंधकस्य तु पांशुं शंटं वाणां द्रवसंयुतं ताम्भां गंधकं भावां विभिन्नैरस्तः पुनः हुन् रतुलकीकर्मा लगुनं स्वशालि
वा शिगम्भूतं काकमाचीवर्षे संशोधितिहृणं फलागस्थकम् रुरीवं याकहृतिकीमयं मातुलुंगरमैः पिष्टाक्षिपैर
रं उतैलकैः अनेन लोहपात्रस्तु भावयेत् गंधकं विनारं सोइतुल्यांतु जायते गंधवज्जितं

इदं गंधक तैलस्याद्वृत्तजद्योगेषु योजयेत् अथ वाकेस्त्रहिभीर्वद्वंलेप्यं नुसमधा गंधकं नवनीतेन पिष्टा
वस्त्रं लिपेनुतं तदूर्तिज्ञलितां कृता धूताधैर्यमधोमुखे तैलं पतस्थो भाँडे गांशुं योगेषु योजयेत् रुद्धो
गंधो हरेद्वाग्नं कष्टमद्युजगहरः अथिकरीमहापुज्ञो वीर्यवद्वंकरोजित्व ७२ अथ वज्ञराधनमाह ७२
हतो वीद्राजनं पैतृकृष्टगुल्मरुजाकरं पांडुतापगुरुतं च तस्माद्युद्देशमायेत् व्यतरक्षणापीतक्षला

जातयः रसायनेभवद्विप्रः गुभसिध्यष्टदयकः क्षवियोमसंज्ञेऽन्नोवलीपालतरोगहा इव कारि

चतुर्वर्जन्त्यस्मा

२१३२

भवद्वैरयः पानोदेहम्यशब्दिकृत ऋषिश्ट्रोरुजाहंतिवशसंभवरेतिच पुस्त्रीनपुंसकभेतिलक्षणेनतुल
 संयत् वन्नाः पल्लवसंपूर्णस्तेजोलुटोदहतराः पुरुषास्तेसमारम्भातारेगाविंदुविवज्ञिताः रेगाविंदुममा
 युन्नाः पुरुषास्तेविविष्मताः क्रोणपवदहाय हीर्विष्मानपुंसकं प्रवृश्वमिवशेषापुरुषानसंबंधकाः
 शरीरकांतिजनकाभोगदाववज्योषिता नपुंसकांद्वृत्यवीर्यः कामकाः सत्ववज्ञिताः स्त्रीरक्षस्त्रीणांप्रदातया
 द्वीपेद्वीपेतथैक्त सनेषांसर्वदायोज्यः पुरुषेन्द्रवतराः गहीतातुरुभंववज्याधिकंहोदरेक्षिष्ठ यमिष्ठादि
 एथालेपाकरिष्णायोविषानयेन निशायांतुचतुर्यामनेशांतेताश्वस्त्रैः सेवयेत्याच्येत्वंसप्रशवेणनुधु
 ति मेघनादशनीश्यामाश्रिंगीमहनकोइवं कुलुभवेतसंवारुं श्रगस्त्रिसंदुवाषिका एतेषांसजलेः कामैः
 वेज्ञंजंवीरमध्यगां रोलाष्ट्रैर्यहंपाचयेववज्ञंकिरोधयेत् कुलुभंकाइववाष्ट्रैरोलाष्ट्रैविपाचयेत्
 याद्वकंदगतंवज्ञंसप्ताहाच्चुद्भुव्यते याद्वकंदगतंवज्ञंमद्वालित्वापुटेष्वेत् यहेणत्रास्तमुद्दुत्तात्य
 मूर्वेणासेवयेत्वज्ञस्त्रिरेणावासिंचादेवंगुधंचमारयेत् ५४ अथविप्रजातिवज्ञमारणमात् ५५ वि

प्रजायादिशुद्धानांमारणंन्यतेपश्च, अथथवदरी मुंडीमासिकंतंकटास्त्रिले तुस्यस्मुहिपणःलिष्ट कञ्जंतद्वाल
कंक्षिपेत् सधागजपुटेपण्डिप्रजातिमताभवेत् कैषणजातिवचमारणमार् कर्मीर्मेषभृंगीदृदंवउदुंवरं अ
र्वेदुष्णैःसमंपिष्टाविप्रवन्मारयेधुवं कलाचातिवलागंधंपेषणेत्प्रपास्त्रिव उत्तरवास्त्रादुष्णैवद्यामयेत्तुभव
त् सरणांलशुनेदंवं समंपेष्णैमनःविष्णा वटक्षीरेणमूषांतःविप्रवन्शाद्वमारणं विष्णस्तेषांमयेनेत् तनदौषध
योगतः नपुंसकमतिस्तेषांनतुनीमौषधैस्मृतः ४३ अथसमुदायवचमारणमार् ४४ विवर्षद्वकापीसि म्
त्वंकांतमुखैःसह नारीस्तन्येनसंपेष्णैमूषांध्यातोमतोभवेत् मेषश्वंगभुजंगासि इमेष्टुंग्लेत्तसैः शशाद्
त्वैःसमंपिष्टावच्चुषेनगोलकं क्लशात्मध्यगंवज्ञंमयेधमनेनव विवर्षनागवत्यास्त् कापीस्पावाधम्
ह्लवा विष्टुतन्मध्यगंवज्ञंक्लशामूषांनिरोधयेत् परेहजपुटेत्वमयेत्समधापुटेः मदुणानांतुस्नेत्तसमधा
तन्यभावितं वैष्टयेनवदरीपवेसधागजपुटेपवेत् पुनर्लौषिष्टपुनःपाचांसमधामयेधुवं वज्ञंमहानहीनुनाशि
मोभावंमुहुर्मुहुः स्तुद्युर्मातुरंन्यानांद्रवैष्टाकेनचां न्त्वं कल्पनकैर्मांसेनवेष्टितवेष्टयेन्युनः भ्रागस्यमद्यस

सम्यातेभस्मसनापुणान् रक्तेदोलस्यमलेभमेघनारम्यकुद्यले वेष्टितैर्वेष्टितंभातंवज्रंभस्मभव्यते व
 ज्वसायुर्वेलंहृपंदेहसौख्यांकरातिर सेवितोहांतरोगाश्चमतवज्ञोनसंशयः ४७ अथवैकांतमारणमाह ४७
 वैकांतेवज्ञवद्योध्यनीलंगलोहितंतरवा हयमवेशाततिसंचेत्समतंप्राणिसप्तमधा ततश्चोत्तरवासपणायंत्रां
 गेगोलकक्षिषेत् सधामूषांपुटेष्या दुध्येगोलकेषुनः क्षित्वाहध्यापवैदेवंसप्तमधाभस्मतांनयेत् भस्मिभ्
 तंचवैकांतंवज्ञस्त्रानेनयोजयेत् ४८ श्री ४८ इतिभेषपर्वतीयुवधीनियनाथसिद्धिरचितेरसरलावरर
 सरवंडेवज्ञवैकांतमारणाधिकारोनामपचमोपदेशः ५ ४९ श्री ४९ श्रीरामःशरणंभम ४९ अथग्र
 भक्तरोभनमारणमाह ५० अध्रक्षेदमाह अशुद्धनिरेत्युवर्धये-मारुतंकरं आहारभेदयेदत्ता
 नुमंदायिविमिर्षकः क्षम्बंशेतंपीतस्तंयोज्यंयोगरसायने एनाकंदृदृंनागं वज्रंवेतिवतुविषं पिनामा
 द्यास्त्रयोवज्ञानवज्ञानेसमाहरत् मुंचयग्रोविनिक्षिप्तःपिनाकोद्दलसेवयः दर्दुरोनिहतोंद्युमोकुरुतेदर्दु

धनिं नाणश्चामौविनिभिसे स्युकारंविमुचति येतेषांप्रभाणादेजायतेरोगसंचयः वन्नाधवन्नुवन्नस्तु
नविंचिद्विहतिव्रजेत् तस्मात्वन्नाधवन्याधिवाधिकम् यजित् धमैवन्नाधवन्वन्नैततः क्षीरणसेवये
त् भिन्नपञ्चतंत्रं व्याप्तिवामयनादां लग्नोद्दीवैः भावयेत्प्रथमं त्रेतं गुणाधिविवाभवं च अथधस्यद्वैभागौ मुस्ताचेवं ज्ञ
लैः सह द्विद्वन्नस्त्रापयेत्याचेततस्त्राप्त्वं प्रपेषयेत् वधाधांन्ययुक्तं स्वं मद्देयं तां ज्ञिकैः सह अथवां लग्नातं
शुष्टुं गुदधांन्याभवं भवेत् पुनर्नवामेषनादद्वैधांन्याभवं इनं मर्यगज्जपुटेष्याज्ञिं आसरणकैः पुनः॥
इवमुस्ताभवेभविं पथवद्वैयं पुटवयं कासमद्वैसः पुनर्गोमवैचिपलेशि यग्नोधस्यजटाकाधैर्द्यंस्त्रपुटं
पुनः षड्जं वीरनीरणगोक्षीरणपुटवयं एव पर्वत्वलैः वैश्यां देशात्थावैमं पुटे निश्चिं ज्ञायते द्युभां यथागो
गोषु योजयत् मुस्ताकाधवन्याध्वं पञ्चविंशत्युटेः पञ्चत् गोमवैचिपलग्नाध्वं तक्षाधैपूर्ववत्यचेत् पञ्च
किंशतपुटेरवं कासमद्वैवैः पञ्चत् देयं पुटवक्षीर्श्वमद्देयेच्चपुटेपुटे निश्चिं द्वजायते द्युधं नरामत्यसुजा
एहं भांसीधवश्वभागेक्ष्वामागोट्कणाचतत् पिष्ठूतरं द्वमूषायासुधातीवाग्निनाधमैत् स्वभावक्षीतलं

चर्णं सर्वयोगे युयोजयेत् धान्यां भक्त्यस्यां लिष्टुं पुक्तमं च से चयेत् कां जिकै धीरये हृषीभावां मंस्तारनाल
 कैः पुटेन मंत्रारनालैः संशोध्य युनः पुनः पुटेवाध्यनेनावद्वैरहार्यं पुनः पुनः ततस्तत्र खिपेतु ग्येषि ष्टुत्य
 दुर्घं च रोषयेत् दुर्घेसिनं पुटेयचानन्हं ग्येन से चयेत् एवं विसमवाराणि रोष्यां येषां पुटेपुटे येषां एव
 तापचेह्म्बात्यामयोद्याविवालयेत् दुर्घन्देवततो दुर्घेषु पुटे पश्चात्युनः पुनः एवं समदिना दुर्यादीपा
 कं तु पुटेनिरां तंडलीवज्जवलीचतालमूलीपुनर्नका वा द्वैश्च मस्तिष्कैववलाचयपयसासह एतेभ्य पषयेत्
 धान्याभक्त्यस्यामुष्यदशां दां मरिचं खिपेत् येषयेदम्बवर्णणा आम्लभावां देनवयं तसुष्टं संपुटेधामयाव
 दिगंगारकैद्वै दुर्घं पात्रं निवार्यापसिंचयेदम्लकेनतं चाम्यं तत्रैव षड्गारमान्त्रैः संचायुनः पुनः अगस्ति
 द्विगवष्ट्रिष्ट्रूलं तत्यवज्जैरसैः पिष्टाभुं से चयेनषट् दां म्यं च लिष्टेचयेत् सिनामहाउर्योक्षीरैः दां लासं लिं
 सेष्यामध्यकं स्थापद्विः पुटैः पाचं पिष्टापिष्टुपुनः पुनः मत्स्यामयावैकवीरयाद्वैः पिष्टाविधापयेत् एवं

गजपुरैः पाचं निश्चंद्रं छियते भक्तं धां गाभकं द्रवैर्मद्यं पत्या क्षीनुलद्वीभव प्रलज्जैः कोकि लाक्षस्य कुमारेश्व
तमुर्योः वा घीकं द्रपुनर्व्याद्वैन मैकैविमर्शेत् तुं जराण्यः समपुटैः पिष्ठापश्चात्युनः पुनः ततस्तं चाम
तेपाच्यां पिष्ठातत्र समधापुरे एवं निश्चंद्रतां यते सर्वयोगेषु योजयेत् धां चाप्तद्वैपां तुलं गोमत्वैः तुलसीद्रेवैः
वासुदाम एषानील्यादिनं पिष्ठापुटेपचेत् द्रवैः पुनः पुनः पिष्ठाप्तनं तेषु पुटेपचेत् रुध्माध्वाविनाशं तु निश्चं
द्रं चाभकं धवं प्रलज्जै फटवायोः कां निर्वै वपेषयेत् तेन चासु दिनं मदे दध्यायुनं पुटेपचेत् एवं विचाद्वैः पश्चा
नधीपद्यां विधापुटै च तुः गजपुटेवं निश्चंद्रं सर्वरोगजित् धां गाभकं रविश्चैर्विप्रलद्वैश्वरा मद्येषु पुटै
पश्चान् समधामीयते भक्तं धां गाभकं तुषां न्लां तमात पैस्तु योगेदिनं यामं देतुत होलं रुध्मागजपुटेपचेत्
एवं करणसितो यां तस्यापां पेषयां पुटेपचेत् एवगोक्षीरमध्यस्तु स्तु यां पेषयां पुटेपचेत् ततो चासु लस्य वापीमुग्गो
सीरेश्वरपुनः पुनः घर्मपाकं मद्येनं च पुटेवततः च मात् एव विश्वात्युटेश्वरमतो भवति निश्चयं सर्वेषां महिता
धाणां ममुतिकरणमुच्यते विष्टो थृत वायं च पलान्यादाय शोउद्वा गोघुतं वपलां गद्वौ मताभ्युचपलाच्च

श एवीद्विसंलोहपात्रेणयन्मदुवच्छिना द्वेजीणेसिमारण सर्वयोग्युयोजयेत् अनुफानविनांशुभंज
 एमुख्यस्तापहं योजयेदनुफानविततदेगहशक्षणात् मतंचाभ्यंहरम् यजरागमनेवण सवितंदेहटाण्ये
 चहृष्टपूर्वीयकिरातिव छ श्री छ इतश्रीपावतीपुत्र श्रीनियनाथसिद्धविश्वितेरसरत्नाकररसरवेत्त्र
 ध्रुक्मारणं नामधष्ट्यपदेसः ६ छ श्री छ ग्रथतालक्ष्याभनमाह ७ यशुद्वतालमायुक्तं कफमा
 रत्नमेहकृत् तापस्त्रांगसंकोचे कुरुतेनशोधयेत् तालकंकाणाःक्रतादद्वांशेनवटेकणं जंबीरेधर
 वेष्टाल्यंकांजीकेःक्षालययुनः वस्त्रेचतुर्गुणिवधा रोलायंविनंपवेत् सत्रॄणीशनालेनदिनंकूरमांडजेः
 रसेः स्वयंवर्षात्मलीनोयः स्तालकंशुद्वामायुगात् मधुतुल्येषनीभतेवषायव्रद्यमलजे विवाहंता
 लक्ष्याभ्यंपिष्ठामृतेश्वरमाहिषेः उत्तरेदशभिर्देयंहथापुर्वेषयेत् यवंद्वादशायापाचारुहयोग्युयोज
 येत् तालकंपादृलीवंधंसर्वणिकांजीकाधिषेत् शोत्रायंविणायामेवंततःकृमांडजेःरसेः तिलतेलेःपरेष्य
 मंयामेविषफलाजलैः एवंयंविचतुर्यामंपाचांशुरुधितालकं तालकोहरतेरणात् कुष्ठमुग्धजरंतवः शोषि

तःकांतीर्थिकुरुते हायुवर्धनं ४३ ग्रथमनःशीलसुद्दिमाह ४३ ग्रथमीमत्तक्ष्वं ग्रथुद्दुरुतेक्षि
ला मंसाग्रियलवंभंचरुद्दसर्वसज्जापहा ग्रजामृत्त्वैस्त्वंपचात् रोलायंत्रमनःशीला समधायनणि
त्तेश्वघमेभावामसुद्दयेन जगत्तिभंगज्ञोमृत्त्वन्नागस्तरसेत्तिलां रोलायंत्रपरेयामं पामंभगोभमृत्त्वज्ञः क्षा
लयेटारनालेनसर्वयोग्युयोजयेन ४३ ग्रथरसक्तुद्दिमाह ४३ नरमृत्त्वेभगोमृत्त्वः समहंवर्वर्येनपवेन
गोलायंत्रपासंसुद्दिः शुद्दियोग्युयोजयेन ४३ ग्रथमयरत्तुभगुद्दिमाह ४३ विष्णुमद्देश्वत्तुमाज्जीलक
कपोतयोः दसानांटक्यांद्वापाचामदुपुरेततः पुरंसालापुंटे द्वाद्वैयंतुभविन्दुद्दयेन ४३ ग्रथविमला
सुद्दिमाह विमलाभिविधयाचारभातोयेनसंयुता ग्रस्त्वेत्तेसधांन्यान्त्वेत्तेत्वेत्तु रोलायंत्रतु
यामंसुद्दिरेत्तेमहोनमः कल्पीतीपेषभंगयोप्येत्वेजंबीरज्ञोद्विनं भावयेदातपेतीत्रविमलासु घतिप्रवं ४३
ग्रथमाक्षिक्तुद्दिमाह ४३ मंसाग्रिवलहानिं चभुमविष्टमनेत्रहक्षु शोद्वंशास्त्रमागंतुशारभागंतुषुष
यं ग्रारनालेननवमंतत्त्वभागचतुष्टयं गोमृत्त्वंदात्यग्नंभागंकुलुभुंचैक्षमालिक्षु शोद्वभागद्वाराकंतुशालभाग

93

चतुर्षयं तत्रभागः कुस्त्रेमास्तिकं प्रत्यमशुद्धेनावसंशयः मास्तिकं तत्र मत्रेण क्रावै द्वैलभक्तोद्भवैः वेतसेना
प्लवर्गेणां स्वत्रान्मन्त्रिवैः उल्लागं वेदिनं गच्छ स्वर्णस्पैषमध्यगं इन्नं रभाद्वैः पश्चादुध्यगः पैषयद्वैः एवं द्वैते ल
संयुक्तं पुण्याच्यं विशुद्धयत् मास्तिकं अध्यवयोभाग्नां भाग्नैः सैषं वस्त्यव या नुलंगद्वैर्वधज्ञं वीरथद्वैः पत्रत ल
ह पात्रवचेत्तावयावत्पात्रं सुलोक्तं तां चर्वर्णमयोयातितवयुध्यतिमास्तिकं अगस्त्यपुष्टिनिर्यासि शिग्रमलोके
घषयेत् द्वैः पाण्याणामद्युपृष्ठेष्यामयित्वा कस्तिकं तदौचां ध्रुवाणां स्वपिस्त्यलैः पुटेत् पुनः पिष्ट्याभृत् धात्र
पुटेष्यद्वैः विशुद्धति छ अपुष्यरसानां साधारणाशुद्धमाह छ क्षेत्रभागः आरनालभागः कुलभागः ग्रे
वभागः यवभागः येतस्वैर्भांडितिधाय ततो मास्तिकं द्रवाणाः द्रवाभागमकं उल्लाग्नेयो मात्रं लघुग्निना पू
र्णभांडेपत्र ततो धृत्यमातुलंगं स्नेनविष्टास्थापिस्त्यलैः पुटेत् एवं पुनः पुनः आंस्त्रेनविष्टास्था
वारं पुटेत् शुद्धमतिएवं युक्तयोगैः राष्ट्रितं मास्तिकं सर्वयोगेषु योजयेत् मध्यनादां पाण्याणामेवं विष्टात तिर्तु
मध्यमास्तिकं द्रवाणाः द्रवाभागिष्येत् तदौलं वद्वै धात्रोलाग्नेव कुलभक्तो धिनमकं पत्रेत् अप्यशुद्धेता

हानांउक्तस्थानेमारयोगेऽनं श्रथुपरसानां समुदयेन सुद्धिमाह ४० क्वासीसंभावयेत्प्रेष्टिनंजंवर
जैदीवैः शुध्यते रंकणं गोरीकं कुष्ठं चक्ररटकं शंखं नीलांजनं चैव पृथक् शोधां द्विनेद्विने गोदुग्धेत्रिफलाक्षापैः भं
गीद्रावैः दिल्लाजितु मर्हयेदशसेपावेद्विनैकं तच्चशुध्यति येष्विष्णीरेणात्प्रमाणलवैश्चभावितं सप्तवारं प्र
यत्वेन शुद्धिमायतिनिश्चयं सूर्यविनाशिकं कर्त्तव्यं करहलीद्वदालिका शिगुकोर्मीतवीवं ध्याकावमाचीचरगलुकं
श्रसामेकरमेनैवत्रिक्षारैल्लीवैः सह तापयेद्ग्नवर्गेश्चद्विनमेकं प्रयत्नतः सौवीरकांतपायाणं शुद्धम् त्रया
मनिका सर्वेऽपरसाध्वाधपृथक् भावां द्विनेद्विने ततः पाचां तु तद्रावैः इत्यायं चेद्विनं सुधीः शुध्यतेनात्र सं
देहो सर्वद्वृपरसाः पृथक् मुच्चतिधृतिमत्तं च मतं साधारणं स्पृतः ४१ श्रप्तस्तपात्नमाह ४२ गुगुलुं रंक
पांलाक्षासंज्ञीसञ्ज्ञरसंपदुः शुणीगुंजासुद्धमीमांगमस्थुनीशशकस्यच गुडमध्याज्ञाणं पणकं तुल्यं पेषा
मजाप्रयैः सर्वतलं च धान्याभं भ्रान्तागममुनिकापिवा द्वांतपायाणं चूर्णीवार्क्षियोपरसाभ्यग्ने मत्ताग्नमाहि
षैः पंचदशात्तद्वापयांतरैः द्वृढं पर्युवर्तीकुर्यात् वृष्माकं चरोपयेन् कोष्ठिष्वेष्वप्रमङ्गादेवांगैः यदेशद्वैः तिवर्पं

धमनादेव सतं पति निश्चयं ॥ असाध्या ॥ ज्ञाने च गतम् व्याप्त भ्रकरी स्त्रकाकथा लाभात्तत्त्वात्तिलाशिण इतं कणं द्वय
 पांगुडं तालकार्धने संमर्थं धृष्ट प्रषां निरेधयत् पुरे ब्रातालयं वेण मतं भवति निश्चयं तालमं पर्वये दुष्टा सर्वीभ्या
 वायमलकैः पूर्ववद्वाहये सर्वेषु दूषणानि विधितं तालवं वशिलासतं ग्रामान्तै नवजौषधीः दुर्लभं इतं कणं धातेस
 तं च तुर्थकं गोदुग्धै श्वस्त्रुहिस्त्रै भाव्यमे इतेतत्कैः मासिकं दिव्यमंकं तु मर्दितवटीकृतं ऋच्चवद्मनेसतं सप्तक
 स्पाययं विद्युः जयं विविष्यता चर्णं हरिद्वागुडं कणं पादं दं रवर्षर मयदं लिष्टाप्रषां धृलेपयत् अलिकापंगुडं स
 धाशोषयद्यतपरनर यां दापकालयं वेण मर्वेधां नेपुरेन वा ॥ ७ ॥ श्री ॥ देवतापार्वतीपुत्रा श्रीनित्यनाथसि
 देविरचिते रसरत्नाकरे इम रवे इसर्वेण रसानां गुद्वसत्पात्रनं नामसप्रमोषेष्टरः ॥ ८ ॥ श्री श्री श्री श्री श्री श्री
 श्री श्री ॥ अथ सर्वेलोहानां शोधनमारणमाहृ ॥ ९ ॥ स्वर्णं तारं तां वृश्चागं वृग्नं वृतं च तीर्थयकं मुडांतमष्ट
 धालोहं वा स्यां कं घोषकं तथा उपलोहासमारव्याकामं रूपमुण्डकः दृक् एतेद्वाद्वाधाशोष्याः शोष्यस्त्रो अते
 पुना सौख्यं वीर्यवलं हंति रोगवांकिराति च अशुद्धमतं स्वर्णोत्साहु दं द्वयमारयेत् तेलतद्वागवांमवृं शुरना

लेकुत्तुभक्ते ऋमाण्यिसेनयेनप्रभावेद्वावेनुसप्तभा स्वर्णीदिसर्वलोहानां गुद्धिरेषां प्रशस्यते हे मः पादेमृतं संतं वि
ष्टमं स्त्रेनकेनविवर् पवेलिप्तायुटेपचादृष्टमिः मयतेभृतं गुभामांसर्वलोहानां माश्लेषितिकेहर्वा छ अथ च यम
तां तरेपयवस्त्राधनमारणमाह छ वल्मीकिमृत्तिकाधमगेष्ठन्त्रैष्टिकापटः इयतेमृतिकाः परं जन्मवैरं गरीजालवैः
पिष्टालेपस्वर्णीपत्रं थेष्टुपुटेनराधति भावये न्मातुलुंगांस्त्रैष्टिकाधनं पैतैवमृत्तिकासैधवं प्रमिमसमाणि स्वं वंदियाध्य
तिप्रवेवत् नागेन सर्वेरजनेत्रातापांगं धेन तां स्वं शीलयाचनां तालेन्द्रं गत्विविभृत्तुलोह-नारीपयो द्वितीया
वर्ष्टिं गुलेन छ अपातस्य सूतवर्णीस्थिवटीकरणमाह छ मृतेनागं स्तुष्टिभैरैरपवांस्त्रेनकेनविवर् पिष्टालेपं
स्वर्णीपत्रं स्वधागजपुटेपत्रेत श्राद्यायपेषयेद्वल्लतं नागं चाष्टुमाशकं स्वधागजपुटेपचादृष्टवर्वनं नागं संयुतं ए
वं पुनः पुनः पचादृष्टधामयतेभ्रवं छ अपस्वर्णीमस्ममाह छ शुद्धसूतं समंगं धं मालिकं रसाहं स्त्रेनकः श्र
ष्टमिश्रपुटेत्वैमंस्त्रीयते पूर्वकरविश्वा शुद्धसूतसमंस्वर्णीखल्वकुर्यात्त्रैगोलकं श्रथो धृतिं धकं दत्वा सर्वतुल्यं
निरपत्र विंशद्वानाय लेद्यं पुटां गवेचनुदेश भिरहं जायतेभस्मं धं धं देयं पुनः पुनः स्वर्णीस्थिर्विगुणं सूतं या

ममन्म्लेनमर्दीयत् यागेषंमाक्षिकांश्चामृषाणांस्वर्णतुल्यकं तगुटेमर्दितंहेमतत्यष्टेशुद्धमाक्षिकं हृणंस्वर्णमयंत
 क्रं पष्टेगंधंचतेसमं सर्वतचूर्णितंदधान् रुधामृषाणंधमेटहं ४७ युन्यमतांतरेशोधनमारणमाह ४८ स्वर्णभस्म
 बहुप्रकारमाह ४९ स्वभावशीतलयाद्यात् इसमंभागपंचकं रंभांशेतकां चर्चभागैकंतु प्रपेष्यत् वित्तंमधुनजे
 नपेलितंगोलकीकृतं धांन्याभकंचभागैकं यथभ्योद्विचरापयेत् निरुद्धतद्वमेज्ञादंमृषाणांघटिकाद्यं निरुद्धंजा
 यतेभस्मतज्ञागेषुणोजगेत् शुद्धमाक्षिकमागैकंभागं चात्महेममाक्षिकं हृभागंसूतकंश्चात्मयमन्तरेष्ट
 भागैकंहेमणवेचलित्पात्रान्म्लेनमर्दीयत् तहोलंपात्रायच्छरायामवयंपवेत् इत्येवं चीयतेस्वर्णनिरुद्धनावसं
 रुणः यवचिंवाशज्जवुक्षमाल्यातैष्टकृणनव स्त्रियास्तर्णस्येत्वालिरुधागज्जुटेपवेत् तैद्वैश्वपुनिष्ठास्त्री
 यतेसप्तभाषुटेः पीलुकंसुह क्रक्षाणसुवर्लेसुपेषितं लित्पात्राणस्यापवालिवीयतेसप्रभिः पुरेः हेमंमावस्य
 तालैकंमाषेकंतुद्वागकं भित्तामवलेतुतचूर्णीतनुत्योगंधमाक्षिकं यम्लेनमर्दीयेयामंरुधागज्जुटेपवेत्
 गंधंषुनः पुनर्द्वैष्ट्रीयतेद्यमिः पुरेः सुवर्णीतुमवल्लाद्वितनंस्मिन्हिमंगुरुः तुद्विनिधास्मलिकंविषहारीसा

यनं ४ अथतास्योधनमारपामाह आयुतीर्यवलंहंतितापविद्वंधक् नभवेत अशुद्धेनमत्तारं
शुद्धमार्यमतोबुधैः नागेनदंक्षेनैवद्वावितंशुद्धमिष्टुनि तारंचित्राशनिक्षिप्तंतैलंज्योतिष्ठातीभवेत स्मुक्षी
रः पषणेनेनतारपत्राणिलेपयेत् स्थागज्ञपुटेपञ्चात्प्रवैष्णवेनपषणेनुनः चतुर्भिंशुद्धुरेत्तीपंपवेत्तारंमत्तंभव
त् भृत्यानीमाक्षिकंतुल्पंपिष्टलीमेंधवाम्लके लिस्तातारस्यपत्राणिस्थासप्तपुटेपवेत् इवैःपुनःपुनःपि
ष्टा तालपत्रचतुर्भिंगाभागैकंशुद्धतालकं मयुजंबीरज्जेद्वावैःस्तारपत्राणिलेपयेन परेणयदध्यगेत्तंचिं
दल्पयत्पवं रोषपत्रचतुर्भिंगाभागैकंमृतवंगवं युपवागंधमागेनलेपांजंबीरपिष्टितं स्थाविभिःपुटेः
पाचांपंचकिंशतवनोत्तेलैः मियतेतनसंदेहोगंधदेयपुनःपुनः रसगंधसमोद्धताकाकुतुंस्यमूलकं
मदेयस्त्रिहिष्करौः पिष्टतसा लयज्जेलैः हृषिद्वागोलकेक्षिस्तागोलंहृष्यपुरेष्वः क्षितिवेक्षिविं
रञ्जतद्विभादेष्वपुनः तत्पिष्टातारपत्राणिलेपायपृष्ठेनकेनवित् पुटेविशिविभिर्मैस्मजायतेनव
संशयः मस्मनांस्त्रिहिष्करैवेतामयंक्षरं जायतेतंमत्तविद्याभस्महाटकतारयोः शाब्दंशीतंकृषा

यांम्लंसिग्धंवातहंगुरः रसायनविधानेनसर्वशोधनमाइणमारू छ अथतांघशोधनमाइणमारू छ अ
पद्धतांघमायुग्मंकांतिघ्रंसमधानत्वं वांतिवर्षीधमोदेवंकुष्ठंशलंकरेतिव स्त्रंहैर्कुलवणाशीरकांविकेसां
घपत्रकं लिखा प्रताप्यनिर्गुडीकरसेत्यात्युनःपुनः वाणहृदशत्तुद्वंलेपानापञ्चमेवनात् घटिका
लवणंत्वं ग्यारनालेश्वरेष्येत् तेनलिम्पतांघपत्रं तम्पतम्पत्रिषेचयेत् षट्टामम्लत्रांतेनिर्गुडीकाविना
द्वयत् तम्पतितांघपञ्चाणिसेचयनिनकुरसेः लिखाम्लत्रालवणैःकांजीकेनपुनःपुनः तम्पतम्पत्रिधासं
च्यापुद्विमायानिनिश्चयं गोम्बृचणपत्रेष्यमंतांघपत्रेहरायना शुध्यतेनावसंदेहोमांचाप्यधोचितः गंधे
नतांघत्तुल्यनं ग्रम्लपिष्टेनलेपयेत् कंटवेधाक्तंपत्रंमंध्रयितापुरेष्येत् उद्यगचूणयेत्तस्मन् पांदुंशंगं
धर्मस्थिपत् जंबीरेशरनालेचीमृगदूर्वीद्विसश्ववान् पुरेष्याष्टापत्रे दृढ्यांसगंधंचननुःपुटैः मातुलंगरसेःलि
ष्टापुरेष्येकंप्रहापयेत् रीतद्वार्करयायेकंपुटंदेयंमतोभवेत् पाषाणमेदीप्रत्याशीद्वैद्विगुणगंधमं
तांघस्यलेपयेत्यत्रंस्थागजपुरेष्येत् समांशेनपुनर्गंधिंदत्ताद्वैश्वलोलयेत् येवंसमपुटैःपक्षंतांघम

समवद्वां तांयस्यविगुणं सतं जंबीरां म्लेनमर्द्येत् आदोप्रयांतरेक्षिसादुनरस्पतुपत्रं ततिथ्वंतां प्रतुलं
नुगंधकं त्रैलितं क्षिपेत् ततिथ्वेमहितं तां मं प्रवैतुल्यं रग्भवं अचाद्यधूर्तं पौच्छ्रु धागज्जपुटः पवेत् स्वांग
शीतनुत्तज्जांघीधतं भवति निश्चयं भिजिवांगं धेन चाम्लेन क्षालयोत्तां घपत्रं तां यादेन सतेन सांदेहं प्रत्येष्य
त् तां धांद्विगुणं धेन द्वां म्लपिष्ठेन तसुनः लिखां द्वाधोर्धिं धेय सुषिष्टावां म्लपत्रिकाः ततिथ्वं भांडगम्भु
रुध्याचुल्यां विषयावशेत् यामैकं तीव्रपत्रेन मस्मीभवति निश्चयं सत्तमेकं द्विधागंधं यामंकं याविमर्द्येत् हृषो
स्तत्पेतां युपात्रे स्वात्यांगमीत्रेधेयत् संम्याभूलवणो संषिष्टाश्चेभिस्मानि धायत् च नवुर्यमिं पत्रेतुल्योपा
त्रैरुषितुगोमयं जलं पुनः पुनर्देहं स्वांगदौत्यां विकृण्येत् सूतोयं नात्र संदेह सर्वयोगेषु योजयेत् नाना
विधमृतं तां मं शुध्यार्थं भागपत्रं भागवं श्वेतकां च च भागमेकं तुट्कूणं मूषायां मिश्रितं क्षिसाभागेकं त्रा
धपत्रं त्रुधितानिरुध्याथ धामातेग्याद्वां मुदीतत्त्वं निरैषिं नुभवेत्तां यसर्वगोगहं भवेत् अथवा
मालितं तां मं अस्त्रम्लकं त्रेवमर्द्येत् तद्वोल्सरुणायां तं रुध्यासर्वत्वेष्यत् शुष्कं गज्जपुटेप अयात्सर्वदिष्टहरं

इतानिर्देश्याथषट्पुरुषीयतेलघु चिंचाक्षभिभुमल्लातपाशावज्जलताभैः अपामा० गोज्ञीकैश्चयमस्मभि
मज्जेष्टुं लोहपाँडवसमाहं तुल्यमस्मेनवस्ताव दं उपालासाबीजेश्वरयतेनवसर्सरायः पिष्ठागव्यस्तुभूमार्गं क्षि
त्वाणवंकिश्चाषयत् लद्धां देशवयेनागंधतेजागेवेनक्षिपेत् वाशाविंचीटयोक्षार्गं कवशाकाष्ठेनघट्येत् यामे
कंपाचयेवृल्यां समुध्यत्विमिथयेत् सापेण्याकविलातार्थी विद्वाश्वारकं संयुतैः चतुर्स्तुल्यां पूर्वेनागं
विंशेषेकं पुष्टैः पचेत् द्विपुरुं च चिट्ठीकारै भारै एविद्विरहीयं वाशारसां चितैः नागसंधर्षणाभो मीयते
सर्वकार्यक्रित् नातनागबलं धतेमुतनागोहजापहं अग्निः कांतिं वीर्यवद्विं वरोत्तिस्त्रयसरा० छ॒ अथवं ग
शोधनमारणमाह॒ छ॒ नागवत्साधयेद्वंगं तद्वद्वध्यतेन पर्ययैः तत्भूमं हरितालं वतुल्यमं ल्लेन पर्ययैः
पलाद्याशद्वैवीधिलोलयिताद्वैद्वै उद्दृत्यदशमांशेन तालेन सहमद्वै गत् पूर्वीद्वैः सहभ्लोऽयं तु व्याग
जपुष्टेष्वेत् एवं दशपुष्टैः पञ्चान्मूर्तीक्षेत्रेण हा॒ वंगणादेतुमतेष्व वंगपञ्चिलेष्येत् चिंचूवृक्षतुर्वं
गं द्वातं दुलोद्वरेष्यितैः पिष्ठात्क्षुधितिं उवंगपञ्चिलिष्येत् निरुद्धापुष्टैः पञ्चान्पूर्वसंख्या

॥ ६५ ॥ नुजोद्वा॒ पा॑ ॥ २५ वंगपल॑ पारापल॑ द्वतेष्वकृत्करिकै दूधीकृत्तो रव
लम्भरेपञ्चात्तिणीक्षेत्रेन दूधीपल॑ २५ कृत्करेन तेष्वपरं तद्वारेव

प्रियकेन धर्माटका राष्ट्रे दूनो कंडा प्रियलापु केऽपरक परो ई करे क० नवमोष्टे०
संगत्वा० दोसरकंडा भी ऋच्यदेष स्वीगया तदा पतस्य तभमनिकास्त्रं गपानाविच्छ
मृतोभवत् शिरोषरजनीचौः कुमाणोयुतगालकं सूतलिम्बवंगपञ्चगोलकैः सप्रमेलितं स्थालघुपु रकेऽपपश्च
ऐः पच्यात् पूर्वसंख्यामृतोभवत् ग्रसपल्लात्मंतेष्यः पिष्ठापञ्चाणित्वेष्यत् तत्स्तेत्वलीमध्यस्थिष्ठास्था तादिकरा
पुर्वः एवेत् गजारब्जायतेभस्तवत्तिर्वाणवंगकं सतिनंलवणंवंगं पांडवंहतवान्तुत् लेघनंशीतलं गदूरत्ताप
किंचित् सर्वमहामयप्रणात् ४३ श्री ४३ इति शिरवतीपुत्रभानिरथनापामैद्विश्वतेरसंश्लामरे रसाखे० ४४
तांमहोधनसमुद्दीरयमारणंनामच्छष्योपदशः ८४ श्री ४४ श्री
णमाह ४५ श्री
त्रेतस्मिनप्रविश्वातिजलतैलविंदुन्नीकिनंहंगुर्गंधविसज्जतितथातिनंतानिंवत्वलः पाकेऽपवधंभवतिशि० ४६
खराकारतोन्नेवभ्रमोदांतंलोहंतरीदमुदत्तंलेषणोन्नान्यचान्यत् शाश्वरज्ञतसंलिम्बवंवारंवार्यपाति० ४७
तं कांतांद्विमुंउपर्यंतंसर्वदोषनिन्दंतं विष्णुलाद्विगुणतोयंविष्णुलाद्विगुणपलं तद्वाधंपादशेषंतुलोहश्च
पलपंचकं क्रतात्तामिपञ्चाणिसप्तवारंसिसवेष्यत् एवंप्रतिलिप्यतेषामाग्निलोहसंभवः विविधंता०

हच्छंगीनागो मत्तेषु गुणोपचेत् प्रक्षालेयदाशनालैः नोषां गुह्यमवपुषान् न जपालाहं सपारी गोजिं द्वाविपला
मृता गोणाली तुं बुस्तैती तुलयं गोमृतेष्वितं तस्मिन् मध्यलोहपाक्तेत्तमं द्विसमधा संवयेत्तमं तमं तमं
सर्वेषापुन्नेये सर्वेष्वौषधमत्यानं लोहखलयं प्रशस्यते तस्मात् सर्वेष्वालेनलोहमादिकिरमयेत् ना
यः पचेत्यनवला दशाद्यैवं चयोस्थान् ग्राहो प्राप्ततः वर्षकर्त्तव्यं मंवमुच्यते वों अमृतोद्वायस्वाहा इति भट्ट
नमं चः वों हूं अमृतोद्वायदुपर्यु ग्रनेनमं चेषालोहस्पतस्याधकस्परस्याकार्या जंनभृषु च चणाणये
महायक्षसेनाधिपतये सुरसुरमहाविषयबलायस्वाहा ग्रनेनमं चेषाबलिं क्लवाततमुरुर्यति द्विंगुल
श्यापलानपं चूनारी संशेनपेषयेत् ततलोहस्पत्राणिलेपयेत् पलपंकं रधागजपुटेपच्यन्त्रक्षायेः
विफलेः पुनः जंवीरेवारनालैवीक्षणां शेनहिं गुलं एष्ट्रास्धापुटेलौहं तथैवापाचयेत्पुनः चत्वारिं
शतपुटेरवं कांतं तीर्थणं च मुडकं श्रीयतेनाच संदहो दत्तारवेव हिं गुलं अर्जुनस्य तवापेष्या कां जीकनाति
लोहिता तनमध्येलोहचूणीनामं स्पष्टाच विनिश्चिपत् इत्तेन धारयेत् घमेद्वयं देयं पुनः एनः अर्जुनैर्वा

रनालेवीचिविधंमारयेद्युं दंतिपत्रंद्रवांतस्तुलोहवृणीविलोलयेत् इनैकंधारयेन्द्रियंदेशंपुनर्नेत्रः स
 धारेवापुटेष्याद्वैद्वैश्चभावयेत् एवपषट्टिन्दैसुर्यात् चिविधंलोहपत्रं शतयाचेष्टियेत्पर्यदंत्याद्वै:
 प्रपूरयेत् पात्राणांपुनस्तवद्यावंतश्चितेस्त्वये वीयतेतीव्रघमेणात्रणीकराप्रयोजयेत् कांतंतीस्तणदधामुडंत्र
 लंमस्याक्षिज्ञेद्वैः आतेविद्विनंभाग्यंचिद्विनंचित्तवद्वैः चिकंटवद्वैस्थृहंसहदेवाद्वैद्विनं गोम्बैविष
 लाक्षाधांचिद्विनंभावयेनया उक्तद्रव्यसत्तोमर्यंत्रामृद्युषंपुरेषुरं सधागजपुरेषंमतंयोगसुधोजयेत् द्वैः
 कुकूटपत्राद्वैलीहचृणीविमर्देयेत् इनैचंद्यातपतीविद्वैमर्यंचिकंटवैः वंधाभंगीपुनर्नेत्रः सगोम्बैःद्विनं
 पुनः गोम्बैःचित्तलाक्षाधांतत्त्वाणामावयेत् चित्तमाहंप्रयत्नेनिनैकंमर्देयेततः सधागजपुटेष्या
 द्विनंकाधनमर्देयेत् दीपेमर्यापुरेषाचौएकविंशतिपुटेष्येत् रामशीतलकाद्वैःदंतिद्वै अरथापिवा
 त्विलामर्यापुरेषाचौएकविंशतिवाचिभिः एकविंशतिपुटेष्येनवीयतेविधंश्यः मांसिकंत्तिलांस्यंद्वैर्येष्या
 मारजांनिच पिष्टूलपालोहपत्रंतस्तम्भंनिष्ठवयेत् समाप्तिविषालैकाधजिनक्षालयेत्युनः कुटृयलो

द्वंडेनपेष्येद्येपलैः जीतैः कोहशांरेनलोहस्य हतयं माक्षिकं श्रिला अम्लेनलोकितं रुधागजा
येकैः पुटेपत्रेत् निरदून्जायेमस्म कांतं तीक्षणं नमुडकं तिंदूपलस्य मन्त्राणं गवांति स्थातपेष्यते धा
रयेन्कांतपत्रां द्विनेकं नपुटेपलं लेपं पुनः एनः कुर्यादिनांतेनं प्रपेष्यते विषालाक्षाधि संयुक्तं द्विनेकं
मतोभवेत् स्त्रियां चालोहपात्रवालोहद्याकिवात्तयन् पात्रेन्विषालाक्षाधि द्विनेकं लोहवर्णकं ततिं
उं विषालातोषे पिष्टास्थापुटेपत्रेत् बोउशांगुलगत्तोति विवातेहं निर्विषालं पत्रेत् एव विधाप्रकर्त्तयं स्त्रियां
कं पुटेतकं भंग्याद्विनं तलमूलं हस्तिकल्पाश्रमूलकं शतावरीविहायेभिस्मूलं काधितेपले पिष्टात्तवर्वत
स्त्रियां पात्रां पेष्यं पुटेविधा ततः पुनर्विवातोषे पिष्टामूलकशायेकैः भावयेनद्रवेष्टेव पुटेतेषाममात्रकं प्रसे
कनकं मादवं पुटेपिष्टात्तुभावयेत् शीघ्रेनवाचमंदेहोकांतं तीक्षणं नमुडकं सर्वमेतं नमुडलोहं धातयं नि
वर्षकं इत्येवं स्यां नहं द्वानं संयं वाइतरं हितं प्रधान्यं मतलोहच मर्गेयां संपुटेष्येत् रुधाधातेतु सं
शायुं रौप्यं च तर्किमकं तथालोहं प्रतं विद्याद् गण्यासाधयेन्युनः ७३ अथ साधनमाहृ ७३ गंधकं चोणितं

लोहनुल्यांखलेविमर्हेयेत् दिनैकंकंयसाइवैः स्थागजपुरेषेत् इयेवंसर्वलोकानां कर्तव्यो धर्मनिर्णये
तिः शुद्धसत्तंदूषागंधं खल्वेनक्षत्रिकञ्जली दूयोस्समंलोहचूर्णीमर्देयेत् कंत्यकाद्वैः यामदृशात्समुद्भु
त्यत द्वौलंतांघणात्वे आष्टाद्यैरुपत्रैश्चयामर्थमृग्निताभवत् धांगस्थान्यसेत्यथाद्विधिनांतेसपुद्दरेत्
संपेष्ठागात्येष्टुवेससंसारेत्यंभवेत् कांतंतीक्षणंतथामुद्देनिहृद्दंजायेत्पतं संनीहीन्मारयेयेवं वृण्डकु
रीच्छलोहवत् सिद्धयोगमयंव्यातंसिद्धानांसमुख्यागतं युनुभूतंप्रयासत्यंसर्वेषगजगणहं त्रिपलामधु
संयुक्तंसर्वेयोगेषुयोजयेत् मतानिलोहानिरद्विभवंतिनिप्रांतियुक्तानिमहामयानि यम्भासयोगाद्विदेह
सिद्धिंविश—कुरुवृजमजराविनाम्भां धृ श्रथप्रत्यलोहस्य यम्भिनिरुद्धामाह धृ तोषेषुभागरेष्या
त्रिपलापलंपचवं यतंद्वाधस्यतुल्यांशं घृतनुल्यांमतायसं पाचयेतांमुपाचतुलगेहृदर्वीविशालयम्
मद्विनापकेनावनस्यानद्विः जीर्णेत्थृतं लोहनुल्यांसिकायोज्ञा सुपक्षमवतारेयेत् योगवान्मयंस्यासं
पतलाहृमहामतं एवंकांतस्यतीक्षणस्य मुंडस्याषयंविषिः गुरुस्यकुरुवेद्वाधंलोहृभस्मपलाभितं को

लप्रभाणं दुरुद्धे रोगेषु तजयोगेषु योजयेत् घृततुल्यं घृतं लोहं लोहपाच गतं पनेत् जीर्णेयितेस माराययो
गवाहेषु योजयेत् अं अपतेंद्र भक्षया मिसः नमक अनेन मंत्रेण लोह भक्षयेत् यायुर्वर्ध्ये वै लंधते पांडुमेह
पदुष्टहा अगवातं हरं लोहं उल्लीणलित नवानं ५४ अपुषरसलोहानां शोधन मारणा काह ५५ विशारं
पंचलवणं सप्तधान्मेन भावयेत् नां सपाइष्य पञ्चाणि तेन कल्केन ललेपयेत् रुध्यागत्तु पुरेष ह्रासु भिसाण
तिनान्यण तां मुखन्मारणं तेषां क्वातासर्वज्ञयेत् वांस्यं कशायो मुक्त्वा चलघुरुद्धसंसुतिनकं कफणितरजा
यांति दृढ़े हायुवर्धकं शितिरायुगलं सूक्ष्मं सतिनं लवणं रसं शोभ्यन्तं दुवात घ्रं बल वीरीयुवर्धनं ५६ अप
मंदूरसंस्कारः ५७ अर्द्धे गारै धैर्ये महिषु लोहजं तद्वां जलैः सेनये दस्तावां तस्मप्रवारं पुनः पुनः मंदूरो
यं समोर्गात गुद्भज्यानि योजयेत् गाम्भैर्वेष्वेष्वलोहाध्यात तद्वाधेसवयेत्तद्वानैः लोहितं दुतमं चुण्ड
जीर्णेयितत्स्यं तज्जिर्णे याहये रेष्यां मेऽरेण प्रयोजयेत् येषु णामार्थिते मुरेते गुणामुद्दित्वै तस्मात्सर्वे
त्रमंदूरं रोगशास्त्रेयितयोजयेत् किं दृढ़ागुणं मुंदमुं गतिश्चांशात्मां भितं तीरणाल्लगुणः वांसं भक्षणात्कु

रुतेगुणं तस्मात्तदांतस्त्रासेवांजरमस्त्रहरंनुणां ७३ श्री ७३ हतिश्रीपर्वतीपुत्रभ्रोनिशनाथसिद्धविश्वि
 तेरसंत्वावरेसंख्येकांसादिकट्टमारणंनामनवमोपदेशः १ ७३ श्री ७३ श्रीरामःशरणंमम ७३ अ
 यनानाविधत्तेलगमनमाह ७३ तैलानांकीउनंवस्य सूर्योवेत्तधावते यंवयोगेनयनेत्यांद्यंयोगेषुगेजयेत्
 दुन्नरवीजन्मेंचमिवस्त्रपत्तात्तदारयेत् समलोक्तरामंप्याक्षायेषित्तोलयेत् शालिष्ठकांस्यापावंतुधार
 यदातपेष्वरे सुतमांसलभव्यतुपीडयनेत्तर्महारेत् शिगपुष्टस्कार्णीसवीजानामुक्तशान्त्वमात् ग्रांद्युद्दूर
 रवत्तेलंटेक्षेत्तस्यपथकुरथक् यथादुन्नरजंत्तेलक्षाधात् घमसिमुद्दूतं तत्पासवेत्तेलानिसंग्रांघद्यांयौ
 षधांतकैः अंकोलस्यालित्तेलं च क्रकतुंद्यासमूलकं वान्मत्तीदेवदार्याश्रद्धार्वीहीमूलतोभवत् श्रापामार्गं
 क्षायणा तेलंस्याद्विषमुष्टिजं मूलक्षाधोकुमायीथत्तेलनेपात्तजंभवेत् क्षाधेइन्द्रप्रसारस्यवर्त्तीति
 लमाहोत् क्षाधेनचेत्वाहंप्यात्तेलमारवगंभवेत् कर्तुंवीदेवदालीपरोलीवैद्यग्रहणी तित्तकोशात्की
 तानांशुष्टवीजानिवृणीयेत् करकतुंद्यापमार्गेद्वक्षाधात्तेलंसमाहरेत् वीजानिकद्वतुंबाथ्यगेमयनवि

लोलयेत् शुष्ठं भांगतुषेः सार्थं कुट्टयेच्च उल्लङ्घते निस्तद्वि ज्वां विनृप्यथ मंगरजरसेः सह पर्वेनात्पे
तेलं गंणहीष्णात्मी इनेसति प्रहाकालुभवीजानि चूर्णितानि विभावयत् धात्रीपलरसेनैव सप्रवा इपुनः पुनः सोम्यं
कृहात् तत्त्वं तैत्यगच्छनिषीडयेत् क्रम्यागाकृतुं यथाअवीजत्रूपामुखयेत् दानं तपाधाणानुगेविगर्हकरा
निरोधयेत् भांगशिगतं पक्षादुधं तैत्यमाहरेत् चूर्णिकरं जवीजोभां भांगरजरसेस्सह समालोड्यात् पदम्
पाइन्नात्तेलमाहरेत् धात्रीपलरसेभवियं चूर्णिपालाशवीजकं द्विनैवं तत्त्वं तैत्यगच्छनैतेलकं गुञ्जात्वा
र्जचूर्णितुनरमृताणाभावयेत् सप्रवारं ततो यमेलपर्येत् वृक्षांस्यभाजने उथितं भारयत्तं तैत्यलं पतति नाम्या सल्
मालारानालेनपि धूचूर्णितुभावयेत् ज्योतिष्यस्यवीजानामातपत्तैत्यमाहरेत् चूर्णिकरिजवीजोभां विंचा
वीजत्वां चितं नारिकेलां बुनालोड्यमातपत्तैत्यमाहरेत् गुञ्जाभल्लातवीजोभचूर्णिकरिमूलकं नारि
केलां बुनालोड्यघमेत्तेजालयक्षणं पाइयेनिवपट्टाभ्यां तैत्यलं पततित ध्रुवं ग्रांग्रातवीजचूर्णिस्या दृग्मांशं च
चमूलकं नारिकेलां बुनापिष्टं पर्मत्तैत्यसमाहरेत् उत्तरीवस्यवीजानं चूर्णिवागस्ति वीजजं आम्रांउव

त प्रकर्त्तव्यं तयोन्नेत्रं पृथक् पृथक् नारिकेलां वुनाभागं विल्वबीजस्य चर्णकं द्विनकं तेलयं चेण तेलमाहूर्णयोज्ये
त निस्त्रव्यं कोलवीजानां मुखं क्षुद्रिष्ठिपर्वयेत् प्ररोपयेहां स्यापावैष्ट्रूच पाकत्तेजित तं मुखटेकलां चूर्णी कोनि
नदिं चित्युलेषणेत् धार्यदात यतोद्विमुखात्तेलसमाहरेत् अथवाकांस्यापावंतव धर्मधाय मधामुखं अथया
कांस्यापावैव तेलं पतिशाद्येत् सञ्जनां एमं पिष्ट्रूचिद्भांडेनिवेशयेत् सिद्धापस्त्रापयेहां उचिद्रकेत्तांच
शपयेत् जलेन संचयद्वयं छुट्टोग्रस्येहां तमध्यनरकं शाश्रा द्विष्टपेरद्वयोविषयेत् तक्षणाद्वयहु
पाश्चकेशतेलमिदं भयेत् सुपक्षणुपक्षाणां सुमाहूर्ण भास्येत् समस्तवीजचूर्णित दनुनानं पृथक् पृथक्
श्रातपं चतैलं साधासाधां न संशयः तथेवोत्तेवारं पणां कृष्णयोगसमाहरेत् तैलं समस्तवीजानां शाद्ये
तातपस्वरे सर्ववीजास्त्रिमां सानां शुद्धाशृंगयनेकरा सर्ववीजसुवातैलं यां द्युं पातात्तयं चके वंशादिसर्ववीजाप्ता
नां नारिकेलकपालकं तुष्डां ग्राहित्वीजानां गर्भयं चेण तेलकं याहयोस्वेमूलानां तत्त्वोग्रेषु योजयेत्
कृ अथप्रतिकाविधिकाह कृ शुभं श्रां रण्ययेसंते प्रभातेमं चयुक्तिः संश्रां द्युमोषधं सिद्ध्योनोवत्तम्बवति

काष्ठवत् इत्येवं सिद्धम् लानां विभिमं च अवधिते नमस्तमं भृते बलवीरी विवर्धनि वलमाणुश्च मेदेहि
पाणं न रहरु ज्ञेय ये न तां रवनते द्रुंद्य ये न तां रवनते भगुः ये न इदा अथ भृत्यो ते न तामुपरेक्षमे ते न हां रवन
यामि मं च पूर्वते न यानि ते न यानि पूर्वते मात्रे कायों गुणाभवत् आवैति पृष्ठकल्पाणि प्रमकार्णकीभि
व् च प्रमकार्णकी ते सिद्धेतः सर्वगिरिष्यसि कर्द्गोपणु हृष्टु साहा युनेन मं च ए आदित्यो वापुष्यन भवेत्
सर्वैषधास्यात्यारयेत् छ अथ विषविधिमाह छ उधुतं यज्ञलपाकेन न न सिद्धं घनं युह अवापकं वि
षहौ समवातत परोषितं रक्षसर्वपत्तै लेन लिमै वासस्थिधारयेत् अथ वातस्थिथाप्रमविषं गोमूत्रसंयुतं
आतपविद्विनं शुश्रवं हितं वीर्यवत्तमवेत् मतमूत्राभकं लोहं विषं च तुत्यवीर्यकं तस्माद्विषं योगवाहयो
गं योगस्यायने तां योवंतुष्यथं न्यष्टायज्ञवानां च तुष्टेः कात्रात्रयं समा त्याता उत्तमाथ प्रमधामं दात
यं सर्वर्गे षुष्यताम् शीनिहिताक्षीनी क्षीराक्षीनेप्रदातव्यं इसायनश्येन ते न कोषिनेन पिता ते न क्लीबे एजय
क्षमणि क्षुत्तम्भाधमधा कर्मद्वचिवेनक्षीणे गमीनीद्वलव्वृद्धुनविषं रजमं दिरे न दातयं न भोजनं

विषंगमेवहानन आवायेणातुभेदत्वं शिष्यप्रस्थयकारकं सनुकं मुस्तकं भर्गांगलवंसर्पिणं स्यं वसनामं
चक्षुमर्पिणं व्येतश्चंगीतथाष्टुमं इत्यैषोजयेयोगेकालकृतादिवज्ञेयेत् सात्तद्वंपष्टमंगी हाताहलचरहृ
रं बङ्गटंपदहत्यंगीहासदं अथग्रं करोरंस्थामेववज्ञेयोगामिष्मुक्त्वैः सनुकाद्याप्रयुज्जीतसर्वेरोगर
सायने तुत्पेनरंवणोनवयीयतपेषयेत्विषं अतिमावंथामुक्तंतस्तज्यं व्यंगणं पिवेत् रजनीमध्यनाट्यास
पश्चीमाघृतांचतं लीयाद्यामधुहर्ष्यांचल्लिमञ्जुत्तेवतः पञ्जांसापुत्रजीवसापिवेद्यानिवृत्तद्वं एवं वि
षविधिर्यातप्रयोगं चमदां भ्यहं विषंविभृतुं मुस्ताहपिद्यानिवृपत्त्वं विउगमष्टमंचूर्णं शागमैः रसस्मं
चणम्भामदिंस्यातास्याज्ञयोगेगवाहकः विषंषा ग्राभ्यगंथानववातालीसपत्रकं परिचंणिपलीनिवृप
ज्ञामृतेणातुत्पकं वटिकापूर्वमेत्याशोजयोतियोगवाहकः ७१ श्री ७१ इति श्रीपार्वतीपुत्रश्रीनिश्चना
थसिद्धिविरचितेरसरत्नाकररसर्वेतेलपातनादिविषशोधनभावदग्नमोदपदेशः १० ७२ श्री ७२
गोरक्षंसिप्रतीवभर्जितिमहामस्यंदूनाथां हृयंदर्पचर्पटयोगिनः प्रहरेनागाज्ञिनं तज्ज्ञतिः सिद्धानंश्यतेमान्

प्रसिद्धविमुखान् संपातयमृदुतपावेत्याप्रियनं द्वोगुरुमतिः श्रीनिश्चारोमुनिः ७३ श्री ७४ रसरंडः
समाप्तः ७५ श्री श्री रामः शरणं प्रम ७६ यथामतिकः ७७ अथनादिज्ञानमाह ७८ आयु
शगेयदातारं भवेद्युंजगद्गुरुं आधिवाधिसाइं वंदे प्रश्नक्षिपुतं शिवं चिकित्सां शुक्ररोक्षी सर्वरोगवृत्तां
तक्षं निहानेतक्षणोपेतं सर्वेण स्वानुसारिणः ७९ अथ सर्वरोगमाधाराणात्कषणमाह ८०
प्रिष्ठग्निष्ठजं वारी स्वायसंलिङ्गनेमुनिः निरासौरवं प्रतिरेत्वाशीर्णं तोषमं भवेत् इदियाणि प्रसंजनिसरे
गोनेवन्मयते संमयकृद्युष्टिभवेयस्य श्रोतोवनास्मतिस्तथा पाणिपादभवेयस्त्राजिंहायस्य वकामलो से
दहीनो ज्वरो वाथनामाधारासंप्रवर्तते करोषु कपहीनस्त्रासरोगीनेवन्मयति चेतयैसकल्ययस्य गंधस्या
दुस्युतं भवेत् तत्त्वाशीर्णितं तत्त्वसज्जीवेनावसंशयः योत्तात्तिविष्णितानिष्यस्य सुप्रवेनजीवति ८१ अप
साधात्कषणमाह ८२ रत्नोदयाहोदिज्ञातीतं वातोपंधानुरूपकः क्रम्माजिंहातिरत्तावाश्चिरस्त्रातुंनशक्ता
ते भग्नाविधाधवानीलामृद्धीवाधसंक्षणे उधर्वेभोसोभवद्यस्यकर्मकं द्वेनजीवति अनिलो यातिपित

मणितं याति कालयं काश्चकं रुपायाति दुर्लभं तस्य जीवति॥ हीनस्वरोगुरधष्टः कास शासमहा कुलं ह
द्विष्णोभोभवेत स्य कुक्षीशालीन जीवति हृषभिनासिकापारपाणीरो संक्षिरेष्वतान् आकारः जीततोषप्रसस्
तारचोष्टताभवेत् अलेष्वनाश्चावस्थिर्हेष्वीप्रथातियमालयं श्रुगकं प्रागतर्पीगो मुखं कुमुपभूमं मुखे
वातोभर्षो हृष्टु स्पन्दयातियमालयं चिरप्रवृद्धरोगस्त्रभाजनेष्वासमर्देत् भथगात्रोभवेत स्य सर्वेषाऽन्योभिष
ग्वर्दः इस्य वंलक्षणं लालाचिकित्सांकारणेत्वृष्टः यावदं त्रुगतप्राणाः यावं भृगनिलिंदिण तत्त्वाचिकित्साक
जीवो कालस्य कुटिलागतिः वाधेस्तत्पारतानं वेदनायाश्चनियहः यत्तद्वेष्यस्य वैयतं नवैयः प्रभुरुगुप्तः
आरोमर्षुरागघुवारीजिं हृष्टयमावदं परिसांकारणेद्यो प्रभाद्रोगचिकित्सेयत् अपवातज्वरलक्षणमा
ह छ श्रुपरोगीसाध्यासाध्यलक्षणमाह छ वातावद्वगतानाडीचपलापितवांहनीस्तु ग अलेष्वती
ज्ञेयामिश्रासाद्वंद्वजाभवेत् वाताधिकावहेऽन्धों दृश्येवहितिप्रित्याः अंतेभ्लेष्माधिकानाडी संक्षिप्तातेष्व
लक्षणान् मिश्रासाद्वंद्वजास्याप्रसुप्ताचाऽन्धमायके जिं हृषीतारवस्त्रहास्फुटितामाहताधिक ३

नारशामामेवतितेकपर्युक्तप्रदाधना ऋष्मसकंटवारुष्मसंनिपाताधिकेषुत्र विश्वेतमित्रिताजेयारिष्टेलक्षणान्
जितिः वातेषुपांडुरं प्रवृत्तं सपेनं वयोरेणाणां रन्नवणीभवेत्तितेदृंदृजेविथितं भवेत् तस्मात् सर्वप्रगतेन लक्षणात्
चिकित्सयेत् हृचिदथेऽहृचिमैत्रीहृचित्प्रस्त्रमेऽहृचियसाः कर्मभ्यासः हृचित्त्रवचिकित्सानालिनिष्ठलं
नुपाणां शरीराधीरथेयानेयोहरीतकी ग्रीष्माकुल्य गुडेविकाशशमनीवर्षेतथासेंधवैः वित्तप्रीसितया रथसुप्ता
सागुंरुगा हिमांतेतथा विष्णुत्यां क्षिविष्वेनिहंतिपवनं स्तोद्रेव संतोकपां राजन्मध्यहरीतकी जार्झ जांनश्यं
तितेश्ववः सर्वेषामेवेणाणां निहानं सुपितामलाः तत्यकोपस्य हतुस्याद्विविधाहितसे वनं प्रयस्सते एवु
रोगेषु चिंतवत्वलवान्नज्जरः तस्मारादौ ज्ञवस्योवचिकित्सावावधीयते मिथ्याहाय वेहारस्य द्वेषां द्युमा
न्नायाश्रयाः बहिर्नीरस्य कोष्ठग्रिं सर्वतों द्युपदिभ्यते स्वेतवरेषु पसंताप सर्वीग्युहणांतथा युग्मपयवद्
द्यतेपूर्वविचान्नं ज्ञवस्यतु सामान्यतोक्षियाच्च जन्मतेति समीक्षणात् वित्तास्यानयन दृहृत्वा कानां नाभिं
धनं सर्वलक्षणामाणं नविदोषो हृज्जवेभवेत् यथाद्यम्यां तु दृश्याभ्यां संस्तवेदृंदृजं विदुः कंपन्नविषमावे

य

गवं गोष्ठपीभ्युषते जंभणं गवस्ता जंहमकरितापीतावायासांचशतजे मुन्त्र
 नरेज्ञरेज्ञातेवपनेगाम्यतेज्ञरं ग्रीषधानिरसास्वर्वप्रिंवयिताप्रदापयेत् तेनसीप्रिंप्रयद्युंति आयुरागेयमे
 वच जंडींसः सः अपत्तुरुद्यमतेभग्यमैरवायनमः अनेनपंचासप्राद्युमंवितंक्रता सर्वेषोगायेत्या
 ४७ अथवातज्ञरविक्रियामाह ४७ वचाकोष्टजलैः पीतंनिष्ठमात्रं तुवांतिक्रत् गलवीनागरं व्याधम
 भूमिश्चिनिशियायेत् एवंतुपापनं कुर्या परेश्चर्वतेनज्ञरे तुल्यांश्चर्वणैर्नवलै षिणलीहिंगुलं विषं द्विगुञ्जं प
 स्तं नादेयं वातज्ञरहरं विदुः भोजनापाभवेज्ञातेकुर्याच्चित्युवनविक्रियां इत्यांतेवापवेत्यांसंज्ञरेविज्ञरेणि
 वा मुक्तापर्वतकैरुद्युषायेभस्मस्तवं गुञ्जामात्रं श्रुतिवा इयं वातज्ञरपवं ४८ अथवातभंजिरसमाह
 पारदंरसकंतालं क्रियवीतुश्चन्तेक्षणं गंभकंतसमयेष्टुकाशत्यारसौर्विनं तांमुपावाऽट्टलेष्यपावं भांडे
 दधोमुखं दत्तारुधाक्षिण्याथ वालुकाभिः प्रप्रयेत् परेदल्याण्यनानुत्यां तांमुपावमथोयथा पुरेतेऽपि
 हयसिंधो रसं स्वं स्वां गृहीतत्वं तांमुपावावस्मुद्दृताचूर्णयेत् भरेत्सममं रीतमंजरसोमापद्विगुञ्जशतजे

ज्वरे दातयां पणीरेव उनत क्षणां नाशये ज्वरं विद्विनैविषमं तीव्रं यक्षिद्विचतुर्मुखं वेगस्तीक्ष्णोति सापश्चनि
द्रात्याकमनं धमः कंडोल्लभुखनासास्पाकस्तेऽश्च ज्ञायते प्रत्यापोवक्रिकटुता प्रद्विशाहो प्रदस्तषा ५७
श्रथपित्तज्वरलक्षणविदित्सामाह ५८ पीतविषमवेत्तवं लक्षणं पैतयक्ष्वज्वरे दीतमं जीरसापात्रदेशागुंजा
मितोहितं मुक्तापर्वतसुंबीनां द्वाधं वारां कुरुतां वाययेयोगवाहेन गुंजैकेतज्वरपहं द्वाधं भ्रमिंव
ज्ञोधं वायोगवाहागुंतं पित्रे त् ज्ञयंति वा ज्ञयावध्यीरेतज्वरपहं मुह्यापलक्ष्मयेणापर्यदेयं द्वाधं विना
श्रथपित्तज्वरनिधानविदित्सामाह ५९ आलम्यं प्रभुराम्यं च गुरुमत्रपुरीषकं रोमहृषीति निद्रामप्रसे
कोलवणास्पत्र ताल्लोल्लवात्रताच द्विभवेभ्लेष्माधिके ज्वरे शुद्धसतं हृषीगंधं पर्वीभृषीरसेद्विनं पाच
गल्लोहृषीपाचं स्तु चात्यनंतं च दृकेत्तरं तां व्रशालोहृषभसमवापादां शेनविनिष्ठिपेत् पाचां प्रचात्यगं नेनं यामामै
मद्विन्दना तश्चिपेत् कर्दल्लीणवेगोपयस्योपरिस्त्रिते तत्त्वं धारयेद्धर्वेतद्धर्वं गोपयसिपेत् तत्संचू
णीयोत्तरल्लेनि मुद्दिशाभावयेद्विनं ज्ञयंति विषपत्त्वाकुर्या गद्याभाडीकिटुत्रिये भृषीयग्नीमुरिव मुंडीभिः भावये

त्रात्महं पथकु ग्रादेव सद्वैः पश्चाद्यावयेत् प्रत्यं हैटिन सप्तकं श्रीगारै सद्यक्ति चित्रपर्णा त्योमहप्रसः
 चतुर्गुञ्जामितं दयं सम्पद्यूलेषाधिके जरे वाशा शुंतियुतं जाधं मनुषानं प्रकल्पयेत् कुलभरस संयुक्तं शु
 ष्टानं पथमानरेत् चणकसारमेवीधिपथं इलेषान्नरपहं श्रीतमंजीरसाधुव देयं गुञ्जावयामितं पंचकाले
 निहत्यायोग्वाहेषितज्जरे ४ ग्रापितज्जरनिरानविकित्सामाह ४ लिप्तिनकास्पतातंशामोहः वद्दु
 विस्तरा मुहुर्दीहौमुद्दः शीतंषितभ्लेषान्नरक्षतः ४ ग्रापनेद्वयेररसमाह ४ गुहुसतं समंगे
 धं परिचंटकांतथा चतुस्त्वयं शिकायोज्यामस्यपित्रेनभावयेत् विद्यं मद्येत्तेनरसो गंवेद्वयेरवः द्विगुं
 जमादेव द्वै देयं शीतोद्दं द्युनु तक्मुनं च वंताकं पथं तवनिरापयेत् विद्यं षितभ्लेषाधं श्रुकलं ना
 द्यायेज्जरे ४ ग्रापनातषितज्जरनिरानविकित्सामाह ४ तस्माद्युभ्यमादाहो निरानसान्दिप्योग्य
 धा एमह्योषितिं ज्ञानपितज्जरक्षतः ४ ग्रापज्ञात्मामुखरसमाह ४ खंडितं हरितां भूं गंज्ञा
 लामुख्यां रसः समं स्थानां देय चेत्कुलां तत्प्रसं चूर्णयेत् तुनः अष्टांशं विकर्तुद्यान्विषमावंतुभक्ष

येत् नागवल्या रमेस्याधीनात्मितज्जगपहं अथं वालमुखो नामसर्वज्ञकुलंतःः विफलामृतलोहंचभंगण्डं
चूर्णितं चूर्णितपत्रस्थविजातकशिलाक्षिति त्रैषणं तुलातुल्यांशं सर्वेषां च समांसिता शौदेणवटिकाकाषीक
षेषां च भशयेत् वाजपेत्तजरं हंति अनुणनमकल्पयेत् ४३ अथवत्त्वेषानिदानविहासामाह ४४ स्तेषिसंस
दुर्जनाभोविद्वांगोवस्तेदता संतापो मध्यवेगश्च वातश्वेषान्वरदृष्टिः ४५ शीतापरमामाह ४६ सूतंवटंकण्डं
धं शुद्धनां सिमंसमं सदाद्विगुणदातवाजेपालं तुष्वजितं संधवं मस्तिं निंचात् असंशयं शारीरिक प्रयोगं
तनुलांस्यान् नंवीरै मैदीर्णदिनं द्विगुंजं तमतोयेन वात श्वेषान्वरपहं रसः शीतापरमामो यं शीतज्जरहं परं
अथपसंनिपातज्जरनिराननिवित्सामाह ४७ मिथतेतत्क्षणे जातेज्जदंस्यासां निपातकं भणदाहं भणदीपतं ग्र
म्लिसंधिष्ठारेस्तजाः सास्ववेक्त्वं षुरजे भुक्त्वं लुकितपत्त्वमिं सम्बन्धो मस्तौ नैकं त्रयाकैरिवावतः तंश्रमो
हं प्रलोपश्चकासभासोम्बिधमः परिदग्धः खरस्मारीज्ञास्वस्तांगदं पनं शीमं निपत्र कुफेनोन्मिथित
स्पन्ति शिरसो तोडनं रमानिद्वानप्तो हृदिव्यापा स्तेषु षुरीषाणां विश्वस्त्रिनमस्तुशत् तत्त्वात् नातिगावाणां

सततं तु जितं को गानं रथा वरज्ञानं मंदुलानां वद्युतेन प्रवृत्तं स्वेष्टसां पाका गुरुत्वमुदासनं चिरताकर्णा
 दोषाणां संनिधानतज्जगद्वितीयो विवेद्येन विष्णुको सर्वसंपूर्णीति खणा अनादुर्गांगणा हृत्युभवदेवत्यतोषिवा
 सप्तमेदिक्षेप्राप्नेदश्मद्वादशरोपिवा पुनर्वर्तितरेभृत्यप्रशमणातिगणणा एवं तीव्रिद्विगुणवीषमाक्षसनवधर्मा
 च इति श्रीपैरविरसमाह इति गुद्मत्तं सप्तमं धूमत्तां प्राप्तं क्षणं जंबीरपत्तमधास्त्वं इत्यलाघुं च प्रवृद्धि
 नं पर्वयेत् भास्येद्वावेशिगत्वा गार्विवंविवेदेः सर्वाक्षीचजयाद्वांद्वीमीनाक्षीहंसपादिका हृस्तिकंणार्दित्रजगा
 द्वीवातारिवायसि दिवेकं मदीयो देविः ल्लोहसंपुटगंपवेत् इवेकं वालुदायं च समुद्दुरविनंतोयत् चूर्णीयही
 यकं व्योषं विषज्जीखदीप्तैः समेर्धुरसमिश्रविगुञ्जं भक्षयत्सर्वं संनिधानतज्जरं हंतिमुहुर्शीतादिनमायत
 खोदयायियुतादेशारसोषां भैरवाभितं रातिभंजीरसोषवृत्तात्यांयं च गुंजनं वं दशमूलक्षणेणागुंजैसं भक्षयत
 तं पिष्ठलीदशमिगुञ्जं संनिधानतज्जगपहं धांश्चाभवं पिष्ठलीचकटुकीकंटकादिका द्वाध्याणिष्ठलिसंयुक्तं
 चतुर्गुञ्जं च पर्वती संनिधानतज्जरं हंतिरसोषानं द्वैरसः जगंतिवाजयावाह सप्तसोईपरिचांन्वितं संनिधानत

ज्वरंहृतिरसोद्यानंदभौवः ७१ ग्रथसिंहनारसमाह ७२ मृतकांजापुरेक्रांतताप्तंतलंसमंसमं मृष्टिः
श्ररसामयोऽधिभग्नभरप्रवतः एजरक्षफलयोषक्षरमांडरसवंरतः श्रभिंनामन्नरंहन्याक्षेद्यमीषैकमध्य
णात् कांताभ्रवंभतंतीक्षणं संनिधांतरोरसः लोहपवेगतेगंधेद्यावितेत्त्रनिक्षिणत् शुद्धस्तंसमंचाल्यं
वाद्विद्वावेद्योःसमं विगुणाश्वकरंज्योथतुल्यंतुल्यंद्वंक्षिपेत् पवेन्मद्विग्नासम्यन्यावलुष्ठंद्वंक्ष
यं विषवाययुतंचांगेसंहनापोरसोन्नपः गुञ्जामावंतुदातयंसंक्षिपातज्वरंतकं श्रुतुपानंपितेत् द्वाधंकंट
कुरीभपुष्टुं गलत्रीनागरामुकं श्रस्त्रिः श्वासकासज्जित् ७३ ग्रथज्वरंकुरारसमाह ७४ रसंनद्विग्न
पांगंधंगंधंतुल्यंचरंकणं रसतुल्यंविषतुल्यंमरिचंचनिहापयेत् कदूलंद्वंतिवीजंचप्रसेकंमरिचोन्नितं
ज्वरंकुरोरसोद्युषवृण्येद्याममावकं माषेकेननिहत्यागुज्वरंजीलोवैद्योषजं खणेहुम्नंखणेशीतंखणे
पिन्नरमुक्तुं कृचिद्वावैद्यवाक्षणिजरंसाद्विवितीयमं ज्वरंचानुष्टिकंवापि विषमन्नरलक्षणं कुमा
रिप्रलकर्षकंपीताकोल्लजलेणिवेत् विषमन्नज्वरंहृतिरमनेननिरंतनं शिरवीक्षंभैरसोपेतंविषमन्नरना

रानं लोध्वंदनष्टद्युग्धीशक्तिराघृतकाक्षिकैः शीरणविषयुन्तजीर्णज्वरसूरं प्रं विफलमुनिबशुंद्रामप
भुसर्पिविष्येः हनं निहंतिमोटको जीर्णज्वरमेहाद्गमयान् रसगंदेयथापोनं विषमात्राप्रयोजयेत् जयंति
विजयापीतविषमज्वरनुवृद्धैः सर्वजं समधुम्बायगदांमूत्रेणर्थीतिका चंद्रसमादायेणाऽक्षयज्वरपरं
विषप्रवसायैर्वीगुलिकाज्वरनाशनी ४७ व्रथमहाज्वरं बुद्धसमाह ४८ सतंगंधं विषंतुलंधूनवीजं वि
भिः समं चतुर्वंगद्विगुणं योर्वंगेणुजाहृष्णं हितं जंवीरस्युपज्ञामिराद्वैक्षयद्वैर्युतं महाज्वरं दुर्गोनाम
ज्वराणां क्रतयेत्यलं एकादिवं द्वादिवं त्रिवं विषमं चिरायोर्धृतिसंयनं संशयः ४९ व्र
थमेघनाधरसमाह ५० श्वारं कांस्यं स्तंत्रवं विभिस्त्वल्पं तुगंधं व्राधेन प्रघनाऽस्याप्तिष्ठाप्तैः पचे
त् ५१ षड्डिस्तजायतेभिस्तोपेघनारोज्जरपहः पंक्तिरवंदेनमाष्यकं विषमज्वरनाशनं नागरातिविषामुक्ता
भ्रनिंवामतवत्सकैः सर्वज्वरतिसारक्तिकृष्णोयमनुपाययेत् विषमज्वरचिकित्सामाह धान्याशुरी
समंकर्णं शुतेनोम्मेनपाययेत् तरुणं गाज्वरं जीर्णुम्ब्रह्महृदेनाशयेत् योगवाहैत्रयुजैकं व्रनुपमेनह

जरं दुधीसप्तभांगाम् द्विपतंक्षिरसमकं वाधमष्टावशेषं त्रुवस्त्रपतंभर्गं उम्भन्नरं निहंसा
योगवास्त्रयोजयेत् विषमं च विद्योगाभं हंति मरांनं संशयः जरं प्राणिग्रिमं गुरुं रसम् चिंतामणीर्टयं संधं वा
घणनित्रैः निष्क्रेत्रैव गुरुं जेकं देवं दध्यन्नभोजनं ग्रहते शीतलोयेन स्थानं वास्त्रवनं हितं ४७ अथ चिंतामणी
रसमाह ४७ गुदसतं विषं गाम्बुं गंधम् शत्रिसर्वकं दुर्लये द्विषवर्षीर्भविषां शंतित्रिणीपत्तं मर्दयेत्वलके
द्व भूत्तं ततपिष्ठं गोलकीकृतं गर्भीषं दुर्लवुग्यै द्विवेतावर्तुलेशुभं नागवत्त्याक्षिपे द्वस्त्रमाहै तत्पत्त
गोलकं ग्राषायते पुष्पत्रेषु धागर्नु पुटैलीघु लांगै संसमुद्रुता सपत्रपेषये दृढं कषभीर्भविषं द्विषं द्विषं
कषभीर्भविषं विणीपत्तं सर्वमेवीकृतं सिद्धसम्प्रकृचिंतामणीशः ४८ अथ भष्टमणीरसमाह ४८ हे
मं रोष्यं तां प्रगांगं मृतमंधकमासिकं विमलाचत्तिलानुभासवेणं शुद्धसत्तं श्राम्लेन मद्येष्यामं पुटैक
भूपरेपत्रेत् अष्टमृत्तिरिसो नाम्नागुरुं जेकं भूतत्तेज्जरे देयं गातुषिकं द्वान्ति द्यां द्विकं त्रविनाशयेत् ४९
अथ रत्नगिरिरसमाह ४९ गुदसतं समं गंधं मृतं स्वर्णधितां गुरुं प्रत्येकं सतत नुल्यं स्या यत्तार्थीमतलोहकं ॥

लोहाधीमतवेक्षांतं मदीयम् गिजेऽवैः पण्टीरसवतपाचं चूर्णितं भावणेषु एकू शिरगिरादनियुर्वी वशमता
 अभिमूकैः जैः भुद्रमुडीभयं तीव्रमुनिङ्गां ह्यापतिन्नेः कं-याद्वैश्वसंभावं प्रतिदौवेत्युधाविधा रधालघु
 पुटेपचाद्विधरात्यसमुद्दरत् युग्मनवज्जरेद्या-माषमात्रं नसंशयः इलधान्यादसंमिथं मुहूर्तीद्विज्ञरेभवे
 त् अर्थरत्वगिरनीमारसयोगस्यकाहकाः श्री अपञ्जस्वंधनमल्लकविधिमाह श्री कुर्यात्मृतज्ञ
 रेनश्यं वोषाचतुलसीरसैः तं उलीयकमलानिपि ध्रुतं उलवारिणा पानात्मीतज्जरं हंतिर्मीतमंजि
 रसांनितं गोपालपत्रिकामलं सहदेवीबलाधवा गलेवधाज्ञरं हंतिवस्तुकांताचकर्तव्योः प्रतकरोभरी
 मलं सप्तवंडानिकारयत् वंधयेद्वन्नसुवेण हस्तस्याज्जरनाशनी सर्यादित्यमलानि कर्णभितज्जग
 पहं कक्षीटस्पवलानीतिं पूजिकीतिलकीर्यते एकाहिकं ज्वरं द्युमितिनस्येवागिरेकंनिकाः श्री अप
 धृष्टमाह श्री मारकर्कटध्येन संशयः शीतज्वरं हरत् सायंकालेभिस्त्रैविजयाप्रातरुद्दरेत् वध्रांशि
 रसेतमलं शीतज्वरहर्त्तुपरं काच्चमायाधमलत्तुकर्तविधांविक्षिज्जरं निहतिकाच्च संदृग्धास्येद्ये

तमः नरकेशाभ्युते तेलेकाकं जन्मर्णघषयेत् नरणे सर्वज्ञरहरं नाचकार्यीविचारणा ४७ अथ ज्ञरहरब
भूमिकावद्वासाह ४७ रमशानासहरेयावाद्वर्यागाधमूलिका सूचेणवेष्टितं वंद्वहस्ते सर्वज्ञरपहा कृ
स्त्रेषु नर्वसोग्रां द्वामं दृश्यतु बद्वकं तरशिणोकरेवधू शीतज्ञरवि नाशकं आंधवं द्वां किशारवाणं करेवधा
ज्ञरहरेत् आहरेपनुराधाणाकरतीरसवद्वकं बंद्वक्षस्यवद्वंवा क्षुक्षुत्तरभाद्रककरे वधाजरहंति
सर्वसर्वज्ञेष्ठकृपयह् उल्लेखशिणां पश्चशीतमूचेणवेष्टयेत् वंद्वयद्वापकर्तु दृश्येकां निकंज्ञरं
चंद्रस्पृष्ट्यहणायां द्वामं संपर्कस्थामं वितास्त्रिया वामकर्तु तां वधा कृतसूचेज्ञरहरेत् तामेवद्वर्तये वतवंधेह
द्वामूचेणाद्विषिणे द्वां निकं तु ज्ञरहंति नाचकार्यीविचारणा उल्लक्ष्योजरं पश्चं रक्षसूचेष्टयेत् वद्वं
तु दृश्यिणोकरेद्वां निकं दृश्यत्तिज्ञरं तु न्नेनामस्याजालेन वलिं क्षताप्रयत्नतः ज्ञालयेन ज्ञलेन वलज्ञ
लं याहयेत्तद्वानेः अंजयेन वेचयगलं द्वां निकं तु ज्ञरहंति प्रवर्त्तिं हंति सपरिक्षी सात सूचेष्ट्यतीयहं ४७
अथ पञ्चरनिवारणधृपमाह ४७ रमशानेज्ञातसर्वक्षीरविचारं समुद्रेत् घृते धृष्ट्यालत्तारेतु तिलकं

तयंप्रणुत् वग्नशिकाप्रलंकरेवधावितीयकं ज्वरंतथवापुष्टात्यसप्रलक्षमंभवं श्च अथ मूलिकाह
रणमंत्रमाह श्च वाष्टतंपंवंगणासङ्गेणावंधयेत् रीतमंजीरतोष्व भनुपानेद्विगुञ्जकं मुसलीमारनाल
ना पीताहांतिवितीयकं महनीलिम्परानोथंगचावाद्यवंधयेत् गतेचातुर्थिकंहांति ज्वरमयद्वृत्तमहत् ज्वा
मागेस्तुपुष्टोचप्रलंचातुर्थिकंप्रणुत् वहतीचंद्रपुष्टेणासमुद्दत्तंमूलिकां धृणवातुर्थिकंहांति ज्वरमयद्वृ
त्तमहत् पृष्ठमाह पृष्ठेचातुर्थिकंहांति सागाणोपायविकाशेतार्ककर्वीस्य आधिन्यांमूलमुद्दरत् तं
इलोदकपापेन एषप्रकाशतुर्थिनिशानो त्रियात्मिन्याश्चप्रलंतुरुद्धुरथसिमायुतं चातुर्थिकं ज्वरंतेतत्स
णाधृपनाज्वरं अंतर्धमेनतोदग्नो अंजिताद्योज्वरं रापहः चंद्रस्यगृहणोग्रांश्च सपक्षीवसमूलिका
अंतर्धमेवतंदग्नो छागीमूर्त्तेणादग्नेत् जातुर्थिकंहरथष्टासद्यःपद्ययकारकं उलकृस्यतुर्वच्च दूष
धुपस्त्रिवतालकं कर्णशिंकाचमाचीच अंतर्धमेनदग्नेत् द्वागमूर्त्तयुतंवाज्ञोहांति चातुर्थिकंज्वरं ज्वरं
प्रः दूष्टूनमः अनेनपंचेणात्तलकोगात्सर्वशिष्टात्तरातंज्ञाक्षिद्विः अंशोसर्वमूलिकारसखंउक्तेन

मंत्रेणउत्पादयेत् ७२ उत्पादितेसलिप्तिकानीरोधनवंधनमंत्रमाह ७३ जंहीं हौंफटूस्वाहा ७३
 श्रवेनमंत्रेणप्रतिकालादयेत् ७४ जंहीं रजे चामुंडेतुहुतुहु यमुकस्यसर्वेज्ञरंवरंद्वंफटूस्वाहा ७४
 श्रवेनमंत्रेणसंवेणवंधयित्ताउत्स्वानवंधयेत् ७५ मंडुकंदेवशसंवरणविष्टादिकंचुकं नग्रेशमायुजं
 ध्योज्ञरविनाशकः उत्तुकम्पनपक्षाणिमहिसासिंचगुणुलुं जगत्तिधिप्रयेतेन द्वारा०तंक्षम्बंवेत्तेः पि
 ७६ मंमंत्रेपर्वतवसर्वेज्ञरविनाशकं जंनमोभगवतेरुद्यथजंसिप्रसामिनीगंगलमालिनीजटिलतुंभिर्दीर्घ
 नरवशमश्चेमविकरलवेषदायिनीज्ञरमेकांन्हिं ह्यांन्हिंचावुर्धिंमुहर्त्तिकंदिनज्ञरंगविज्ञरं संधाज्ञ
 इंसर्वेणज्ञरणां उद्धारयुद्धारयुद्धारयुद्धारयुद्धारयुद्धारयुद्धारयुद्धारयुद्धारयु
 ७७ प्रणिकस्यपुरीणांवर्मचेचाउस्यन् सर्वपापमहिसासिंचमंत्रेणापोज्ञरथपहं ७८ जं श्रीनाथषंज्ञाप्नु
 स्त्रीरणायेज्ञरस्तरमुहुस्तिरुगुरुणायेत्तज्ञरवात्तज्ञरवंणज्ञरदेषज्ञरमहेऽज्ञर भजीणज्ञरस्तरन्तर
 पातालज्ञोयश्रीरामुतुष्ठिरद्वारिसुहिसिद्गुरुणायेभवेनमंत्रेणाज्ञरात्तरस्यवृहितस्यतांजलं दत्तात्रेयप्रणित्

द्वाषस्त्रदेहकेशावितपादासांतं पुनः पुनः मंत्रमुज्जारणमाज्जीयत् तक्षणात्सर्वेज्जरं भृष्टतिविहनं गए
 वंकुर्यात् शुभरहस्तिः शुभतज्जररः शुभतज्जरं चेत्प्रतवलिपयमांमसहितं सज्जीवं कुकुटं व
 लिंदयं पुष्टाकेवाकतुद्याश्रमलंभतज्जरणहं वंधयेत्प्रतसर्वेणावाहैवामाप्रिवागलै शीतमंजीरसोवा
 पि अनुपानेद्विगुंजकं पंचांगं देवदात्योंथं चूर्णीतकेद्विनिधकं देयं भृष्टज्जरं द्वांतिमामवं मुमलापिका गंधकं
 चिकुटं साज्जं चिवेत्प्रतज्जरणहं गंधकेत्प्रतमाधाचीभुहास्तं भयतज्जरं कर्षमाचं प्रशतवं सयोभृष्टज्जरा
 पहं गोमयेमेदलंकारागंधधूपाक्षतादिभिः अचूर्णे द्वृपदीपाभ्यां स्वहस्तं मंडलोपहि स्खापणित्वाजपेन्मंवं
 पिवेत्साद्यस्यमस्तकं स्पृष्टातवजपेन्मंवं यावदष्टातरं शुभं कालकालमहाकालदंडकालनमेस्त
 ते कालदंडविपातेन प्रसंतनिहितज्जरं विहनं काशयेदेवं हं यातेभृष्टज्जरहिकार् शुभतेभृष्टसमाह
 समांशं पृष्ठयेत्प्रादुर्सगंधं शिलाविषं निर्गुंशाथद्रवेभवें चिवारं वाद्रेकिस्पच उायगुकं द्विगुंजतं देयं
 तत्रोदनं भुपा रसः श्वेतेश्वरेनामज्जरहं तिमहाद्वृतं अरौजत्वेनपाचशास्त्रापंचपाचयेत् ॥ विपर्त्ताचायमा

पाच भीरयुक्तं स्वैर्विवेत् ४२ अथ आमन्त्ररनिरामन्त्ररलभणमाह ४३ लालापसेकोवै
रस्यं हृदि रेधं स्यरेचकः तश्चलस्य विषाक्षस्य गुरुगाच्छ्रद्धम् चता आमन्त्ररस्य लिंगानि नद्यान्तव्ये
षज्ज ज्वरवेगोधिक्तन्त्राप्रलापश्चभन्त्रमः मलप्रवर्त्तिरत्मेतः पच्चामानस्य लभणं क्षुक्षम
स्वाहालघुत्तेच गाचाणां ज्वरमार्दवं दोषप्रवर्त्तिस्ताहो निरामन्त्ररलभणं ४४ अथ ज्वरोपद्रवमा
ह ४५ पच्चामानेनिरामेवाभेषजं द्वापयेद्वचित् क्वचिदामन्त्रवेशेन्तं स्वरसंरेधसंमतं श्वासमुक्ता
रुचिष्ठितिश्चातिसारविद्युयहः द्विकूकासांगभेदश्चज्वरस्यापद्रवाद्याः वलवान्त्वल्यदोषेषु ज्वरसा
प्यानुपद्रवः उपद्रवयुतोहंति ज्वरोद्दियनाशनः ज्वरक्षीणास्यशार्द्धेकामश्वासोद्गमेन आरंभात्
विषमोयस्य यस्य वादेष्टीर्णविक्तिः तीर्थ्य वेगार्थस्त्रं च तस्य हंति ज्वरोधुरुं योहष्टरेमरक्षाभ्योहिकूभ्या
संवश्चलवान् विभ्रांतलोचनं प्रदृढं ज्वरितं परिवर्जयेत् दोहस्वेदोभ्यमस्त्राकं पविदुभेद्यसंज्ञिताः क्रुज
नं चातिवैगंध्यमाकृतिः ज्वरमोक्षणे स्वदेलघुतं विश्रसः कं इप्यमोक्षुखस्य च गतकूमोनलीपाच ज्वर

मुनस्यलक्षणं गोगाणां मधिपरावचिवित्सारोज्जरहतः ४१ श्री ४१ इति श्रीपावतीषु वश्रेनियना
पमिदूविरचिते एमरत्वावरे रमेंद्रत्वं रोनामप्रथमोणद्वयः १ ४१ श्री ४१ श्रीरामः शशांमम ४१ चथ
ज्ञेयसहाय श्रुतिसारचित्वित्सामाह ४१ श्रुतिस्मित्यातिदृशोऽन्नद्वयां साक्षित्वात्तत्त्वं रोकदुष्टां बुमयावपा
नेचां बुविषयीयैः विष्णुदोषाधनीणीद्वां श्रुतिसारोभवेन्नेणां हन्ताभिपायुक्तावतोडोवात्तिरोधता विषय
काधानविद्वसंगो ज्ञानवां प्रवैलक्षण्योः श्रुतिलंपविलंपस्तु श्रुत्यमलंपुद्गः मुहुः सक्तरामंसस्तुत्याद्वं वाता
तिसारलक्षणं ४१ श्रुत्यलोकतापरसमाह ४१ रसभस्मंचभागौ कंचत्वारः शुद्धांधकं गिर्घावशटि
काप्रथां वर्णोनविस्थित भाँडस्थापुरेष्या स्वांगदेशं विचरणेत् लोकताथरसोनां द्वा शोर्द्वैज्ञाव
तुष्टयं नागरातिविषाभुक्ता देवतास्तुत्वचां चितं कषायमनुपानं स्थाद्वात्तिसास्ताशनं स्त्रिरं एवा
कषायेण गोगवाहृन्वियोजयेत् भस्मानिसूततीक्षणां स्थामरवस्थममंसमं स्तुकृशीखां च नालां बुमद्वैं या
ममात्रकं निस्थाप्त्वरेष्या त्युत्तेन लोकताथरसः निष्ठाधीभस्येत्तानुपायेद्विसंयुते सर्वा

क्षीकर्षमावृत्तिप्राप्नोवातातिसारज्जित् ७५ अथकंतकसुंदरसमाह ७६ गुद्दसतेसमग्रंधंमणिचंटकणं
तथा स्वर्नबीजसमंपर्वीभंगदीर्घैऽनिर्णयं कं सीतवृत्त्यविषयोन्यरसः कनकसुंदरः योन्यगुण्ज्यादयंहं
तिवातातिसारमदुते दध्यन्तंदापयेत्याण्य शुज्जंवागोद्भवंरधिः भुञ्जीतशाल्मलीपत्रैकपिभासादिष्टसच
श्वेष्याचवदरीवाप्य शीरिणीवाकुर्वीनवा तद्वारीवाक्त्वावायपत्रांण्यादायकोपलान् सपद्वान्यंजना
र्पीययोजयेदतिसारिणां स्विनानिगुडतैलेनमस्त्वयेत्वरशाणिच भुदितंभोजयेदेनं रात्पत्रंप्रसरंलि
तं ७७ अथपितातिसारलक्षणमाह ७८ ओरामःशरणंमम ७९ अस्त्रांहारतंवीतं दुष्टुर्गेधसं
युतं ग्रात्मसंतापदाहंततापंचकरणादयोः प्राप्तिस्त्रैरपिणासावपितारसाग्रात्मक्षणं लोकताथरसो
पात्रस्त्रैःगुंजाचतुश्चय दात्तयंत्रपिवज्ञानुपोषितंतंदुलोटकः धाक्षयिति वैषाभ्योद्रूपितातिसारनाश
नं दध्याजेवागवांतवैपर्थ्येत्यसज्जीवं पिणासायामुम्भजतं प्रवेन्हयंजनंहितं कर्षसिन्जेशंवर्णेश
ब्रोदयेसरकरा द्विगुंजंयोगमाहस्पनिवैकंगाहिणीयथा बीजानिचूर्णयेदध्यालेंद्रातपितातिसारज्जित्।

७. अथलोकेशसमाह ७. रसम्प्रभस्मनाहेमपदांशंमादित्सिधत् ग्रमयाद्विगुणंगंधंमर्दी
 चित्रवांवुना प्रयविशेषाक्षेन तद्वाननिरोधयेत् निखनेचूर्णीलिमेतद्वांडेष्ट्रानिस्थाच शुक्रंगजेषु
 देष्ट्रंगत्रौयांशुसुरीतिलं रसोलेकेशरेनाम्बाच्चुर्णंगुजाज्ञाक्तुष्यं मधुनासहदातयेत्सर्वातिसारनाम्भानं बाल
 वित्त्वगुडंतैलंपिण्यलीनागरसमं लेहयेनमधुनासार्धंभनुकानंसुखाकहं प्रवृत्तधारेत्यथं न्मांसैवक्षि
 रितेतिलेः ७. अथकातिसारलक्षणचिकित्सा माह ७. सवेदनंस्मिष्यघनंगुष्ठसांदंकपांचितं
 मुहुमुहुःस्वत्येवकफातिसारलक्षणं सक्षोदंलोकनायोवपिण्यत्यासहमस्येत् वन्हेजीस्वचूर्णेनिप
 अंदेयसततं प्रवेनंपवराकंच व्यंजनानिप्रवत्त्ययेत् एवज्ञरूपवसंपिष्टं रात्रेजीरूपयहितं कर्ष
 मावंतुसेवेतकफातिसारनाशनं चातिसारेत्प्रवृत्त्याद्युभवस्यामाश्रयंतपा मंदाग्निर्वातसंयुक्तं प्रोक्तंस्यालूप
 नंहितं शर्कानाहप्रशांश्येत्त्वयेभतिसारेणांवयेदतिसारेणां योजयेनतुमांयाहे प्रवृत्तमामातिसा
 रेणी ७. अथआमातिसारचिकित्सामाह ७. नागरतिविषामुक्तावचाच्चवहरीतवी यमिःकाधो

योगवाहोरसोंद्यामातिसारजित् मुक्तामषीपल्लीशुरीक्वाधान्यहरीतरी येभिः क्षधोयोगवाहोरसोंद्यामा
तिसारारजित् सतक्क्वितस्तोयैःयोगवाहोतिसारजित् क्षधान्तभिक्षयेल्लाजामसरंवासुपाचितं नक्तंये
रापयेत्थंपूर्वमामातिसारिणी तिल्लान्तीक्षितंतोयंनागवालुकांचितं गतेकामेष्योक्तव्यंलोकनाशंचप्र
वेवत् तक्तान्वेत्येत्यथं आमातिसारनाशनं यंलिष्टंतिल्लतैलेन्नगुंजैकंयोगवाहकं निष्ठजंवीरनीरसालव
एंपंचनिष्ठकं आमवातातिसारद्वंपथंदधोदनंहितं वगहस्तेवमांसांबुसद्वांसवेहुणां नानावर्णम
तीसारंक्षम्बुसाथंविशेषजं ४१ रसभस्मवभागौवरसाद्विगुणगांधकं विश्वंदंमर्दयेततः विशेषकंक्षम्बुतेनेन
रुधानुत्याविपाचयेत् यामैकंवालुकायंवैसमुभृत्यविमर्दयेत् रसवरकमूलोप्त्रवेचतिंनिस्थच प्रव
वत्याचयेच्चुल्यांसमादायविमिश्रयेत् विशारंपंचत्वांविष्वेष्वैष्वानिजीरकं विउंगेनवतनुल्यंयुक्तं
कार्मण्यसागरः भक्षयेन्माषमाचंवसंचिपातातिसारजित् ४२ अथसंचिपातविवेत्सामाह ४२ स
विज्ञरंयहणीहृति अतुपानविनारसः ४३ अथवंदृष्ट्यमाविक्षमाह ४३ मृतमृतंस्तर्णीमृततांवैसम-

समं तुल्यं च खादिरसारं तथा मोत्तर संक्षिप्ते इवैऽगलमलिम्बुलोभौः मर्देयेत्प्रहरद्युयं चणामाचं वरीभक्षा
निष्ठैकं जीयकैः सह चिह्नोशु मतीसारं सञ्चरं नाशयेत्तु इयं चेत्प्रभावति नाम वरीचैयशस्त्री थु
यथा अनंदमैरविमाह थु त्तिगुलं च विषयोषं टंकणां मागधीसमं॥ भजस्णायष्टु गुज्जेकं रसमानं दमैरवं म
धुनालेहयेज्ञानुकु रजस्य तवापलं चर्णितं कर्षमाचं तु चिह्नोभावति सारजित् श्लंकरु वरोहिण्यां विल्व
मजांगलूचिका इधायिष्टु वज्ञानुवटीनमंदमैरवं चित्रां प्राप्तं राकं च यर्वेवत् ववाप्रतिविषया
भांवामुस्तापणर्टेनवा विषयकं पाययेत्तोयं विस्तासवीति सामिणां अल्या भृतमेरुमूलेन वालविल्वेन वा
पुनः द्वीरं च गुणोत्तोयेथपिवेत् द्वीरगवशिष्टकं तत्य दुंगाधमुस्तावाहं यादामंगवेन अमेपरिणतेयस्तमंसा
ग्रांताति सार्यते सपेनपिच्छुं सरुजं सविवेधं पुनः पुनः अल्याल्यमल्यं सपलं लसणं प्रवाहिके लोकना
योरसोदेया माषेकं चानुपाययेत् दधितेलघुतं भीरः कर्षिशुर्जीगुणान्वितं भुदितं भोजयदेवं दधिरात्रिमसंसु
तेः प्रवैक्षः पवशा स्वेश्वराल्यनं तिलमाषेकः वदुम्भेहरसै मुद्भेभोजयं हंतिप्रवाहिकं पिताति साप्तसवेच

पितॄलां न्येव यः पुनः रक्षति सरं दुरुते तस्माण्मात्रित नज्जरं दाहणं गुरुपाकं च तच्छुगणयोदितं पद्मो य
लंचलं ज्ञालुः क्वाधां मोच समेन च नारिवाया श्विलो ध्रुवी वाधेना वटकुटमलैः सक्षौद्रं शर्वं वापिभोजने गुड
सेवने लोकनाथं सोपावृश्वोद्रेः गुज्जाचतुष्यं पीताशतवरीकल्पं शोरेन नाति सारजित् गवां भीरोदनं प
थं लाजावाक्षिरपाचितं शतावर्णधृतं शंकुं हृतं शहति सारिणां योगवाहस्यां जैवं खादेत् नाति सारजित्
निषंक्षल्पतिलानं च शर्वं शपापं च निष्पत्तं च जाभीशपत्तेकेन वल्लितं नानु पापयेत् प्राक् भुक्तं नवनीतेन लिंगा
मधुसितायुतं कणिनज्ञरसामेवारीघ्रमारोग्यमाप्नुयन् पीताशर्वं रस शोदं च दनं तं दुलाम्बुना दाहत्वा
प्रमेहोभ्यो रक्तस्त्राकारविमुच्यते गुरुपापत्ताहेवासेगलेपावगाहकः शु च यथेन नाति सारस्यानानाप्रयोग
माह शु यवानिषियालीमूलं चानुज्जीतस्तनागरैः मतिनाग्निवलाजाजीधांगसो वर्जुलैः सैः वृशांस्त
भातकीक्ष्माविल्वद्विमदीपनैः विशुणौः षट्गुणसितेकृष्णभाष्टुणौः कृते त्र्यातिसाशयहणीक्षयगु
ल्लग्लामयान् कासश्चासाग्निमां युच्चपीभं सारेन्वांजयेत् कृषीन्वितेन शीरीक्षो नुजितिहृक्षेवं यवा

निधातकीजाजीगंधयोषंपलांशकं पलानिश्चिपस्याष्टौसर्वेनुल्यंशिवाभवेत् कणिश्चाष्टकतत्त्वंहन्ति रोगाणां
रात्रिमाष्टकं यवनीदयवंकांतंविल्वशुंवीरसांजनं वृष्टिवांतिहरंशत्प्रवक्त्रेवामरोलिते अल्याल्यंत्वहुर्गोपतंस
शत्प्रवक्त्रेविषया इम्मुसाध्यंतथालेयादेयमानंदभैरवं ५गुज्जेत्कपुरुच्यंचवैवेनमुरवाप्तं ग्रांस्वंवटप्रवेत्तात्
यंतंडुलोद्वयेष्टितं एवेद्वानक्तसंयुक्तंकर्षेकंरनहाहजित् देवसत्यासम्भवानिष्ठायाशुक्षंद्वानष्टकं सैषवेन
समंवृष्टिभृष्ट्यंस्तातिसारजित् आहायकवतुंयास्त्वलंवस्त्रेनचृणितं सघृतंणाययार्थाहंरकातिसारज्ञांत
ये नायरंउक्तिपांदग्यांसंप्रतंभैषयेत् मधुनास्त्रिराहंहचञ्चरातिसारनाशनं तक्तिष्ठूभयामूलंचिवेद्यां
मप्तिहंस्यलं तंडुलोद्वयाशोभो द्रवैरुक्तोत्यलंविना प्रेषनादस्यमलंवामधुनासितयामहं तंडुलोद्वयानन
सर्वेन्नातिसारजित् दाहमीकुद्वलंजीरंतत्रेष्ट्रित्वत्यएत् रक्तंविटामहतप्रवैष्ट्रादूर्यातिसार्यते राता
वरीघृतंतस्यले द्युमंक्षेपिमाचरेत् नवनीतसिताभ्यांतुकर्षेकेष्ट्रियंत्रमान् वर्षभृष्ट्यौद्रूसेमिश्रंतंविकाशहरं
लिहेत् पागामोचरसंभुक्ताधातवीविल्वनागरं गुडंत्रयुक्तेन द्युसाध्यमणिसाधयेत् कणामधुयुतात्मदा

कातस्त्रातिसारजित् विउगंमरिचं गुडीकणिथ्वररेष्टलं रामैरेतक्संपिष्ठं कष्टं श्लेष्मातिसारतुत् सीणे
श्लेष्मापिदातयं यवाग्रमं इमिथितं पुशतनघृतं देयं हितक्षी तातिसारिणं बचदिल्व कणामुष्टु रुतोंहातवा
न्वितं ववायासाधितं तेलं दिल्वैवीसाधितेनव येतत्तेलं प्रवैचुण्डको मुंलेद्युगुदेहितं वपवानान्विके योजयं गुरुभष्टे
मुखवावहं शीतोक्षेगुरुदेवीर्वेकालातिसार दुर्विले अनिलं प्रवल्लोक्यं स्वस्त्रावस्तुं प्रजयते ध्रुवतिसाहसारैति
तस्मान्तरीश्वतो जयेत् वायोरनंतरः पित्रं पित्रं स्यानं तरेवपं जयत्यर्वेच्चोगेवा भवेद्योबलवत्तमः वातेवानहरक्ष
योपित्रेपित्रेहराः विश्वा भ्लेष्मो भ्लेष्माहमायीविश्वापूर्वेदितायथा पूर्वेत्तौषधैतेन लेणनं द्वादशंहितं पक्षं
जांववसंदानं घृततेलवसासमं मयमांसं वमस्त्रकं सदृशः क्रमनीलकं सारुणं वैरं स्मिष्टं सगं धुंतिसितेव
हु तद्वाद्यहास्तिभासहिक्षापाश्चातिशालिनं अरनिमेमहामूर्त्युनं पक्षत्वीगुदं॥ प्रलापञ्चरसंवा
षं दृष्टिसारेणां सज्जेत् ॥ हस्तपदां गुलीसंभी प्रतापोमृत्वनियहः आपानं च तद्वाद्युपुरिषंवास्यातिचो
शता विरोधेण भवद्युद्दृष्टिसारिणां सज्जेत् ॥ असाध्यस्यापि कर्त्तव्याचिकित्सा जीवितावधिः ४३ अथम्

तसजीवनिरसमाह ७ शुद्धसत्तममंगधं सूतणादविषं क्षिपेत् सर्वतुलं विषं गाधं मर्द्धुन्नरजे द्रेवः
 मर्गीश्योभद्रवः कुरुगीवायेणाथभावयेत् धातस्यतिविषामुस्ताशुंडीवालुकं जीरकं यवानिधनिकाविल
 पावापथ्यावणान्ति कुरुजस्यतवावीजेकपिथं शहुमंतिलां प्रसेकं कषमावंस्यान् कल्कितं काधयेज्ज
 लेः कल्काचतुर्गुणं ग्रांद्यै कषायेपादमावकं अनेनविदिनं भाग्यं प्रवेञ्जमद्वितं रसं स्थानं वाल्खायं त्रपचे
 मद्दुग्निनाक्षणं मृतमंजीवनोनामरसोगुंजाचतुष्टयं दातव्यमनुपानेन असाध्यं साधयेत्तत्र अथना
 गणदिव्यानीमाह ८ नागरतिविषामुस्तादेव हास्तवचाकण यवानिवालुकाधांचाकुरुजस्यतवामया भा
 तवीं द्रवाविल्वपागमोक्षसंसमं चूलितं मधुनालेशात् भनुणनं मुखापहं कावमाचीरसंसोद्दं
 शीत ९ शुगीपयः पिवेत् रक्तान्तिसारशोषाश्र अतिरक्तस्यं पिवेत् यस्यासारादूनामूर्च्छं संमयकूवायुचग
 द्विति दामेऽन्नलूपुकोषस्यारांतस्योदामये वालविलवत्ताधांच्यहिंगुव्यांस्त्व दात्रौमैः पलाशाद्
 उषाजानीयवानिविद्यैः धैवः लघुनाएं च प्रलेन पंचकोलेन वाधवा शालीवं निविलविल्वेः क्रमापथा

चसाधितः दांडुमांस्तहितापेया कृष्णपित्रेसमुद्रवे तंहंतिनावसंदेहो वमस्त्वयेदियथा एकस्त्रेक
टिंबध्वा सपीक्ष्यायाम्लमूलिका स्तं द्यावासहस्रग्रामामूलं स्थारतिसारजित् ४ श्री ५ शतभीष्वर्वती
पुत्रश्रीनिरानाथपित्रिविरचिते रसरत्नावर्ते रसेद्रावं द्वितिसारचिकित्सानामद्वृतीयोपदेशः ५ २ श्री
५ श्रीरामः रामणामम ५ अथसंचिपातचिकित्सामाह ५ संधिकस्तादिकश्रेव साध्यं द्वितिविधमः
कषु साध्यं कं रुकु लुं ननिकाज्ञित्वकस्तथा कष्टानकष्टतरं लेयोरुग्धा होहंतिशनवा ग्रंतोभग्नेव अथ
रक्तहीविप्रलापकः रीतांगश्च अभिन्नासः पद्मसाध्यास्यमारणाः स्त्रीरूपैयः संचिपातचयोऽसाः
पदास्यं भ्नेष्याणापूर्णाश्लकासातिवेवना रोषं चलसणां नेते संधिगेसांचिपातिके ५ अथस्वप्तुरभैरव
रसमाह ५ रसस्थाद्युगुणं धं गुधं संमर्दयेत्क्षणं प्रतिलोहं सतसमं अष्टलोहं मूर्तिश्चिपेत् ब्रांह्मीजयं
तिनिर्मुहीविषमुष्टीपुनर्वा नलिकाणिरक्तं याके क्षम्भून्नरभैरवा दृष्टकः काकमाचीच इवेरतैर्विमर्दये
त् मर्दयेत्विद्वन्नखल्वेततः पित्रैविभवियेत् प्रस्पमाहेषमायौरः यावत्सिन्नेभवेद्सः रातां द्वा जीवनीए

स्वाराजीगंधापणिल्लेता करोरेनागरासैलासपरिषीमुरसत्त्र सयोवलास्पिष्ठमवीजं गोभुरसंयुते समे
रसिः क्रतांमृषांपूर्वोक्तप्रेषयेद्दसं तनिरुद्धततोकारेमृणयेष्येत्युनः आवकेतद्दं संधिलेपात्रवणमद्यता
श्चन्यायिनादेनं पञ्चाद्वयमारायनौयेत् पूर्वोक्तमूर्खयेत्युनः एसः स्वष्टं द्वैरेवः आदिकस्यारसैद्येण संनिपाते
विशुंजकं द्वामूलननिर्दिशाकाधोयमनुपाययेत् संनिपातानिहंत्यागुसाधासाधांयाथोविते गुंजैकंशधु
नायुकं देयमानं द्वैरेवं पञ्चकोलकषायानुपाययेत्संनिपातत्तुत् ४३ श्रृणु संनिपातानलसमाह ४३ श्रृणु
द्वृश्रांद्विधागंधं मारितं चाधुं समं विक्षारं जीरक्योषं विपलालवणोः समं तांघ्रांसंसर्पिं योज्यं सर्पीं
शंचहिं गुलं विवक्षकणयेणादिनैकं सर्वेष्येद्दत्तं पञ्चगुंजामिदं रक्षादेत्यन्तिपातानलोरसः पिपालीम
धुनाचानुपिवेदुम्भाद्यकृतथा ४३ रसमस्मं समं गंधं तांघ्रमस्मं द्वयोस्समं तांघ्रांसंसर्पिं योज्यं सर्पीं शं
चहिं गुलं आंन्तरेतसमागंच पामं रक्षेविमद्येत् आभावेदांम्लवेतस्य शोर्खणकसंभवं जंबीरेमैहिति
रुध्यापुटेकम्भरेपचत् आवायचूर्णयेत्वल्लेहिंगुकपूर्णं शृणुणं चत्वारः समतुत्यस्यास्पमधांशुर्कद

वैः भावयन्नुमहाग्रष्णानिर्गुद्याकरसीरज्ञेः यैतैःद्वैषप्रभुव्यंसमधाभावयेत्क्रमात् त्रूणेवतात्पुष्ट्यु
जं दापये दापये द्वैः संचिपातानलस्मोयं रसस्यात्संविपातजित् शु च्यपतांद्रिकलक्षणमाह शु
च्यतितं इन्द्रज्ञरश्वासवूमस्ताणतिमारत् शु स्थूलकं ब्रह्मतरणमाजिं हाकं वेचकं उता भृतिस्वल्पः कृपश्चेति
तांद्रिकेसंनिपातके शु च्यपतजलवाधरसमाह शु रसमस्यासमंगंधं धातपारं मनः चिन्ता मालि
वंणणलीव्योषं मरिन्नं च विल्लासमं त्रूणेऽद्वावयत्पित्तेमीयौः प्रस्यासंभवैः समधाभावयेत्तुष्ट्युं देशं
गुंजाद्वृष्टितं ताल्पणीरिसंकानुपंचकोलपणीया जलवाधरसोनामहरिदेषवयोद्वनं जलयोगश्च
जलयोगश्चकर्त्तव्यं तेनवीर्येभवेद्वै स शु च्यपत्रं स्वविकामाह शु च्यपतांनिपातकुलां वरसमाह शु
शुद्धस्तेऽद्वृष्ट्यागंधं सरसांम्यमृतं स्तिषेन फ़ल्लाखं तांप्रलोहं तुमर्देये च्यपिण्डूवैः च्याद्वैक्यं द्वैः पश्चात्
क्रमाद्वाक्त्वैति नं दिनं फ़ल्लाजीरकतोयेन च जमोद्वजयं तिका यवनितिलपणीनिव्रां द्वै दुन्नरभुं गरट् ज
यानिं विषयनिविशिग्द्वै हस्तिशुं तिका व्येतापशाजितावारणित्वकानं द्वैः समं भावयद्विकाकार्यवदेशं

३८

उम्मोषमा गोद्योगं गामया मांते परिचै राईकै इवैः स्यव्रं सत्रटीनां नासं निपातावुलां तकः पथं सा-मुहू
 ग्रुषेण दिशस्त्रं च वर्जयेत् ४१ संनिपातं करसमाह ४२ मृतसत्रसमोगंधो दरदं शुदूरवर्षं रसस्थितिए
 देयो मृततां शांस्त्रवेतसो नं वीरेभृत्यैर्वर्द्धे भृत्यैर्वर्द्धे लूपु हिंगुचिकृत्यैर्वर्द्धे तानि समं समं पूर्वोण्य
 तत्र समं वृण्णि आईकस्य इवैः सह महागण्डाचनिर्गुद्याजयं ताण्डित्यलीदृशं भृंगराज इवैर्भव्या प्रयोगं भाव
 नाष्ठक् दातयं च वर्तुण्णीजं आईकस्य इवैः सह संनिपातं निर्दृश्य संनिपातं तकोऽसः ४२ अथभस्मे
 भृत्यैर्वर्द्धे लूपु मृत्यौ दृश्यनिष्ठं स्या दृश्यं योगत्वको द्रवं निष्ठत्वयं च परिच्छं च वृण्णियेत् अथयं भ
 संनिपात नास्त्रा संनिपात निष्ठं तंतये पंचगुजामिरखो दृश्यानं दृश्यानं दृश्यानं ४३ अथवित्विभृमसनिपात
 माह ४४ पद्मोहा धृमस्ताप हास्यं गीतं प्रलापनं नृत्यैकत्यतापीडाविकृताभेषं भवीक्षणं लक्षणोः संनिप
 पातोग्यं ज्ञातयं वित्विभृमः ४५ अथसंनिपातगजां बुद्धरसमाह ४६ मृतसत्रमतं चाधं शुदूरतालम्भसि
 को हिंगुलतुल्यतुल्यानम् देयो रसत्वके इवैः वंधापटोलीनिर्गुडीसुंगंधानिविचकैः धुनूरलांगलीपावाम्

अथ
४८

गीजंबीरजैः द्वैः किंवन्मर्दयेऽपि: चूणकिरथविमिश्रयेत् विशारं सैधसंबोलं विषंमधुकसारकं तुल्यतु
ल्पविवृणीष पूर्वकिंवद्दंसमं एकीक्रयमवेत् सिद्धं संनिपत्तगजंवृशं संविषातं निहंस्याद्यु माषमात्रं प्रयोजये
त् ७५ अपग्राणे श्वरसमाह श्वरसंवित् इन्द्रेकं तालमूल्यावा वारहीसमर्दि
तं मुसल्पाचद्वैमीद्यं गणलाभद्विनंतः निस्थवाचकूणांत वीलुकायं वगेषपचेत् दिनंवाभृपरेपाम् स
माधायविवृणीयेत् विशारं पंचलवणां च फलाबोषविवैकः सजीरकैः सेंद्रयैः हिंगुगु॥ न्तुरीयैः स
र्वसमैः पूर्वसमं चूणीक्रयविमिश्रयेन् माषमात्रं प्रशत्यंकिं लिङ्गोदकं पिवेत् संक्रियानानलधंशयहीस
जरं प्रणुत् वुर्यात्प्राणपद्माणमतः प्राणोश्चोरमः ७६ अपसर्वाग्मुं श्वरसमाह श्वरसमाहेत् मदूषिनापत्रेण धेन
तारिफलसंमते सत्ताध्मप्रतमेकेकं श्वाणं वेवतारयेत् मागधीमरिन्द्रिं गुहीयजीरक्तिवकं पल्लेकेकं
विषं च वृणीयतातः सियेत् सर्वैः पूर्वगुणो स्तांधं मारितं परिकल्पयेत् मासैः पैदेयद्वै श्वरं उज्जेश्व
वा दिनेकं शोषणं त्वं मायाशिग्निर्वैदिनं सर्वाश्यावामतामन्या द्वुर्कम्भं गेषुनर्वैः श्वोर्दकसाद्वेभावदि

नांतेतनि० गोधयेत् इनं च गलुकाय वै समाशय विवरणीयत् जातीपलं श्रवकपरि तकुलं मधुमधितं रससादौ
 पितं योजां मृषमावं च भसयेत् अनुगामं पिवेतास्य कापं त्रिकृतं संभवं स-निधानहरः सायं रसः मवीगासुंदरः ६५ अ
 थरजमाहेभारसमाह ६६ गुदसूतं दूधागाधं दृनैकं चाङ्केऽद्रवैः मर्द्येत्वा तु तेगलं गोलां शतां श्वसं पुटे लिप्तानि
 रथ्यतं संभिम-म्रषां तं निरूथ्यते रात्रोगजपुष्टेष आनश्च तथाण्यवर्णयेत् गुंजैकं नागं साधी सद्यतं संनिपत्ति
 नुत् अनुषानं पिवेत् श्वानं तमवाप्तिपलदूर्घं दध्यनं हापयेत् रथ्यतं तस्मातेतीतलं जलं क्षशं च मुख्यते स्फूलं रक्तं
 माहेश्वररसः ६७ अथ कं तकुञ्जसंनिधानतलस्थानाह ६८ कं त्रयहो ज्वरो मृष्टीरहः कं पोविलापनं हस्तानं
 दक्षिणां तिश्च वातानीं प्रत्यन्त श्वसन् कं त्रवृकुञ्जं संनिधानातः कष्टसाध्यं विनिविश्वेत् ६९ अथ संनिधानतक्तं तातर-
 समाह ७० गुदसूतमोगंधो वृहतीनं दक्षिणा सप्ताङ्गैः पेषयेद्यामं शुष्टं तद्वाक्ये इवैः रसद्वाकीनिकोवा
 राम्भंगीश्वेतापराजिता रहतीविजयाद्योनि गुंडीचित्रकद्रवैः कयोक्तुकमूलेश्वमस्त्रस्यदधायके समाहं
 भावयेद्वैधूमसारं च निष्ठियेत् रसकुर्वन्तेभवेत्तचाहृनं पितोर्विभावयेत् मस्य माहौ विमाप्तैर्ज्ञेयिष्यासाधते स्वैः

चणमाववटीकुर्यात् भक्षयेत्संनिपातत्तु च आभावेसतिपित्तानां विषमुष्णां तुष्टुयां पिवेद्द्रूमस्यात्तर्मिद्द्वेत्संनिपातत्तांतकः सेवं द्योहनं पण्यं द्युताभ्यन्तरकारयेत् धाराशिरसि हातया सर्वौ गैशोत्तलैज्जैलैः ४३ अथ विश्वमूर्तिरिसमाह ४३ स्वं नेनागाध्यपत्राणां अर्केपत्राणां गुञ्जापांचपथकृपथकृ त्रयाणां विशुणां स्तं सर्वेष्वल्ले विमर्हेयेत् विश्वाजंबीरपध्येत डोलायां वेदिनदूयं पाचयेद्यानालांतत्तमादुधुयन्तर्णियेत् उधाषोगंधं कंदहाता लकंचरसोनितं लोहमंपुटकं रुध्या भाँडेश्विसाप्रपूर्येत् लवणो शूलिन्ते रव अहं मंदाग्निनापचेत् आदयन् एष्ये द्युक्षणं देयं गुञ्जाचतुष्टयं आदेकस्यासैस्याधीरीप्रांपथनदपयेत् विश्वमूर्तिरिसोनाम्ना संनिपातत्तु लांतकः अर्केप्रलक्ष्यं द्युधं परिच्छिद्यतं विवेत् द्यशमूलकपृष्ठाणां गृनुपानं सुखावहे ४३ अथसिद्धकरीरसमाह ४३ शुद्धमत्तेत्पागंधं कान्कांशीयेऽधवं समं सद्योजात्स्वविष्टाच द्रवेद्रांस्यादिभर्येत् शुटिक्षुरशकाश्च मध्यिताशो गनाशिनी इयसिद्धवरीनाम्ना संनिपातं नियमुनिश्च शूलिन्ते नामुणनेन देशं गनं दमरवं ४३ अर्थानिकिसंनिपातल सणमाह ४३ ज्वरक्कन्तिरोमंच शासनं प्रप्लापनं स्वेदकं द्वग्हस्ताप हल्ला सांगच्छापिच कंनिकेसंनिपातेच

लक्षणात्मवंतिवै श्रु अथविधं सकरसमाह श्रु गुद्युतं समंगंधं तालकं माक्षिकं तथा मततांशांभकं जा
लं विधं दुनरबीजकं भारवयं मवहिंशु पावशिगीपटोलकं वंध्याककेटीशुरीकं हलांगलिजेसमं सिंधुवार
सैः सर्वमर्द्यजंकीर्जेमरण इनेकं वाटिकाकाशीचणकाभाचमक्षणात् अस्युसन्धिपात्रुसवेपिद्रवसंयुतं निरं
गादनुपानेन दशमलार्कजेनवा कषायेणानसंदेहः पर्यं पथोद्दनंहितं रसोविधं सकोनामसांक्षयातनिकं तये
श्रु अथप्रहविजयपर्पटीरसमाह श्रु गुद्युतं समंगंधं रसलेह्नहानुवज्जालिं लोहपात्रेषु ताभज्ञेतद्रुग्यान्
चालयन्पचेत् स्रतनुत्पमृतं तांशुपादं विधं सिषेत् स्त्रवणीभवेयावत् तावं अदृष्टिनापनेत् पातयेह दली
पत्रे गोमयासनसंस्तुते आशास्यतेनपचेणातुर्धेहियं च गोमयं आदाय च लितांसिद्धां महाविजयपर्पटीं विग्रजं
मसयेदेवं सांक्षणातनिवज्ञये मधुसारेः पंचवर्षेऽपि विद्यादनुपाययेत् श्रु अथवारिसागररसमाह श्रु गुद्युत
द्विधांपंचतुर्भागं मतांभकं निर्मुडीकाचमाचीन दुनरर्दकचिकं लिरिकं नजियंतीचतिलपंचिभंगशट् दं
सत्यपलंशिगतंति कं दवंकेरागजकं जटाक्षरामहाराष्ट्रीयमिर्मिश्चमाईवैः प्रतियामंतुत्थुक्षंकदुतैलेनलोलये

श्रुतपुष्टं द्विजीणकं शरवयसमारोनचूर्णमेभिः पलत्रयं ४१ अथवीभद्रसमाह छ गुह्यसत्तं गाधं
गंधकंतपलंपलं श्रावेद्वैर्वलेष्टनमेवं विफरेयेत् वाभद्रासुः रघुतोमाषेकं संचिपातजित् चित्रकाद्रेवसि
मृश्च अनुपेयं जन्मेत् सह पर्यंक्षेगेवनं देयं हृष्टवारं च सहितं ४२ अथ अग्निसुमारसमाह छ देवनिष्ठं शुद्धसु
तं शुद्धगंधं चतत्समं साधेनिष्ठं विष्वैवहं सपाद्याद्वैरिनं हृष्टेशुद्धाद्वैर्विष्वमित्वं तं वटकीकृतं काचकुण्डां विवे
श्याधप्रदासतिपेणदूहिः शुद्धसावालुकायं चक्रमवृक्षाण्यिनापवेत् षशामांतेसमुधूर्या साधेनिष्ठं विष्वेण च
सहसंचूर्णमयं चरसो शुश्रितमावरकः गुजैकं पर्वीखं उत्तरायं संचिपातजित् कासभासुक्षयं गुमं द्विष्ठिं च
विनाशयेत् गुजैकं प्रधुनायच्च देयमानं दमेश्वं दध्यन्तरायेण्याण्यित्वेच स्पाग्यहितं ४३ अथ रुद्राहं
संचिपातवलक्षणमाह छ मोहस्तापः प्रक्तापश्च वाधाकं रेभ्रमः इमः वेदनातितषाजाद्यं कासश्चलक्षणौ
रिमैः काणकश्चतरं ज्ञेयं रुद्राहं संचिपातकं ४४ अथ पैरवीशुद्धिकरसमाह छ गुह्यसत्तं द्विधागंधं मर्दयेत्
कुक्षकद्रवेः द्विनं भावां च पर्वीचराधयित्वाथमं गिजेः चतुर्पीभासये द्रवेः तिलपण्योद्रवेशतुः भावनामिन्न

राण्डापन्नीयदस्वगलितं चूपतुल्यमतंतांधं तांघदष्टंशक्तिषं दूसरीतंविलंगानि क्षमजीरेचनं
बता तांघार्धप्रतिचूर्णस्यासर्वमेवत्काशेत् योमैदंभृगिजैद्वैः मर्देयेत्कल्पतांगतिं स्मिग्भाँडेगतंपचा
त्पिडेयावभृगिना चणमूत्तरीयोज्याचित्तमाद्वेषसंस्थैः सम्पद्विदेषजंहंतिसंन्तिपातंसुदाहरणं भ
रवीघटिकारव्याताद्यानंपथमाचरेत् छ अथविनेत्रामव्यसमाह् छ गुदसतंसमंगेधं स्तांश्चमततांप्रकं
विभिन्नुलोगवांभीरैः मर्देयेतपेट्टं विर्गुशाद्वैमर्द्याद्वैकंतद्वगेत्कं विगामंवल्लवाग्यंते यंत्रमूरा
गतंपचेत् आदापन्नीयत्वल्ले चाष्टमांशंविषंक्षिषेत् विनेत्राम्बृसोनमदेगंगुञ्जाहृयंदूयं पञ्चकोलणिवे
चानुपथंनंचापयेनव संन्तिपातंनिहंसामुदेशमानेदमैरवं विंत्तामणिरसोवायगुंजैकेशार्देकद्वैः वि
चकंमारंवानुसैधवंवसन्तुलितं संन्तिपातंविद्वेषोपाशं साधामाधंविनभयेत् अंतकसंन्तिलक्षणमाह
दाहमोहःशिः कंपोहिक्काकासोगेकंपनं संन्तापश्चांतकोहैयः संन्तिपालोक्तिप्राइः छ अथमृतसंजीवनर
समाह् छ गुदसतंहृधागंधं चल्लेनवज्जलीक्षते अभलोहृगोर्भयातंप्रभस्यसमंसर्वं विषतालक्षकं

कुष्ठविलाहं गुलचित्रकं हस्तशोदीवातिविषा ग्रषणं हेममालिकं भुग्नीकुंभीमेघनार् प्रतिचूर्णेरसाम्भाकं वि
टनेपर्वेत्वल्ले द्वैराद्वैरसंभवैः निर्मुशिवज्ञाद्वैः विविन्नपर्वेयेनपुनः जंबीपसपत्नशार्दौ यो द्वैतं भद्रेयेत्वं
काच्चुपांतेक्षणाथा वालुकायवै शेषवत् द्विषामांतेसमुद्धरामदेवेद्वै द्वैतेकं रोषितं चूर्णे विगुञ्जं सं
निपातजित् पूर्वसंज्ञीवनोनाम रसोयं रंकरेतितः प्रतोषिसंनिपातेन स जीवरैवसंशयः सहिंशंदापयेत्पर्णं
देयं वानं द्वै रवं ४७ अथभुप्रेत्वसंनिपातलक्षणमाह ४८ श्वसनं लोचनेभग्ने स्थृतिसनाज्वरेधिकः मोहप्रला
पनेकं पः ध्रुमोत्तिरास्तोःस्तोः सातवंभग्नेत्रोयं संनिपाताक्षयं करः ४९ अथप्रंचवड्डरस्माह ४९ गुदूसत्
समोगंधोगंधणदंतट्टकणं तांप्रपात्रेक्षिपेत् पिष्ठं जयंशालोधयद्वैः शिगम्लासेवाप्रभावयेदृष्टं धातपे कं
टुच्यस्य वाराया वन्त्वे द्वै तिलपणीतिथा जातीलिप्पलीमूलपत्रकं द्वैरेषां नुसप्ताहं रोषियेष्यं
च भावयेत् तांप्रपात्रात्समुदूत्यक्ततागोलं विशेषयेत् गुंजाचतुस्सर्पे इन्द्रधुनासनिपातनूत् मानीडोयं रसो
नाम्ना दृसाण्मांसाधये द्वै वै दशप्रलं पिवेद्वानुपपंस्यान्मुख्यपूषकैः ५० गुधस्तं विषयं गंधं मरितं टकांकणा

मर्देयभूतैजैर्वैः हिन्मेकं च सोषयेत् पंचवद्वैरसोनाम्नाद्विगुञ्जं संक्षिपात्रनुत् अर्द्धप्रलक्षणं च संव्याप्तम्
नुपानयेत् पूर्ववद्वाप्यत्यथं जलयोगं च कारयेत् ६७ अपारकेलिसंक्षिपात्रलक्षणमाह छ रक्तनिष्ठीवनं मुद्दोज
रोमोहतुषाध्यमः वातिहिक्काति साग्रथं संज्ञानाशोब्धास्वस्त्रं पंडलास्पास्यामेष्ट्वा शहस्राल्लस्तेऽपि मेः शा
तयं संक्षिपात्रोयं स्त्रेतिनिषातकः इत्यमारेश्वरोदेयारसोगुजाद्वयं घृतं अथ प्राणवटीएसमाह सनागरं निहं
त्यानुसंक्षिपात्रं सुदाहरणं अनुपानेतिवेतश्चातप्रवारिफलहृणं द्युनं द्याप्येग्यथं तप्तान्तरीतलं जलं ६८
अथ प्राणीवटिरसमाह छ सूतनिष्ठं गंधनिष्ठं मर्देयच्छविद्वैः वायसीनिवातरीश्वरोनानिद्वैः प्रति
इव पत्तेवैकं दत्ताखल्लेविमर्देयेत् रसांशं अष्टांसि स्त्राचणमावरटीकृता तास्त्रिष्मसंक्षिपोतार्थे हापये ज्ञीम्
काद्वैः कषायं पंचमूलोथं अनुपानं प्रशस्यते द्युनं द्याप्येग्यथं तप्तार्थे सोतलं जलं संक्षिपात्रं निहं त्यानु
सोयं पाणिवटोरसः पंचवद्वैरसोष्यवदेयं गुजाद्वयं द्येत् भस्मेश्वरोरसोवाप्यमाषेकं संक्षिपात्रज्ञित् ६९ अथ
प्रलापं संक्षिपात्रलक्षणमाह छ प्रलापं प्रतितार्थं प्रज्ञानाशोक्तिप्रवान् पद्मांशोभांशीरात्मविकलः

प्रतिवाधने जेयः प्रलापकः चिह्नेसंचिपातोनिकंतकः ४३ यथसंछेदनायकरसमाह ४३ गुदसूतांद्विधाणं
धंकिलाजित्विषहिंगुलं मृतकांतंधतांशाय तालकंमालिकं समं शांस्त्रवेतसजं वीरशार्दृरीणां रसेनच निर्गु
शाहस्रशुंबीत्वैमर्याहिनद्वयं रधाधम्भरेपञ्चा द्वृनांतेतंसमुद्दरेत् चित्रकसाक्षायेण पद्मैयेत्रहृदयं
माषमांवंप्रदत्तयंहिंगुयोषाईकद्रवेः सकर्षेणन्निहेत्यागुरसः स्वछंदनायकः पथंस्थान्मुख्ययुषेण शीरण
ज्येनशापयेत् ४३ यथजयमंगलरसमाह ४३ मृतसूतांधकांतंतीक्ष्णमांस्तमुंडकं तालकंमालिकं बोयंति
षंटकणवित्वकं समांशंमद्येत्वत्वेणागामिर्गुर्विद्विलवेजः इवैः पिष्ठादिनैकंतु रधापाचांचमध्ये पुरुदेनभवे
स्तिद्वंरसोयंजयमंगलः दशमूलक्षणयेण माषेकं संचिपातजित् ५३ यंजनेचापवानस्याद्युमियांसोंतको
भवेत् संचिपातांतकोयत्रमाषेकंशापयेद्वसं पथंप्रदेवितंदेयारसोवान्दभैरेतः ५३ यथसर्वसंचिपातानाप्र
बोधनायमस्याविधिमाह ५३ यथश्वकेभररसमाह ५३ गुदसूतमंतांधं मृततीक्ष्णांचटकणं खर्षिति
कदुंगुल्यं अर्केशीरणपद्मैयेत् द्विनैदेनभवेतसिद्धं नामांशुर्वेत्यरसः ग्रन्थीरैस्तदृनयां संचिपातहर्वर्णं

अथकुलवरीरसमाह ४७ गुद्धमृतंतांमृतनागमनः किला तुभंवतुत्यतुल्यांश्चिनमेकं विमदेयेत् द्रवे
श्वोत्तश्वास्यांचणमावंवटीकुरु संक्षिपतंनिहंसामुन्नश्चान्नश्चामावेमुदाश्चां एषाः कुलवटीनामज्जलैर्घ्यशूप्रयोज्ज
येत् ४८ अथनस्योन्मत्तसमाह ४८ रसगंधकतुल्यांरांदुक्रफलजैद्वैः मर्दैश्चिनमेकंतुतुल्यांविकृदुक्षि
येत् उम्भाख्योरसोनाम्नान्मण्ड्यास्यासंक्षिपतजित् ४९ अथबंजनमाह ४९ निरीष्यतीजगोमृत्वक्षम्या
मरिचसंधैः रसः पंचाण्यनापच्या अंजनंवोधकारकं नितद्वेषालचूर्णंच दशनिष्कंप्रकृणेयत् मरिचंपिण्या
लीभूलंप्रतिनिष्कंप्रकृत्यावयेत् भाग्यंजंबीरजैद्वैः मस्ताहंतंप्रयत्नतः संक्षिपतंनिहंसामु अंजनेयंशिवो
हितं लग्नुनैमीरचैर्युक्तंनस्यंस्याभ्येष्यनमाकं वाशापुष्टलतकाध्यसंधोषणसंयुतं जयेत्तद्वाधतोवा
एषिवेदानंदभैरवं सर्वेषांसंक्षिपतानांद्विगुंजंशांतिकारकं मुखेनेत्रेचसर्वैर्गदृश्यते पीतवर्णीता हृषिदेवा
घिकाशेव संक्षिपतेषु वाक्चित् जायते प्रतिकर्त्तव्यं वमनादिविशेषनं चिंतापणिरसोपाचप्रदेयं रांतिमाप्यु
त् ४९ श्री ४९ इति श्रीपार्वतीपुत्रश्रीसिद्धविरचिते रसरत्नाकरंसंदर्शने वयोदयासंक्षिपतेन

कित्सानामवितीयोपदेशः ४३ श्री श्रीगमःशरणंयम ४४ अथावपनविरेचनप्रसंगात् पञ्चद्वये
 युक्त्यादेहशोधनमाह ४५ पञ्चकर्मपुराकृतापश्चात् त्सुबलदेहिनां योजनीयोरसोदिवा क्षीणांशुद्विनका
 रथेत् नवज्ञरातिसारनगमर्भिनीनांक्षयस्यन नमुर्योत्तरकर्माणिरक्षस्वावनसाहनं पाचनंस्तेहनंस्तेदंवपनेस
 नंक्रमात् पञ्चकर्मतपांन्योदेविशेनश्चयथोविनं ४६ अथपाचनवक्तव्यमाह ४७ क्षाट्रागुंगीचधान्याकं व्याख्यं
 स्थापावनेहतं ऐवेदाचांचिशत्र्वा तद्वेत्स्तेहनेहितं स्वेदनंचछागयूषं घृतंवाधघृतोदनं भस्येद्वापिवे
 द्रावौसधुतंसैंधवंवुधैः प्रस्यमांसतथामाषस्त्रूतेस्वेनास्तथायवा तेस्वेदस्यतेवात् रोगेष्वविचसर्वेः
 रास्त्रावाग्नीनरवंकुष्ठमुस्तापनवक्तव्याग्नु गुग्गुल्लतिविषाचैववद्याथफलेसमं तक्रेणलोकितंस्तेऽशोल्ला
 वातस्त्रजापहः अज्ञाविट्टस्पमासंचमत्स्यमांसजलैस्ताह स्वेदप्रशस्यते रात्नेग्रध्रसीवात्सोलिते सपर्शी
 सैंधवंयष्ट्रीश्वाप्रतिविषापंले पक्षांतस्याफलांपंच दृष्टेतेलंघतेःसह समालोहयक्तस्वेदरात्लेज्जरविरो
 त्तिनुत् साक्षरस्यपलान्पंचयवशारप्तन्दूयं तक्रांचितोऽवोक्षलेपस्त्रैराद्विष्विकांजयेत् ४८ अथप्रमाणमा

ह अजीर्णिमनंकारीपिणलीलवणाभसा निषुचालसकास्येवषट्कालवणाभसा: तुविवोजमज्ञा
भीर्भीविततेनपायेन् वमनंक्लिपदयंधीगंउगुल्मोदशपहं कटुतुंबीबीतुला अजाभीर्जतुगुणं गेदीक
सपिवेद्वानु अपवामस्यरसलपलवतुष्यपिवेन् क्वसज्जफविद्वर्णीहृसोपादिपांडित् चिफलाम
लहृयं अपवावनायथापादेवदेवरास्वाधुयथालामंपूर्वमेवं जलंकोडशपल्लेःद्वाधेन् क्षितशेषपलव
तुष्यं तदुपरि ईद्रपोलहृयं पिणलीलवणंमधुप्रतिलोलहृयं येदीक्षपिवेन् कांतिमवति सर्वीग
हृशवास्तत्कीजपलाहृयं क्षितशेषक्षितशेषपलायद्विंशत् तदुपरि डोलान्वर्णीक्षीविपिवेन् वमनेण
उज्जरकासकामिलंशमनं मदनएलविस्तवणसधीयप्रतिवापनूर्णीयिताचिफला क्षेनणिवेन् कुष्ठजरका
मिलाजीणिक्षेपेगनुत् निंवपलहृयं चिफलववाधेन् ईद्रयवन्वर्णीतोलाहृयं पिवेन् पिन्नक्षेष्याहं
रंवमनंभवति लवणंभानुदुधेनसङ्कृतभावितक्षीक्षं गवेनषयसापीतंक्षीधृंअथवांतिक्षत् निष्कृंक्षिष्ये
तुभंवातांबूलेवभनंहत् मदनसपल्लेवाधु वांतिस्यादुष्टवारिणा देवदाच्छिफलेनवीजेनांकेलजेनवा वा

तिमुम्भजलेश्वाधतिज्ञकोशातरीफलैः ४० अथविरेचनमाह ४१ अथनाशवशमाह ४२ सूतंतंकणतु
 ल्यांशंपरिचंसततुल्यांकं गंधकं पिण्यलीशुंदीहोद्वेभागोक्त्रयोर्यत् सर्वतुल्यांसिषोदंतीबीजानिस्तपकानिन
 द्विगुंजेरसमंसिद्धं नाशरोयं प्रहारसः ४३ अथप्रद्वाभेदिसमाह ४४ सूतंगं धूतथायोधं दंकणं नाश्रभया नेपा
 लबीजमंयुक्तं त्रिमोजशुगुणं भवेत् सर्वतुल्यं गुडमध्ये इष्टाभेदीप्रसम्प्रतः चतुर्गुञ्जावरीयोज्यं राततोयेन पायये
 द् रेचनेज्ञशुगुलमंव रोभश्चलोशधमं पांडुकुष्टाग्रिमाद्यन्वं ल्लेष्यापितानिलप्रणुत् ४५ अथवज्ञभेदी
 रसमाह ४६ विकटुविपलासिंधुगंधसूतकटंवणं सर्वेसमंसनेपालं सर्वव्याधिहरंपरं रेचनंसिष्ठपाद्व
 द्वितंकोष्ठेनवारिणा चत्रकंतविवदंतीविपलाचकटुवयं तुल्यांदां वृण्येत्सस्मां द्विगुणं तुस्त्रहिपयः पकं
 मद्भूग्रिनापिउंपंचगुंजगुडांचितं भक्षयेत्सर्वरोगान्तेविज्ञभेदीशुगुणसः नेपालबीजतेलंचविंदुमात्रं प्रक
 ल्ययेत् त्रिमुकांतर्गतं देयं रात्रां सुखविरेचनं ४७ अथशजयोग्यविरेचनमाह ४८ नेपालबीजवृण्येत्तु
 स्त्रुहिसीरघृतं सम्प्रिनापनेतिउंपंचगुणं जविरेचनं सर्वकुष्टहरंव्यातं देहेयमुम्भजलेस्सहा येचनैव

नित्सावारेव एव एचकुष्टजित् पिष्यलीमारितं तां मंकां च नीचूर्णसंगुतं स्तुहिक्षेरैद्विनं मर्य तुल्यं ने पालवीजकं
निष्पादेविग्रोगं मेवं हृति जलोदृं रेव नामां नुसरेषां दध्यनं स्तं भवेत्तितं आमांते रेव रात्रयं अनभामुहृष्टदं
यष्टीत् विवेहं षुम्बां बुनावनुः पलैः क्षितेव च नं रात्रे वातला त्तरं परं विवेषाविनिताद्रासाकर्षीर्थं प्रतिको
दकं विरेकं सुकुमारणां पितृनानिलापहं तवृप्तैलाघनं ग्रथविलंगमत्तरमया येन देवसमांशास्त्रं तुण
नां तवतासमां येत्तवृणीकृतस्त्रम्बुरीम्यविगुणासिता माभीकेन वाविकुर्यात्यलमावं च मक्षयेत् विरेकं श्र
ततस्मातो भवनी वंतिनाशनः ज्वराणं द्वामयष्टिद्विमृत्वेक्ष्युप्त्रक्षयध्र्मं स्वयं दुवात्पत्तं ततः कामस्य न रा
येत् विवृताप्तं एकं जलं योडशपलं विधितरोष्यं पलचतुर्थं ततो ग्रद्विनिकाधनी भृतं दुर्यात् ततः
वीतले जाले मधुकुष्टैरकर्मणीधीं त्वगत्ता पवक प्रतिमाषएकीकृत्यं लवणपलषद्वलो ग्रसमरणीदिक्षप
लं सर्वमेकत्रभां देनुपचेत् दृष्टिविरेकनं स्पात् विवृतार्थपलं चृणीसिताक्षौद्रं पलं पलं एलात्वकूमरिचा
नां च प्रतिनिष्ठविमिश्रयेत् किं विमृद्विनापाचाचांकर्षद्विगं च मक्षयेत् विरेकः सुकुमारणां पितृनीलापहा

एतं गोमूलपतं ४२ तनुत्यं मतदृग्योस्तल्पं जलं पंचपलवणपत्तिष्ठूं लोध्रस्य कशीदिकं पलं सर्वमेकत्वमां
देतु पतेर धृत्या रोषकं रोदी का नाविरोक्तो यं पानं दृत फूलं हितं तं दृतिवित्तकं योप्रतिपत्ति पलं पानीष पल एकीकृत्याद्वा
धेयत् यां द्वां कृधिम्भोषणं पत १२८ तन्मध्येषु उपलं दृष्टिलोध्रपत्ति ध एकीकृत्यामांडे भ्रमध्येस्त्रापणे त्
पक्षदुधर्त्या एतद्वारी दुपयक्षित्यानां पानेविरेवनं भवति दंतिवत्रक्योद्गोद्गोणं पक्षाद्वारोनत ज्ञलात् पादांगुलं
लोध्रपुतं चूर्णेषु उविविश्रितं पक्ष जातं एव द्विर्मिष्य मध्यविरेवनं ४७ अथपलविनिराह ४७ गहभ्रम्भुतं सलिलैव
पांकांज्ञैः सह पिष्टौ विरचितावैर्ज्ञस्वे नानां पलहरिणी विवताकां चनी चूर्णेषु उत्तरेन व वैर्ज्ञकृतागु
डाभाह्यामत्तान् समाकृतिविनिहरेत् रथामाविवृतिष्यलीकुषुमाषाफलविकं सिविनि सम्पत्ते त तद्विगदं त्तेषु
उसें पवेच पलं वेचा मात्र समान्तराण्ड्या वर्जित्वा यगुत्पवर्वेद्वन्नी स्वां गुष्ट मानायवसंनिभाश्च स्वेहान्विताभ्य
न्तु गुरैः प्रणीता दोषानपोषानिर्वर्तिप्रसंहा किंवित्सु प्रीरलिंगद्वारेष्वित्सामूलनिरोधं नश्यति ४७ अथनव्य
माह ४७ अपामागस्य वीजस्यानुनश्येषोमिरपेषितं नश्यतज्जरकं एवेषु वौजेकं शीतवारिणा नश्यंशुद्धीकणा

भ्यांवा गीच्छाधिकोल्लविद्वा ज्ञानेश्विकंनीतिसास्पदोयं भ्लेष्मयुतं प्रणात् वीतसंचनिहृत्यानुत्रयाणां सदृशांफ़
लं द्वचद्वेगश्चिरप्रोक्षं पञ्चांहोकालूलाटके वर्तेयं हृष्टहोषेषु दुष्टीनांचक्षिरोषतः ४३ अथसर्वे गाणां सम
तेषथापथ्यविधिमात् ४३ गोधूपजीणशाल्यनंगबंक्षीरघृतेविषि तंडुलीशक्खांगाकपटोलालावुसंधवं हं
सोल्कं मुड्डरसं मांसं जांगलजीहितं उभारेसतिदध्यनं क्लास्तानं नजीरकं अम्बंगमनिलक्षोभतेलेनीशयणा
विधिः अरतौशीततोयेनमस्तकेएरिष्वेचनं तत्त्वायांनारिकेत्तांदुमुड्डयुषं सरकरं द्राक्षाराहिमवर्जूरिकहलीनं
फलंहिते दुद्दारेसतिदध्यनं रसवीयीदिवृश्यर्थं दधिक्षीरेभद्ररक्षां दैत्योपवारमन्येश्वकर्त्तव्यं साध्यधीनितं ४३
अथपधविषि ४३ गजेत्वृश्मांदवात्तकिवेऽग्रंकारवेत्तूकाः माषामसूननिषावं बुलुप्रंसर्वपंतिलं वहतीरज
काविल्वद्विवानिद्वाधिष्ठैमेषुनं लंघनोद्वन्नीनंस्त्रानं तांशुवृडमुशसवं जलमांसारनालंवभोजनं कटलीदले कांसं
चगुर्वदिंग्यातं तीर्णोऽन्नं चभद्रं त्यजेत् पथ्यापथ्यविधिश्यानोरमयोगविधौपुनः भक्षयेत्वहतीविल्वसद्वन्
साधारणोविधिः ४३ श्री ४३ इति श्रीपादवीपुत्र श्रान्तिशनाथसिद्धविश्वितेरसरलाकरे भरसेद्विद्विद्विद्व

૪

त्रैधनपाचनवभनविरेकवस्त्रिनस्यरसपथाणथाविधिनमित्रतुर्थोपिदेशः ४ ७ अे ७ औरामः शास्त्रम्
म् ८ ग्रथगजरेगस्यलक्षणपूर्वकंचिकित्सामाह ७ वेगरोधान्त्ययोत्तिसाहस्राद्विषमाशानात् क
फप्रहोनदीष्टस्त्रीणांतेत्स्यनंत्रेशत् शीर्षेऽधातवः सर्वततः गुणात्मानवः भूतिहृष्टोज्ज्ञासकासशोलि
तस्यानं सरभेदश्रजायेत्पुरुषेगजयस्माणि श्रमणश्वोमितापश्च संतापः करणादयोः सतहानिश्वरोक्तेलं
एत्तरोगस्यलक्षणं ८ ग्रथरत्नार्थोल्लीसमाह ८ रसंवज्ज्वेमतारं नागलोहं चतांस्मकं तुल्यांदां मारि
तं योज्यं मुन्नामाक्षिकविद्युम् श्रांखं च पूर्ववेत्त्वाग्नं समाहं चित्तविद्युतैः मदेयित्वामित्रणणितेन पृथगविश्वाका टंक
णं रविद्युषेन पृथग्नात्मुखरोधयेत् मृत्युं देतां चित्तेष्यापसमाकृगजपुटेपत्रेत् शाश्वत्त्रूणीयत्सर्वीनिगुद्वा
सम्भावना आद्वक्ष्य इवैस्ममाचित्तकस्यतिविक्षणिः इवैः भग्यं तंतः रोष्यां देयं गुज्जनात्मुष्टयं दशभिः पिष्ठलीक्षी
द्वैः परिचेः कोनविंशतिः सद्यैत्तदीप्येष्यद्वाय भयोगानिवत्तेये महायेगाष्ट्रकेचैव चैत्तेवातिसारके पोटा
लीरत्नग्रेषिं योगवाहनयोजयेत् ८ ग्रथवात्यस्मनिशानविकित्सामाह ८ संकोचसंधानभीमां सभे

୪୮

ज्ञरथमः वातजेगध्मणिहेयं लक्षणं चातिरैस्यता ४७ अणांचामृतरसमाह ४७ सूतकल्पाभ्रलोहनां
समंभसपनिलजितु गुड्डीचिफलाकाखे: सपुत्रं गुरुलुं विषं शुद्धेन पालतां म्रुं च सूतस्त्रानेतियोजयेत् येवा
कर्णं द्विगुं जंतं भूषयेद्वाऽग्रस्थाजित् पंचामत्ररसेनामां गुरुपनं दगांकवत् ररेन्द्रस्थानेभास्यां जयं तीव्रजया
सयं ४७ अणपिनक्षयस्यानिदानतिवित्सामाह ४७ सञ्चरो तापश्चरन्वातिकूमो महान् वीर्यसंभरि
तिक्षीणालक्षणं पितजेक्षये ४७ अथमणांभरसमाह ४७ इसमसंस्वर्णमिस्मं निष्क्रियं प्रकल्पयेत् शंख
गंधकमुल कानीद्वैद्वैनिष्ठाचक्रूणिता मुन्नमधेव राष्ट्रिया इसणादेव टेकणं च न्यायालक्षणं धेन मर्देयेन प्रहरद्वयं त
झालकं विशेष्याथ मांडेल्लवणापूरिते पचेद्यामवतु एं च मृगांको गंधं रसोजनमः ए जरोगनिवृत्यर्थं च तु गुजामितं धृतेः
द्यामिः मरिचेः साधुष्यात्पामधुनापिवा रसलोहामृताः मरेमधुसर्पिसिताहितः जमृतभरनाम्बायं घडुं जं स
परेगजित् ४७ अपशंखेभरसमाह ४७ रांखसपलणानिष्क्रियं च तु निष्क्रियं वशटिका कर्णशिंनीलदुभस्मर्व
दुलां तु गंधकं गंधतुल्यं मत्तेनां नग्नतुल्यं मत्तं रसं टं कणं रसतुल्यं स्पानुमर्दीपाच्चामगांकवत् ए जयस्मह

रस्तोयं नामां रागवेभेशसः षट् गुञ्जनुभगाक्षोदैः मध्यामरेचैः घौतैः वणिपुलामंडैः चूणैः तामृतं पचेत्
 चूणैः नारिवेस्तत्त्वं नागवल्पा विभावयेत् तथेव मधुनलें द्याज्ञैर्योवानवनीतैः निष्पादं क्षयं हंति पामेया
 मत्रभक्षयेत् लोकतापरसोद्युषामुडलाद्वा जयक्षमजित् ४८ कृषक्षयस्यानिहनविकित्सामाह ४८ गुरुवेशि
 रसः छुर्विं कासकं रस्यारस्विः उर्ध्वशासनश्वित्तेयं लभणां कफज्जक्षये ४८ अथमृगांकरसमाह ४८ रसम
 मंहेसमस्तं तुल्यां गुजाहृयं दृयं पूर्ववरनुपानेन पृगांकोयं क्षयापहं ४८ अथलोहमतरसमाह ४८ शिला
 जितुविडं गामि अभग्याहेसमासिकं पृतलोहं समं श्वैः ४८ निष्पं भुक्तं क्षयापहं अशंलोहमतं नामशयकासंनयहु
 ति ४८ अथसद्वासमाह ४८ तीर्णशुख्वं नागतां स्वर्णं चै नीरितं पथकु यक्षित्रिवतुः पंचकृमात्
 षट् गुद्दसूतकं रग्दैः श्रीद्रवसंपर्याद्वैकं तत्त्वगोलकं गंधकं गंधकं सागश्वगोलकां श्विमहेयेत् गोलकं
 लेपयेन न तोवस्त्रेण वेष्टयेत् मृगांकवत् वृपचेस्त्रात्यावालुकाभिः प्रपृतितां उद्दुर्गाचूणैत् अस्त्रणं हरिस्त्र
 रसोनमः मृगांकवत् क्षयं हंतिमात्रायोज्यं भिषकृतः ४८ अथवातपितृक्षयमाह ४८ वातपितृक्षयतैश्च

लस्तौसंयुताथा सन्नियातो नितोज्ञेयः कष्टसाध्यः स्वयम्भा रसमस्मंचतुर्णीन् हेममम्प्रकल्पयेत्
तालकं रसकं तुथं मासिकं गंधकं क्षिला रसमाण्णनियुं जीतरसपाद्वं रंकणं येकीक्ष्यद्वैमध्यं प्रसोकेन दिनं दि
नं याममाचं गंधकहृत्तलां तेन योत्प्रसयेत् एथकु अनुणेनि हं स्यात् वातपित्रकोशये छु अथ अलेप्यहरा
अथ अलेप्यहरा
पुष्टार्ककाकतुं शास्त्रं प्रलेगोभीरपेषितं राज्ञवांतिहरं पेयै मटाहं निक्षानिध्वकं उद्दि
रं तगरं रांदी पटोलं चंदनहृयं लंबगंपियालीमूलं छलैलानागरेसरं मुक्तामत्तकं पूर्णं तक्षीरं उपचानं
क्षम्यागस्तमं वृणीसितास्यारघुमांशातः रक्तवांतिवहनापं नाशयेन्नावर्सरायः छु अथ अलेप्यहरा
कारेश्वर्याणो जातो भक्षयेकद्वीपतं भृष्टातं मरि चैस्साम्यं हं तिश्वेष्यां दुरुपसदं छु अथ अलेप्यहरा
घुतं कुमुं वरी चृणी पायणेत् राक्षसु युतं रावेद्वस्त्रियां तये भृष्टाकुमुं वरीकंखो विस्त्रियां
राक्षसानितां रावेद्वस्त्रियां तये सादृकं पानमासिकं छु अथ अलेप्यहरा
त्रिमिजो जो जिनसंज्ञाते भोजनाते प्रशस्यते प्रसंगाद्वन्नेज्ञाते द्वारां सर्वसिकां पितृत् मधुनाविज

पांवापि रात्रौ भूम्यं विरक्तु न त् । ६३ अथ अत्यन्तं गता पहारः । ६४ अग्निपर्वते र्षुष्टं वसनामंविमर्तियत् । विमिज्ञानं
 संज्ञाते भोजनं तेऽप्रदायते । शंखो देवो जाते द्वारावपीलिकां पिवेत् । मधुमादिनं पापाविस्त्रौ भूम्यं विरक्तु न । ६५ अं
 गतापेहरेष्टुष्टं वसनामंविमर्तियत् । पश्चादुम्बोद्वैऽन्नानं तद्विकारप्रशांतये कप्रेरणसमायुजं रसतां द्वयोजयेत् । को
 विलाक्षस्य वीजैर्वीजौ वेनगुरुनवा । कांचगोलस्थतक्षिण्ठं सज्जीरं तापनाशकं वमनवास्थराषेवापहं जरा
 प्रशस्पते मरुषाक्षीपाटलामेधाजिता नादमलंभशोषजित् । ६६ श्री ६६ इति श्री पार्वतीषु वशीविवाहनाथस्त्रौवि
 रचिते रसरत्वाकरेण में इवं देश जगत्विकिसानामपञ्चोपदेशः । ५७ श्री ५७ श्री एमः शरणामम् ६७
 अथ एजरेगस्य मंत्रिणो कामश्वासविकृत्सामाह । ६८ ख्येष धौतो द्रजसा द्यायामादध्यसेवनात् । द्विमार्गग
 तामृतस्य स्फट्रोधरेगरेधनात् । शाणां द्यूतनगमनाकृतामः युं संप्रजायते पंचकासास्मृताकात्पित्रं भजेवाभस
 त तस्यी पूर्वीपं भवेत्तेषां रात्रकपूर्णेगित्तास्मृता कंबेकं दूभवेत्तेव स्त्रीरो धथजायते वातहृतेगं कशलं मुझ्वी
 पाश्वेदशेषिच शामाननं दलं शीणं भिन्नकां सासरस्तथा । ६९ अथ रुद्रपर्णी गम्भमाह । ६९ गुद्धस्तं दृ

धार्मिकं मर्यादा देवतां भूमि विवरन् च मात्रा द्वये निकारा
दूषोः पादं मर्ततां धूमं सित्ताम् दूषिना पर्यचेत् इन्द्राणीं भवेद्यावत् तागस्याचे प्रवास्तयन् प्रक्षिपेत् कहली पवेषना
स्मिधपुटेपुनः शाकाश्च तेन योगेन अपश्चोधी धगोमयं देयं विचूर्णी येत् शाक च उन्नपादं विनिश्चिपेत् रु
दृष्टिकाश्च वां देयागुणं जादूषं दूषं चूर्णितेकहुन्नर्मुशा प्रलंबिष्ठृष्ट्यं वेत् भंगरजरसेनेवालहेहामधुनास
ह वातकासंनिहंस्या शुरसोवानं देवेशः ५३ अथ भमर्तां निर्वृणीमाह ५४ एस्माविद्विग्निकलादेवदारुकु
त्रयं अमर्तं पद्मकं सोद्रविषं तुल्यं च चूर्णितं विगुञ्जं गतवासाती सवयेद्भूतां निवं ५५ अथ भतां बुद्धास
माह ५६ शुद्धसूत्र श्वभागकं हिभागं शुद्धगंधकं भागवत्यमर्ततां धूमर्दिवं स्वप्नागिकं भागवत्यमर्ततां धूमर्दिवं स्वा
भागिकं मृताखंचवत्युभागिं भागमेकं विष्वक्षिपेत् भूतं शुद्धश्वभागैङ्गं सर्वमंद्वेन पर्येत् यामं भूतां बुद्धो नाम्नाम
येकं गतकासंजित् अनुपानं लहेश्चोट्रविभित्तकोपलंतवः अथ पितरामासविद्वन्विविसामाह ५७ उरो
साहोवक्त्रशोषास्त्रिनासंच्च रास्ता कुत्तिनं त्रमीस्त्रमं पितरासंजित् ५८ अथ नेत्रवेशोस्माह

प्रसातां प्राप्ती इणालिका सप्तरेव गारसैः मुनिप्रवेण संस्कृते निन्म विष्णु विवीकिवं विष्णु विजयकरा सार्वभूमि सं
नेत्रवयोरसः इयोलोके भूरोप्यविष्णुलीप्रधुनासह देयगुणाचतुष्टुतु सघृतेनोपचैश्वरा रसाश्वाद्विमांसं
व भयं संर्वेत्वं नाशयेत् स्वयपन्निरसो वाप्यभूमि संनिष्ठु द्युयं द्युयं एनकामा स्विधास क्षयपां उभ्रनाशयेत् ४१ अ
य अनेष्ट्वा सलक्षणमाह ४२ इयोनिकिप्रपूर्णस्य यस्त्रियो ग्रवं रुजां कामे सांद्रक्षयं कर्त्तु भ्रमभक्ता सप्तल
क्षणं ४३ अथ बोलवद्वरसमाह ४४ रसभस्मविषयत्वं वोलार्यां दृश्युणामता बोलतालक पाविकार्को
टीमाशिवं निरा कंटकार्णीयवक्षारत्नां गल्ली जीर्णसंधं वं प्रधुक सामं चर्णीमत्ताहं वाद्वकद्वैः उत्तायां भावयेत्
आत्मासाहं विवकद्वैः गुलकावद्वरकार भ्रमभक्ता सापनुतये भक्त्ये द्वैलवंशोणं रसम्या भ्रमभगां उज्जित् ४५
अथ कट्वयन्नर्णमाह ४६ कट्वयं पावकद्वरदारुरास्त्राविडं गाविष्णवलामता चर्णीमत्तासंस्कृतया समेतं गामं
जयेद्वैश्वर्यस्त्रियो द्वैतकराश्वणवक्तं यस्त्रियो द्वैतकराश्वणवक्तं यस्त्रियो द्वैतकराश्वणवक्तं यस्त्रियो
चर्णीववृग्नरुपाध्यमाविते यक्षिंशतिवारेणाशोषयिताविवृण्येत् भक्त्ये भ्रमभुनाहंतिकामाद्विरसो भूमि

विकंटकरसेभीयं तालमे वंभनः सिला द्विनगशपसैः पिष्टा गलुकायवपाचितं द्वियापांतेमसुद्दत्ततनुत्पन्नम्
दुवयं जग्यतिवजयावाथ काश्चिकेनेक्षासजित् श्रिराह्लोमलजहाधैविकरुसाद्वकासजित् भगवन्तंपञ्चतु
चूणितंमधुनामहृ गोलमंधारयेत्वद्वकासनिव्यंदशांतेय तोलमलफलज्ञाधं सञ्चिष्ठापिवेनिकि रसैर्हिम
पुष्पस्पन्दणाक्षाविनश्यति विषालीषिष्यत्तीमलंगुर्विविभित्तकं वर्षेकिमधुनालेसुंसर्वासापनुत्तये
भर्केरिंउमधुनामहृ गरिवंचपुण्याज्यं सर्वाद्वकासजित्तमवेत् कंटकार्णकवायेणापिण्ण
त्यामधुनामहृ पंचवद्वरसोदयं भवेत्तमाकासापनुत्तये दंतिमलंस्पधुएंवानिगुंशाविवेज्जयेत् भ्लेष्मका
संनसंदेहोधृमधानेनतत्क्षणात् ४३ अपशत्त्वासलक्षणमाह ४३ पर्वमेहः ज्वरः श्वासः तप्त्वावैस
गीणीतिः सप्तुंकामतेगुब्धं सनिष्ठीवतिशोलितं पाणवत्तदग्नकृजनकामवेगाक्षतोद्दत्तत् ४३ अपतामेश्व
रमधमाह ४३ इसपादेमतंतारंक्षिलातालंसतुगुणं नाशागोभुरसागम्यांमर्दयेत्प्रहरहृयं द्वियापांवलुका
यंवेस्वेगमादाधवृण्यित् गुंजादूयं विहंसागु ध्रुवंकासासतोद्वन्नं रसतारेभवेनाम्राभुरानंवदप्यते ४३

दिमोविष्टलग्नुं वेयाणां च समं गुरुं चूर्जितं भक्षयेत् सर्वकासापनुज्ञय एव अथ सर्वसमाह एव रसप्रकाश
 धारं धारितायां पंचमालकं सर्वेषु द्वं भिर्विष्ट्याथ च तु भीर्गं महाधकं इति काष्ठहरि द्विष्टिरेकणं सैंधवं विषं सपाना
 लां गलीयोषां द्वाखं प्रशेषभागिकं भावितं भृगसारेण इनेकं वेष्ट्यभक्षयेत् माधवशूरेऽसोनामाहृधावेसर्वका
 सज्जित् अवं पर्वतीरसमाह एव अष्टगुञ्जामितं भक्ष विश्वातं पर्वतीरसं ज्वरपर्वमीश्वरोन्नामगवल्याद्वैः
 पिवेत् पिण्डीदशनिर्मुखी द्वाधं चानुप्रणासयेत् विवंटमुल्सुं रुच अजाहीरसमोदकी भीशवक्षिष्ठं कृष्ण
 भेतत् समाणां पाययेत्रिष्ठा ६८ नेत्रेण रुलं ज्वरो दहो मोहप्राणाक्षयस्वस रुक्षं विष्टिवतागुंद्वा मांसं पूर्णयशो
 णितं दशपक्षेयजः कामसाधार्वलवतां भवेत् सणानां देहगाशय तमेवासाध्यां गतां एव अथ सर्वम
 श्रिरसमाह एव शुद्धतं देहगंधं कुर्यात्सलेचवज्जलि तयोः समंतीरणान्तर्विषये तस्माद्वैः द्वृ
 यामांते द्रव्यां गोलं तां वृषभविवाचक्षिष्ठेत् अवाद्ये रुदपत्रेण यमाक्षयस्तं भवेत् ॥ धानगरस्त्रैग्यसेत्यश्वीहृष्यमां
 तस्मुद्दर्त् संपेष्ट्यागलयद्वाच सर्वं वारितं भवेत् विकेतुविष्टलोचलाजातीपललवंगकं यतेषां समभा

गेनरसपूर्वेसमंभवेत् संचूर्णलोकये शोद्रैर्भैश्यनिष्ठद्युग्ध्यां स्वयम्प्रिरसोनाम सयसासंनिष्ठंतकः ६७
अथनिर्गुर्दीधृतमारु ६७ यिंद्वारणिकाप्रलंभंगीहृत्तिलेसमह भसयेन्त्रायकासानेनिष्ठप्रसां
तये विगुडीरसभागंकरसाज्ञानुगुणंधृतं पचत्तद्वावरोषंनुचेयान्विलंगकं जानुजीतकटुकोष्टंसमं
चूर्णीधृतंसिषेत् अष्टमांशधृताचूर्णीनिर्गुद्वाख्यांकृतेभवेत् यवाग्नक्षम्भराल्यास्त्वंतुलोपरिणामितं विर्गु
रीष्टतसंयुतंकासभासहापिवेत् भूमणमारु अपामारस्यपंचांगं संपैष्टंनालिकारसैः तद्यिष्टंस्वत्वालि
ष्टतालकंतमनःशिलां तश्चित्ताग्रौणिवेत्पूर्वमसाहं श्वासकासज्जित् उत्तरकास्तीपत्रंनालीतंउलता
लकं संपैष्टगुलिकाकार्याददृग्गुप्रमाणका मूषातंडलपिष्टेनकर्त्तव्याच्चिद्भेदंभुयुता दीपांगरेवटिंसिसा
मूषायौष्टाद्येत्पूनः भूमेहंनालेनपिवेद्दुक्तपत्रैःशनैः तांबूलपूरितमुख्यंपृष्ठंस्मियोदनंद्वितं तद्वस
णंनान्योतकासंसिद्धोगममुद्दत्तं लक्ष्माकर्त्तव्या गीचतुलांचत्तिविष्टामपु योगवाहस्यगुजैकंकरामभा
सज्जवशपहं लाजारसांजनंमासीतवभीर्मयष्टिकं योगवाहंचमधुनोकासद्वार्द्धज्वरापहं ६८ अथनाम

चिनि सामाह ४० पणसोतां मिर द्यां मय मास्तः कप पूर्णितः सर्वत्र जनिचु दूः स्त्रथभासं करोति सः प्र
पाष्ठज्ञानविज्ञानस्त्रपाविभावां तिलोचनः दुर्धे श्वसनियोदीर्घे नच पला हृष्टय श्वेष्यावत्सुख स्वातां द्वृं धृदे
म्हिविनेश्यति आनाह हस्तेन मुख्यान्तेपूर्णां भवति दुश्यतः ४० श्रृण्यमर्यान्ते रसमाह ४० सर्वाधीनं धकं पर्यामेन
कंगकाद्वैः द्व्योम्ललयं तां मणवे पूर्वकलेन लेपयेत् त्वेन कंसाइकायं त्रै पक्षमादाण चर्णीयेत् सर्वान्ते रसो द्युषः
द्विगुञ्जं श्वास जिङ्गेवत् ४० इंद्र गहस्तीकामूलं देवदास्कटुवयं रामरूपासहतं चादे दृधर्षभास प्रशांतये ४०
श्रृण्यमुद्यमास्त्रकरमाह ४० धारा ध्रुवं सूतकं गंधं श्वतामागं जैरसः तुल्यां द्वै पदेय त्सायां गंवेषननकेप
चेत् उधृलगंतनुत द्वा द्वृं तां द्युष्यमास्त्रः श्वासान् पूर्वविधान द्वं तिद्विगुञ्जं चानुपानवः निष्ठृतं भसयेद्वा
सो सोमेत्रेणाकटुराहिणी श्वासं चारान्तकं हृति मश्च चंद्रादृमंगुडं द्वादुमेनागरं द्वै गुक्षमाचलवणं समं श्रांक्षल
वेत संयुक्तं श्वासहद्वेगजित्प्रवेत् ४० श्रृण्यविड्याद्विगुञ्जमाह ४० विद्यांगलिपलीहिंगु सज्जै धृत्वनाग
इं रस्तायां श्रस्मयं चूर्णकर्त्तव्यं तयुतं गिवेत् वरप्रश्वासहृं श्रेष्ठं विद्युग्मानं संशयः ४० श्रृण्यविड्याद्विगुञ्जमाह

၁၃၂

क्षदिगरनामसाहिकू जनुमलांप्रधावति सयमविरसोष्टव निष्ठमावंप्रयोजयेत् याप्रीदुग्लभाष्यंनावि
ल्वमज्जाविकंटकैः क्षणयमनुपानंस्याभ्यहिकूति भासजित् हारदपव्येर्दमलंलाभामनःसिला देवदर्वं
गरंमांसि पिष्टावन्तिप्रिकल्पयेत् तंघतानंपिवेद्यमहिकूशासशकासजित् नाभिंप्रक्लोणहिकूधोगांभी
रनहिनी अर्नेकोषद्वयुतागंभीशनामसास्तुता श्री अथगंधामतसमाह श्री इसगंधकत्तेलेनमर्देष्यताध
टंकणं ततिउंदंबंधयेद्युगंधकमिवप्रवेवत् चूर्णीलिस्तेष्टिकागचे यावतजीवेतिषद्वृणं योगवाहकतदावेःपिष्ट
लेयांवस्येदयेत् अगंधामतोनाम्नारसोहिकूविनामाकृ गुञ्जात्रयंलिहेश्वाईःविषयेण्येवेदनु अमतामितु
लुपेश्वपाययेक्षुधितेज्जलैः मंमोण्यात्पिउयंतीह सततंयेप्रवत्तते महाहिकूतिसाज्ञेयामहगाचानुकंपिनी
चूर्णीपिवेद्वाहंण्याभांडेवसाधकुन्नटी तत्त्वेऽगुहसतंच कुतस्यांसंप्रवापयेत् सूलस्यानुनरीचूर्णी तस्योधींयवेम
लिका चूर्णीदत्तापनेच्चुल्पांयामाष्टेत्त्वानुग्रन्था विलासत्तेसोनाम्नाहिधाहंयाविषुजकं काधंरसन्नावहय
ग्निवलामुहेश्वपावयेत् अथवाचिन्तकोजात्तशींगीसौकर्मलेहितं कषणयमनुपानेनहिध्याशासज्जयपहं मध्यलि

षट्यजासंघातंमणि। स्वल्पासमं भ्रमणनेहरेभिकूं प्रमेरीशिष्यपक्षजैः क्लोरं पुष्टं योषं मातुलुगाम्लवेत
सां शालीषष्ठिकौ गोधूमयन मुद्रकुलुभ्युः मंदाहिधा शासकामपिणासंचिनाशयेत् छ श्री छ इति श्री
पर्वतेषु श्रीनिशनाथसिद्धविश्वितेरसरत्वाकरसंदूरवेदकासंश्वासहृधानिवाराणामवहापदेशः ६ श्री श्री
श्री एमः शरणं सम छ अथ राजरेगस्य सेनापि पतिपांडुरेगचिकित्साकाह छ पांडुरेगाः समूहाः पञ्च वात
पितृकास्वयः चकुर्विसंचिपातेन पञ्चकोभृष्णान्मृदुः यायामलवणं वांलमतितीश्वां प्रदुम्बुरा सेवनाचिदि
गास्वप्ना जायते पांडुरेत्ततः अपवांस्त्रविद्युपीतं मृत्तिकामध्यानारतिः निष्ठैवनंतरस्योदांविज्ञेयपर्वतेष्वाणं तद्वा
प्रदुम्बुरेत्ततः अपवांस्त्रविद्युपीतं मृत्तिकामध्यानारतिः निष्ठैवनंतरस्योदांविज्ञेयपर्वतेष्वाणं तद्वा
प्रदुम्बुरेत्ततः अपवांस्त्रविद्युपीतं मृत्तिकामध्यानारतिः निष्ठैवनंतरस्योदांविज्ञेयपर्वतेष्वाणं तद्वा
प्रदुम्बुरेत्ततः अपवांस्त्रविद्युपीतं मृत्तिकामध्यानारतिः निष्ठैवनंतरस्योदांविज्ञेयपर्वतेष्वाणं तद्वा

दुहरंसिद्धेशः सिधूरभषण पिवेत्तु द्वापा मार्गये इत्यनवमृतकं तत्र एषाचक्षेत् हं नातीपाहृसकामि
लं ४ अथलोहमत्तद्वीपाह ४ गुदसतं समं गधं मृततां प्रं च गुडलं नैनात्तवी जनुलयं धृतेन गुलि
कां कुं भसयेत् वृद्धकां नाभयो रप्तगुत्तेण पंचाननवरीख्याता अनुपनं च प्रवेषत् मुस्लाकणाम् तत्पर्युर्व
न्तिरुद्वीपलत्तवर्णं विद्युगं च समं वृं भृं मृतलोकं तत्त्वं मधुनाभसयेन द्वं पांडुरोगहर्षपरं अग्नलोहाम् तेऽ
नाम्नासयमप्तिरसोष्ठा ४ अपत्रिसंघाटसमाह ४ सत्तर्कहेमताशणां समं विद्युत्त्वयेत् जंवी
स्त्रीरसंगुनं आतपे रोषयेद्दनं दुधीपोट्टिगुणं गंधं देयं मस्तकाभिषितं भाँडगर्भेन हं धाराद्विग्रामं पन्नगेल्ल
धु आशयकरणीये द्वूषणं विसंघारोपहारमः हरितस्ताएु देव्यां विगुजं पांडुरोगजित् कोरीलाशस्यवी
जंचगल्जीनागरैः सह पयसा द्वितीये वाचनेपांडुरोगिणां देयमत्त्वाविकाशर्थं गोमद्वेषणहरीतवै पीतप
मृतशक्तेवा दाहत्त्वाज्वरं चित्तैः भिन्नवद्वौषिपीताभपित्तपांडुमरीनरः ४ अथलोहगमित्यशमाह
एसमस्मचतुभिगाल्लाहृमस्माद्वभागं वन्हिषुल्लाविद्युगं च विगलाहृकस्वः विस्तु त्रितिं योज्या प्रतिभागं च

जयेत् पधुनाकर्षमावेणापिन्नपांडुहरंपरं रसोयन्तोहृगर्भस्योदयंथंमगंकवत् ६३ अथसंसमंद्रमह
मुस्तामतिविषायुंडीगल्वंचीनीरतित्तकं काधयिवाप्वेदात्रौशीत्तलंभुनासह मंउर्चूण्येषु॒४०गोमूत्रेषुगुणो
एवत् अष्टणांविषयामुस्ताविउंगचेष्टकं शब्दिग्निभीदेवदास्तुत्यंतुत्यंविवृणीयत् त्रैणमित्तुत्यंतवणां
तेष्मिथ्येनतः भैष्येत्तर्षमात्रंच जाण्णतैतत्र भोजनं पांडुरोमहलीपंचयुस्तंभिंवकामिलां अरोग्येत्
तिनोविवंहंसमंद्रमहंहयं ६४ अथजमतायिहरीतविसमह छ, शतावरामगंगा जापुनर्वकुरुत्तमप्रतिस
प्रपलंचूणीजलैःकाध्यंतुर्गुणोः पास्त्रेषुविषयांतवस्त्रप्रतंसमाहोत् हरीतकीपलंतस्मिन् यस्यादिक
शातत्रयं पाचयाषयेयश्वात्त्रिंशात्त्रिष्ठपलेःएवत् पीतानिगरयेद्देहंतहमेचिक्षिसीद्देहं पट्टपलंस
गंधोहृष्टुगूदौपाचभृणंपचेत् उत्तार्यवात्तयेनावन्यावत्तविनतांबजत् त्रैणिष्ठामृताः समपलान्तस
प्रतिमिथ्येत् मधुनावटिकाकार्यायष्टाद्वित्ततत्रयं एकेकांशुभयांगमीक्षिसासेवणदंधयेत् मधुभौदे
क्षियेत्तर्षादैकांभक्षयेहने शुष्कपांडुहरःसमाकृ अमतायीहरीतकी भृणेन्ततुस्त्रैंषुविषयाद्वलोह

३ श्री अथवैलोक्यसुदर्शनमहात्मा ४ गंधकविष्टलावोषं चरणमेव रसस्तथा मुखलीनामृतासत्यभागपञ्च
पृष्ठकृपम् भावये सर्वमेकविष्टलानां कवयके भावना साज्जुतुष्टिद्वाविंशतम् ज्ञेत्रैवैः त्रिगच्छिवक मू
लाभ्यां भावयं बोद्धाधाणपद् कृ नयद्वद्वद्वाभ्यां च भष्टधाभावयेत् पृष्ठकृ वैलोक्यसुदर्शनमरमो निष्क्रियतं हि तं
सितयोज्यानवास्त्रै नुष्टयां दक्षयापहं यवचिल्वसमायुज्ञं रोभपांडविनाशनः जेपलस्य ज्ञोभीवास्त्र
द्विभीर्घट्टेनवा दातयमनुपानेनपांडिशेणापशुत्ये वन्हिनृर्णेतद्वाभावयं धाचीफलवभावेः पावकैः गग
नाज्येनदृतयं निरायां यांडुशेणिणां ५ अथभ्रेषणं दुनिदानमह ६ वृषप्रसेकस्वयदु तंद्रालस्याति
गारवैः पांडुरेणीकपाचुकौः स्वज्ञाचानयनाननेः पलस्तं समोगंधो ७ अथकामेष्वरसमाह ८
पलस्तं समोगंधो विद्विष्टपथात्र यंत्रं मुखेलापक्षानां च प्रतिष्ठर्थपलं क्षिषेत् अ॒षणां विष्णलीभूलं
विष्णवैवपलं क्षिषेत् नोगकेस्वरवैकं रेणुकार्प्पलं तथा पुरातनगुडैव तुलाधेन प्रणाचयेत् पद्मयत्क
नकद्वावैः यामैकं तुष्टेन च गुलिगावदरां राभाक्षयेत् भूष्येऽनिष्टि रोभपांडुहरः सोर्यरसः कामै शर्णं दृगः

देवदार्यस्तपंचांगं चूर्णं क्षीरः य नाज्ञैः निष्ठमात्रं लेन्नियं मासादपांडुगणापते त्रिशतभागमयोभस्मगतां प्रू
 चेण भावयेत् गुरुनभस्य गतिष्ठं श्लेष्माणां उहरं परं पै॥ अथमयाचगवां प्रूच मासमात्रविभाविता येवैकं भस्य गतिष्ठं पां
 उरोगवि नाशनं ४१ ज्वरो चक्रहल्लासः तस्माद्युद्दिक्मात्रिकः पांडुरेणीत्रिपिर्वाषः त्यज्ञाभीषणो हते तद्विषः
 अश्वीणो श्रेष्ठाद्वै नैष्ठो उपचार्यो भिक्षुत्तरः ४२ अपसिद्धमंडूमस्त ४३ मंडूरस्य पलां गौमौ गोमूष्टगुणपचेत्
 पुनरनेवाचिव अथविरुद्धं देवतापत्रकं दृष्टिशुभ्रं वरेन्निदं तित्वयं च पवित्रं दुरजस्य फलं द्विन्नापि पलामू
 स्तकं विषचप्रतिकर्षयेत्यात् चूर्णं क्षीरं ताविभिर्येत् मंडूरस्य वयाकां तेषु शमात्रवटीकृतं पांडुरेणो हणनाहरा
 लं च त्रिपिर्वाषु त्यनुत् देवं सदूरमंडूरं सर्वरेण विनाशकृत् जयंक्तिवाजयाक्षीरः पांडुरेण विनाशनि स्वयम्
 ग्रीरसोणवशेभपांडुविनाशनः हस्तिकं न्यासमूलगाया चूर्णयानेन पांडुजिन् ४४ अथमत्तिकापांडुनिश्चानमा
 ह मत्तिकामुक्तदेहस्य पांडुरेण सुदुस्महं जायतेत्रिपिर्वाषु च सातिसार्वसक्तलयं शात्राभीकूरगदूरगायान
 हस्तीतिप्रेहनः अतिशेतो निरधारां गाढुद्विषु लौतिषां चितः ४५ अथकालविधं सकरसमाह ४६ शुद्धम्

तं हेमतां तामंतुल्यं च पर्वेण त् जंबीरनीरसंयुक्तं ज्ञातपेरोषयेत्विनं सर्वतुल्यं षुनः सत्तं क्षिसापिष्ठा प्रकल्पयेत्
भुत्रशफलमध्यस्थं डोलायैव अहेपवेत् खुनरोभद्रवेरेवभाँडेपुर्णीप्रपातयेत् ज्ञातपवेष्येदस्त्रे रुदिकार्णक्तेपनेत्
जंबीरं गंधकं तिष्ठा अथश्चा ध्वेदपयेत् तुल्यं तुल्यं षुनदेयं रुधालघुपुटेषवेत् खुनरोभद्रवेरेवभाँडेपुर्णीप्रपातयेत्
त् शतधागंधकं जीर्णीतेदुधूर्णविनूर्णयेत् लोहमस्पसमांशं च दत्ताप्रयद्रवैरमैः कंठकार्यवृहत् त्याश्रतपानीधम
निरुवैः प्रतिश्वेषेऽनं मद्यपुटेः पूचमिस्त्वा त्वैः एवं नवपुरुदेयं द्वावेद्वावेत्विधाषुटे वं नीर्कविरविल्वानां द्वैवहेषु
देषवेत् अंध्रमूषागतं पाचां ग्राहायेत्त्वाण्येत्पुनः सरांशेनविषयेऽज्ञानावंप्रयोजयेत् कालविधं सकानाम
रसः पांडुमणापहं ५७ अथलोहानलसमाहा ५८ अमणाथगवांमैत्रेषिष्ठाचानुप्रपातयेत् गोमुत्रेष्वा
भीरैः लोहमस्मसुभावितं ५९ नवं सातपेरुष्वांचरणयेत्पलपवेक्षं त्रिपला अ॒षणं विनैरसमानां पलसप्तकं
मध्वाज्ञाभ्यायुतं सवेकषमाचं प्रयोजयेत् पांडुरोभाग्नेहेचहोत्वोहानलोभनां ५१ अथलोहापत्ररसमह
द्विनिश्चात्रिपलाद्विल्वपाग्नुस्ताकुत्रयं वृश्चिकोलितपाभार्डीविंगं द्विषुनर्वं लोहमस्मंदेवदारुसंसर्वं

पेषेत् सर्वस्याषु गुणेभीरं स्मीशदधि धृतेभवेत् पचेत् धृताग्रेषं कर्षमा वं प्रयोजयेत् पांडुरोगहरं गम्भीरं
 यं लोहाम् तं सः ४३ अथ पञ्चमसे लम्बद् रमाह् ४४ सर्वप्रशमणसा नुविकारण उपस्थिकामयन् पलहास्यापंद्रकामाम्
 वैष्णुगुणेभवेत् पंचकोलं देवरासमुक्तायोषं पत्तवयं विदुं गंस्यान्तिपलं पानातिरूपितं पचेत् पाययदसमवत्
 तत्रेणातक्त्रभुक्तभवेत् पांडुमंदामिग्रहणीशोभामांशिराहृतीमकं दुरस्तं भूमिलम्लीहगलशेगंवनाशयेत् स
 यमग्निरसोप्यत्वपुष्टमित्वं भक्षयेत् पंचवक्त्रोऽसोपाप्यगोमृजं चानुपानयेत् ४५ पांडुश्चनुगानं सम्बोहं वात
 जेयोऽप्योत्तमात्मीतं वेषेत्कं श्लेष्माकेकट्टाभोक्षं विमिथं मंक्षिपातके पथ्यं वाचौषपंक्तिर्होयजयेत् पांडुरोगिनां
 पांडुदुर्भवेयस्त् पांडुनेवश्रयोभवेत् पांडुसंघातस्तीति पांडुरोगीविनश्यति अंतेशतः क्षेत्रोमध्ये मध्येशन्
 क्षेत्रातके वर्जयेत् गुणोपासां च ज्ञवरातिसारं संयुतं अथवास्य प्रदातवं द्वालविधं सक्षोरमः स्वयमग्निरसोना
 योसाध्यशांतये ४६ अथ पांडुरोगससासहायिनोः कामलाहूलीमक्योः श्रिकृष्णामाह ४७ पांडुरोगेषु
 संवेतपितालगतत्तेभवेत् आरीत्र॒प्रा द्वुरुक्तव्यः समशूलेत्प्रस्तथा दहोविपाकदौर्बल्यं महस्त्रिश्रेष्ठजा

यते कामला साति कामला जायते ४ कुंभकर्णिला ४ ग्रावधर सेने सोद्दिशयी मिलक स्यावा सत्रय
पांडिलमात्रा पायये रक्षामिलापहं निरागोपिक्षावीभिरं जिनकामिला पहं योगशस्यागुञ्जेकं पक्षये लक्ष्मिलाप
हं वारिपिष्ठं पिवेद्वानुयष्टिर्विक्षेक्षा व्यापार्थिरामीमहलं पिष्ठात्केणापायेत् कामलांश्च पदपांडुकर्षमात्रं
मिनसतं व्रजनीतवाक् मत्तस्तं द्रमोहश्च उद्देतं दहोसचिस्त्रौ नाहज्ञ एष्वस्तनेतता असाधश्चासवा
सायोविज्ञेयः कुंभकर्णिली ४ अपवेशास्यस्याह ४ पतसत्तर्पुर्वप्तार्कं तीक्ष्णातानिकमाक्षिकं देवरा
दद्वैषिष्ठं दिनेकं तसमं समं पाचा हृलुकर्यवेणाद्विनांतेतं समुद्दरेत् ग्रमलोतालकल्पकं देवाक्षिभिसंयुतं
पिष्ठयश्च विभासायामं मासस्तोद्दृष्टितायुतं रसः पंगास्य नामोयं सरयेत् कुंभकर्णिली ४ अश्वहलीम
दक्षिणदृनमाह ४ शिल्पाजिन्नुसगोमूर्त्ये प्रीमुंशाशमाक्षिकं लोहमस्मस्यानेष्वं रासेयेत् कुंभकर्णिला स्वयम
ग्निरसोवाथ माषेकं रोगदांतये यथासोषांडुकर्णस्याद्वितस्यामणीतकः तं द्रामंशाग्रितट्युपास्य रोनहली
मकं ४ गुलुची सरसः क्षीरतुल्यमंदा ग्रिनापचेत् ४ शिशवशिष्यं तयोऽयं योगशस्यात्प्रसान्वितं हलीमेहंति

नोचिवं स्वशमग्निः सश्वत् ॥ अथ शयुधुचिकित्सामाह ॥ गौरवश्च ज्ञानं तद्वापद्वेषो ग्रिमांशता रोको
 कद्ग्राति सारथ्य च दीर्घ भयथौ भवेत् विनेत्राग्नो रसो योज्या हंति रोभां द्वाभवेत् नागानामिषाशस् विडेंगें
 ग्रेषणं पिवेदुक्षां बुनापिष्ठं योगवाहसां वितं मंद्वामो न संदेहः स्वयमग्निः सापिवा सख्मन् गंतु प्रदृशं
 गोमूर्चेपाचयेद्विनं वज्ज्ञवल्यासमयेष्यं चिन्हातुरमलसंयुतः भशितं चाप्तपाचेण यसाध्यं भयुधुं जयेव क
 रं जपवसारेण सारनालेन रोभन्तुत् वाविलाक्षवषाक्षालेपः सर्वं गरोभन्तुत् तत्त्वं नवनीतेन एका भुजाच
 तत्त्वनुत् काचिमाचीद्वैः पेणं प्रतलोहं चशोभजित् हरीतस्त्राकषायेण हंतिणनानुक्तिलाजितु तक्षाधेगु
 गुलुं ग्राथकटुवावात्मगोभजित् गुरुं सोवर्वलं योग्यात्मोद्वस्त्वकं योजयेत्पुरुषिद्वमंडे रोधयेभयुधुं
 प्रणुत् विकरविवैत्वोद्वंतीचिवकं द्वृधितं पयः पिवेत्प्रयुभुनाशय प्रवाणं द्वंधविद्वसरः प्रदिष्यावाग
 वामूर्तुसंभीरविपाचयेत् भीरावस्त्राशृंतत्येयं मासाम् रोभविमाशृन्ना सोवर्वलं यवस्तारं यवानिपंचकोल
 कं प्रस्त्रिहाइमंगादा धनिदा यांक्षवेत्सं वलविलं चरवंशिं व्याधयेत्सविश्वाधयेत् तेन द्वाधेष्टं प्रस्तुं पान्य

माज्ञा वरो वितं शोभायर्गुत्प्रमेहानीषु तसेवं प्रशांतये देखं वाहं समं दूरं अप्रताक्षाहरी तकी असा
धार्थणधूनहृंति पर्णमामैव कथ्यते एुराणयवरात्मनं दशप्रलांबु साधितं अल्पमत्यं मधुच्छ्रेहं भोजनं शय
धुहृतं सैधवं योषसंयुक्तं मुद्रयूवं प्रमल्पयत् तुलुभैसकलैर्यैषं जांगलैर्वितं भवेत् ४३ श्री अरिति
श्रीपार्वतीपुत्र श्रीनिश्चनाथसिद्धविरवितेरसरत्वाकरसंदेशं देपां दुरोभन्निशणां नाम सप्तमोपहेशः ६ ४३
४३ श्री रामः शशांमप ४३ श्री अथगजरेगमपृष्ठं अथवाष्टवनिकित्सामाह ४३ वातरेगारमरीदुष्ट
मोहोदग्मं गंगः अरांसियहणीसहो महारेगा प्रकृष्टिः ४३ अथतवादैवातरेगविकित्सामाह ४३
सुहशीलस्यलघुनवायामानीव्रजागरैः लंघनैः शोणितस्यावै शतरेगार्धं सेवनैः दृहोस्यातांसिद्धन्नानिष
रथित्वानिलोबली करेति विविधा न्याधीनुसर्वं गोकरणं सुध्रं यान् संकोचपरिणामं भोगे हृष्टप्रलापनं तत्र
कोष्ठत्रितेदुष्टेनिग्रहो मृत्तव्यसाः गर्भिशुक्रजोनामाशिरोनामाशिष्यष्टतः मोहनं चैत्र श्रीवाया श्वाससर्वं
तोदनं पर्वेश्वरलभ्योहकरोतिकुटितोनितः सुस्तिगम्भैरेगदेशं द्वैहस्तोऽन्नैस्तानवरेत् यैषः क्लेलेप्तैस्तं

म्लेः पायसैः कसरे रपि भोजने ग्रेवये सोम्ये मृदुस्त्रेहो आनन्देष्टः । यथा वातारिसमाहू रसीरेति रेति
 तैलंवा एवेदशुद्धरंभवेत् क्रमोन्नरगुणं शुद्धं रसगंधपलत्रयं चित्रकं गुलुं पानेव पद्ममिरुतेत्वेः पुण्डा
 वहतीयुग्मदेवदाहं सुवर्णितं येतत्तद्वौषधं संपर्याममात्रं वर्षेक्षुषेत्वादत्वेऽस्त्राधं नागारं उपलज्जे
 अथगैरुतेत्वेन स्थित्वेन वैद्यनारयेत् विरेचनं भवते नस्मिध्युद्धनभोजयेत् रसोवातारिना मोर्यं सर्ववातह
 इपरं ४७ । यथा वातातनिश्चानमाहू ४७ । गोपमयं पाण्डिताणिरो माणिप्रस्फुर्तिव शिशेष्वेदनालस्यं री
 तवातस्यालक्षणं रसोवातारिद्वयां ग्रनुणनेवप्त्वेत् विशापपर्यतथेव वैद्यनातिनिलाप्तं विजयं
 प्रस्येत्वौ स्त्रीसंगं विवर्जयेत् ४७ । यथा ग्रामवातनिश्चानमाहू ४७ । जंघूरुत्तिकसंभीनां गथाद्युनामपाद
 योः विल्लास्त्रोषाविषुचीन ग्रामवातस्यालक्षणं पंचवक्त्रोस्त्रोदेशो हिंगुजंतम्भानं तये देशमेऽरुतेत्वेन रसंवा
 तारिकंतथा उम्बोद्धुर्मिवेऽथागच्छा दामवातप्रशानं तये धूमसांव ग्रनुष्टुलवणं पञ्चवं विसं तुल्यं गुञ्जादूर्यखा
 देशामवातप्रशानं तये ग्रामवातग्रंदस्य राशीशमनुकरिणा १३४ रायणीहृषायेऽस्त्रेहेसरी ४७ । तामवातनि

दानमाह ४८ क्षम्युपुरीषतंसलाणेपोकटीयधा तयस्सामुरितासुमा रहस्यकलावस्थ्यत श्रोतांस्मिप
कृणाभेदः तवातेमास्तेभवेत् ४९ येरुडौलंविफलागोपत्रांविक्षम्बिषं सार्विषासहितंगीतं सर्वांगितेनमर्द
येत् तवातप्रांमहाश्रेष्ठं देयंमानंदभैरवं ५० लक्षुनंसंधवतेनेनानुपानंप्रकल्पयेत् निर्मुहीमूलचूर्णिकवित्तेते
लेनलेहयेत् ५१ अथस्तसात्तिविशनमाह ५२ संधिवातंशिशेवातंविटिवातिंभरांमयति श्वयधुस्तत्रसंत्ताए
सर्वांगिरनवत्तिकं दिनितोदश्चरणोपश्चरुवातस्यलक्षणं वमग्रेनयेदेवंशिरामोसंचकारयेत् वियोनिशसं
ज्ञेकं विनेवंवारसोन्तमं विगुंजंपंचन- द्वंजादापयेच्छिपवेदनु गुड्जीविवंवंचांगंकुटुकाचहस्तिकी धावीस
मांजाचूर्णिनुत्तलाधीणायेज्ञेतः कोविलाभस्यवीज्ञनिगुड्जीनागणयुतंक्षाधुंगवैप्रसातवंभोजनांतेसुशीतलं
द्योवंस्तवातस्यविकित्सांकारयेत्पुधीः ५३ अथकंपवातस्यलेस्याचिकित्सामाह ५४ सर्वांगंकुंपते
यस्याशिरेदातुश्चतोद्वं लक्षणंकंप वातस्यविज्ञेयंतवचिकित्सयेत् ५५ अथविगुणारव्याश्यमाह ५६

गंधकाष्टगुणं सतं गुह्यमद्विनाशणं पक्ववत्तयेत्त्रयीरणेतुलगामयापुतं समगुजापितं तारे दूधर्येत्त्रित्वे
 इन् गुज्जेवं कमेणोव यावस्याद्यक्षिणीतः क्षीराज्ञरम्भैः सार्धैः श्वात्प्रथमावरेत् कंपवात्प्रशंसार्थीनि
 वीतेनवसेत्सदा विगुणास्योरसोनाम्नाविपशावं पवातनुन् ॥७॥ अपराकांतगवात्विक्तिसामह छ
 पस्मिन्देहार्धकेस्तदो दाहकास्येचलमृताम् ॥ हिमसर्वचदूयंतेवात्तेकांगस्यलक्षणं ॥८॥ शतावरीगुड्डीचप
 टोलीगोक्करः कुणा रामं हाजीविनीरक्षा हृष्यगंधापुर्वगः क्लोरनागमवेत्तित्तर्णीवंसमांशतः एतेः सदैः
 समंशास्त्रं गुणुलुमहिसाभकं रवं उचिताघैतेस्तिनं प्रवृत्तिर्णीवेत्तिभ्रयेत् घैतेभ्रमर्देष्यस्ताहं क्षर्पिणिलिका
 कृतं पर्णेष्यसंगुजातां गुरुं साजप्तुभसयेत् येदावं गवात्तशांगपीं ग्रनुणामन्तकर्ष्यते ॥९॥ योगशजमाह ॥१०॥
 येन्दुवन्दिशुंडीनां सगुड्डीक्षायतं चकाणकानां क्षायं वा पाययेहातशांतये यशानिषि पालीप्रलं चेवं च
 त्रक्तनागैः पादाविरेण्ट्रयविहंगुभांडविनान्वैः सधिगतिविष्णाजातिरेणुकाक्षज्जीर्वैः क्लशाद्याजमो
 द्याम्यां कुरुकोप्त्वं भित्तितः समभांगं वित्तैरतैस्त्रिपलाद्यगुणामवेत् घैतेनसेच्यतपश्चात् सर्वं शंसमगुणलुः

योकीकृत्यनुकर्षियोगरजोवशेश्वरं भसयेत्पर्यै। युनं अनुपनेचप्रवेत् योकांगं समग्रशास्त्रामाषमार्चनसं
शयः ४७ अथद्वानलभास्त्राह ४७ सतत ज्ञाकीकांतानां भसमहास्त्रमास्त्रिकं तालं नालं जननेतुशं अस्ति
फेनं सप्रांशकं पंचानालवणानां भागैकं ततं च महेयत् वज्रधीरेद्वै कं तु सधाहो भृष्टरेपवेत् प्राष्ठैकं चाद्र
कद्रावैः लेहये न द्वित्वा न तः पिण्डली प्रूलं जंकाधं सणिष्ठलणातु पाययेत् ४८ अथद्वानलभास्त्रिकिस्त्रा
माह ४८ धनुवतिं द्वित्वा तं श्रंकला वातं प्रनुत् द्विवस्तं भवेयस्त्रमं द्विष्ट्रियोग्या त्रितीयोग्या त्रितीयोग्या
द्वित्वा तस्त्रित्वात् ४९ सततां शार्द्धकर्षेऽप्येत् भाव्यमेवं द्वित्वातः सप्रपा प्रतिद्वावेता ततः शुष्टुविनूव्येत् ततां
घुं संधिरं च निन्दितूलं चूर्णित्वमस्येत च तु मुंजामितं हृतिकपलातं प्रहाद्रुतं प्रविवृत्यावितं तां द्विसिंहृष्टद्विगुजी
रकं सक्षोद्रौ प्रवेन-मावं रजतामहारुलिहेत् स्फूलस्येरुमूलस्य कर्षेऽघुष्टां जलेः पिवेत् सर्ववातहरं श्रेष्ठमो
गवातेविरेषतः निर्मुडी प्रूलं चूर्णित्वमेवं तेलवेहयेत् ४९ अथसणिष्ठलभास्त्रिकिस्त्रा माह ४९ संधिगतं क्षिरं ग
वातं कटिवातं च नाशयेत् येऽद्वित्वाविहलागोमूर्च्छिकं विषं प्राष्ठैकं सघृतेः पानाम् सर्ववातां निश्चायेत्

द्रवारु लिकामूलं पागभी गुडसंयुतं भक्षयेत् वर्षमावंतु संधिवात् हरं भवेत् मुंडिपंचांगन् र्णीवात् क्रेस्टोग
नाशानुत् तं चूर्णं सीरपथुना सर्ववात् हरं विवेत् भृत्यवटप्रलंचवर्षमावं सुनूलितं सीरेण पाथयेत्
त पिवेहात् हरं भवेत् समूलपत्रचूर्णं चहस्ति कणीस्यगारेण कृषीकं समग्रवेत् प्रभाषात् हरं विवेत् ६३
भस्तुं दन्तायम् दन्तमाह ६४ मत्सूतं तीक्ष्णाकांतं तालमाक्षिकगंधकं तुल्यांशं मर्दयेत् वर्वल्ववातारी ऐद्रेस्टोद्र
वैः भंगुभेकाचमाच्याद्यैर्गिरिकं शाद्वैद्विनं प्रथा भां उगतं सधाषने नंदानिनादिनं योषाग्रीगंधकं पिष्ठैः
सूरणामप्यट्टकौः समांसौः शूलितं प्रथं तुल्यांशं पूर्वपात्रितं विश्वनं मदयेद्वावैः मुंडिनिर्गुडिभगिन्नैः जष्ट
गुजामितं रवादे इसः स्तुत्युदनायकः सर्ववात् हरं रवात् मनुषान् प्रिदेवेत् त्वं गुडै सैधवतेलं कृषीमावं सुरवा
वहं ६५ अपविजयप्रेवमाह ६६ समग्रं धक्षिलातालं चूर्णमयुक्तिकांजिकैः लिप्तावस्थे क्रतांवतिं नैला
नान् ज्ञालयो न्युवान् तस्यतं याह्यतैलमधः पात्रमतेसति ततैलैलीपयेत्यवं नागवत्यास्त् भक्षयेत् वा
हुवं पंशुरः कंपं योकांगं जानुकं पनं नाशयेत् भक्षयेत्योत्ताविजयमेववत् ६७ अपगगनगर्भवरीमा

८४ मतस्तमतंतांमं मर्देयेनकुटकार्दैवः एकविंशतिवासंतदशोष्यांपेष्यांपुनः पुनः चणमाववर्तीमसेत्स
वीर्यंकं पवातनुत् संर्णीभीशविष्वन्हि जनेनायेषयेत्समं योषन्माचंधौतैः पाच्यले पोद्यातान्यगोहति सूत
कस्यपलान्वचपलेकं तांघच्छिकं जंबीशणांद्रैवः शिष्टं सततुलंचगंधकं नागावल्लर्दैपिष्टं तांघ्रापष्टं प्रलेपयेत्
रुधालघुपुष्टेपन्या ग्रीष्मणोः समाभित्रितं श्रीर्थंगंकपवानातोभयेनद्विग्युजकं दाहसंतापमूर्खीस्युवायोजित
समन्वितो ४३ सूतंसुदं मतंतांमं क्षिलातालंचशोधितं कुष्टंनागबल्लाबैरपथा श्रीरवंचविद्वाश्वका येरं
उमर्देयेनुत्यंद्रैवः श्रान्तिपुनर्नैवः निष्प्रमाववर्तीखादेहूतपितं हरंपिवेत् ४४ सताष्टतीश्वरा तांमुचम
ततालकुंधकं भागीर्णुर्धीववाधांन्या कटुलंनाभयाविष्य प्रयोपर्यकाद्रैवः निष्कृकंभयेहृतिं वात
श्वेष्माहरंश्वान्सुवर्तीगग्नगम्भिका ४५ श्रीपवातगजांकुरस्समाह ४६ मतस्तमतंलोहं गंधतल
कमासिकं पथाश्रिंगीविषं श्रीषिंश्रिमंधंवतंकणं कुलंगवल्लेश्वनंमर्णीमुंगाविमुंगजैःद्रैवः द्विगुजंवटि
कांखादेत्सर्ववातप्रशांतये साध्यासाध्यनिहंत्यानुरसोवातगजांकुरां ४७ ४८ श्री इति श्रीपार्वतीपु

त्रेश्वरिनिराशसिद्धिरचितेगमात्माकरे रसेंद्रस्वरेवात्मापिनिवारणंनाम अष्टमोपदेशः । ७१ अथ
 ७२ श्रीगमःशरणंप्रम ७३ अथ अस्मिन्गोचिकासामाह ७४ वातपितकफान्तिश्चतुर्पुर्णः युक्तं प्रत्यं
 मलंपितकपं संशोषयस्ते विशिंलीहूरप्रवृत्यगंधं क्लिष्ठोज्जरोस्विः नाभियीडाभवेहूतेसत्रहलांचमत्ति
 ७५ अथ पाषाणभिनवरसमाह ७६ शुद्धसतंद्रिघागंधं इत्यतुधारं सोपमं स्वेतापुनर्वावानारसेभेतसो
 इत्यं प्रतिश्वावैद्याहं पर्यशुष्टं तत्प्रावसंयुते स्वेतायेज्जलिकरणं च हिनैकं तं विवृतिः । रसंपाषाणभिना
 मद्विगुंजं वारपरीहरं ७७ अथ पाषाणवन्नवरसमाह ७८ गोपालकर्त्तीदुर्धीभृतीभूतेषिं क
 दुक्ताधसंवीतमनुपनंग्रहस्यते सघृतं गोभृतं द्वाधं एतेऽतस्येवणपयेत् एतेनस्यतेवस्ति पचामान
 इवाग्निना भव्यातकास्त्विसहरास्त्रास्त्रातासितारमरी शुद्धसतंद्रिघागंधं इवेः भेतपुनर्वैः मदीश्वरा
 इत्यं खल्ले रुधान्तिभृत्याप्नेत् पाषाणभेदसंयुक्तं तुल्यं वृणीद्वामाधकं भृत्येद्यपरीहंतीरसः पाषाण
 वन्नवैः गोपालकर्त्तीभूतेष्वाधेकौलुभृतेष्वेत् गोकंटकसुधाभृत्यामत्तवाधं गोभृतिः ७९ अथ

य अन्नमरी निरानविकित्सा माहृ ७४ अन्नमरी महती९ श्लेष्मा प्रधुरणीयवासिता रीतलतं गुरुत्वं वाला
नांश्लेष्मजांश्लेष्मित ७५ विलाजितुरसंदूषका दंतीषाषाणभेदकं निरावंत्साभयानुत्तं माष्मैकं तारमरीहूं
बालानामधेमध्योन्न अनुपानमिदंषिवेत् तिलकांउस्थावेभस्मैक्षिरेनिष्ठहृष्टिवेत् गुकानमरीतुमवतांजा
यन्त्रेशुक्लधारणात् नासाच्युतप्रसुन्तहृषकफङ्गुष्टोनिलात् वस्तीस्कृष्टुवयधुरुक्लमायातिलीयते
काव्येषाणाकुसिन्नालंचारमरीकर्मशयुते प्रवर्गेधतषालुहिः पांडुहत् पीट्रोक्लमः अन्नमरीमाशयं सामुस्त्रिक
ताश्वर्करांनिता विषंवाषाणभेद्यक्षिरंसिद्धुषगोलजं वज्रसञ्चारमीहृंतिसप्तरेणापानतः जयंतीवाजणा
वाप्तं डुलोटकपानतः अन्नमरीहृंतिनोविवं प्रवक्ष्यक्षुं महत्प्रभुतं गोक्षिर्वीज्ञचरणं नुमधुमाषाघृतं इसं पिता
श्वेषणापीतात् अन्नमरीनाशकं भवेत् पंचवक्त्रस्यागुंजैकं धात्रीष्वद्वाग्नलं निष्ठैतेलं गुतं प्रभेषप्राप्तास्त्रमरीप्र
णुत् ताप्तमस्यप्रजास्त्रैः पाच्यं तुल्ये ग्रीष्मिं पर्येत् ततां प्रंगुद्यस्तंवगंगमंसमं समं निर्गुण्याथद्वैमर्यी
द्विनव्वेत्तमंध्रयेत् यामैकं वालुकायं त्र्याम्यामोज्ञंदृग्जकं दीजपूर्स्या मलं च सजलं चारुप्रथयेत् ८

सः श्रीविक्रमोनाम्ना मासेकं चान्मरीप्रणुत् तिलाणा मागीकां उचकार इत्याग्नवसन्त एलभाकाष्ठ संयुक्तं तुलं
 सर्वेषां चेत्प्रदेत तनिष्टेकं पुदुं प्रतेर्वटीकान्दभैरवी पायये दृश्मरीहंति सप्रगचां नसंशयः इत्कास्तिकाप्रलंसव
 चेष्टोरसंयुक्तं पर्यष्टेग्रसंयुक्तं सप्ताहादृश्मरीप्रणुत् मृतस्तेत्प्राग्धं इव व्यतेपुननेवै भावनावित गंदेयं
 धात्र भृष्टपुटेत् पुटांतेवा ध्रुतं चूर्णीतुलं पाषाणभेदकं योज्ञनिष्ठामितं हंति भृश्मरीतां चतुर्विधं पर्यंकैल्पु
 जेव्वधं अनुगोपालकर्दीति भृष्टव्विवर्षीमूलं पीतास्थिगतिवेत् गोभृश्मणां दण्डायनं सघृतं पाययेनवा
 पांडुरीपालिकामूलं जलनानेश्मरीहृं प्रधुकचयवस्तारं त्रिदं स्थादृश्मरीहृं॥ हरिश्चगुरुवैकं माशनालेनवा
 एवेत् वंधा कुर्कटिकाप्रलं भृष्टं सौद्रसि तायुतं अश्मरीहंतिनोमित्रं कर्षमात्रं शिवेदितं ४३ ग्रन्थप्रत्यक्षु
 निरानन्दिकृत्यामाह ४३ वायामतीश्याद्याधपश्चमत्यातिसेवनात् ग्रन्तीणद्विनिवेगच्छ्रुप्रत्यक्षुक्षेष्वाम
 वेत् प्रतेष्टिलाभवेत्तीर्तीकष्टान्भृत्यतेवद् प्रवेवं स्वेदनात् त्रिद्वेवात्पिकमावेत् सुस्पिन्द्येस्वेदयेदं पतिं
 उसेकावगाहनेः द्यामलवलैरुद्यवभीरुपुर्वनवा बुलुभृकालउगोप्तैः सीरेणाच समायुतं सपंचलवणाः स्मि

न्यैः पानले पात्म धावहैः शतावरी रसैषिष्टा मृत सहत्र ताप्त्रकं लिखितुपूर्णं च तुत्यांशुं दिनैकं मद्येस्तुं त
द्वोलं सषष्ठैतैले परेया मन्त्रवृण्येत् प्रवक्त्रांतकं भौद्विष्ट्वा तुलसीतिल विषयाकं दिल्ब
मूलं सुखांकुमा वैष्णवमनुषानेन सुख्यानामसुक्ष्मैले: पीतरज्ञं सर ग्राहं प्रवक्त्रांसुषितलं समलेपावगाहं चैपि
तेजोज्ञं मुरीतत्वं ७ अथलयुलोकं प्रपासमाह ७ इसमसंवभागैकं तत्त्वामिंशुद्वगं भक्तं विष्टुवणटिका
पूर्वे इसणादेन नटकणां भीरपिष्ठेन रसध्यास्यं भाँडे स्थापुरेपनेत् स्वांगमोत्तां विचरणीयत्वलघुलोकेभगोऽसः च
तुग्नैजामितं देयं मरिचेदोनविंशतिः जाति प्रलं पलैकं न्तु अजप्तिरेणागयेत् शर्वभावतं गानु पीताकं द्विह
रं प्रुवं यष्टिगोक्षरकं लिष्टा विश्विसक रोकं कषायं ससिताभौद्वं इसमस्य युतं पिवेत् प्रवक्त्रांसुख्यामा
समाहा लित्तसंभवं ७ अथ अत्तेष्यामृतविश्विसक त्सामाह ७ वस्त्रोल्लंगं गुहत्वं प्रवृंणिद्विलतावया
द् शयपुश्च भवेत्तु वरमनेसदये ज्ञयेत् ताप्तो अस्त्रं कटुवाहां सूक्ष्मेलामद्यां पिवेत् धात्रीफलसैः
गान् सूक्ष्मेलामद्युचक्षुनुत् ७ सहत्रसर्वं च वैकांतं मतुत्त्वं विमर्शेयेत् चांगली गक्षसीद्वैदिषा

मांतेनगोलकं शुभं धायते द्वं न्हि करिणामौपहापुटे पाषेकं मधुनालेंश्च मृत्रक्षुपरांतये अदामार्गस्य मूलं
 तु तकेपिष्टूनुपाययेन् पंचवक्त्ररसोलेद्वं गुज्जेकं मधुनांन्वितं पलार्थिभस्य यज्ञानुगुंडीक्षातिलंगुलं जगा
 वाथजयंतीवाक्षङ्गु तु तं लोकैः पाठलीयवशसाभां पाइभद्रतिलामणि भस्मांतैर्वस्त्रै प्रते ऋत्राक्षारसमा
 हरेत् त गोला अप्योग्युनं प्रदिग्म संयुतं एवेत् कर्वेकं मृत्रक्षुर्तेसमाहात् त्रांतिमाप्यात् वातपितकपैश्चि
 हूं युक्तं तं प्रथम् त्रुप्तम्
 धावीवंशमूलं च पटारीमूलकं जलैः पांडुलीफलिकामलं पीताचानुप्रसांतये दधुत्रं सिता द्राक्षा वटीचा
 नं दभैरवा भस्य मृत्रक्षुर्तेयवशारं क्षितांन्वितं गोदुर्धैः क्षितं चानुरीतलं मधुरं लिवेत् द्राक्षाप
 लक्षितायष्टि द्वाधनं दन संयुतं वै कांतगर्भसंपीता क्षुर्हंतिमहोक्तं आन्माध्मानं वत्तन् रालं च मृत्रमंग
 करोतिव अश्मरीपानुत्तर्वं प्रवायातामयं भवेत् मधुकं मृत्रयेत् कुञ्जलसर्णं चारमरीया रसः
 पाषाणभेदोचरजनीगुडांजैः अनेवानुपानेन प्रवायातामयरप्रणुत् हत्याइनेपथुः गुलं गुलो

चस्सुद्दीर्घिं प्रधंकिरेति साज्जेयो मूक द्वामर्कीरा गेरं उद्धृती व्याप्ति मूलगोप्तस्तेसुरा कल्पं दधामधु
युतं तथा पाषाणभेदवं ० पञ्चवक्त्रयुतं लेहं कुङ्कर्करि राप्रणुत् प्रवमत्याल्पतो दातो चाभानं गुरुवत्तयोः
महं प्रवर्णपश्च रुद्रायं वात्मुडली उ । तिलाणामार्गकर्त्तव्यीपत्ताशयवकां रुज्जैः दग्धातद्वस्माद्य
वस्त्रपतं जलैः कुरु जले गुष्ठतुतसारं हिन्दिं प्रवक्त्रं मूकछुनुत् पाणयेद्विमूकेण अवरपरीनाकरो जनुत् कुङ्कु
तकोरसो यवस्थादेवं जावतुष्यं हृषितकामस्त्रियो भौरः द्वाधं वक्त्रं तकं पनुत् वेगविशारणेयस्त्रमूकं संवृष्टि
तो भवेत् पीयते वस्त्रिनुसौ चक्रद्वायं वात्मस्तितः लघुत्त्वावस्थरोप्यविगुञ्जं मरिन्द्रिष्टुतेः रसपावाण
भेदो च द्विगुञ्जं प्रवर्णं धनुत् तीमूर्तजबीजानं चूलीमाभिक्षमं युतं अजाभीरेण पानं साद् अवरपरीमूकयं
धिनुत् रसिरेपुनर्नेगम्बुधं कुङ्करपनुपापेययेत् प्रवक्त्रयं सस्माहं सरवकं पाप्रगाहिर्वं अवरपरीतु
ल्यस्यं धीसक्रद्वुं प्रवर्णं धिनुत् मूकं हरिद्रं रजं गाधनं भवतं सचूर्णकं राज्ञस्यं गानतं जातीविं हृविं दस्त्रव
सपि असाध्यं तेविजानीयाद्यमिद्यातेसुदुःसहं पाणाणवज्ज्वं जाम रसो माषाद्यवंहते समयूर्धनोद्द

प्रलं शुनुम्योन्नेतुल्लाभसा मूर्त्राधातनक्षङ्क्षुचहंतिभीर्णनभुद्भवेत् ४५ मुस्तायष्टीदेवदारुमर्त्तिथासमां
 रसः मूर्त्राधातेषुमर्वेषुमुग्धीरजलेषिवेत् विष्फलासैधवंतुलयंहंतिक्षङ्क्षुखांबुना गाढीगोस्त्रस्तंवाधं
 यवागर्वामपतितं छिद्देशतवलायष्टिक्षुच्चंदनसंयुतं नीतलंप्रधुसंयुक्तसर्वक्षुद्धरंषिवेत् ४६ श्री ४६
 इति॒शीपावतीयुवती॒शीनिशनाथ॒मिद॒विग्विते॒रसरत्नाकरे॒रसेऽद्यवंडे भरमरीमृत्कल्पनिहाननिनारणंनामन
 वर्षोपदेशः ९ ४६ श्री ४६ श्री एमःराणंमम ४६ श्री अथरुष्टनिहनतिकित्सामाह ४६ वेगरेखाषु
 दिरेषाद्यायामादूष्मसेवनात् शीतोल्लंघनाहाणः सहक्षमुक्षसेवनात् श्रमात्प्रयाश्चमंत्रापात् देवतागु
 रुदूषणात् श्रीप्रसाणांकुञ्जनांकुञ्जसेपद्यतेष्वं श्रुतीर्णीदृष्टिप्रणामांवृपंक्षममृताक्षतां नवांनदधिम
 त्यानिद्रवस्मिधगुरुष्टित्र श्रीयंस्तपुमाधावितिलस्त्रीरगुडामिना वातात्प्रस्त्रयोदुष्टः स्त्रुत्वर्णं मांसमं
 बुच दूषयंतिथकुष्टानायतेष्टात्प्राप्तिः पुरुरीक्षविष्फेटं समारव्यंगजनर्मकं वाकणंकंपददृजिंहाकं
 सप्रवंस्तुतं गधितेचमहा कुष्टं कपालं चउद्देशं मंडलात्प्रविक्षीकं वेषाट्कृतिपंथा चमर्दुष्टगौस्त्रिमिथा

रातास्यादद्वाष्टकं श्विकोन्यावसर्पिभ्रमिंशत्पेतः प्रकीर्तिः राहवेद्यवस्थाशीघ्रेतास्वेदाविपर्नता
रेषोवृणानांश्वलभ्रशीघ्रायतिव्याः स्त्वुतः स्थानापपिद्धत्तं हुष्लक्षणमयज्ञं सर्वषांकुष्ठनामादैर्वचकर्मसमा
चरेत् पक्षेषपक्षेचरप्रनंकासेमसेविरेतनं षष्ठ्यासेवशिएमोसांन्नसंसप्रदिनांतरे विमासेवमनंकार्यं कुष्ठसल्पयतः
क्रमम् पुंडरीकृत्यामां नेतस्त्वयनं युं कुरुगंदूनरागं च पुंडरीकृत्यादिनं जायतेमुष्टपर्यग्नित्याजापिनत्
भयते श्च यथमहातालेश्वरसमाह श्च तालं ताण्येशीलासतं युद्धसैंधवरं वराण समांशकृणयेत्वत्वत्वेऽप्यतोदृ
गुणगंधकं गंधतुल्यं मतं तांसं जंवारै द्विनपंकं मद्यिद्विषुरेऽपाच्यं भृत्यसंपुरोदरे पुरेषु रेत्वैः पाच्यं सर्वमे
त्वज्ञोलम् द्विपलं पारितं तांश्वलोहभस्मां च तुष्टलं जंवाग्नेत्वत्सर्वेद्वैर्मर्यां पुरं लघु विंशत्यनश्चियं
चास्मिन् रूप्त्वासर्वेद्वैर्मर्यां येत् प्रात्मिकाज्ञेन संस्मित्वं निष्पाध्यपुंडरीकृत्यसुत् पधाज्ञेनोक्तीवृणीकृष्णिवं लित्वै
तु सर्वुष्टां निहत्यावृप्त्यातालैश्वरोस्सः श्च यथमहायूप्रियमरसमाह श्च विष्णुनांतास्वराहु सपर्येभी
तं दुलीमुनिः नालिङ्गास्तीपलाशां च यथात्त्वाभेदवं हरेत् द्विजाणामेव नियमैः सतं सर्वेषाद्वैतं सताद्वैत

गांधोध ये कीक्षा प्रभावात् लोहपात्र धूमयावत् तावत् शुल्काधरामौ दर्शनं चैव प्रयोक्तुं सूतपारामंशकं क्षिपेत्
अन्नोक्तारेत्तुः इसः मर्यः प्रभो महात् पुण्ड्रिकहृष्टविष्णु अनुपानेभरविन् ४७ अथभानुत्तेलमाह ४७ अर्दभी
स्त्राहृष्टं भूमि दुर्योद्धैः इवं जनीवाग्मपूत्रं प्रयोक्तुं लक्षितः त्रिलक्ष्मेलपत्नात्मिंशह सर्वमैक्यानयत
तैलाक्षण्यमुत्तापेत्तस्त्रियोमिटेक्षिपेत् कांचनीधातवीपुष्यं मंजिष्ठाचरणावरी गंधकं पंचलवणां द्वौनिशा
वत्सनागरं प्रतिशार्धपत्नं योज्यं यकीक्षा विचरणीयेत् मम स्तुं सर्वकुषानि भानुत्तेलविहस्यते ४८ अथवि
स्थोट्तरसामाह ४८ स्थोटकं इतीब्रह्मसराणं स्त्रिनयां दुर्गाणि बुद्धिस्थोट्तरसामाह ४८
अथक्तनकं संराशास्माह ४८ मृतं स्वर्णाभ्रंशुल्कं तुलांसतं विभिः समं आस्त्रपर्यान्तत्रोत्तेलविष्टुत्तु
धगंधके कृत्तेलयुते गान्धा लोहपात्रम् द्वयिना ४९ इवं जीवाणुविचूर्णाण्यवन्हि मुलावटविनः तजिवं उगोः वि
षेः स्त्रीलोः स्त्रियुर्णाविपत्नापिवा अजामृतविनं पितॄगुञ्जेकं भसयेद्दृष्टि निष्प्रकं गुरुवीत्तेलविष्टोट
बुद्धित् ५० इसः कृतकं संकाशोद्दृगुञ्जेजयत्रभात् ५० अथकुष्ठात्मकरसमाह ५० गुद्धसंदृधापं

निगुंडीकाकुर्वीद्रवेः द्वैनैकं पर्वते ताचा यामंलवणार्यन्ते उधूरगच्छयैतुलोचिष्ठलावाकुर्वीपल्लः तु स्त्रां
शंभूगच्छयैते सर्वमेवत्रपत्तयेत् पत्तांशं वदिश्वाधं गोप्त्रैलोहिभाजने द्वैनैकं तेवटीकायीनिष्ठैर्लंभक्षये
सदा कुष्ठविस्फोस्त्वंहंति मासात् कुष्ठांतवरेष्टः पर्वतेभानुत्तेन द्वैतपेकायेत्पत्ता ४३ सूक्ष्माभवंहिपित्तवा
स्वाववंगास्त्रास्त्रिता दाहकं दूरपाञ्जाता सामेयज्ञाविदिसयेत् ४४ सूक्ष्माभवंहिपित्तवा
शमेविषावयेत् षडुणीकुट्टैलेन श्ववतार्थविलेपयेत् पामाविचक्षिकाहंति गंधतेलंचलेपनान् शुद्धसूक्ष्मापि
मरितं सूक्ष्मागुणगंधकं काकोमंवरभीरश्ववभूयोगमध्यायैः द्वैनैमर्यवटीकुर्यादिभावंमधुम्लुतां लंश
रुद्रवटीद्योषा पामाहंतिप्रहाद्युतः वाकुचास्तेललैपेनतेलैवीरजवक्षजं पुवज्ञीवोथतेलैवीलैपेपामानि
नासयेत् गंधकंतित्तेलाभ्यांनिष्ठमात्रं सदापिवेत् भीमदात्येनमुंजीत पामाकंदूहरंपरं ४५ गंधकंति
लैतेलेनपा द्वालेपेनपाययेत् पामाविचक्षिकाकुष्ठं पाटिकारुद्रनाशनं कुमारीत्वं धवेलंशं कुष्ठंकंदूहरंपि
वेत् संधवेन समंपुंडीत्वेण हंतिनसंशयः ४६ श्वथमजनमसुहृष्टमह् ४७ श्वस्त्रंघनकंदूश्वयन्मत्यस्त्रा

वलोपमं वहुलेहस्तिवमीभिंतकुष्ठंगजचर्मकं ७४ यथपर्पटीसमाह ७५ पलेकंगुदमतंनवमिंगु
द्वेगंधसं गंधतुल्यमतंनोमुंसतंशंमद्येष्ट्रिषं सर्वतुलंपुनगंधंरत्नकिंचिज्ञसेवयेत् घृताभान्तलोहपात्रे
चाद्वद्वतंभवेत् रंभापुत्रपुरेवाथपातेष्टपर्पटीयथा पापैक्त्रिणिंखादेगजचमेनयतुति त्रिष्ठुक्तंवासु
चासोद्वेलेद्योषं पर्पटीरसः ७६ यथकन्तुडलेष्टमाह ७७ पारंगंधवंमुस्तानीलाङ्गातिलामृता
मेष्टनादाशगंधाज्यंतुल्यंसौद्वेनिष्टियेत् उद्वत्तेनेष्टमासाम् गजचमेविनरयति कीरकीतेनान्ना
तयाचमेनिष्टेयेत् कंटकारेवत्तावज्जपीठगारीकिश्छाद्यं चन्मर्दसमंषिष्टा श्वस्तालेविलेष्टेत् गजच
मेनिहंसागुलेणोयंवन्तुडकं विष्टातेलमाह ७८ नरवाराहगोविष्टाः शुष्टेणातालयंवके तैलमाहरा
तत्त्वेषावगजचमेवदनुत् ७९ यणपंचमरसम् माह ७१ गुदमतंविषेगंधं युषंमुलापलत्रयं ७२
उचीकृष्टेनुलंचृण्ड्विगुणंगुरुं द्विगुंजंकरकीरवादमासमेगजचमेनुत् रसःयंवाननोनांग्नायनुस्या
रद्वगुक्ती ७३ यक्तकंचुकावर्णंनक्तकंतीव्रवदना तिरोषलिंगंतकुष्ठंकाकणंकुष्ठुव्यते ७४ च

थवं इकां तरसमाह छु पलचयमतं थं सूतमेकं द्विगंधरं लिकटुनिफलानुणी प्रसेकं स्पातपलं पलं
निर्मुद्याचार्द्विकद्वावेवेन्हृश्वैर्विमर्देष्ट् । नदिनैकं तु निरुष्णाथ तु कामो सेवयेत्विनं समुद्गतिवृष्ट्याथ
वाम्बूजैतलमधिति त्रिदिनं भावयेतेन चंद्रकां तरसो भवेत् निष्ठैकं भक्षिणादं तीकुष्टं चाकाणा प्रदूतं तैलं कं
अं जबीजो शं वन्हि सैं धवगंधरं चूर्णितं लेपयेदं तीद्युनुपानेन कम्भणं जयेति वाजयावाय गोम्बृचणायुता
गिवेत् हं शाश्वुकाकणां कुष्टं तल्लेपेन चतुर्थवं छु लोहमस्मं विषं वन्हि करुकानकरुचयं तुल्यां चूर्णितं भा
य काधेनानेनातदिनं पश्चानिं विडुगानि खादिरं वत्सकामतं जलैश्लावशेषतद्यायं भावनेहितं मा
षमावं लिहेस्त्रौ द्वै काकणं द्वान्तिकावटि द्विवास्तिकामूलं वाम्बूजीविषपलानिमिः निं वं स्यवधकं रु
ग्नी मस्त्रं मद्येयेसमं गोम्बृचः पाचयेत्वं मिनुपानेन तं जयेत् वज्रभीरं रविभीरं दुनरं विचकरवं म
द्विष्ठागो मथद्वावं सर्वं शिं तिलतैलं कं पचेत्तेलो वरेषं तु गोम्बृचयतुर्गुणे पचेत्तेलो वरेषं चततैलं प्रस्तु
माचकं गंभकाग्निशिलातालं विलंगातिविषयविषं तिक्तो शातकीकुष्टं क्वामांसिकरुचयं सहर्षिद्वय

एयां हां सज्जीकारं च जीम् वर्षं योद्देव शरसं च यों तैले विनिधयेत् वज्रतेलमि तं त्यातं मर्हने सर्वे दुष्ट
 नुत् श्च अथ कष्ठपनुष्टमाह श्च एकं स्मिष्यं वनं श्यामं ग्रहितं इक्षुपोद्वचं दुर्स्वरं वेकरी वापि कष्ठपं कुष्टमी
 द्वयं श्च तेललेपमाह श्च नाशयेत् वज्रतेलेन लेपणाद्यभानु वेलकं कदु नुवभासिष्यं चांगं तैलं गद् सरनं
 के तज्जेत्वं बाकुची द्युमर्हयेत् द्वददनुत् देवशर्मितं तैलं विषं वन्धिकरुचिकं संयुतेलेपये सुष्टुं चिरकं
 छोड्वचं प्रणुत् श्च अथ कुष्टकुलां तकरसमाह श्च सूता धारुल्ल कांगनां प्रतानां गंधकं समं तेषां च तु
 गुणं चाज्यं भिन्नैर्व्यधिपाचयेत् अमृतामुमलीनुंही हस्तिकर्णशितावरी अवयं पंचामतं शाधं घृतश्चा
 तु गुणं विषयेत् मार्कं वोमधुजीवं तिविद्याय अधिकायकः प्रबंशिनिविषयेजीर्णे अस्मिन् जीवायुतं विषयेत्
 त् मे दाशुगम वृहस्योद्देश्यं भं वाकुलीद्वयं जीर्णकेन युतं क्वापि घृताध्यानुगुणं विषयेत् अपीजीवं
 हतो चैव गोक्षरः सालयणिका यात्रीव संतप्तीचि पृथिवीपर्णीचिद्विलवकं तिं दुवःकं कुं वीचति द्वया
 मूलवंशयकं घृतं चानुगुणं केन्द्राणामात्राक्षेयकं कदु त्रयं द्वे स्वर्द्धी विवरं वृत्तिं विषयेत् वृत्तेवं

सततुर्लिंगास् सर्वतुल्यं गुरुं भिषेत् ग्रवतार्यक्षिपेच्छूर्णेपलैकं मतसत्तमं गुरुचीर्वनुल्यं स्थान् द्वयोऽस्त्यं कृद्यते कं व्रलत्तिभाग्यतदभागेष्टलं विषं विषलानां पत्तसतः सर्वमेष्टत्तमहिं श्रितामध्या ज्यसवैर्यरसः बुद्धः कुष्ठांतकः दशमाष्टमिदं दगदेविक्षेष्टरहनाशनं अष्टादशानिकुष्ठानि साध्या सा ध्यनिहं तथं पंचमकारसोष्टविगुञ्जं ददृक्षुद्धनुत् काचमध्यांश्चिपांकाधं पलमाच्च गुतं विवेत् ॥५॥ यजिं हृषीकेशमाह ॥६॥ कर्मिरांस्त्वयर्थं अंतस्यामं सवेदनं जिं हृषीकेशमाहं तं कुष्ठक्षम्भजिं हकं स्मृतं ॥७॥ अथमहास्यकांतस्माह ॥८॥ तायां गंधं गुदसत्तमिलालं आंस्त्वेतसं प्रततांमाभक्तु ल्यं मध्याज्यं गुरुमिथितं माषैकं जिं हृषीकेहं तिस्त्रिकांतो महारसः मुदीपंचांश्चिपालक्षणं कं मध्याज्यांसंयुतं कर्षं लेहयेदनुपानकं ॥९॥ व्रथवीरचुडसमाह ॥१०॥ गुदसत्तसमं गंधं कांतमस्मवे षं तथा वम्भूचीविषलाभूषीविवेदनिह० गुरुनिका दिनं भूंगीद्रैमर्युवाक्याचमायकेः भसयेल्लो हृषीकेशधीजिं हकं प्रणुत् वीरसंदोरसोनाम्ना षण्मासात्सवेकुष्ठनुत् लेपमाह गुंजामत्तात

तैलाभां निष्ठं वाकुचित्तर्णकं, लेहये दनुपानोयं सर्वेषु श्रविता राकं, सम्प्रवर्त्तासी मारहालेन पेषयेत्
 लायागृष्टवटी वारे। वर्षीर्षसर्वेषु श्रवित् त्वं त्वं राजि वानीवा भानुनिष्ठं वाकं सम्प्रभूत कं चूर्णं विष्ठे
 त्वैलचतुर्गुणे त्वैलत्तुल्यं गवां शीर्षः पचत्वैलावराषकं पश्चात्यागं वांगमासस्य भृत्यापि षष्ठपत्तमायोः सुवस्त्र
 जातितं तु यानि तुल्यं स्याम् शुद्धितं रसं घृतं गोदसमायुक्तं पूर्वैलेन परीदितं अथं नारानकं भक्षणं निष्ठैलं जिं हि
 वांतवं पंचांगं देवदत्त्यं थ चूर्णं वाकुचित्तर्णज्ञेः विश्वं विष्णुं लोप्रलं पञ्चांगं निष्ठैलं संयुतं न एवं विवेत्वं तु
 एष्वपनुपानकं विकटुर्णां गुली त्वैलं मर्याद्याज्ञिं दकं पनुत् स्वेतापुनर्वामुलं विष्णु दुष्प्राप्तं लेपयेत्
 जिं हकं कुष्ठकं चैव हं तिस्यां विमासकं छ अपगलीकुष्ठमाह छ पादयोः स्वयधुलाकेगलं गलं गुलि
 द्वापिन नाशीकामरमंगश्च गलं कुष्ठविदोपजे छ अपकुष्ठत्वारपमाह छ भस्मसत्समंगं धोम्
 तायस्तां षष्ठगुणलं विफलाविषमुष्ठिश्च विवक्ष्य किलाज्ञितु इसेवं चूर्णितं कुष्ठयो त्रप्रसेवं निष्ठैलो द्वापा
 चतुःषष्ठिकरं जस्य वीजतूर्णं प्रकृत्ययेत् चतुःषष्ठिमर्त्तं वाध्यं महा त्यां भां विलोलयेत् स्मिथमां रु

मिदेवादे श्रिनिष्ठं गलितं प्रणुत् रसः कुष्ठकुरारोयं गलवृष्टनिक्षंतकः पर्यांविमधुरैदीर्घं तदभावेजलोदनं ए
तालगहरीमूलं पधुपुष्टं च धान्यकं प्रातितापप्रणुतये लिंग्यानागवला मूलं पधार्जिविभिरु
पनुत् पलाशबीजचूर्णं च गुतेन समंक्षितं ताभ्यां तुल्यं संतं संतोऽस्मिन्द्वयवमांडितेष्येत् धान्यरसान्नौस्तु
तं सासंक्षिप्तं भक्षयेत्सरा महेयेच्छयपाशन्या नयेवृत्तसोमहान् पर्यंशुतोदनं द्वीरं गलकुष्ठरं परं अष्टा
दशान्निकुष्ठानि हं तिमस्य जगदयः ६३ अथपमहाकालसमाह ६४ गंधवं हृष्टं तु यत्संतं संतं तालकसंभवं
तां धमसमन्तुयं शुक्रकृतिरेणामर्येत् दिनं च गरुदीतेन गुजारात्रं भक्षयेत् भूतस्वरटमलं च एनदुस्त
चासमं गुरेन सह न संकिं भक्षयेत् नुणनकं गलकुष्ठरं ख्यातं महाकालोमहारसः ६५ अथकालान्निकुष्ठस
माह ६६ कांस्यकूरीयं धतालं तुल्यमप्लेन प्रदीयेत् स्थागजपुष्टेष्या गुनर्गंधिं च तालकं दशान्निक्षेविप्रयो
परस्थालघुपुष्टेष्येत् विश्वामिंगंधकं तालं दशान्निक्षेविप्रयेत् स्थालघुपुष्टेष्येत् भूतिरात्पुष्टेष्येत्
अस्यकुलं गुदं संतं दशाल्याद्रवेदिनं पर्येत् भाद्रिं राहागस्ततद्रवेष्येत् भक्षयेन धूमावंतुगल

कुष्ठहर्षं परं रसः काला ग्रीष्मद्वेषं श्रुतुगनं चकथते विषमुष्टो श्रितं तेलं गाहूची चूणी संयुतं भस्ये भर्त
 येदुधे सर्वकुष्ठापनुजये ॥ श्रुत्योगवटीभस्माह ॥ मृतस्य क्लेसर्पस्य शिरः पुंछां वरजिति चंतर्धूम
 पुटेरथा तद्वस्मं श्रृष्टं युतं वशामतिविषाकुष्ठवयं भस्मं सप्तमवेत् पक्षये दूषिणो गोयं माषेकं गलिकापहं
 वाहूची वीजवर्णं विषं वागं निंवसं युतं मध्याज्ञाभ्यां लिहेतुर्वं कुष्ठप्रसन्नुपानकं ॥ श्रुत्युं राख्यतेलाह ॥
 भल्लातवशा कानां च तेलं पातालयं चके आदाय प्रस्तुतावत्तु इमैवैरुतं भवेत् तालगंधशिलामुखं वापट
 निश्चासमं वर्णं शिं चूलितिं शोज्य पद्मेतेलयुतं भवेत् गलज्ञुष्टप्रणस्फुटं हंतैलारघातुं उकं लेपमाह कर्वै
 रकरुञ्जन्निविंदो एव वधपावितं गोमवेष्टु गुणं क्षाधं लेपान् कुष्ठविभासानं कदं विभिण्णामूलं श्रुपामागस्थिवीज
 कं चूणीयं सर्वकुष्ठानां व्रजाप्रशान्तमुत्तमं ॥ श्रुत्यानं रभेऽवीप्साह ॥ तालकं गंधमासीकं तुष्टुमतर
 संसप्तं स्वेतापरशज्जात्रावैः मद्येत्वसवयं धात्रीफलसरसवेव सप्तमाभाव्यमातपे अंध्रमृष्णागते स्थाम्
 वाहूधूचिद्येत् कुष्ठारवापुटेपान् गाम्भृते पद्मैयेद्विन् द्वागुं जंतु दवामूत्रे गर्वल हृष्ट द्वं लिहेत् वीजं वाहू

निकाश्चौरु रुस्यात्तुलंगमसा वाक्यास्तंभवैस्तेलेः वटीचानंदमैरवे लेहयेन्निष्क्रमावेण गत्वा कुष्ठपुत्र
ये छ अथकण्ठलकुष्ठलभणमाह छ क्षमाप्तांकण्ठाभं युद्धक्षंकर्कशंतनु वातोभं तोद्वहुलं कण्ठलं
कुष्ठमीद्वां छ अथयोमेभरसमाह छ गुद्दस्तंभतंचाभं गंधकंमद्येत्वसमं द्विनिर्मुशकाङ्गावैस्तद्वेष्ट
परेष्वेत् उद्गगामुकीतेले वाक्यावाक्यायके द्विनेकंभावयेन्पर्मेनिष्क्रमावेचमायेत् वाक्यावीकाकमावीक
विष्टलाक्षण्यित्वमं पधाज्ञेकर्षमावंवलेहयेद्वुपानकं द्वापालं विष्पमंकुष्ठं हंत्वामेभरेसः छ अ
यतालेभस्तमाह छ गुद्दस्तंभमंगंधं स्तातालं चतुर्थिं कुक्कटीप्रसारेण वाक्यादिम्पायके
द्विनेकंभद्येत्वल्लेविमिः स्तल्यंमृतायसं अयस्तल्यंमृतांभंभद्येत्वपंवकं श्वेत्काखद्वैवधि सर्वतेहो
लकंकतं वर्णभृत्विज्ञपत्रैश्च प्रशागभीप्रत्येत् तन्मध्येन्निष्पेहोलंलेपकल्कंतरेष्टर रुधानेभृष्टेष
श्यात् समुद्दयविभावयेत् सत्पाभावयेद्वावैमधुमिश्चनिरूप्यन् पुरुषेभृष्टरस्यांसोयांतालकेभ्यः च
तुमुज्जिपर्वेत्वैरभसयेत्विवेदनु यज्ञावित्यात्यर्थं जारकंनिर्गवांपशः मुंडीन् रुर्णीश्चास्त्रौ इनुक्षांनि

यष्टि ७ अपांगलेश्वरमाह ७ मस्सतंविषंशुर्वीवचावन्निपलत्रयं द्रांसवीजंविरंगानिपंगिम
लातांधकं लितुभृकणंतुत्यं सर्वमेकवचर्णेत् विषलाचाधसंशुज्जानंपावेस्त्वितेनिरी वस्मेवंलिहे
यातः सर्वकुष्ठनिर्देत्यं षण्मासात्यलितंहं निरक्षेषंविगलेश्वः ७ उदुवरमुष्टनिरानमाह ७ रुद्रहा
गमकंदुभिः पितोभंरोभनिघ्रकं उदुवरपलाभासं कुष्ठमोडुवंहरेत् ७ स्वरसेगजवस्त्रालगंधंमनः का
ला गुञ्जावाकूचिकादावैभाग्यैकंगुणतेलके प्रतिश्वेत्विनेकंतु भस्मेत्विषकं कुष्ठमोडुवंहंतिविगंधोयै
महारसः पद्मज्ञानाकुर्विचर्णं कर्षकिमनुलेपयत् व्रथसंकेचरसमाह ७ मनतांवाधकंतुत्यं वयोक्तु
तंचतुर्गुणं गुह्यंतंमरेषत्खलेनष्टपृष्ठंसगालकं विभिस्कलंशुद्वंधं लोहपावेगंधं तंनमध्यगालकं
चा दृवज्ञीणितुंधकं तपत्पद्मिनागद्वान् समुद्गरविचरणयत् गुगुत्तुनिवप्तवांगं विषलाचामतेविषं
पटोलाचादिर्सारं साम्याधिसमंसमं चूर्णितंमधुनालंशुनिष्ठमोडुवरसहं इमः संकेचोलोयं पुरोनारा
जुनोदितं ७ अपांगलेश्वरमाह ७ पारितेश्वरोताधं समंगंधकमालिकं तीर्थासाहूगुणंसतं

भस्मेहरानियोजयेत् सर्वेषांस्त्रामांशेनविषंदताविचूण्येत् शतमूलीद्रवेः सर्वीट्टेकं पर्वेष्टदं मंजि
ष्टादिक्षायणमहाक्षाधेद्विनेदिने पक्षमूवागतं स्थावालुकाभृतगपचेत् मदूमिनादिनेकंतु परस्परोयं कलमा
लिकः उदुवरहरं दुष्टं हृतमाखेकसेवनात् ४३ अथमेजिष्ठादिक्षायणाह ४४ देवताल्याधिरं चांग्याक्षुषं
विचूण्येत् मधाजरकीरणयुनं द्विनिष्ठमनुपाययेत् मंजिष्ठारादिरं दुष्टं वाम्बीदेवदासकं पातापरीण
स्थांहकटुकाराजवृक्षकं सहदेवीनिशालिवेदरीतषभामुता वचाकरंजकाकेली मंजिष्ठाज्यं कषायकं च
दनं विपलनावाशाचागंतीयववृथिका विदेहं दृग्गवामुवीतिनक्तोऽगतदीप्तिना दुःस्पर्शीनुत्पान्नं ते यम
हाक्षायकं ४५ अपकुष्मंडलनिशानमाह ४६ श्वेतंरक्तंत्स्त्रिस्त्रयामस्मिन्धमुदूनमंडलं कल्पम
न्यायकं दुच्छुष्मंडलमासूतात् ४७ अथकामधेनुरसमाह ४८ शुदूरतंदृधागंधलोकृपातेक्षणं ए
वेत् शीतलं दुष्टं विचूण्येत् स्वल्पे वध्यावस्त्रेवतुर्गुणे आरनालघटांतस्त्रुं डलायं च तुर्गुणं पातयेत् शुग्यये
तपश्चात् दशांयां वत्सनामकं श्वित्सर्वार्थं भाव्यतैलवाचाकुनिभवेत् कामपनुः रसः लादे नाष्टेदं मंडला

पहं गुणलंबिपलागंधं समेंद्रतेलकैः हि विष्वमनुपानं स्याद्भूमंडलकुष्ठनुन् ४३ अथपणितेलमा
ह ४३ मतस्यपणिमवेशाश्चिरः पुष्टां चवजितं रोषं पिण्डा पवत्ते लोध्यस्तुपाचने तत्तेलेन निहंसयु
लेवोमंडलकुष्ठकं ४४ अपनुष्टप्रसत्तिकानिरानमाह ४५ च्यांगतोदामंडलाश्वदेहोम्यादीनविंदति च्यभरी
मास्तोधंस्यात् कुष्ठप्रसत्तिकाः वचित् ४६ अथसवैभगरममाह ४७ शुद्धसत्तं चतुर्गंधं पलान् यामवि
पर्वयेत् मततां याध्यलोहचहिं गुलंचपत्तलं जंदीमेमतवारामिस्त्रियर्विषमुष्टिः संभरीहयमाए
श्रद्धावैकरणित्वान्विन येवं समाद्यनं पर्यंतनगोलं वस्त्रवेष्टितं वालुकायं वर्गो स्त्री विद्युत्तं लघुनामिना
याद्यग्नूणयेत् रस्त्वां पलैकं योजयेदिः द्विपत्तं पिण्डालीवर्णमिथं सवैभगरसः द्विगुजयोजयेत्तौ
देसुममंडलकुष्ठनुन् ४८ वालुकीदेवदाम्भकवयमाचं सुचूलितं लिहेदेइत्तेलेन अनुपानं सुखमवहं ४९
अपभवेभास्त्रसमाह ४३ शुद्धसत्तं विधागंधं भानुहं प्रेनपर्वयेत् हंडिकामस्मनापूर्णातिसावस्त्रव
राधयेत् द्विषापं पवयेचुल्यां चूणयत्सांगशीतलं चर्कीस्त्रीर्दिनं मर्दी चंध्रामर्भधरेपवेत् येवं मुः

पुनः मदीपचेन द्वादशाथा पुरेत् विपलावंक्षिप्रंगीनां चर्णोतुलां विमिश्रयेत् अथ मर्मेश्वरो नाम्ना सुमर्महलमु
ष्टु नुत् च तुर्गुजंलिहेस्त्रौ रनुपानं च प्रवर्तेत् छ अथ सर्वेऽस्य समाह छ शिशातक्तु पुरेष्या कांचनी
पलपंचकं तज्जीर्णेस्मुद्यापुनः क्षीरं पुरेष्येत् सीरे जीर्णेस्मुधृय जलै शान्त्यक्षिरोषयेत् तज्जिति
पला न्यां च मर्मित्वानां पलदूयं पलेकं प्रद्वितं सर्वं योक्त्रिक्षस्तुभासयेत् निष्ठेसंसुमुष्टानी सर्वेभीरुसांश्य
यं छ अपविजयेष्वरमपाह छ दावीखिद्विनिंवानां क्षाधं चानुप पाययेत् मंडलानिहंस्याथ
छ गुद्यालं मतं सतं तुल्यं गासां च तुर्गुणात् भजिताविजयायोज्यासर्वेतुलां गुरं क्षिपेत् सुम्रकुष्टहरनि
ष्टं रसोयं विजयेष्वरः दावीखिद्विनिंवानां क्षाधं चानुप पाययेत् कुंडलानिहंस्याथ विचक्षत्वलेपय
त् छ रक्तस्वावं भवेन मूलं गंधकं विषं कांचनीचर्णोयेनुलां घृष्णां तानेन लेपयेत् ततो वातादिक्षीज्ञेश्वले
पो मंडलकुष्टनुत् छ अपवेष्यान रतेलमाह छ तैलं हृष्णागोमवैस्त्वल्लेपीभानुदृग्भ कैः पवेनै
लाक्षण्यं तु दसवं द्विनिवित्वुशकं अभगं धेन्वारं यो मूलं शशारि गंधकं कर्कटीलकं तुल्यं तैलान्यादे सु

चूकीतं पिश्रितं लेपना तवुष्ट तैलवैश्वानरेद्युयं पिष्ठं वातेपये छां सैलांगली खेतसरणं ४८ ग्रप
 कालानलतैलमाहृ ४८ सतगंधशिलातालं कांजीकेसरीगिसमं ततिष्ठंवस्त्रमालिष्टतैलान्नाद्वध
 येजतः भांडतैलं पचतैनलेपना तसर्ववुष्टजित् अथंवालानलतैलं वातवुष्टनियष्टति ४९ ग्रपश्वसना
 रेसमाहृ ४९ उलाण्डेसारनाले विषमुष्टिदिनवर्णं पद्मविरोधितं चर्णं शुद्धं सर्ववौजयेत् द्विषट्प
 लंब्रव्याबीजं विषमुष्टिद्विषट्पलं पलैकं मूर्च्छितं सतं शुद्धां धं पलहृयं चूलितं मधुनालोहं स्थिर्यभां
 उविरोधितं धायराशेस्तितं मासात् समुद्धयाप्तमध्येत् असशारेऽसः मुष्टान्हृतिसुतप्रसूतिकान्
 अस्कर्णिगिनसिंहसमाहृ ५० भविनविनिविषफलापदातिविषाकृणा प्रवीपदोलद्विनिशाववापावेद्वा
 रुणी तिन्द्रोशातकीद्रुक्षीविवृद्तीसमांशतः प्रधार्णोद्वृत्तिरेत्वर्षेकमनुपाययेत् निष्काष्ट
 कंसतं सतं निष्कद्वास्त्रागंधकं विषमुष्टागंधतुल्यं विवकंतविनिष्कं विषफलाविकरमुस्तानवापन्नरेण
 वा विषमुष्टं कणाश्वलं अश्वगंधिं द्रवरुणी नागकेसप्रययेकं निष्कृतं वसुचूलितं सर्वतुल्यं गुडं पिथं वैल

मावंचभक्तयेत् यस्तर्गीजस्तिंहोयंप्रसूतंमंडलांतकं प्रवेन्नेमनुपानंस्यात् यस्तर्गीरसोयथा ७
अथवांसरमाहं ४ मागेकंमुद्दितेंसतं गंधकंक्षेवाकुनी चूर्णेचिवृत्सबीजानिप्रतिशूस्याभागिकं विंश
द्वागगुडेशापिक्षोदणगुलिकाक्तं युयंद्रव्युरसोनाम्ना वृद्धसहस्राविनाशकः द्विनिष्ठंभक्तादृतीप्रसुमनु
ष्टमंउलं पातालगहर्षीमूलंजलेःपिष्टापिवेदनु ५ चपयोगामतस्याह ६ चुद्धसदंपलांग्यष्टोगुद्ध
तांघंपलहयं चण्डितेंसतसंमर्यकुणिरंस्त्वेनपिष्ठिकां गुद्धांधंपलहंहं ततुत्तंकुत्तेलकं तयोमध्यतांम्
पिष्ठंलोहणवमृद्धिना पवेयासदवंजीर्णसमुद्धयविवेण्येत् विषवन्निकनाचृष्टंतुलंसुल्लाविडंगकं वि
षस्याविगुणीपथासर्वमेरुवच्चर्णयेत् प्रवेन्नेमंडलमिश्रवटीक्तं द्विगुजंभक्तितंहृतिप्रसूतिसुप्त
मंडलं रसोयोगामत्तोनाम्नायुनुपानंवप्त्वेवत् ७ अथलंकंभररसकाह ८ मस्मस्ताकेलौहाश्चत्तम्ना
गंधकट्टवणं क्षम्भूर्णेचित्तुलांगंमद्येत्तुरुज्जेत्त्रैः द्विनेकंतद्वृत्तवुर्णित्मायमावाधभक्तयेत् रसोलंकंभरो
नाम्नाप्रस्तीमंडलंप्रणुत् ९ चपहालगंवरसमाह १० गंधकंचिदलाचूर्णेसर्विषेगुण्युलुःसमं लि

हृदेऽउत्तेलेन कर्यकिमनुपानकं सिताप्रभाज्यगोशमैः स्तानकं मार्दितोदिनं तजुल्यांकांजिकेपचास्तोहण
वै प्रचालयेत् तज्जटुकेरद्देनेकं तज्जट्टादत्तानुकांजिकं तज्जट्टमर्जीयेनवयागस्याकुष्ठवर्नेकं गोषं दृग्गरिमूलं च
प्रत्यक्षं दृशमांशतः सर्ववरुद्धीतैलेदिनं रथल्येविमर्दयेत् तालमंत्रेश्वरेनाम्नाद्युगुंजं मंडलांतकं गकु
चीदेवदासंच पातालगस्त्रीदणा लेंद्यामेऽउत्तेलेनावनिष्ठसनुपानकं छ अथसिद्धसमाह छ गुद्धसरंका
लाताण्यं मत्तां प्रमदयेत्समं लक्ष्मदुन्नरवद्वावै दृष्टयेद्वावनावयं तज्जोलमंत्रयत्तचायं च भृधस्कदिनं
विषं किरटुवप्रीरं प्रसेकं सूततुल्यमं जातीयलल्यं गलाप्रतिमृताद्युभासिकं चर्णयेत्सर्वमैकत्र अयं सिद्ध
रसोपहान् हि गुञ्जं भृश्येत्सौदैरनुपानमधोश्यते पठोलां घ्रिनिशानिं विलक्षकोशातकीपला पश्य
ष्टिसमं वायं वस्त्रप्रतं समाहरत् काधपादश्यतं चाज्ञापत्रेज्ञाज्ञाकरोषकं एतद्वाज्ञापत्राधीतु अनुस्याम् कु
ष्टसुप्तजित् तेयं सिद्धिरसैरं च सूतस्त्रूनेप्रशापयेत् ततोष्टुलगुनं पिरुवधास्तोटं प्रजायते पुनर्लीयं पु
नः वधासमश्यते सुप्तमेवलात् छ अथविनिविष्टमाह छ वेतारनाधनाकुंचनावतपितो दद्वावहु

सकं दूरा ह संयुक्ता जेया कुष्ठ विचक्षिका ४७ अथ सर्वकांत समाह ४७ गुद्ध सूतं विषं धं तुल्यं ताप्यं
लग्जितु शुल्यं तीक्ष्णं प्रतेलोहं सर्वपर्दे दिनवर्यं काचमा आदेव रात्या कर्कोट्यश्वं द्वैरधं रधाहं प्रधरे
पच्चा द्वितीनं वानुषायिना विक्षार्थं लहय भाद्रः सर्यकांत इसः सूतः म लूतवाकु तीपण्या विद्वं त्वां गलीति
ला बीजकं वटरी प्रलं तुल्यं तुल्यं गुडेनतु म भय टनु पानो यं हं तिक्ष्णं विचक्षिका ४८ अथ वं रात्रं रात्रं समाह
कांत नी प्रलं चूर्णं नुगो प्रवेण विलेपयत् पक्षमावृत्तिहं साशु बहुवष विचक्षिका ये कवी गनार राष्ट्रपुष्टी गोक्षि
हा हरिणा खुरा विक्षुकांत कंटकारी जीवं तीक्ष्णी स्थारिवा म भवना हादव रालं ब्रंसी वीरा रसदं तिक्षिका सर्वा
क्षीवेत संनीती पलोभांकानमाविका मुनिपत्र द्वैरेस्तेषां द्विवाणं गद्वै वैहिनं परेण सूतं गंधं मृत्यावे
ते द्वैरेः पवेत कविशाग्नो दिवाराग्नो स्वांग्नो यं समाहरेत ये तत्त्वां गुद्धं धं मर्यं ग्राहकू चिकाद्वैः तद्वा
जो धृक्षयाये कीदिनां तेवरकीकृतं चं दूरा सोनामनिक्षार्थं विक्षिका परं द्वृनिराखादिश्विवावहीया
गामतो करुः लेपः देवदाराय द्रवयं तुल्यं गोपत्रवणितं अनुपाने प्रलं पैत्र हं तिक्ष्णं विचक्षिका कांत नी

धूष्टुष्टं सज्जरसं तैलं काषाणं विनक्षिपेत् तत्त्वलेपमाचेण कुष्टं वै गादिकं जयेत् ॥ अथ प्रसादात्मरसमा
ह ॥ शुद्धसतं प्रतंतं घं कुष्टं गं धं कं ट्कणं प्रियलीच समं पर्यापातुलंग इवैर्विनं विफलासवेतुल्ला
धये कीव्वल्लात्मसयेत् निषेकं च लिहज्जनुपधा जैविकुन्तीरसैः कुष्टं नैवाद्यकं हंति प्रहारकल्लरसोद्दूयं
विगुञ्जं हंति तक्षुष्टं खादेहृजयपर्षटी ॥ अथ प्रलेपमाह ॥ शामात्मा जैनपटरैन्ह शाल्मलीभूंग मुद्रे
का पंगांगनिवको इटनिर्मुडीवाकुजीसमं पधाज्ञे लौहये तुर्यमिनुस्यात्सर्वेषु शुक्तुर् वातुरुं पातिकं
लोहं नागके सशयवकं चंसंचमणालानिभागोत्तरगुणानिन् घृतप्रविलोपायं श्रुतिवाहस्त्रैपरं ॥
अथ कीटभक्षुष्टलक्षणमाह ॥ रणमास्त्रां वरस्यर्शं सकंडूपरसं घं वातश्लेषोद्गवं त्यातें कीटभं कुष्ट
मीठनां ॥ अथ वन्हिन्ह च लीरसमाह ॥ सतपेकं विधागं धं शुद्धज्ञयिवित्रकं प्रसेकं सूतनुल्पस्या
त सर्वमेवत्वपद्येत् कुष्टादुंवरिकार्षीर्यो भैकं जुमधुम्प्रतुं पातेकं कीटभं हंति रसोयं वन्हिन्ह च लिकं वा
कुर्वीनिवं वं वागं पधा ज्ञलौहपद्यु ॥ अथ प्रवचणाणां रसमाह ॥ शुद्धसतप्रत्यन्वां भूंगमहंतं घं समं समं

७१

ओ
७२

परदेवदासुरीतिलैर्यमैर्कृतगोलकं द्विगुणोपचयेत्प्रगंधे सतैलैलैहिपात्रकं गंधतैलैपितूर्णीष्टतज्ज्ञा
 लांगंत्रायसं पञ्चांगनिवसंयुज्ञमधुनागुलिकीद्रूतं निष्ठैकंकृतिमंहंति विज्ञपाणीमहारसः निरागला
 नागश्च वेलूचित्रकृताणकं क्रमोनश्चयुगंपिष्ठागोमूचेणपिवेदनु छ अथकृतीभारसमाह छ
 मृतस्तंश्चमाचीवन्तीमुदीचक्षनरी वाकूर्वीवीजनुल्लाङ्गं गनांमूचेणयेषयत् द्वूनिकंणापययेतेनरी
 टिभारिरसोद्युगं छ अथकृतिभांतनरसमाह छ वाकूर्वीमुद्दितंस्तंत्रिविरुद्धंत्रादिरुद्धं सघ
 तंलेहयेकर्वेयोगेयंकृतिभांतकं छ अथकृतिभांतयोगमाह छ युज्ञाचित्रकृतांश्चत्रूर्णिजनीभद्रा
 तकंलांगलीस्त्रुकूर्णन्यार्कपयःपुनर्विरजो वामोद्वंसतकं गोमूद्वःपवित्रंविरुद्धमैर्वं सोद्वंमूद्वो
 चित्रंहंशाश्चःकृतिमंत्रिविज्ञुकृतजाकं द्विग्रसुद्दत्तेनं छ अथवमोत्तरसमाह छ गुद्दस्तंविषयं
 धंपाधिकंत्रिविज्ञुलाजितु सुल्वंतीश्चामतुंलोहं तुल्यंमर्द्दिविषयं कानमान्यादेवदालाकृतिणाश्च दृ
 वेदिनं चंधयित्वापुरेकोन्हि विरचत्वानुषमिता आशयभावयज्ञान्ति स्तैलैर्वीकृतिविसंपत्तेः विष्वार्थकर्म

कुष्ठघं वारेज्ञमीतकोरसः रगादिरंजासुरीवीज्ञपधाज्ञाभ्यांलिहेदनु छ। अथस्तमारेष्वरसमाह
शुद्धसूतंद्विधागंधं सूतांसंमतशुल्कं सूतपादंविष्णवूर्णीपचे द्यावे भूतंभवेत् लोहपत्रेषुताभ्यक्ते पात
येनदलीहले अभावाद्यापुरेस्मिन्द्य आरागेभावयेत्यहं नाकुञ्चोपेनतेलेनविषणाद्वभस्येत् विषला
वाकुञ्चीवीज्ञत्वादिरेगजवस्तकं प्रलंकूर्णीघृतं औद्रं कर्षेकिमनुपायेत् रक्तमारेष्वरनाम्ना सर्वेकुष्ठह
रंपरं छ। अथवप्रकुड्डारसमाह शुद्धसूतंद्विधागंधं मततीर्णं रसोंज्ञातं गंधतुल्यं सत्युल्कं स
वैस्याधीविषवंवना उणापाचीविरुद्धं भेतसां इसोन्मितं गंधकेनसमाकुञ्चीसर्वेभयं बुमद्वितं तिल
पण्याधमुंरीनां स्वरसेभवियेत्यहं सिप्पास्मिन्द्यपटेपद्मं पाइतंवणकोषमं रसः चमकुड्डारेयं भस्येत्तुम्
कुष्ठज्ञित् नाकुञ्चीविषला वंद्विन्द्यनुर्णीकुष्ठंसैंधवं वृणीकोष्मज्ञलैः पानेकर्षेकिमनुयजयेत् विषसैंध
व वयोऽल्लोपोवादिणासर्वेकुष्ठज्ञित् छ। अथवप्रकुष्ठवुलांतरलेपमाह छ। रसटेनउगांधार्कस्तिरस्त्रा
कृपयसाज्ञित् पियत्वीचंदनंकुष्ठं मतेनुल्येचणाचयेत् लपागंगांवुलंगांक्ष्मैः चमकुष्ठकुलांतरकं। (लेपः॥

महान्नंत्रिलोकान्ते तैलपर्वयः परेन् नवमिष्ठहरं लेयोमासमाचांनसंशायः मध्याज्ञतेन संपद्वं निर्गुडेशा
त्पालीश्वरं यत्प्राप्तकर्त्तव्यं श्वलेपयेत्वर्मसुषुप्तिन् ४७ अपज्ञेत्रिपुंजीरसमाह ४८ प्रतः सहाप्रकंतुल्यं प्र
शीबिल्वरसेद्विनं निंवेते रससेवोवाप्यः नवं विप्रदेवेन दंगुणानिंववर्णसितैलेवाप्यवप्रदेवेन प्राप्तं भसान
दालेश्वनवाकुष्टहरं परं ज्योतिः पुंजरसोनामसर्वतुष्टुलांतकः निंवरवादिरवाकोलराजवक्षम्यवीजकं कश
गंगायेच्छानुचर्मविष्ठविनाशकं ४९ कंद्रवरं सरागंवगं तैरवक्संचितं हिक्काचमंडलाशुधातदापत्तकफा
तपवेत् ५० अपयारिभद्रसमाह ५१ प्रार्थितेसत्कंभावीपलं निंवस्त्राहरेवाधेऽहं
नंमर्येन भसयेत् निष्ठेकं ददुष्टुष्टुप्तं काशभद्रांहयोरसः मयूरपोक्षकशांगुहसत्तनगंधकं अप्यणंटक
एंसज्जातांघच्छान्नसमं त्विनं नेष्ठथश्चिंगीद्वेमद्यं लेपोद्विनाशकं जलकूमस्य पृष्ठास्तु गह्यम
लंसमं दध्यं तत्पुरपाकेन मद्यमिरुतेलकेः लिङ्गाददुहरं वभूपक्षमाचनसंशायः कीटकोत्तेलवीना
मदुक्कादिनघ्यषयेत् चक्रमध्यस्य नंवीरलेपोद्विनाशकं आतपेमद्येत्सहं गंधकं तांघच्छावकं स

राजाजेश्वरसमाह षु स्वस्त्रीमर्दियतावयवस्थानवनीतवत् भूगर्जद्वंदवा वृनंतवैचमर्दियत्
विपलारवादिर्सारपमत्तावाकुरीफलं प्रसेकं सूतवृत्त्यं च चण्डिकिरुविमिश्रयेत् पधाजैल्लहि पञ्चस्फुर्वै
कं भक्षयसदा दद्योटभुष्टानिमंडलानिबनास्येत् विचिकांविहशानुराजगेश्वरेश्वरः षु अपलेपण
ह षु पारदंशंखचूंचनिराचोत्तरास्ती च विशेषाटमेघनार्दित्वां गली मल्लातंभग्नभ्रमं
चमुनिगुंजास्त्रहिषणः अविष्टुचगुंसौदंवास्त्रीस्त्रियपयः समं गोमूत्रैः कांजिरीवीयपिण्डालेपणमर्दियत्
दद्यमउलकं दुविवचनिकीटिणं जयत् अपाकारस्यएं चांगं कर्त्तव्यत्वामायुतं उतेद्वैविलेपणं गोमूत्रै
द्युज्ञमभवत् चक्रमर्दिस्यवीजानिमुसलीयष्टिकासमा आरनालेनपिष्ठं त्रुलेपणं दद्यज्ञतमवेत् वृश्मांडनं
क्रमदीभांवीजं पथाचसेधवं शीरसनकैः कांजिरीवीयपिण्डालेपनदद्यज्ञत् चक्रमर्दिस्यवीजानिमुसलीसंधवसर्पण
ष्टिदंगं वारनालेपणोदस्यांसयेत् यवस्थारं नवाकुष्ठं सर्पणं अष्टुपुष्टुलु द्युपिष्टेवित्तं च चक्रमर्दिस्यवी
जकं प्रतिकवीजतुल्यांशं गोमूत्रणसुपेषणेत् लेपणं दद्यं वाथवरुत्तेलेनकरं चै॥ कुसमद्द्यस्यपलं वा करण

विन्यापितं प्रणुत् आरण्योभ्यलने शधश्चूपभ्यान्वेषयेत् सर्वेतद् दृगोग्निद्यूष्टाधोलपेण्यनः काहूच्यार्थी
तित्तं कृष्णं सध्याज्ञान्यां चलेहेत् ७५ अथ श्वेतवृष्टसमाह ७६ श्वेतं गांधं तनुत्तरजोघुहं विसुंचति वातश्वे
षो इवं सिद्यं श्वला बृहुसुमोणमा ७७ अथ लेपमाह ७८ पारदं दंकणं गंधं मृत्तिकार्द्विकण्ड्रवेः इनं पर्यंतं तद्दु
पात्रसिध्यां हातिभवा इति गंधकं त्रात्काशार मार्द्वकस्याद्वैदिनं पर्वितं हातिलेपेन सध्यासप्तदिनैः स्वृत तात्त
दंकणावर्वेर मूलं चंदनं मेवत्र मर्यजिं वीर्त्तीरेतलेकासिध्याविनाशकः कार्णीसवीजतेलेनलेपः सिध्यावि
नाशकः कार्णीसवीजतेलेनलेपः सिध्याविनाशकः कार्णीसकारकं धायां भौमेष्वरं गमाहुते तत्रेष्वद्व
प्रलेपेन हां च्यास्सिध्यं चिरं तनं दूरमांडकारकलीवा भौमवारे समुद्रेत् सपूत्रपत्रं सार्द्वते रुध्याग्निपुणं
चेत् गोमूत्रेण तु तेष्विष्टु लेपः शिख्याविनाशकः पृणालं च गवां मृत्तिष्वामो हृष्णेन विति एजवस्माप्ताणि
कं प्रयोगीश्वीजकं दंकणं चांस्लपिष्ठेन लेपनाहृति सिध्यकं चक्रमर्यस्यावीजानि मूलं सूक्ष्मपक्षाग्निं त्
हतीकं दंकणाश्च पेणारी रजनीसमे आसालेन तेष्विष्टु लेपः शिख्याविनाशवेत् पूलं मैवीजंकसं पर्वे गंधकं

पेषयेज्ञालैः सिधामुद्देश्यतिसराहेनावसंगः सुणनाभिनित्वातैत्तनागवल्लीदलंसमं एषाचोद्दते
नाद्वत्तिसिधासमदिनावधिः क्षित्युक्तुचकासीसं परिचैत्तेत्प्रवितं समाहेतांघणावस्तुततशोहर्त्तनेवितं
पर्मस्त्विसप्तशब्देणासिधार्तिविरंतनं ४३ अथमहातलसमाह ४३ अथवंपत्तेहरुशुद्धसंस्कृताज्ञितु
तार्थेचकेत्वाज्ञानिविपलामुसलीसमं सबोक्त्वर्णितंलंसान्मधुनानिष्टमाचकं साषेकनारायनसिधं
मर्यतालोमहाश्चः ४३ इन्द्रशामंघनंद्वेद्यस्मिघंकंद्वितिराहर्वं वातश्चेष्ठोषितंकुष्टंशतारुषाद्वुत्रणं
४३ सताभ्रगुल्वभस्मानिगंधतार्थेत्वाज्ञितु अंग्नेवेतविष्वकुलं काखोर्यवानुपाप्ययत् ४३ अथवंद्वर्गाख
ररसमाह ४३ शुद्धस्तंद्विधागंधं परिषिराश्वपुष्यिका गोजिंद्वाप्तीर्णीनीलीपलमर्चस्तंद्विरामुनि
निंदाकाकमाचीविष्वकुलं ताचमुसकं येतानांमद्वेष्ट्रावेऽद्वैकंतप्रवत्त्वके परिशस्वत्ताच्यंगंधर्दनुत
तोक्षिषेत् प्रसेवंपर्यटीतुलं सहदेवाविद्यिका हस्तिकंण्णीमत्तमुंद्याद्वैस्तंमद्वेष्ट्रावेऽद्वैतिं कवायेद्वाप्य
लस्यपरेत्तुल्येनपिंदितं॥ सात्त्वाततुलं श्रीजाताग्निव्योषथश्चांहृत्येतिं मंजस्त्राद्वसायेणसमांनेनविलो

लयेत स्मिष्य भांडगतं पथ्रा इकोयं चदं रोयहः माषमांवं निहं शाशु नुष्टु वेतास्थं धुं च समूलपत्रे रात्रायां देवशरि
 सचूर्णितं त्रिपल्लावाकुनीबीजं पंचांगमात्रास्ती द्वायाशुकं समंवयों सपत्रेण सहं पिवेत् रातास्ती गत्वा नुष्टु अ
 नुणेमुखावहं छ अधिकाकायनरसमाह छ शुद्धसतं समंगं धं सज्जीवारसारकांचनी प्रयोकं जट्ठिभागं स्थान
 सर्वतुल्यं धैतेसह घट्टाम हूँ एनापु च्याद्य वर्तीपिंडमागतं निष्कार्ध्मभसणादेतीनुष्टुकाकायनोरसः देवशरा
 स्मृत्तिर्णवि सिताज्ञायील्लहेदनु छ लेपमाह छ एष्याकरं ज्ञाविमिजित्संधवं वाकुनी समं सर्वणां त्रूपीमित्रै
 अत्तेपाहं त्रिशात्रास्थं छ तेलमाह छ नक्तमर्दमिद्यवीजनिकणामुक्तानसषषि नुष्टुहृजनीतुल्यं तत्रैः
 पिष्टाप्रलेपयत् सर्वकुष्टहरेलयो नव्यायीविवरिणा भुंगरजमुधाक्षीं वन्हिकुष्टाकेपत्रकं लवणं ग
 हृधं संवेपलेकेकृत्वं चतुर्था कृटतेलेचतुर्थिनष्टिं रां गोलज्ञः महं पूर्वद्वावै महाचूर्णं पत्रेतेलाभयोषकं
 परहीनात् सर्ववुष्टघं संडलं च रात्रासंविष्टं नुष्टुर्णीभवेत् भित्रीसाध्यं सर्वीगतोपिवा नुष्टुतो कुष्टमासाध्यं गुणं
 गणितलोपमं अग्निदेवतुमासाध्यं स्थानेतरावज्जीविरतनं छ अश्वं द्रव्यमागरसमाह छ शुद्धसतं हृ

। भागं समर्थीनिवं पर्युक्तोः हा भां द्वारैः सगोमत्रैर्निंवकुमि गारैवः मुस्लिष्टेविनिश्चिपा तंस्थाभृष्टेपुरेत् एतां
ते दुधतं चूर्णं चूणीद्वाराणं शिष्टात् चूलितिवाकुचीवीजं गोमूत्रैर्मदीयेत्विनं भृगीवाकूचिकारं द्वावामाग्येशजिता
सपौष्टिप्रश्नैर्मदीयप्रतिश्वावैद्विनिष्टिनं तत्त्वोन्नेवधयेद्वच्चमल्लिमं स्वेद्यद्वाषु हिंगमेवाल्लुवायेव्वांगरौशंकवृणि
येत् अष्टगुज्जामिदेवादेत् स्थांकः श्वेतकुष्ठजित् मध्याञ्चर्वकुचीवीजेन्नर्णकिषीलित्वेदन् शु अथुद
यादिस्त्रिसमाह शु शुद्धस्तोहिधांधोपर्यंकिन्यारैवेत्विनं तद्वेलंहरिकामध्येविस्थातांप्रपञ्चे सत्का
विशुणांपाचंशुद्वलोद्गमधोमुखं वांशिभस्मनिषावाप्य सोव्वाद्वापयं जलं किंचित्किंचित्विनप्रस्थातव्यं चुलांया
महयं फवेत् चंडाग्निनातोध्यु स्वांगरौतांविचूर्णयेत् कामेदुवरकावन्हिविपल्लाशजवक्षकं विरंगवाकु
चीवीजं द्वाधेभावेनभावयेत् इत्तेकमुद्यादेयोपसमस्तंदूयंजाकं रवादिप्रस्थाक्षयेत् वाकूचीफलचू
पकं तुलांमहृष्टिनालिंहं यातंयामंपनेत्वाषु विनिष्टंतवग्वाक्षीरेः क्वाभेवाचपलेस्तु विदिनांतेभवेत्प्यो
टः सप्ताहावानसंसायः शु नीलंगुजापकासीसं दुत्तरंहंसप्रदिका सरविनेम्ब्रहराउर्ध्वितुल्यंपिष्टु प्रतेपयवत्

स्मेतस्त्रानेप्रसांशर्थीसप्तरात्रंपुनः पुनः श्रल्यस्वेदनिष्ठव्यादैरक्षमंटकत्तल्लौवैः शिलाणामार्गेभस्मानेलिसा
 श्वित्रंविनाशयेत् लेपोवांकोल्लैलेनकांचकैनीकांजिकैतवा गुञ्जाणत्तामिष्टलंचलेपितं श्वेतसुष्टुतुत् भधा
 वटमूलंचरजनीगहधमकं भंगाराजहरीतकणामूलमंतः पुटेदहेत् आरसालेनश्वेतनैतवकुष्टविनाशक्त्
 छ लेपमाह छ श्रंगोलविलवनिंबानांमूलंचूणीनिशाचितं भंगाराजार्दकरसेत्तेपोयंश्वेतसुष्टुजित् छ
 येरंतुंविनीनिंववाकुचीकृतमर्हकं तिनकोरानकीवीजं श्वेतांकोलस्यवीजकं गोमूत्रदधिरुग्धेस्त्
 तिलैलेलाजमूत्रकैः प्रयेकभावनामकांदयापातालशंक्रे तेलयांद्यानुतलीयाश्वेतसुष्टुविनाशयेत् भल्ला
 तवकफलंसेच्चं गोमूत्रदिनसमकं तल्लैनहराश्वेतसुष्टुमादावनोस्यलैः कासीसेंद्रयनेचूणकिरुत्तेलेनलै
 पयेत् रम्परानात् शतपुष्योधट्रावाल्लैपश्चश्वेतनुत् शिलाकासीसुष्टुचंविडंगकांचनीरजी पणामुल्यं
 गवांप्रवै लेपिश्वेतः हरंमवेत् वावाकुष्टशिलातालभल्लैतक्षिप्तोत्तेपात्रश्वेत
 हरंभवेत् छ श्रथशुशिष्टोरसमाह छ शुद्धसत्त्वप्रगंधंतुमंचमततांमुकं भैवृतंवाकुचीकाखैदि

नेकं वट्कीकृतं निष्क्रमात्रों सदारवादे श्वेतांवाशशिश्चेत्सरः वाकुचीतैलकैकं सज्जोदं पनुपाययेत्
७४ श्वेतापिरसमाह गुडमूतं समंगं धं विफला धं गाकुची मल्लात्किलं कल्पानं वबीज समंसमं स
द्येत्प्रभं त्वज्ञावैः शोष्यं पश्यं पुनः पुनः इशं कुर्यात् विसमादं रसः श्वेतापिरसमाहं प्रभार्ज्येत् विष्मावं
तत् रवादेत् श्वेतविनाशयेत् विनिष्कं गाकुचीकूर्णिगवं भीरेणलोलयेत् तेनभांडोदरेलित्तातवभिष्य
गवापयः विश्वात् प्रत्यक्षत ज्ञातं नवनीतं समंसमं लेहयेदनुपानोयं तत्र चैव सेचयेत् श्वेतस्तु ने
प्रितापेश्वाः पुनः क्लेशाभवं तिते कुष्ठविर्गुटिकाप्रत्यक्षकूचीवीजकूर्णिं तकेणकैषमावेत तपीताभिषि
त्वं विनाशयेत् वाकुचीवीजनूर्णीचरवादिः साधुरीफलं चतुर्विष्टितं तत्र पीताप्तिवं विनाशयेत् धा
न्यावदिः योक्त्वैव कूचीवीजदूर्णिं भावयेत् समधालेद्युमध्याज्ञाभां च श्वेततज्जित् हातापशजिताप्र
लं धायाद्विभूतकं फलं धायेत् तत्र श्वेतविनाशयेत् कूर्णितिवाकुचीवीजं गुडेन सहभक्षयेत्
त् पलाध्येत् कुष्ठानेमिसैकं शोष्यति भूतं ७५ अथमं च पंचकरसमाह ७६ तालकं गंधकं गुडं

पहलैकेकं विवरण्यि त् पलाष्ट वाकुची विज्ञां चूर्णत्वं प्रजितिं समं पधान्या भास्तुतसर्वे यकीकृतानुभव
येत् कर्षन्त्वेत्तुष्टव्योगेत्यमंत्रपंचकं रक्षापालं प्रशास्त्रर्थकर्तव्यं श्वेतकुष्ठनुत् । ॥५॥ ग्रामसर्वकुष्ठनां
समुदयविकितामाह । ॥६॥ अथवज्ञधारसमाह । ॥७॥ वज्रसूताधीमीहोमानां तां प्रभस्यासमं स
मं सर्वेश्वान्ताल्लक्ष्युद्देश्यधुनरजेऽद्वैः पर्यन्तं स्मृद्यकं ज्ञेत्स्त्रैः । इतेत्तुचारभावयेत् समाहं वाकु
चौत्रेत्तेष्वासमं च भवत्येत् वज्रधारसः च्यातासर्वकुष्ठतिकं तकः मुसलीवाकुची विज्ञां गुणां मूल
तुल्यकं पधान्या भास्तुत्वं तर्थं श्रुत्यासर्वकुष्ठजित् । ॥८॥ द्विष्टलं सत्त्वं तुष्टव्यं पलमं कोलबीजं
चतापः द्वांतमस्य तुष्टव्यं धृपलां द्वा यताधकं स्यतुल्यं त्रिष्टलं क्षस्त्रीरकं सर्वेभूग्निष्ट्रेपद्यं स्यां
हं खल्वकेद्वृतं त्रिलौलं त्रुस्वं त्रिनां त्रैलां त्रिभूग्नजद्वैः सर्वमद्विनायाच्यं पादितं स्मिष्य भास्तुकं
समाहं धान्याशिस्त्वं समुद्दयविभित्येत् तुल्यैः द्वाक्षाकुलीवाज्ञेत्तिलं प्रयाक्षसंयुतं भक्षयेत्ति
ष्टमात्रं च रसो यं चंडमैखः वाकुची विभवं चोग्नविफलाचूर्णतुल्यकं पधान्या भास्तुत्वं तर्थं श्रुत्या

त्सरेकुष्टजित् ४७ अपहृतरूपसमाहै ४८ गंधकं गुणलुभुद्विरुद्धं विरुद्धं विफलानुटी योषाम्निरवदारु
च द्युष्यिकेननिशादये ग्राहकं नेपुनर्वयो मूलचर्येसमं समं भंग एजट्रैवैर्याद्वान्तेवटकीकृतं
माषमाचं निहंसायासु सर्वेकुष्टानसंसायः शियं द्वृक्तीनाम श्रुतुणानं च पृथ्वेवत् ४९ अपमहारेष्वरो
रसमाहा ५० गुदसूतं समं गंधं कांतयोषवकारितं मंदूसंकाकुजाजीजं निशाम्लेषारिवीजकं
विरुद्धं विवतावंन्ति भृगी क्लज्ञानिलाभया दृणस्युसुमंतुलत्यं चरणेच्छ्रुतिनायुतं कांतपादस्तुतं
स्वादे त्संशिं मधुसलिषा सर्वेकुष्टहरः सोयं महारेष्वरसः ग्रामवेशकुजाजैविसमाहं वेभा
वयेत् त वर्जशोषितं चरणं तुल्यांशपमयातथा ततः खदिर्वीजोभवयायैभवयेभणं कंकुष्ठं म
तलोहेच तुल्यांशं मधुमिथितं कृषकं सर्वेकुष्टाजीवादेत्सामां न्यतो द्युयं ऋषपदेसाजीजानितुष्पि
ष्टाविमर्देयत् गंधं वातेलसंयुक्तं मर्देनान् सर्वेकुष्टनुत् अश्वत्रटचतानां जंकुदुवरयोम्बन्त
धितां दालनाद्वित्तिकुष्टप्रणहते द्वं श्रणकार्गस्य वीजोधूर्णिष्टप्रणापहं जयेतिवाजयावाप्य भस्य

भारद्वसंवरं विहंतितवलेपनदद्यामाविवर्विका कटुनुंगादितेलेनलेयेकीटिभकुष्टजित् ७
 अथसिद्धोगमाह ७ गुद्यालक्ष्मिवैकं मायारेखपैत्रिस्तिं यनामिकानिरुद्धाथ मंवमुद्धार्थ
 भक्षयेत् सर्वदुष्टहरः सोयं सिद्धयोगमुद्याहतः पधाज्यंवसुलेखीनजं तित्तवृणीलहेवनु ७ अत्रमेव
 ७ उद्देश्यगस्तुरेवसामेवहरेवहारुहरियाद्यगौरेद्वीपहारवेमंडु हंतामविटकिवं नास्तिविषः ७
 ७ श्री ७ इति अपवर्तीपुत्रभीविश्वानाथसिद्धिविरचितेरसरत्नासररसंदर्शनं सर्वदुष्टनिदाननिवा
 रणां नामदशामोपदेशः १० ७ श्री ७ अथसिद्धिविकल्पामाह ७ नाताकुलुभसदना
 समाप्तास्युद्धाप्रिदृष्टवरं संज्ञानाशायशाशाषाणानिद्रातिभासमञ्जरः यथा वातज्ञरचिन्त्यतथा
 वातक्षर्लिङ्कं विरेकत्वमनालेपसेवनासद्विमोक्षणोः उषाचरे शुथाशोषं विसर्पनविद्याहृभिः
 पटोलिष्ठित्रुमेदाभ्यां पिण्यत्यामदनेननु विसर्पनविमनं रसासंतथैलैद्रगचेः सह विफलारससंयु
 नं सर्विद्विवतासह प्रगुरुर्गविरकार्यविसर्पनज्वरशांतये रसमामलकानां शुद्धतमित्रं प्रसापयेत्

तणवजे प्रयोक्तव्यं पञ्चमूलनुश्च व्रदेय सेक्षेसर्वाभिन्वसिर्वेशतसंभवे चणकानां वुप्रस्त्रे कंभूषा
तास्त्रतुर्गुणाः तैलं पातालयं व्रेण याह्येत्याचयेत्युनः तलगंधक्षिलातुश्वरापटुनिरागुतं क्षेषं
प्रतिक्षेप्त्वा पूर्वतैलार्थं संयुतं क्षेषीश्वरात्रिक्षेप्त्वा पूर्वतैलार्थं संयुतं पाकं तेचपुनर्देयं तैलार्थं म
वतारयेत् अनेन तेषां व्रेण हंतिशान विसर्वकं छ अथवालाग्निरुद्रासमाह छ सत्त्वां ताम्भ
तीर्थ्यानां भस्मासिक्षणं धकं वंधाकर्त्तव्यावृत्त्यं मर्येदिनावधि वंधाकर्त्तव्याकं देशित्वालेषाम्
द्वयहि भृष्टगवेपुरेष्वादित्रेकं तं वृक्षाग्निन् दशमंशं विवयं यज्ञमाष्टावृचमस्येन इसः काला
ग्रिहद्वयं दृग्गहेन विसर्वत्तिज्ञन् लिष्टलीमधुसंयुक्तं अनुपानं प्रकल्पयेन् पीतापित्तज्ञरेगण ज्ञानं ध
तिगतस्तथा प्रवृत्तीकर्मज्ञापयक्षीरवेदसं प्रेषभंगीसमयत्वुक्षीरमश्रं प्रलेपयेन् विसर्विह
ततो चित्तं एतो धंसमरवकः गोरक्षानिहंयासु शतभौतघतां चित्ताः मुद्गास्युः मासुकाष्वेव प्रविज्ञेन
चतुर्विंशतिः प्रयेत्वा विलेपयं विसर्वपित्तज्ञाप्रणुत् कहलीगार्भेय गोधप्ररोहाभिसग्नं धिभिः रातभो

तद्वेत्तर्विमुक्त्यादित्विविषयकं पोगवाहोरसाप्तवदेयंगुंजादृशंसदा इष्टारवधयष्टीविविष्टपलाविवता
 समं सर्वनुल्पासितायोज्याकर्त्तव्यंकंभक्षयेन्तु शु अथपितत्विविषयमाह शु कष्टात्तेऽयुतास्मिधाक
 पञ्जसमानस्त्रुम् परनेमधुकंनिंवावत्सकस्यपलानिच अनेनवमनेदयविविषसलिकर्त्तव्यंभवे अंको
 लनिवचेन्दुवाकुचीचक्षुमद्भैः तिनक्षोरातकीविंकाकुटुंब्युद्दितेस्मैः बाजैश्वर्णप्रिकर्त्तव्यंगोम्
 वेभवेयेविधा एकधामाद्यैषु ग्येस्त्वयंदधाचयेस्त्रा लक्षणोत्तेलेनश्चजामृतेणयैकथा इयेवंभा
 वितंग्रांद्वेत्तलंपातात्तयंके ततेलेलेयनाद्वंति सम्भवेविविषयकं अरवधस्यपञ्चाणित्वक्षेप्यात
 कोङ्कवा शिरीषपुष्परोमाणिलेपाद्वंतिविविषयकं रसः कुलाश्चिह्नद्वेयंगुंजावयाहितं मुस्तानिंव
 पटोल्लानांकाध्यान्तमासपन्नुत् कणपितज्जरस्तंभोवांतिविष्टान्निरोहजा प्रस्त्रीमित्तानितदूराहः
 प्रत्यापोरेचकंधमः पोगवाहोरसाप्तवदेयंगुंजादृशंहितं दुरालभाष्टकंपटेकंपटेकटकीतथा विफला
 गुणुलुंदुल्यंकषयमनुपायेत् शु अथयष्टीविविषयमाह शु कपञ्चाताक्षौसकासान्शोषहि

अथ
२३

धातिसाप्ते गुंधीनांकुस्तेमालांरकानांतीव्रह्मकृचरं इतोवंगधिवीसपि मोहम् लङ्किरोगतिच छ सु
तंगंधंदग्धशंखंमाभिकृतिलज्जितु दृम्भरामामुतंकरं तुल्यांरानीलकारमेः पधाजणाभ्यांतसंपेष्यावि
मलिलेपनादप्रणुत् देयंकालाभिस्दोवरसोगुंजादृशंहितं पटोलीपियालीनिंबवमधुनालेहयेन्नु वा
तपितज्जरप्तुविम् धुतिसारतट्टुमः अस्मिमेरस्यमवंगं दीप्तांगैरिवज्जलन् अभिरघ्युवम्भौरपी
तलोहितपांरुराः गुडूचीपित्रमंदांवुरदिरंदेयकांतुना विस्तोहानाशयत्वागुवायु — — ज्ञेयनिन् भू
निंबवमगक्तुरः विपलानिंबवंदने पटोलसंयुतक्षणोयोगवाहयुतंपिबेत् विसपिवाहू विस्तोट
ज्जरतस्त्रानवांतिनुत् सोभांजनजलंमलंलवणकांजिकैः सह लपत्तायुगतंहतिविसपिरितितुः स
हं गव्यमतियुतंपीतानिर्गुंडीसःसग्रहं हृषिस्त्वायुक्तमथगंविसपिरितसंशयः छ अथसंक्षिपा
तविसपिरित्विकिसामाह छ संक्षिपातात्सस्मर्वस्या न् पंशुलक्षणंविसपिकैः छ रसःकालाभि
स्त्रोवमधुमागतमित्रितं पटोलनिंबवाद्याभिः समपणीपिलत्रयं गुडूचीकटुकामुस्ताएभिः संपात्त

८४

पृथगुं पानाद्विलेषनाद्यतीमविस्फोटं विसर्पकं शंसप्रशलसुज्जितीष्टुं मौक्तिकमवच जलेनोन्नप्ले
 पेनदाहमोहात्प्रभं जयेत् चणभल्लातेलंचलेपंक्योविदोषजित् तगातस्त्रायुसंक्लेशरन्कुदाभजा
 यते ग्रायमाणापूर्तं पञ्चलेपात्रांस्यप्रकारयेत्स्त्रामोक्षः ७१ श्री गुंधीविसर्पिश्चेत्प्रेषु तेवेनोन्नप्लेवय
 त् दशमूलविषकेनतटूक्तुष्टजलेनवा दंतिविव्रप्रत्यत्प्रदूर्धिरसिरसंगुडं भल्लातकास्तुकासीसले
 खामिद्याच्छिलामपि गुंधीपाणाणकविनायदिसेवेष्टांम्यति अथस्याहंश्चरणात्मंवाधिमोक्षयेत्
 वाग्मिः काव्येष्टापात्रशितात्समुद्दरेत् एकतः सर्वक्षमाणिस्त्रामोक्षामेकतः ऋक्षमेवाश्रयाभान्ये
 बहुशोसंहरेदतः रामयत्प्रगुंधीसर्पिनाक्षायविनाशण ७२ श्री ७२ इतश्चापावैतीपुत्राश्री
 नियनाथसिद्धिविचित्रसरसत्वाकरेसंनुरवेत्विसर्पिनिवारणं नामएकाद्यापदेशः ७३ ७३
 श्रीशमः नारायणम् ७३ अथप्रेहविवित्सामाह ७३ नवांनदधिमद्यांबुगुडधमनिषेवणात् मा
 षयोत्पत्तिपलंमेद्गुडमज्जामसाद्विजः विंशमहाप्रजायतेसासाध्याकारोप्तिः पितोप्तिताश्वघट्

४३५

माध्यां द्युसाध्यामाहताश्रयः ग्राम्यस्वारुप्तषादाहोरंतानंमल्लसंचय देहेचिकूणताविपाणि
पादश्वराहयोः प्रभूताविलम्बवप्त्वमेहत्तत्त्वामग्रजं उदकेस्त्रमुरात्त्रमुख्यात्तर्कं एष्टिलाला
तिप्रवृत्त्वं स्थारुप्तिरेतत्त्वं प्रंजिष्ठानिलकालंत्वसामज्जामधुस्त्वं हस्तेमेहेविवातिश्रीज्ञायावर्णेन
लक्षणेन स्वप्त्वंवद्युषितोपीतं निर्गंधमुरुक्षोपमं तेपं चोहम्भेष्ट्वायेवंविलिप्तिप्रियुलं मेहिनोवलिति
नः दुर्योदाहेनमन्तर्चनं छ अथपेत्वद्युषमाह छ भस्मस्तम्भंतंकांतंमुंउभस्मस्तिलज्जितु गुद्धो
यांद्विलायोवंविषलाकुलिबीजकं विषप्रजनीचूर्णंसम्भाव्यत्वमंग्लिना विंशत्तार्थविशेषाधम
धुयुक्तंलिहेसदा निष्प्रमानंहरेन्महा महवद्वाग्मायें छ प्रहानिंवसावीज्ञानिष्ठानर्घंप्रविता
निर्व पत्तेत्तुत्ततोयेनघृतनिष्ठूद्योपनव एकीकृत्याप्तिज्ञानुहतिप्रहविरतनं जयंतिवाज्यान्वेवप्रपु
नासर्वमिहजिते गायत्रीक्षिप्तिज्ञानीवगानुत्त्वंकषायकं मधुयुक्तिप्रवेज्ञानुपूर्वप्रसांतये छ
अथपविंशत्तमेवनिश्चनानि छ इसायससम्हितंमधुरंतेत्तुप्रवक्तं छ अथपवेदनियावरीमाह छ

८५

पाश्वाभ्रकदांतं नागभस्मसम्बन्धम् दिनं द्वं ह्यारसैर्पर्युक्तेयं तस्य क्षेत्रे एव गलुका यत्र वस्तु
 दध्वाविगच्छेत् उद्यत्वाणेष्ट अन्तर्गतं राजावत्तेऽर्थात् जितु तायां मंडरनेत्रां तु भृकासेसकैः समैः
 समं पूर्वोदयं द्वारा सर्ववृणीप्रकल्पयेत् पुस्तावं देन पुनागानालीकरणमलकं कथितं रजनीद्वावै चित्राणेसर्व
 समं भवेत् जंबीरैर्मर्देष्ट यन्मृद्गुष्टियामंवटीहते वेदविद्यावटीनामभस्ताद्भुमहजित् मधुभावीरसं
 वानुसौद्वीधगुद्विका यंकलस्य तु वाङ्मेकं एवोद्वार्धं रसैः पिवेत् सांद्रमवेत् श्रासीतं सांद्रमेतं तदु
 भयाते पंचवत्तोरसो यत्वं देशं गुंजाहृष्टितं चित्रकं चिफला द्वावीकलिंगवाधकं मधु अतुपानं प्रदृशत
 वां मुनेष्ट्रहं प्रशांतये धावीरसद्वतं वाथ हरि द्रामास्त्रिमितं द्वावमुस्ताद्वराह चिफला कथितं जे
 ले योजयेत् तुपनेन मेहवद्वौरसैषिवा सुरामेहिसुरातुल्यं मपरीक्षिमधोघनु मारितव्युदीर्णवाद
 श्वरादिणा भंगकं कार्णीस्त्रीजमज्जाव तुलामंदोलवाजवा पेषयेन्माहिषेवतवै दिनेकं तदृष्टीहते
 माषदृष्टं सद्वर्वाद्भगवान्माला प्रमेहजित् अम्भपाणभयाद्वार्धीक्षायप्रमुणायेत् गंधर्वं शुरसंयुतं

श्री

८५

वर्षभुज्ञाप्रमेहजित विनिषंकतकंसूलं घुट्टाजितेनपानयेत् जंगत्यावाजयायुनं मेहंहंतिमहद्वते मृता
नुशिकतामेहि शिकतास्त्वपिणीभवेत् पलेनमृतनागस्पलेकोनाराधांभया हार्योकालफलंधार्चाशक्षकी
जंगत्यंपलं कतकस्यपलद्वैषिष्ठोत्तोलिकांशकं नागंदग्निभाग्याते तत्रैः पीतानुमेहजित निषामृ
तांनिनिष्ठंत्रमधुनालेहयेदनु वेदविद्यावरीपात्र अनुतदूचया जयत् गुक्कामंगुक्कामिथंवागुक्कामेहोत्प्र
द्वत् ७ पाराधंकंतयोर्भवमृतेलोहस्यकंसमं टंकणंचेवमधान्यं प्रत्यक्षंसततुल्यकं चंडालीशक्षसी
पुष्टंदिनंमस्यनिरुद्धनं प्रधायांभ्रधरेषकं इनेकंतत्त्ववृण्येत् प्रमेहंगजस्मिहोयं रसः सोद्देहिमाफकं त्वि
हे ज्ञानुषिवेनश्चनिष्ठकंटकांसदा पंचवक्त्रोर्सोगापदेहंशुक्लंप्रमेहजित शीतमेहस्तवहुशोमधुरंवाति
शीतलं द्विगुञ्जंदापयेतत्र रसमानंदभैरवं ७ शुभवेदविद्यावटीमह ७ तांध्यंसंदरवेनांतं तु भ
कासीसकैःसमैः समपूर्वंसंक्षता सर्ववृण्णिप्रवत्त्ययेत् पुस्ता चंदनपुंजाग्नारीकेत्त्वापूलेकं कणिभु
रजनीद्वारीनृणांसर्वसमंभवेत् जंकोरैमेहेज्ञाल्लिहृयामं गटवीक्ततं वेदविद्यावरीनामभृत्यादिभुमेह

जित् पधुधाचीरसंवानुभौद्वैवधिग इचिका श्रोलस्यनुवौजैकं एत्रोदृवर्षिसैः पिवेत् रातमेहस्त्व
 हुशोपधुरं चातिशीतलं द्विगुञ्जं दाप्येत्वरसमानं दमैरवं छ वाग्निविषं गोभ कषायं मधुसंयुतं
 अनुगामेष्टस्यां तस्यमेहस्यरांतये जयंतिग्नयाचाच्च मधोनामेहजितमेहत् लोध्रमुस्ताभयातुत्यं कद्द
 लंच जलैसह वाधयत्तापिवेश्चनुपधुग्नसर्वमेहजित् छ रातित्वमेहं छ सहष्ट्रसेमाणिष्ठिनपि षष्ठ्वन्
 तदुलंशितं वं गभस्ममृतं स्तुतुलां भौद्वैविमदेष्व द्विगुञ्जं तेष्येत्विगं हंतिमेहं चिरंतनं गुजामूलं षष्ठ्व
 स्मीरनुपानं प्रश्यते श्रनेनेवानुगामेन वटीचानं दमैरवं देयावाथजयाभौद्वै सर्वमेहप्रश्यांतये महमिं
 वशबीजोथं छ लालामेहत्वणमाह छ रानेःश्रानेयेत्वामेहिं मद्वं मद्वं प्रमेहति लालातंतुयुतं मवं
 लालामेहं माणेष्ठिलं छ अपवागीभरसमाहं छ मतस्त्राष्वं गानं तुत्यं भागं प्रकल्पयत् पहा
 निबंस्याबीजोथं चूर्णं योगांविभिः समं पधुग्नालेह्येनाधं लालामेहप्रश्यांतये सभौद्रं जनीवानुलेह्यं

अभी
८६

निष्ठवयंसद् युसाध्यंनाशेन्मेहंविंष्टादौगीश्वरीपः प्रमेहंगजसिंहोत्तेयंतद्वनुपानम् पंचकोरसो
वापि प्रहानिंक्ष्यावीजकं यनुतेऽलतोयेनपिष्ठाचाज्जेनदापयेत् ॥ यथाप्रमुखप्रहविक्षक्षामाह छ. रु.
सिस्तांणोगम्याश्येत्त्रिवृद्धुमत्तेत्तेषाभ्यमः युसाल्लांसवेगात्तेषुमेहोयंवद्वमत्तकं ॥ यथात्तेषक्षरसमाह श.
प्रतसूतंमत्तंवंगमत्तलोहाप्रवंसम महेयेनमधुनाचांन्हं इसोयंतालकेभ्यः माषमेकंलिहेश्वरैवद्वुमत्ताप
उत्तेये उद्वेषुलंगकं, त्रिलिंगकर्त्तिकाचकं, फलंद्युमनुपानार्थं यनुपानंसुतावहं पंचवद्वरसोयावरेण्यंगुजानु
यंसदा प्रहानिंक्ष्यावीजानिवंका तुंप्रेषिताभ्यन् पलंतेऽलतोयेन घृतंनिष्ठेहृयेनव येकीक्षयापिवेन्नि
यं यनुपानंप्रमेहजित् प्रुहामलकशेषापथ्येत्तेयंसत्तकं तत्रेणातिलिपिष्याकंपद्वेण्यसमंगुरं यथाज्ञं
तेलभोज्यंका भृंगकृंगेण्युहनिक्षित् तमनंवत्तमुनेकुयनि यावद्वापलानित् गवांस्त्रीरःपनेच्चुन्यांपंचविंशति
लेःसुभे स्त्रीजीर्णिष्ठेत्तेयंगायाभ्यंपलंवंकं तज्जीर्णितत्समुत्तायमित्तासार्थपिलहृये पंचगोधुमकृंग
याक्षिहासवीविलालयेत् पंचवद्वस्त्रेसहारवाहेद्वुमत्तप्रशंतये ॥ गंधवर्णरिसस्पर्शारणभास्योत्तेय

त् मृगमालावरीप्यत्र दहापेयैह प्रसांतये ४२ । हरांचंदनंलोधं शुर्जिष्ठाप्येत्समं पधुयुक्तं प्रसांतयं
 तुणनं सुखवरं ४२ श्रथकुलांतकरसपाते ४२ मृतसद्वंकासीसंएलाजातिफलं८ जटाँ वरकावरणकरा
 नांद्राचंद्रप्रभावति भक्षयेतीव महानेसिवेमैहुकुलांतकः धावीपटोलविनंवानांकशयंशमृतायुतं + पधुकं
 पधुयस्तीव धावीटाडिपश्चर्करा कर्मिरंत्वादिरंसारं शतां हृष्टामंटकपिका शान्तवेत्सतुलासंदिनेकंलांगली
 द्रवैः भावयेदृषिदुर्गेश्वरनामत्पादिनंदनं + सभौद्रंपायेज्ञानुसवेमैहुपनुजये ४२ श्रपचंद्रप्रभा
 वतीवटीमात् ४२ हृषिद्रामेहन्तुताहृषिद्रामनिपंजलन् चंद्रप्रभावतीनाममृगमालावणिगा लोधं
 वालुकसंयुक्तं चंदनं धातवीतणा कलायंश्वौ द्रूसंयुक्तं मुभयवानुपानयेत् ४२ श्रथमृतमैर्विकित्सामा
 ह ४२ मिवसुष्ठ्रसलवणंरक्षाभंरजमैहतः ४२ बोलवदूरसंस्तारै इन्द्रमैहुप्रसांतये निववीजं वसा
 येत्वा बोलयुक्तंपिवेदनु वत्सकामूलजंक्षाधं सघृतं पायवेनिका विद्यावागीभवेष्वंतवत्तंवानुपायेत्
 इन्द्रमैहुप्रसांतये योज्यंवाश्वतमध्यकं दिव्वीचमुसलीयज्ञूरूपंसोद्दिसिलयुतं दर्शकंलहयेज्ञानुरजमैहुप्रसांतये

मिथंमांजिष्ठेहंतुमजिष्ठसलिलेष्म रजमेहियथाप्रोना चिदिसावयथाभवेत् ४ नीलमेहेननी
लामंकालमेहिमवीचिमं ५ प्रततांधांभ्रुंतुल्यंभावीफलविजदवैः सप्ताहंभावयेत्वल्लेयोगोयंहरि
रांकरी प्राप्तमेकंवरीज्ञारेनीलकालप्रसारेतये प्रह्लिनिविष्टंतुल्मेदकैः सप्तंणाय
यज्ञानुशसाधंसाधयेष्वाणं यज्ञनैरेगनुपानेनपंभक्तेष्मोहितः ६ वसामेहिमामिथंवसामंग
वयमुहुः ७ सतंवगंपतंतुल्यंपताध्वस्तकंता पा लगुनंसर्वेत्त्वांरांत्रस्त्रोविमर्शेत् वदिग
भाषीदुर्यानांघापहकुलांतकः लगुनंबहुषत्रंतुमेवाधनिधाणयत् पञ्चत्रिसोष्वमहानिवंसाही
जेकैः तंउलोदवपानेनसधैतेमेहिजितमवेत् ८ यथामांजिष्ठमेहलस्तामार ९ मज्जामंमं
ज्ञमिथंवेपज्जमहिषुद्मुहुः वसामेहिविकित्सायंसालिकित्सावकारयत् कषायमधुरंसंसाद्
वत्त्वाइमेहकं १० सतसूतंपतंवंगंयज्ञनस्यत्वासिता तुल्यांरामदेवेत्वल्लेनात्मल्यामूलजेऽद्यैः
द्विनोत्तरोटकाकायीमाप्तमानप्रपाणतः एषांप्रदवरीनाममधुमेहप्रसारेतये धृतिरात्मलिमूलानाम

भुन्नानुपाययेत् प्रमेहगजसिं होउदेयं गनं भौरेवं युनेनैश्चनेनवरविशावहेपिना छु अ
थहस्तिमेहलभणमाह छु हस्तिमनयिवाजस्वं भृत्वेविवर्जितं सत्त्वालंबवंधं च हस्तिमेहस्य
लक्षणं छु अथसमस्तमेहकुलांतकरसमाहे छु गुहसत्तवतुभीग्नि सत्त्वाखीमृतमधकं गंधकं
चतुर्यं तुल्यं मद्येवूर्विर्विनं गोलवं वैधयद्विसिकतायं विषयेन च मंटपिनापकेतावत्तानमध्यं
तुमादेवं सुषुंचयकातेतसं ततो भृत्यमित्यायेत् धार्तीफलसत्तोभाग्नि समधागोपयेन च सूक्ष्मवृ
णीततः क्रत्वा विंशत्यभागप्रकल्पयेत् भाग्निश्चित्यात्मेभीरणालोत्ययेत् विषद्यवटीकुणीत्
घृतमध्येवपानवयेत् स्वांगशीर्तसं सदायादत्प्रस्त्रेण वित्तो धृते प्रदृष्टिसोरनुलुकं अनुपानेन स
वेता हरणोरीरसव्यातः सर्वमेहकुलांतः छु इयोस्तंषुतं पर्यं काकावै बीजलंभवेत् इयेवं सर्वमे
हानां रसः प्रेक्षोणाभृत्यपद्यक् यक्तेव प्रस्त्रांश्चेतेष्वयत्रोष्टेरसः छु वातोल्वणोषुक्ष्मदाः त्रिप्र
मैहेषु प्रमाल्ययेत् युष्मेषेनुकाशालियवानां प्रस्त्रतेहिताः गवांचगुरुमुहूर्णां अथवावेणुजं भग्नो

श्री
८८

तणधान्यादि मुहासा राज्ञि जीर्णी सवाष्टि, तेत्तल सर्व्यक दूनक पिशं तिदु जं कुरं तित्त रामं धन्
मांसं जीर्णी मारि छुरा भैः: तथा - जादि साशं बुध मंडु की क्षिको दकं वांशिके तुवश्चन्नाधि रामरी सद्गापि ते
वाहि: इयो वर्ण संहिता प्रान्नापथ्य वर्गिव बाहटे यवे स्त्रेसघ तान्न सनून्न सक्षाद्वृष्टिं भुग्य विवरं राज्ञि सनून्न
कं पितू वश्च महारोपत जं लोहिते नं तुकु सुप्रमधुना च जीर्णी तं पिवत् कफणि प्रमहृषु पिवेधाची रसनवा नि
गोगो क्षीरकण्ठालु सोमवल्लत्त्वं वाज्ञीनः लोध्र पदम् मंजिष्ठा चंदना गरुदी यक्षः पराल मुला भल्लाते युक्तं ते
लं विषाचयेत् यो जांवाम्भं प्रेषिते घृते मिश्रे षमि थिवते अग्निकाकास चिह्नादी निद्राकासः सर्वीनसः उपद्
वा: प्रज्ञायं ते मैतृ नां कप ज मना ४३ अप पितमहृल भणमाह ४३ वस्त्रिमेहृनयोस्तापो मुष्ठाध रा
स्तान्न ज्वरं दाहः तेज्ज्ञामूलको प्रश्नीविद्युभेदः पितमहृन मना ४३ वाते जानामुदावर्जनं कं पितृ दग्ध रुलो लता
रात्ममुनिद्रका रोपरो सभास स्पृज्ञायते योक्तो प्रद्योदिषु मति प्रसुति मेव यिं क्षिका पीडितं गदं प्र
महो दौति मानवा उपद्यवानं रात्मणे धृतमवैक्षणते दशमुहूर्ष्यादैती देवरास पुनर्नेता प्रहर्स्त्वा दृक्

योर्धाभ्रकं द्वं सपुष्टं करं जवरण मूलं पितॄलीच समं समं पृथक् समाप्तं गेजं कुलं पृथक् रीवा प्र
 येकं शोऽशपलं सर्वमेव कवचपत्रं येत् अषुक्षिं रथगुणोत्ते योपाद्येषं साहरेत् वस्त्रं पृथक् षयं तत् पुनः पा
 च इमेसमं केंद्रं पवीटकं भाँध्यं इव चाश्यानाविडगं लोध्रकं पिलूकं शुरुं प्रत्येकं एत् भावकं चूलिति
 योजयेन त्रै धृतं प्रस्तुं सुतं प चेत् यज्ञवरो यमुकार्यमध्यमाचं प्रशोजयेत् प्रमहो पद्मनाम् रामनं परमं
 हितं शिरिकाघावकाग्निं सर्वपद्मरांतिकृत् सुभावतं वारेजलेः मूलं पीत्वा शिरोद्वं सायं बुनेव
 सुजान-रामलिङ्गां गलज्ञे रसैः सर्वनिविभवेन्महो सुवेद्यपद्मां जयेत् दशमूलघुं नाम्ना सर्वमेहकुलांत
 कः लोध्रमूरुपिटोलीचभार्द्दुमिष्ठकलिंगं प्रियं विविषणं द्विभूतेवं दर्शनात् विद्युति कृपां
 च काकतुं दीप्तिरास्ती यवानिपुष्टं पात्रायं धिचेय फलत्रयं कर्षणं शमं कुलं रोक्षाधते पादश्चिते सुरी
 तलेविनिष्ठिणा तस्मिन् प्रस्तुद्यमधु पक्षैकं रक्षणं तमौ सिताहृष्टासमं भवेत् प्रमहमूर्तिस्त्रियुष
 निषां उत्तमूर्यहणीचिमीन् नाशवेद्यानपावेगा महो भूमिष्ठुपद्मन् षु श्री एति अ॒ इति अ॑

पार्वतीः श्रेनियनाथमिदूविरचिते रसरत्नमरेसंदर्शने महेन्द्रित्सनामदूस्मोपदेशः १२ ४
ओ छि श्रीरामः शशणांप्रम छि श्रपउदगनिदानचिकित्सामाह छि शज्जीवीमल्लिनेश्वान्नेतु
दाम्बौमलसंचयात् रुधस्त्रेटांबुदाहनिज्जलक्षिग्रहंनेणां आपानमध्यिमांशेव इतिसल्लोक्तरां
गता रोभस्त्रेनमंगानंदाहस्तंदाविवंती संगोविद्विभाषान श्वयधुश्वायत्वसानं श्रपवात्तेर
रनिदानचिकित्सामाह छि तत्रवातोदर्शनोभापाणिनामिकुष्ठिषु इट्टंवातसंपूर्णं सवधंचक्त्ररां
गता मुहुमुहुः श्रस्त्रेभ्युष्मकासनलक्षयेत् तत्रसर्वेदराणांबुदेवयुक्तंविरचनं गोप्त्रवधिगो
स्मरैस्तेत्वातारिमेवजा पाययेच्चततोदयं रसपत्रैवकथ्यते छि श्रपत्रेलोक्त्सुदरशसमाह छि
शुद्दसतं द्विधागंधं प्रताधंसेधंधंविषं तस्मज्जारंविलंगंचयुडीसनुविचकं वलाचैवयवसांप्रसकं
स्याद्वाधिकं निर्गुणकाद्वैश्वान्नवीजप्रसैर्वैनं मर्दीर्ज्ञोषयत्सोयंरसत्रेलोक्त्सुरुरः गुञ्जा
दृथंधुतेत्वेश नातोदरकुलांतकः पलैकंविवपुलंचद्विगोप्त्रेश्वतुनेलैः पाच्यावत्प्रभव हल्कंघृतप्रस्तु

वयोजयेत् पलंकेयवधारं सिष्मापद्मावताश्येत् त हृष्किंषिवेज्ञानुस्मिष्मुलं च भोजयेत् ज्वरेन द्वी
 तषाटाहंकटकास्यनीतता ध्रुमोपोहातिसारश्वपिनोदस्यलक्षणं योगमोहरमोदयं द्विगुं जंवाण्यपर्ये
 त्रेवुहलेगवीश्वीरेनिष्ठिकं चानुपाययेत् आरावधगमांश्विरः द्विधितुवापिवेदनु श्वयशुगौरिनेनशकासभास
 अवपांडता उदरलिपितंस्मिष्माप्यस्यावस्थाविष्मिते इ च यथेऽधानरवृष्टिमाहृ ई गुदूसतसमोगंधोम्
 तार्कीयचित्ताज्ञिनु रससामेनदर्तव्यं रसस्यद्विगुणं विषं त्रिवरुद्देवित्वं कुष्ठुं निमुडीमुसलीरजः अजालोदो
 विषं षांशेनप्रत्यक्षं प्रकल्पयेत् पंचांगनिवं द्वाष्टनभावनाचेकनिश्चितः अभिष्मिभरं रसेस्म सदतास्तदेणात्मा
 लयेत् पर्यायेन वेदरीमात्रं वेदिकासादिवानिरी लेघादरं निहंसनु मासादेश्वरोवरी दृमाहस्तन्त्रि
 मूलं कलंक्षीरानुपाययेत् भोजनं योषदुग्धनक्षत्रेनसेनवा दिंगूपकूलविष्यत्तादवहास्तनिराहृयं प
 ल्लातकंशिग्निष्मूलकटवीचिलकंतरा शुरीकर्षणंनपरः तुल्यं भ्रान्तवेतु चंतर्ष्मगतं दग्धासारेयं बड
 वामुखं विनष्मं परिशेषुकंषिवेदाकांज्ञिकेन्द्रियः मंदोम्बोनापवापयेत्तदगुल्मशोभजत् विमिलसण

संयुक्तं संनिपातो दंभवेत् संनिपातो देवुगर्दिप्रक्षणमुत्तमं ४८ अपद्यमिकुपारसपाह ४९ शुद्धमतं
समंगंधं शुद्धतालंपनः क्षितिा तुत्यांशं विवृत्पूलं च यामं दुनरज्जवेः जंबारै भृत्यामदीतहोलं आवसंपुटे
रुधावर्णे मषिपिष्ठा तयोर्लीयं च संपुर्णं गोप्यमणिष्ठिकावाप्य विलेपं च वृत्त्वमृतकां विशेष्यं पाचयेद्येन द्विष्ठ
द्यामं सुवालक्के ऋमृद्धिपिनापचार स्वांगरसीतं समुद्देत् लक्ष्मांशं विष्वं विवन्दां मत्तां घवं ज्वाला
मुखीद्रवेः सर्वभावविहाविसमधा द्रवेश्यायमिष्ठुवस्याप्य भावयेत्तुविसमधा अपवृणीव जंबारद्ववेः
भाव्यं विसमधा इसोदृग्मिकुपारेष्यं सेवयुजाद्युसदा तांवृत्तपत्रसंयुक्तं उद्दंवातगुल्मजित् काकजंघक
षायेत् अनुपानं पिवत्सदा ४९ वहस्यमिष्ठुवन्नृणामाह ५० सज्जसारं यवशारं भल्लातसज्जणिष्ठली अज्ञ
नादावगमुस्तारेवदारसवित्तुं गकुं पागारप्पनिकाऽनुगुधावीदाहिमणेष्वरं वद्धुरास्तु चूलानणीज्ञाइक
दृग्य कर्त्तांशगराभार्द्दमिष्ठेवां न्नवेत्तसं मंदुरमभयगुरुर्वीवातु ज्ञत्वां ज्ञकं अश्वधस्तथापं वलवण
अविवृणीयत् लिङ्गवंसीद्वचं भारं सारण्यं पोटत्वा तेलकांडः कोकिला हरसारं चैवाप्य मागजिं तुत्यां

नामातुलुंगाम्लभान्नयमावितं मुस्लाक्षाधेऽधिभागं आद्वारेऽवैस्त्रिभा वृहर्मिमुत्तोनाम्नावर्णेकं
 मुद्रापहं गोप्त्रीसुरण्वैराज्ञालैरथापिग्ने असाध्याद्वर्गुम्बंचहंतिसयंक्षिप्तजं छु अपजलोद्य
 माह उद्दंसजलं गत्यवर्धतिशयधुस्ता हृष्टपर्णेक्षित्वर्णांस्त्रौलौस्याज्ञलोद्यन्तस्तां छु अपमहा
 वन्हिरम्पमाह छु चतुस्यतश्वगंधाभाज्ञवित्तिलाभिग्ने प्रयक्तविद्युभागंस्यानेपालंक्षिवंत्विवत् प्रयक्त
 चविभागंस्या अव्यव्यव्यवहंतिको प्रत्यक्षमष्टभागंस्यादेवीक्षणविवृण्यगत जगंतिस्तुत्त्वयोम्भीवंन्ति
 वातापित्तेलकं प्रथेकनक्तमात्माद्यंसपवारंपथक्षेप्तु महावंन्ति सोनामनिष्ठमुम्पजलं पिवते वि
 श्वन्मध्येतेनतत्त्वमुक्तंसमेधवं दिनांतेस्यपयेतपथ्यवज्जयेत्सोतलंजलं नाभुत्तरजलास्त्रावंकुयोद्यति
 जलोद्यं जलोद्यप्रशांशर्थंरसोवावडवान्तः दयंकारुपिवेन्मलंविष्णुकांताचन्त्रकः छु अपसमस्ता
 दद्यन्तस्तामाह छु विद्युगंशात्तिमंक्षुर्निंवत्तकुवैदनंवत्ता अव्यव्यवहारनिराशाप्रवृत्ताभया रेणु
 कंलोरहिणीचलातवत्तप्रयक्षकर्षकं नेपालबोजन्तर्णीचर्हंतिम्लंपलंपलं व्रेस्तद्यसःप्रस्तुत

त्वरत्यापुरातनं पूर्वकल्कयुतं प्राच्य महान्देशसुवीरितं भक्षयेव एव रणकारं नियं द्रुतवीभुभां च वृषष्ठो द
स्थाधीन् साध्या साध्या निहं स्यते एव
विफलागस्ता च तुष्टिः पलं जलं वाधेद्यावशेषतु घुतमष्टपलं क्षिपत् ल्लुहेस्तिपलं तु गच्छमष्टपलं
दधीन् घुताश्रोक्षोषत त द्रुमं उमिश्रपलं घुत वीतविरेवनेजाते पथं देशं योद्योहितं गुल्मस्तीहो दृ
टं गरोभपां द्वामयज्ञश्च दुष्टेव वगुहवत्तनं हं तितां नीलिनीष्टतं श्रु गोदुर्घ्यः कहलीपत्रं पिष्टमंतः
पुरेवहेत् त त्रूभस्तोद्वपानन समस्तोद्वनाशने श्रु विदुं गं विफला ग्रीष्मकपिलूं नीलिनीपलं ये
त दधीविवृज्जार्थसोद्रः कर्वीविलेहयेत् उद्रं चामगुल्मं च वोभगलां च गारयेत् सर्वदिरहं द्वाधं गु
उनाग्रयोः पलं सामृद्धं धनं कर्वयन्वगारं सुवर्ज्जेत् टं कणं सज्जिकाशगां तुल्यं चूर्णं विभावयेत् ग्री
ष्मीरः स्त्रीहेस्तीरः गतप्रभावयेत् अर्थपत्रविलिम्बेन स्थां चांतः पुटदेत् तक्षारं चूर्णयेत् ग्री
ष्मणं विफलपत्रः जीरकं ततो वन्नेनवभागं समं समं साराध्यमेतद्विचयकोक्त्याप्रयोजयेत् वच

अथकह श्री वज्रभारपिरंसिदं स्वयं प्रोक्तं पिनाकिता सर्वेदेषु गुल्मयु च लशोभेषु योजयेत् अग्निसां
 दोषजीणिषु भृयं हृयं वाताधिकं जलैः करोद्धृते पैताधिके इति करोगोमवसंयुक्तं पारनाले स्त्रि
 दोषज्ञैः सविद्वै देवताष्ठं चक्रेण्यामृततः पिवत् उदरं पांडुरोगं वहतिरोगं च लीकं द्विनैकं पिण्यलीचूर्णस्त्रि
 द्विसीरणाभावयत् निष्कंजलोदरं हृतिनाहिणीमृततपिवेद् नागकेसरप्रलंतुकर्षं मधाज्ञाभस्ति योगवाह
 प्रशुज्ञैकं युक्तं हृतिजलोदरं गुञ्जैकं मारितं तां विद्विष्ट्वा मूलं सकांजिकं पीताजलोदरं हृति करञ्जुनीका भरतं
 जले स्वेमहोद्भास्वेनं वा पितं देयं विरेचनं वाप्ति भ्लेष्मानं हृदयं सान्वयात्र वयं हृति श्री अपात्राहति
 किस्त्वा माह श्री वैग्रहरसमाह श्री सूतमस्मं वं गम्भस्मं पलेवकं प्रवल्पयेत् गंधकं मृततां मृतं प्रतोक्तव
 चतुष्पलं श्री अपात्राहति निम्मर्दी सर्वतद्वोलकीकृतं सूतात्तम्भृधरेष्व चात् पुरेकेन सम्भूद्वेत् एषवं गम्भ
 गेनामलीहणुल्मोदरां जयेत् घृतेमुज्जादूयं लेण्ड्वनिष्पं खेतपुनर्वं गवां मूत्रैः पिवेचानुरजनीवागवोजस्तैः
 यं वागं देवदात्यास्त् चूर्णं किर्त्तिरितां बुना मासमात्रं पिवेद्यज्ञलीहस्तस्यानिवारणं लवणं रजनीराजी

प्रतेरं पलर्णवकं चूणितेनश्चिपे तभांडेशततकपलांचिते विदनं मुद्रितं रसत्यभासंवपलं सदा पीता
विनाशयेत्यौ हाविसमाहं न संशयः साध्या नाम्नासमुद्गसममूलीहविर्तनं गुडेवीकैत्कीशारं अथवा
विवमूलं इजं गार्भहलं वार्दै मदेतं स्त्रीहनाशनं समूलपत्रमर्द्दरध्वामांडेपुटेष्वनेत् तक्षंषेष्टगो
मूर्चं पैकेत्तनीहाविनाशनी अवेस्य प्रत्युत्पुरुषेश्वविरं दत्तेन च चूयेत् नीलितेन मृग्येत् स्त्रीहं यवागं पाय
येधूनं वज्रसारं तु कर्षकं भस्यां स्त्रीहूरुण्यं परं कांचनी प्रत्यक्षर्थान्तिष्ठापावं मावं मावाणितेत् पदिग्कां जिनेत्
वैष्णवीहं हं तिविर्तनं स्त्रीहीनं पश्य पश्य वरजास्तावं च काशयेत् अर्कभीर्वसिष्ठं पंसिष्ठेत तद्वजाप
हं ग्राहास्त्रीहृहनिरेगीति उपितस्य गुल्कलं छ अथ गुल्मविकित्सामाह छ दुष्वगतो ग्रितायुधी
पाश्वीहृनामिवस्त्रयु तद्वुल्मपञ्चधार्यात्मवलं च चलं कृचित् इहारब्रह्मविष्टुभ तमिराधामन्मतिनं
आनाहाधर्धर्गांत्रगुल्मलेश्यामयज्ञं गलवङ्गांगशोभं च मुक्षिणार्खस्त्रीरौहजां भुक्तिनां तिर्थिधा
जीर्णवातगुल्मस्पलभणं मिष्ठं पानां च युषायैः स्वरस्वेहविलेपनेः ज्ञातघ्रेश्वद्यतेस्तेलेवतिगुल्मी

रुपान्नरत् ७ अथविलिकास्त्रसः ८ मारितं सूततां घार्षं कंधकं साक्षिकं समं मर्दयेत्त्रिवृद्रैर्यवि
स्ताग्युतोदीनं विगुञ्जं भक्षयेत्तियां नागवल्लीदले शुच वातगुल्महरं त्यातं रसो यन्त्रिविवादं ९ हिंगुसो
वर्चलं अघं सिं पुरा उमरीयकैः पुष्परा जाजिधान्यक आल्लवेतसचिवकैः अशगं धाववाएला निगुं
डी सवक्त्वाऽस्ते प्रतिचूर्णं विषमित्रं प्रस्तुं प्रस्तुं दृतं दृधि वाचां घटावशेषं तु पल्लार्धमित्रुपायये वा
तगुल्मं नशलं च श्रान्ताहं च विनाशयत् १० हिंगुथतमाट ११ लशुनविकटुं हिंगुचिवकं परुपचकं
तुल्यां शांतस्तहि भीरः पिष्टातनस्त्रूणाऽस्ति त्वामधामदालेष्य पुरेष्वाममुद्देत् दीर्घाद्यते
पाययेत्वा विसर्वगुल्मापनुत्तर्य १२ विडं गंगाउमां १३ हिंगुसेधवेलानुवर्चलं कानुलेगसै पायष्टा
कषेकं सुरया सह वातगुल्महरं वीताप्राणनाथोरसोपिगा एजवक्षस्यतेलं च निष्ठं पितं तु गुल्म
नुत् हारवो १४ तेलं च स्त्रहिभीरपलवृयं मरिचं लशुनं चापि प्रसकं षट् पलं भवत् श्वेतकू
ष्टं रज्जुमावतथाहि हिंगुप्रतिनिष्ठं दूयं दूयं पट्टनिष्ठं विष्टला दूयं च मण्डुवेत्तिसूलितं संविंगा

शीरं पिष्टो प्रवैत्तेच्च द्विस्तुते पवैत्तेलाक्षो रेषं तु पिवैत्तिष्ठ द्वयं द्वयं विरकां तेवत्तेण रात्यनं भोजयेत्
षु च तुर्विनो तेवत्तेण द्वयं द्वयं सवैत्तियः ४७ अथ पता गुल्मिनदानमाह ४८ ज्वरा दाहां तर्वतो दश्च अन्ने
जीवीति शुलता स्यार्थीनाहा धमः सदः पैता गुल्मस्य लक्षणं ४९ अग्नो रुमरासमाह ५० गुदस्त
समांगं धं मूलां वां मूलां धं पैता गुल्मस्य लक्षणं ५१ द्रवै मैरुं द्वन्नवयं रामहृषो भृष इव श्राव्ये
रुध्यालघुपुरेषनेत् पंचधापैता चापैत्तेनैव तत्त्वलयकं द्विगुंजं भृषयेद्वाज्ञैषित्तं गुल्मप्रशांतये इत्या
हरीतकीकाधमनुपानं प्रकृत्ययत् रमोवाद्वामरानामपित्तं गुल्मानयष्टिति ५२ अथ नामाचासमाह
गुद्धमूलां समांगं धं नैयालूं विपला समां विकटुं पैषयक्षो द्विष्ठ गुल्महृं लिहत् उम्बोदकं पिवैत्तेनुना
गचोयं रसेत्तमः द्विपलं चापमाणाय काध्यं प्रस्तुद्योज्जले अष्टमां शंकषायं तत् उम्बोदकं भीरसमांषित्तं ५३
वेदुपरित्योग्यां भीरसेवयपावलं तेन निहतदासस्य गुल्मराम्यातिषित्तकं दाहाभ्यं गोधुत्तेगीहृ
भावीफलस्तुतैरसः विदाहपूर्वीस्तुपुरालेवन्हिश्चमार्द्वे वहुर्गोष्यहरे इन्हं पित्तं गुल्मविश्चपतः

गवाजपयमादेयापटोलीजांगलीधृतं मुद्गापलकयैर्विष्णुपैर्थिणश्यापितगुल्मिनां छ चथश्ले
 पाँचदानमार् छ नीतज्जस्वहल्लासकासंहदेगगोरवं उचतंकाहिनंतवंकाफगुल्मस्यलक्षणं छ
 +गुल्म+ वमनंवोपवासंचस्यात् पूर्वेकफगुल्मिनां तिक्तोम्बकदुकापिंचसेवनापरमंहितं छ
 चापविशाधरसमार् छ गंधकंतानकंताणं मृततांप्रमनःविला शुद्धतुल्पंचतुल्यांसंमर्दयतभाव
 यद्देनं पिष्टन्यास्तकषायेणाभावयेस्त्रुक्तपयेनव विक्षार्थंभक्षणेभादेगुल्मपूर्वीहंच नाशयत रसो
 विद्याधरेनापगोमृद्वंचपिवेदनु छ लशुनधतमाह छ वितंगंशुरिमंहिंगुसेंधवलामुवर्वलं पा
 दुनुंगरसैःलिष्टाकम्बिकंसुरयासह वातगुल्महरंपित्ताशणनापोरसोलिः एजवृसस्यतेलंचनिष्ठंपि
 तांनुगुल्मनुत शौक्ष्योर्इउतेलंचस्त्वहिक्षीएतेवयं नरिर्वलशुनंनापिप्रसेकंघटपलंभवेत् रद्धमा
 चतपाहिंगप्रति निष्ठंदृयंदृयं षट्विष्ठंविपत्ताचूर्णंसम्पुर्वेपलिन्वितं सर्वंगोक्षीरतंपिष्टा
 प्रवैतेलेस्त्वहित्तुते पवेतेलावरोवंतुपिवेनिष्ठदृयंदृयं विरकासेनतक्तेणा-रात्यनंभाजगृह्णु

चतुर्दिनांतेवनवर्गं द्वैसेवेरनिराशः गुल्मजलोदरम्पीहशत्तंवभयधुप्रणुत् ७१ यथैषगुल्मस्य
लक्षणाह छ ज्वरोदाहांगतोदश्च अन्नेजीर्णेतिनातलता स्फरांनाहोध्रमः स्वदः पैसगुल्मस्यलक्ष
णं ७२ यथैषामाभ्यरमाह छ शुद्धसत्तसमांधंसूतंमांमृतांघ्रं एवं पंचांगेनावशाथ द्वैमर्ये
द्विनवयं रामत्रैसो भ्रसवर्जिष्याभद्रवेश्वान्नौरासधत्वपुष्टेपवेत् पंचधाभध्यरेनाधनूर्णेनपल्लतुला
कं द्विगुजंभसयेत्त्राज्ञैषितगुल्मप्रशांतय ट्राक्षाहपीतकीव्वाधमुपलंप्रदलयेत् रसोवोद्दामयेना
मपितगुल्मांतिशुति ७३ यथप्रदक्षांतवरसमाह ७४ मृतसतंमृतंमांधंकांज्ञेनमर्येनसमं श्र
कविज्ञभीरुमर्येदिनांतेवरकीद्वात् गुञ्जेनगुडसंयुक्तवाग्धमुवर्वेतं निष्ठेऽनुगुल्मसांगर्थेऽसः
कांचनकोमहान् विशालकटुकामुस्ताकुष्ठमिदवयंसमं वृणयेद्वराहंवक्तैर्मधुनालहेत् गुल्माद
रज्जरभासमनुपानेनिहंस्यते कटुवाचयनक्षारसघंमध्यगुल्मनां वाययेत्त्वेदग्नीष्मुखसुखमाप्नो
तिनिश्चयं सैंधवंवयवशांश्चृष्टंरात्रिमहिंगुडं दशमूलयुतंवाज्ञेपक्वांतंपाययद्वृते कफगुल्मोदरं

९७

रामं गलं लीहं च न सा यत् ॥ ए हमे रवि कारामां गुल्म दो हित्य मामुणा त् त सारेभिक्षमे तो वगुल्म
 रेग मुपाचरेत् ॥ तिले रंडात मिक्षिजः सर्वं चिराषन् तेन पितो रस्ते रामे लेख पत्रे सुरो धैतै विरं
 उक्ते रलेवधि साम्भव्ये यमुहुः मुहुः दरामुलकण्ठासारकामापात्रीष्टलेपलं प्रस्तुमे रं इत्तेलस्य प्रस्तु
 षट् गवां पयः परेत्तेलग्नवेष्टनु तत्तेलं कथा गुल्मनु त् गुंगुलं गागवां मृद्वयः पिवेद् गुल्म गरलनु त् त् त्
 भजांगलं रशाली सीरं वातवृमस्तकं तकाले चहितं पथं धान्यां बुद्धितं पिवेत् ॥ अश्वातपि त गुल्म
 निराननाह् ॥ पिथितं दूरजं गुल्मं सर्वलिङ्गविहाषजं गातपि तोस्तु ते गुल्म दातये क्षितिकाढवः
 ॥ द्राक्षमस्तु धमुस्तां वा पश्चकं तं दुलो द्येः पिष्टाक्षीशविदारिचस्त्वाद्यापायगदनु पंचवक्त्र रामे
 यो गुल्मं तु वेष्टनात् ॥ संधवेविचक्तं हंति शकां हंतु पलेपलं हृष्विंशत् षष्ठतामृद्वयः परेष्टु वेष्टना
 षवेः कषायेत् न समं तेत्तुं क्षित्तु तेविष्टवेष्टनायनु पानं पिवेत् सह ॥ पित्तम्भेष्टना
 ते गुल्मे देयो न एव वेष्टनः करं जवत्यवाणिचयां वं न्द्रिय दुवयं रं दशारणिकामलं पुरेष्टवास दैं धवं ॥

अ५
९८

तत्त्वमस्मवारेणायीतं पलाधीमधुनापिका हृतिगुल्मोहरंगुदृद्दजं श्रवणपुंजयेत् जयंतिगजयानाथ
मुदैः सोष्ट्रं जलैः लिवेत् विरोधोभूमिं रसोवानेऽभैरवः अभयासैं धर्वतकं भोजनां तेषिवेदनु विष
लासच्चैलभाइं तुल्यं गुंजैवभस्त्रात् विरोधोश्चत्तरं दृल्मं विषह्लासच्चैलं दृतु उम्भोद्वंषिवेदकर्ष
मुंडीमूलं च वाजलैः एजवस्त्रहीभानुकरं जांदुलजन्वेकं पाटलीरजनीचिंचापिष्ठलीचपुनर्नवि अ
पामार्गल्पस्य मूलानां सर्वेषापुटेदहेत् द्विनिष्ठपलगोमूत्रे जयेदगुल्मं विहेषजं आमगभैतिलभा
य यानारीमुंचतीक्षणात् तस्यावगुग्हीर्णं रजगुल्मं भवेत्तदा पुंसावारज्ञगुल्मानिरज्ञणिनापिक्कविति
त् चित्तगुल्मोगणाचिन्हं तथेवास्यारं जयिका सनालंगभैवत्पैरुंगभैवल्लक्षणां भवेत् चिकित्सेद्या
मेषासे पुंसावेत्तत्त्वतन्त्रक्षणात् गतप्रसवकालोऽयोनीगुल्मस्वसं भवेत् स्मित्यस्तिनश्चार्येद्यात्
स्नेहविशेषनं तिलभाधोगुंजान्यं योषं भाडीर्जोन्वितं पानेरजभैवत्तगुल्मे नष्टपुष्टेवयोषितः हे
वदास्त्रकणाभाडीमुंडीकरं जनल्लतं चूर्णीतिलानां काखेन रजगुल्महरं विवेद् कु व्येत्पुनर्नवीमूलं तु

ल्यसौंधवनूलिति सघृतंलेहृगतगुल्मीसोद्रेवपिजलोद्दी हस्तिकणसिमूलाया भ्रान्दिभ्वाचगुल्मजि
 त् तक्षजलोरंहंतिकष्मावंपित्तसरा तिलप्रलवशयोगांत्रसंदेशास्त्रम् लक्ष्मकं पष्ठिविकटुचर्णंत्वमुक्तं
 पानेष्वगुल्मनुन् त्रियोन्मिसगुजैकं त्रिनिष्ममयागुडे र्वादेन्मारित्वसप्ताहंपुष्टारेधप्रशांतेये लाग
 लस्पापमार्गयां इद्वास्त्रिकायिवा मूलंयोनिगतंस्वीणांपुष्टारेधरंभवेत् पुष्टारेधविक्त्सासमाप्तः
 ४७ विंद्रैरुस्यबीजानिष्ठानिंवस्त्रद्वेषः गुलिकार्चगलेयोनोलपोवाभगमात्तुत् ४८ पारंक्षिसि
 तुभ्रंचनेपालंषियालीसम्पं आरवधपलान्मंज्ञांवज्जर्णागतमद्येत् पाषमावंवटीवारत् स्वीणांस
 तिलोदंप्रणुन् विंचापलर संचानुपथंपणोदनंहितं रक्तोदंहरचेव कविनंरचनेनतु वजेन्मु
 न्तपितेतुरक्षणंतहरकिंया काशवित्तस्त्रान्तिर्यसवेवात्तह एः पुनः यथादोषतथेवाचकिंयाकार्यो
 भिषकुवृशः चिरेणकूमवतगुल्मजायतेवक्षांगतः ज्वरपुहितपायसलंसातिसाशेषविसमर् हन्मापि
 हस्तपादेषुख्यधुर्तिगुल्मिनां ४९ अथविरभित्तिकिंत्सामाह ५० वल्मीवसमुन्नदः मतःकुर्वेति

विद्यधि उर्ध्वं गुलमवज्ञाने नाभिहृषिकुसिगा गवेवस्त्रिमुखेक्षका जायतेलक्षणं श्रणु हिक्षा
शासन्नथारोपकृत्योमारुतकोपनं हृषि श्वासशक्तामश्ववंसे पृष्ठकटिवधा हिक्षायांपार्श्वसंकोचलीहां
तास्थावरेधनं गुरुवातनिरेधस्त्रवस्त्रोक्त्यात्प्रमूर्ततः कुरुतेविद्धीयुंसां तस्यादेष्टमोक्षणं पवेत्ता
ब्राणवत्कायोत्रिशारोभवदाचरेत् ग्रष्टगुञ्जंप्रसातव्यं ज्वरेन्पर्यटीरसं वस्त्रास्थात्वनंपूर्वं द्वा धगिताणिवेद
नु त्रिसप्राहं प्रयोज्जेन ग्रुंतस्त्राविद्धीत्रपुत्र लोकनाथोरसोपत्रक्षौद्गुञ्जानवुष्टयं पावामूलस्थकर्त्त्वे
कं ज्वेन्नेत्रलवाणिणा वस्त्राविद्धीमीसात् रांतिमाप्नेतिनिश्रयं वहणावलन्तकाधिपिवेकास्त्रम्
संधर्वं शिल्लाजितु समद्दिंगुमसाध्योविद्धिंनेयत् काधिशिगत्ववकाधिहृष्टेभूमेंधरवाणितं सयुन्हंपाषये
लांस्ये विद्धीरोगमद्दुतं बहिर्योविद्धिगव्यास्युट्टोशाल्यगोपयैः यस्यामत्तानितैलेयां सजलेनप्ररां
तये घृतपाच्यंपरोपाधि मंजिष्ठोक्तिरपदाकैः स्त्रैश्वर्द्विनिश्चांपिष्ठायेष्टार्थप्रलेपयत् पितज्जस्य ७
यष्टिगोपय सपिष्ठारेपणांपितज्जेहितं नवेष्टाधश्वत्वन्वद्वृण्डं समंजिष्ठेनक्फाट्के ग्रामवधवषायेणानि

रावंनिनिकुंभकं पिष्टाभरोपयेत्तेन विद्युषिं सक्यजोधितं विवत्स्यामाग्निसिंभृद्विलकुलप्र
 कं वर्णेत्तिप्रस्थगोप्त्वैः स्तिलतैलंचतुःपलं पाच्यतैलाक्षण्यं तत्त्वं ज्ञेयं द्वितीय
 स्थातित्तवद्विद्युषिक्तिया श्राधानं वद्विनिष्ठां हुद्विहिक्तव्याश्वसन् श्रामज्जराति सारथ्विद्युषिम्
 रये धूवं ५७ अश्वालचिकित्सामाह श्रु श्रासनाद्वानाद्वाक्यविभाषणमेधुनात रुक्षांनेशु ध्वन
 राक्षेवरशार्वतिन्देवनात तेववायुभेवेनकुद्वः कुरुते शालपष्ठधा हसार्वेकुष्ठविमलमुहुस्वेदामु
 हुथ्रमः वषाश्वलगामेतीव्रं कुद्वेभवति मास्तः अभ्यंगमद्वेनातस्वेदान्तस्मिन्द्वाप्तेजनाच्चमन् श्रु
 उद्यमास्तरसमाह श्रु भस्मस्तमतं चाध्यं श्वलाग्धकतालकं तिं गुरुं कुष्ठमुस्ताच तुल्यं द्रवीं वि
 भावयेत लक्ष्मीनरत्नमुद्दीमहागृष्णाद्वैः पथकु प्रतिश्वेदनं भाव्यशुष्ठं तडालकं कुरु वस्त्रवर्व
 धा महालेप्य गुफ्कं तज्जपुरेः पचत चतुर्धावस्त्रम् तेषामाद्यविनार्णयेत् एं गुंजाष्टमतकु यभियांले
 द्वै द्वै द्वै द्वै भास्तरः वातश्वलप्रशांस्येत्तिलक्षारं चक्षिकं पधुनालेहरयेज्ञानु प्रलंशोककरुद्वजं

४ अथ अग्निसुरसमाह ४ पूर्तसत्ताप्रकृतांपुं गंधकं चास्तवेतसं विषफलत्रयं तुल्यं चूर्णीपर्य
द्विनावधि विश्वपुष्टीजयावभा विजयासनसाकिनी बहुतीभपहाशद्विभुन् एपापत्तं नलशामन
मृताजंबुधाग्निदोत्पलद्वयः समांशं पञ्चलवणं दत्ताईकरसेनन् द्विनंलेयततः कुण्डिलीकारणपात्र
कं भक्षयद्वातशालात्मो सोयप्रियमुखोरसः हृषीतर्कीषतिविषाद्विगुसौरवर्चलंवचा भलिं गंशयवंतुल्यं पा
ययेऽद्विग्नारिणा वस्त्रकेमनुषानं स्याद्वातशालहरणं ५ अशनुद्वुग्नाव्यग्नसमाह ५ गुदसतंसमांगं
धं मृतधंनुप्रमनः विला संधवं साक्षिकं तालं धुन् इं गुसरणं प्रहाणश्वनिर्गुडीशकेरं द्रव्येऽद्विनं म
शीर्षापुरुषद्वयत्वुद्वुग्नाव्यतोदरेत् अष्टगुंजं लिहृश्वरोद्र सवितोवात्तेशालजिन् द्विगुसौरवर्चलं गुंडीषि
वेऽद्विग्नाव्यनु बहुशाकं त्रयद्विग्नं गहीताभांशुनिश्चिपत् अंतधृमविरप्तं तत् मसमकर्षिलहेतपिता
वातशालहरेसाद्वं जयंतीवागुरुल्लिहेत् तिलणिष्याकनिश्चावकुलुधामरपिशद्वक् शाश्वताश्वाम्बक
दूस्त्वं सवनावपितरालनुव् ५ अथ अपेनशालचिकित्सामाह ५ तण्मुर्दुस्त्वद्वं गोद्वारद्विष्टिति

वैद्यनामध्यांस्त्रियाधरि वौचरालं पैत्याधिकमवेत् स्वादुरीतलप्रिष्ठान्नेरामंशीतागमंभवेत् । शु यथोन्निता
वद्वारसमाह शु मतलोक्यभग्नेकं तदर्थंप्रभुंभवेत् धात्रीपलंद्युभागस्यात् गत्तरीसमर्दितं प्रधान्या
प्यांलिहरूहेणितरात्महरूभवेत् मुसलीमधुमालेद्युमनुपानोष्ठवारिणा मतसत्त्वभग्नेकं वद्युभागं
शोषितंशिला हिनंजंबारजद्वैष्टर्यस्थापमेल्लघु शिलावद्वारसोनामगुंजैनितरात्मजिन् एकंद्विंगु
चतुःप्रणाविगुंडीदेसुवर्वलं भागावत्युर्णितुकसेकं अनुसाधुलनगमनं शु मंदरंवर्णितिक्तामुस्ताव
दरमुखलकं कणामध्युर्णियवसारं पंचानांसपत्रूणकं चूणितुल्यंस्मिन्दृंगोप्रवृष्टुणोपचेत् तनुल्यनगरां
हस्तिरेष्वन्मद्वाग्निनाशनैः पिंडितंकोलमावंतदमध्यवत्तरालनुद्यभवेत् श्रावर्मध्यांस्त्रेत्राचभस
यत्प्रधारिकवयं मांसेभुष्यिष्टेगुर्वेच्च माषाः पाषसपिष्टिः श्रपद्माद्वाभीर्कपत्रवृष्टात्मराल
क्तत् शु यथपकपरालस्पनिराननिकासामाह शु श्वासंसकासहल्लासरालंसर्वोदयेषनं क्षमं
तशिश्वासेवकुण्डेवप्त्वा जंविदुः शु विषकर्षंवज्रकर्षंविकटंविषप्राचेष्टु भाद्रिमुस्ताविलंगानि

प्रतिकर्षेचनिचकं तुल्यनधुषिकायोग्याचणमावं तुनिधुकं रालसिंहप्रयोगेयं करुलहरं भवेत् ये इते
लशुंभिभांहिं गुसोवर्वलानितं उद्घोरकेः पिवेद्वानुरसोग्नं दभेरवः ४८ अपसरीग्नुदरसमाहं ४८
मृतसूतमृतं तां ध्रुवितालकं चूर्णयेत्तलवणात्पैचयेत्तद्यस्करुल्यकं मृतस्वरणेचनिश्चिप्य सूतं
तद्यामां नाकं सत्तुल्यं वत्स नामं चूर्णं भाग्यहिनावधि विषमुष्टीजयावाराविजयास्त्राकिनी वर्विन
महाशृष्टीद्वेष्टुन्नरजैस्तथा रुध्वानुभवरेपचात्समुद्दरणविन्नूर्णयेत् सर्वेग्नुदरेनामएसोग्नं जाननुष्ट
यं भक्षयद्वृष्टिरुद्धिभ्यां करुलगुल्मं चरुलनुत् व्योषं सुवर्तेत्वं हंगुकरं जंबीजसंयुतं पिवेदुल्लां बुनाना
नुकरुलहरं परं ५८ मृतसूतमृतं त्र्विचिंचाक्षां बुसाधितं वाधितभक्षयेन्मासं मुसलीचार्देकद्वैः
अनुपानेलिहन्नित्यं सवेशरुलहरं परं यवानिजीरकं पाराविल्करोंहीरसांजनं चूर्णं चरुलहरं
नुपिवेदुल्लां बुनासदा ५९ अथ आमशरुलस्पचिक्तसामाहं ५९ करुल्लोयथानिन्नं तथापश्चवि
उर्द्धकं आगाह अप्रसेनश्च आमशरुलसालक्षणं ५९ अथ षष्ठमुदरसमाहं ५९ सत्तेगंधं समं गुदं

सतांशं प्रतांषकं सोवर्चलं च सतांशं जंवीर्णिसमकं पदेशदातपतो व्रेस्थालघुपुटवयं तस्माद्दांशं
 तुतचूर्णं पदांभां व्रक्तुक्षिपेत् षण्मुखोयं इसोनामविगुञ्जसविशलज्जित् श्व एवं दैतेलसतभावगा
 लक्षणस्यदशाष्टकं एवं हिंगुविसिंभूष्मं सर्वमेकव्रथमहेत् त्रिनष्ठेभस्येक्षानु आमरलप्रशांतये पि
 श्वहेहं दृजेज्ञयं कष्टसाध्यं क्वचित्प्रभवेत् विभिलीक्षणासयुक्ते श्रसाध्यं सत्रिपतिज्ञं सूतांष्ट्रस्यमाषेकं विवे
 दुष्टजलेन च शुब्रानुक्षिंगुसोवद्वृत्तान्वितं स्त्रिसाचनागणचूर्णं किप्पा मास्तश्चलनुत् हृष्णार्थपद्मज
 रं विष्णवीतो दहृत्प्रभवेत् गुणीस्तानपवद्वाधं मलवंदृहं प्रवेत् विफलानं लग्नयेत् मतलोहाङ्क
 तं प्रवेत् गुडेनभस्यत्रिष्ठालनुक्षपितज्ञं सुवर्ज्जिलं च सिंभूष्मं यवस्थारं समं समं यवव्याधनतच्च
 कीषिवेत् हृष्णार्थशलज्जित् शाचीचूर्णपत्ताग्न्योत्तरदध्येत्त्वलोहकं पलंहं हृचणीमेकं चूर्णमिकव्रभा
 वयेत् सप्ताहाममताकार्षे घमेभाग्यं चूर्णयेत् पधान्याभ्यां लिहेत्तरं शलज्जितवातपितज्ञं उद्धो
 दकं पिवेद्वानुमुसलीमूलचूर्णकं एवं उवक्षितं व्रक्तुसंधवं च पुनर्विवेत् श्रीष्टां चेन तुल्यां शं सर्वमितः प्र

देवय लोहकिष्टपलान्यष्टोगमनेष्टुगुणेष्टु चविकाटंकाणंशुंडीपिण्डीप्रलिपाली प्रतिरूपे
पलांरांतुक्षिस्तातरवतारयत् निष्कौसावटीक्ष्वादेत् पंक्तिग्रहलनिर्क्षेतये छ वेसनातिरेषम् धूकास
भ्रगुस्तारुचिः अग्राहक्षमद्वाचयूलस्येतेषुपद्वाः छ मततांध्यपलेकंतु चिंतासारपलाभूषकं
हिंगूरीतकीच्छिं करंजंबीजरेनकं प्रयेकंपलमावंतु चूणीकाम्बाद्वेः पिवेत् सर्वेग्रालप्रदांरार्थे
सर्वेषद्वनाभानं छ गुद्वस्तृद्विधागंधं यामेकंमद्वेष्टु दृष्टं दृष्टांसंसंपुरेत्तनिरेखयेत्
युधाधीलवणंदवामत्तमांडधारयत्तमिष्क् रुधागजपुरेष्यादस्तांगन्त्यांसमुद्दरेत् संपुरंचूणी
तुस्समांणिस्वंद्विगुंजयं भक्षयत्तर्वेग्रालतात्तीहिंगुंडीचज्जीरकं वचापरिवस्त्रैंर्यक्षिमुद्दज्ज
लेः पिवेत् असाध्यनाशयत् द्वूलंरसस्याद्वलक्षसरी वेष्यालांगलिकाप्रलंग्यवंतद्विगुणातयोः त्रया
णांभावयेत् चूणीं अहंजंबीरज्जेऽद्वेः रुधागजपुरेष्यान्तक्षारंमरिवेऽधृतेः कर्विमावंपिवेद्वांस्ये
असाध्यंशालावाहिते जंबकं अ॒षणंपंचलवणानिमृतागंसं समांरापेष्यन्मृतेः कल्पाजस्यदिनावधि

मध्येत्कषेपावंतु स्यात् रात्रिं परिणामनुत् इदं गम्भीरा मूलं कटुवयसमायुतं हरे दृष्टां बुनापीतं रा-
लमसंतदुःसहं प्रस्तुतप्रत्यक्षरात्रिं गोमवारिणा सद्योभवं रेतुरात्रिं लवणं चारुं नालके घ-
तेन संभवं पुल्लोतेय सुवर्चलं छ श्री ई इति श्री पावती पुत्र श्री निश्चिनाथ सिद्धविरचिते रस
रत्वाकरे रसें दरवंडे रगोदरात्रिचक्रिसानामवयोर्गोपदेशः १३ छ श्री ई श्री रमः रामाणं प्रम
छ श्री अथ मंगं धर्म निकिसामाह ई गुरुस्यद्युगुलेपार्थी लिटकात द्वंगं धरं दाहकं दूकातितो दूपवे-
स्त्रमं गर्भे र वातादि नासुणं वर्णं पिता इन्द्रमं गधरं कर्मास्तेतो घनश्चावीकं दूकातितो नाथिकः रं वु-
कावतीव जारी पिंडी कागोस्त गक्षतिः वहु स्तुत्वं वेदाधिक्यमियुक्तः विशेषज्ञं उदासीन्याध्यापकं
रेतो मूर्च्छुरीषकं वहतः प्रशंसं पवं कष्टसाधो भवं धरा विशेषाप्रमसाध्यं स्यान्। सिप्रत्र स्याद्विनाश-
तः श्राद्धासर्वप्रश्नेन पाकं रसें द्वंगं धरं छ श्री अथ रवितं इव रमाह ई गुदस्त्रद्विधागं धं तुमा-
शरसपर्दितं श्रकृहं तं गोलकं क्रता ह उच्चांतं निरोपयेत् तयोः समंतां मध्यपात्रस्तुत्वै संधिलेपिते तद्वां

उभमनापूर्या चुल्यांती ग्रामिनापत्रे । द्वौ यामांतेतदुपस्थिरोयतस्मांगशीतलं जंबीपस्थार्द्वैः पिष्टा
रधासम्पुटेपत्रे । एंजैकंपधुना ज्येनल्लिं याहंतिभंगधरं भुसलीलभुनेचानुआरनमलयुतं पिवते
कर्तव्यं सधुनाहारं द्विग्रास्तप्रचेनधुनं वज्रयन् रौभलाहारं रसास्मिन् रवितोऽवत् स्वायं रक्तव्रणजाते
जलुदावा प्रदापयते । लांगनीक्षण्डुन् रविषमुष्टिं चनेपयते । निर्गुण्डोपद्वैः पिष्टालेपयेहाकेप्रलकं श्र
एका जगतेयं धीरक्षमोक्षकर्तेकिलं भ्रन्तिविषयनीधुनानं रीढीजगंधकं लभुनं चितायनं तुल्यं च
र्णप्रकल्पयते । उरुंवरस्यमूलं तुगामांशीरणकाधयते । तत्कषययुक्तिरूपीरात्रै देववरांतयते । विका
लेपेन सायंकीजीवं तेवुभांधरं । वित्तेऽद्यवेदस्त्वाद्विर्द्विषयागुम्बालु ॥ विफलागुणालं नीचद्युतेन स
हनुद्यते । भस्येनधुनाकर्षकानुकोम्पाधरे गुणलस्यपलाचयेनपलेद्वैपित्यालीतथा विफलायलेन
हत्वाग्नाप्रतिकर्षकं त्रिपथिनधुना ज्येनधुनेहंतिभांधरं तांष्वनूर्यास्त्रभागं एकं संतं च मद्येत संधकं सह
भागं च धकं नवभागके । भृगिष्ठाकेस जंबीरः समाहं पर्ममर्ति ते न लिङ्मं पुरेसावुदिलिक्तमधरं ॥

राज्ञेणाष्टे दयेत प्राज्ञ स्वो दयेत् लोपगादिभिः हीद्वानिं वसि भूते भूं पिष्ठालि स्वाम् रेत्पतं न एस्ति
 तैल-लेपेन स्फुटिते शुष्ठितिवणं तां मुभम्मदैवे मर्यं मर्दयं तिषुनर्वा मैषम् गीह्यैकेन ब्रह्म-रोधनरे
 षणं विष्टला काधसं शुष्ठं फार्जला स्त्रि प्ररोपणात् सालय विष्टला काधहन्या दुष्टभंगं धरं पिताथि
 क्त्योप्रदात्तयोरसोयोरवितां उवः वाकुची वीज च वाचं च युस्यामष्टवरिणा मध्यान्याभ्यां कापूतस्य
 दात्तयां शवितां उवः लाग्नशुष्ठं हेवरलीविष्टल-सुनं पलं षिष्ठावोष्टुजलं पीत-यनुणने न भंजयेत् ज
 यं तिवाज्जयारवादत्तकुणीहेविरोषजं किं वास्त्राद्गुडः साचेव दीखादेविरोषजं इष्टिकावादतं
 मुंडीवरपृथुपुनर्वा जलैः षिष्ठाप्रलोपायं कांचनी दूनिभामुडी मंडिष्ठाम-रातावरी गंधकं भा
 तकीपुष्टां तत्त्वं लवणा पंचकं नान्येऽन्यथुत्तलेपं करु जीधे मंगं धरे रामनंजायतेसदः पकं चे दृश्ये
 तकिया सेधवं विवकं दत्तिविष्टला चंद्रवास्त्री गोप्त्रेष्टुगोप्यादयां द्युमष्टावरोषकं काधपादे
 क्षिष्ठेत्तलं कल्पाय सदृशं पूर्वं परं गंधयत्वा न रोषणं तु तेन लेष्टं पंगं परं युसो धयं साधयत्यासु पक्षिया

मिकूलांतकं विलंगं विषला नृणीष्णली मधुतेलकं ले पातमं गंधरं हंति विष्णोया निरोपिवा
स्त्रैश्च कुम्हदार्बिभिवन्निक्तताप्रयोजयेत् भंगं परव्राणं रां स्यै पौज्या नाही प्रणेषु च निशासैं धवसिरा
पे खोटगुण्युनुसंयुतं वज्ञीभगं धरयोज्या तथा नाही प्रणापहा भ्रतालोपीलिपेत् चूपीरिवरश्लेनमंयुतं
शानास्थितेपनाज्ञाधरीप्रांहम्याद्वंगंधरं कादमाची रसः साध्यं स्त्रैहेसीरप्रलेपयत् भंगं धरेलोहति
गं रां तिमाहा तिनिश्चयं वातेमत्तुपुरीषाणिक्तिमियं गुह्यं मेवत् भगं परं गुणरास्वाचीतेन रोगीन जीवति
तदापितस्य क्तेज्याचिवित्साज्ञीवित्स्यधिः ७ अथकालापिनामसमाह ७ गुह्यस्तंसमंगंधं प्रति
नागं मतुपकं जीवनं संधं मत्तुयं तिनहो रातकी द्रवैः पिष्ठं तर्हेषु पनादेतीमसामाध्यमंगंधरं रसः काला
पिनामाख्या गुज्जेकं पर्यजितमवत् ७ अथग्रुद्धिवित्सामाह ७ मद्यविनिमयेत् स्तूलं वनिमया
वप्रदवातः संजातमवृद्धेऽन्यं चिरादन्तेपादकृत् मवतं पाचयत् स्मालूपनेपम् कापकः पृथीपर्णी
रससाध्यलिपये दर्वुदेसहा तत्यांविधयन्यष्टातेनपकं भवत्तु वै शिग्र सर्वपिधाची पांवीजंतवे

पालेपयेत् लेपनारविदंहं निमासमाचांनसंशयः ६७ गुद्धसतममंगधं मर्यामचतुष्टयं नागवल्ली
 वलाश्वरेमध्यनारपुनर्वी गोमूर्वैः लिपालीयुक्तेर्षिधापुटेलूघु लिहेत् सौइसैः रादैः गुज्जामाचा
 विद्वृश्वत् पाकेजातेवुद्वैवकासमदृशसंक्षिप्तेत् विवेच्वद्वेगाधत्तक्लैः गुभतिवणं गुद्धत्रणेपणे
 स्यात्गंधकैष्टसंयुतं अभयाविवतादतीलांगलैमेशुसंधवं कारवल्लीहलश्वेव पथकूतेलेप्रलेपनात्
 अबुद्दुष्टगंधवं गंभीरपणेषां वंधाककेटिकीपागाग्या श्रीकुष्टपटोलिका अंकोलहस्तिकनीचि
 तालगंधकसंधवं मंजिष्ठायेकवीश्वनिश्चाहिं गुसुवरुलं वज्रसिंधृतुत्यांशं जलनसहपयेत् क
 ल्काचतुर्मुणितैलं तैलंचातुर्मुणिजलं पाचनेतावशेषनुलेपादुष्टप्रणापहं ६८ अपनाकाव्रपासा
 टचिकित्सामाह ६९ पुचज्जीवस्थमज्जातुजलैः पिष्टाप्रलेपयेत् कालस्फाटसदोहं यात्सवेदनं
 कसयंधिगलयेधीकर्णयंधिविनामायेत् अग्नेविस्फोटकंतीत्रं पुचज्जीवेननाम्भेष्टत् गुंजंप्रपूर्वशिताय
 छिगवांसीरेणपार्येत् कालस्फाटनिहंसानुमज्जांवापुचज्जीवज्जा विलुकांतानपेटारकांजीकेनतुपे

षिता कालस्फोटं हर्षलीणत् दुष्टयं धिषुकातथा पुष्याकैकाकतुद्यास्त् प्रलमादागक्षयत् सोर्देष
स्थाटकं हृतिकिंगमुंडीरसंपिवेत् मधुनांडीनामापुष्यीलोहृलिंगहर्षालिहेत् मुंडीचूर्णव्रणाश्चिसा
ऐपणाधीसुखमहं हृषितालंकालागंधेसिंधुरंजनीहृयं सुवर्ज्ञेतमहितश्चतुल्यं तोयनप्रषयत् क
ल्काचतुर्गुणं तेलं नेत्याजोगचूतुर्गुणं पवतेलाभेष्यत्तुलेपादुष्टप्रणापहं पुणतनयुतं तोयेः शतधे
तकारयेत् नदाज्येन ब्रणालिंसामत्साभेष्ययेततः तवषिं उबंधगेहृस्वं मस्तकं रोपये द्रुणं नरम्
व्रणासर्वाक्षेष्णिष्ठालेपं प्रकाशयत् हृतिविष्योटकं गुरुं पामालतां विवरिकिं करजनिं बनिमुंडीसुषिष्ठा
लेपये द्रुणं क्रिमियातोभवेत्तनवरक्षीरेभवालिहेत् इवणावंद्रवारं प्यालेपं व्रासनिवारणं प
टोलनिरुपत्वं च मधुगष्टिनिरातिलं निरुतातिलज्जेः षिष्ठापूरयेद्रुणरोपणं निरुपत्वं तिलं षिष्ठापूर
ये मधुसर्तिष्ठा जातिपवं पटोलवनिं दोक्षिणकुंजकं मंजिष्ठामधुगष्टीन शर्वीष्वकरणिका प्रस्ते
कं त्रूणियत्वं गथाज्यं द्वादशं पलं घृताचतुर्गुणं तोयं पाच्यमाज्ञानरोपकं तनाभ्यं गेममवितं इणंना

उविवांतथा स्ववंतिसूक्ष्मषिद्वंचश्यनाचसंशेषः अपामागस्तिप्रोभूद्वेणाश्येत्तद्वां किं वारम्
पचूर्णीनवणं दुष्टप्रयोपयेत् उगतन गुडेल्लंटकणं सूक्ष्मपेषितं तद्वर्तीश्येत्तद्वां प्रणापहा ये
एकत्रीशब्दं स्वर्तीकद्वलंचविवरण्येत् तेन नाडीवणं श्येलूताद्यसो टकरैम् लोहलिंगेषु सर्वेषु येषणं कुरु
तेद्वत् नामुलीसंप्रवर्णवाऽपिष्ठातो येन तेषयेत् तेन गंडविपञ्चतेकर्त्रिनाकर्वशाश्वये यवसम्भुतिलायष्टिवि
ष्वापारावतस्य जलेन सहलै पोयं दुष्टगंडमिनश्यतं हिंगु सेंधवमा न्यंचणाच्यपञ्च सुवर्वेला लेपां
कंहरं च्यातं दुष्टगंडवुरेषिच स्वरक्षीरिष्टतिष्ठालेपोगंडविगाकतः दुन्तुधमस्वदिंगु सजलं गंडगा
चकः निवशलं देवदाहविवराकुष्टकंवका श्रेष्ठगंधाप्रियं गूत्तु तुल्यप्रतिविषाजलैः पिष्ठालेपो
मिनश्यान्तु दुष्टगंडमहाद्वत् यष्टिचांकोलवीजंचकांचनीमातुलोकं मांसीकां जीकसंयुक्तं त्वेपोगं
उच्चिदाश्येत् मेषनार्दीवितं गानिलेपोयंगंडनाशनः मधुयष्टिघृतं तिष्ठालेपोयंवणार्दोभजित्
हरिदृष्टुसंपिष्ठालेपोयंवणार्दलंजित् खविरंचिपलालेपोयंवणार्दोभजित् लोध्रुं न्येयोपांकुरं घृतैः त्रौपी

यैसौकुमार्येच्चलेषोपंकुरुतेवत्तो विणकरिनातीवास्जावंतश्रयन्मा सद्गैरेविद्वैस्तामार्दवाया
किरोषयेत् लासामनुक्तितातालंमंजिष्ठरजनीद्युं पधाजासंगुतलेहवणप्रतिविशेषयेत् तुभूमसज्जरसो
त्वोधासिभूरगद्विवान्निशा अस्कंपिल्लभ्रोतामगुगुलुघतेलकेः कुर्यांशोषवयेव्यिरं तनुत्यंतिनकं
मवेत् महामिनापचेतपाचेमिथिभूतंसमुद्देत् वर्तिगुणवतीनामयोज्यांरीतनतान्विता दुस्सांगव्रणगं
उषुहितानारीवणोत्या गेभठोगेपणसयः स्वास्त्रयामुत्याद्ययलं रसाजनंहरीदेहमंजिष्ठानिंवपल्लवा
तिरुत्तेजोवतीदंतीकर्त्तोनारीवणापहं मल्लात्तेष्ववोवस्त्रू अवक्षीशनिराहूयं भगवत्त्रवंतेलं प्रसरं
पल्लवाउर्जं चतुषष्ठिपलंतोयंसर्वेमक्तवयेत् तेलाकर्षेषमुत्तायेवणद्वाधनरोपणं चंद्रनंपद्मकलो
ध्रुविनिशाहूनीलभुवत्तं गंधप्रियंगुण्यष्टीवप्रतिक्षेपिन्वृण्येत् वृण्येवतुगुणंतोयं क्वाण्यंपाद्यवराषकं क्वा
धारांतिततेलंच गोक्षीरेष्टुगुणोपवेत् तेलाकर्षेषमुत्तायेवणद्वाधनरोपणं परोलहिलवष्टुगाचति
ददंतानिराहूयं निंवपुत्राणितोयेनपिष्टूलेयोवणापहा दुकुमनिंवपवाणिकरुक्तस्वविकासमा

चर्णेद्रणहरं रथातंत्रिक्षिपोद्रोषणहतं जंबुआप्नारयोश्चर्णीतथायक्षिपलत्रयं रेपणार्थप्रयुक्त्यां दुष्टना
ईव्रणापहं व्रज्ञनस्यत्तच्छ्रूणीरोपनार्थीविवैजयेत् व्रथमायेरस्य — — पुंश्वैःकांचनीपिष्ठालेप
स्नायकज्ञत्प्रवेत् वार्तकएवं पुंश्वैरेवाश्वथणिं उक्ता सुतमांवंधयत् त्रीप्रश्वमयस्यायकिं कल स्नाय
कं तैलपानेन पत्तमृत्वणनसायेत् सप्तमिमं वितं व्रह्मायिवेव वदिनवर्णं ०५ स्वभाकूलो हृकितया भास्ता
जे बुत्तुं द्वायितेलमकारणतेलसतिरणते लसविभतेर्य संदूरणवावुविश्वनापकिया ज्ञापुरेवा
टीविरिगिरि जायेन अमित्वनास्त्रिविवेको दुम्भीविषाणि आधायनित्ये इवेनो सरे यावत्संख्यानिया
पास्ता तावदूषणिः स्नायकं नविषीतिन्मसेवे होमिद्यो गहुदाहतः स्नायुक्तग्नावनश्चर्थं श्वर्षर्गारि०
रसलिहेत् साज्ञपरिसंभुक्तवत्तान्वीनिपत्तयेत् तिलपण्याप्रत्येवोनां द्यावत्तेनपेषितं तत्रण
द्वाधतेलेन हयग्रंधि प्रलेपयेत् ०७ श्वप्लत्वेष्व श्व भ्रमभ्यासं ज्वरं द्वाहं प्रदर्शयूर्मंवकं पकं श्
लविषामहारौद्रं तत्त्वाकुर्तीतिरेहिना लां गलीभानुप्रलंचणहृष्मजमृकं उत्तरस्यफलेविष्ठालेपो

लताविनामाकर् उत्तरं दन्तं कुष्ठं जीवं तीक्ष्णं उत्तिपाटला मदनोविलवनि गुरुं धमनं ब्रह्मसंस्कारं नखं
चतग्रं चैव वेत संवर्सणात्वः जले: पिष्ठाप्रलेपो यं वातलताविगरकं वं दनं रोगतं मुस्तालंगलीयुं विरेण
वा गलुकं पधुयष्टीचकुसुभं ललाजितं तुलं पिष्ठाजलैलेपात् वीतलूत् प्रशंतये भ्वा वातशारीवा
वन्हिवरणं नागपुष्टिका वन्हिपाटलपागचापलं दृश्यतं चं समं जले पिष्ठाप्रलेपो यं कफलूता प्रशं
तये भवोमध्येगते हस्ते स्तनं वे वे मध्ये नि हृदयप्रष्टे च वा मातलूता स्थास्विरेषजा यसाध्यक्षुसाध्या
वा हातावैयरपाचैत् मर्लकुकूटपारावहिं ग्रमदनतालकं वं रोहकुणिरिकणिरेणुकं समनः शि
ला जले पिष्ठाप्रलेपेन लताहृति विद्यो यजा पूर्वोक्ताननक्षत्रे मूलं तुलं पश्चाजिता यादायवास्तु
पिष्ठुलेपोलतानिहं यलं ज्योतिष्मातीचकवेणीवलूरं पैषये जले: लेपोलतानिहं यश्चासु समरात्वेन सं
शयः न एमुच्चामपीक्षी पिष्ठालेपं तुकाशयेत् यसाध्याभ्युसाध्ययेत्तुतां विद्यो योथं मुनिर्विनेः गाङ्गि
हृतलिकावाप्य मूलं तोयन पैषये त् लेपननाशयेत्तुतामसाध्यां विषजिह्वालां शु यों नमो भगवतेश्वा

य ऊं सुगविवितुताय विषरमने हं हुं सुरसुर अपिहोके निके प्रष्ठेतनहन पचपचमा सरविसर मारह पापचमा
 सरविसर हुं स्वाहा हा कुंकुमवंदनं क्षीरः एष्टुषं च मिरं तिहत् भूजिपत्रतुं धार्यं गले वाहा हुमुलके लताहं तेन
 मंदहो वेष्टयेत् श्वत्सत्त्वकेः य क जंद्रपल्लकारं दंरारक्तमवंति च कंतोष्टास्यामलाप्यस्यलतात् द्वैषज्ञी
 ति तथापितस्यकर्त्तव्या रक्षांश्चमत्संभवां गोस्कंस्त्रिप्रयः एष्टुतेन यं विलिरेन बुधः भूजिपत्रुपुटेवाप्तजी
 तस्त्रेण वेष्टयेत् उपांत्येवं इनश्च यं त्वं वं धेनगले विषालैतं निहंराशु अमते शरभापितं शु
 शु श्री शु इति श्रीपार्वतीपुत्र श्रीनिश्चनाथसिद्धविरचितरसात्मकरम् श्रीरवंरमंधगद्विगंडलता
 शिष्यवारणांनामचतुर्दशोऽप्तदेवः १४ शु श्री शु श्री श्रीरामः शरणंमम शु अपश्चेशसंस्थि
 निष्कृत्यामाह शु श्रीशंसिष्टुप्रकाशणिभूतापिता कर्माद्विवलत्र
 य एकराणाम्भुतावांद्य सुरसाध्याचिरोपिता हृद्यंजायांद्यूतीयायांक्लद्वासाध्याभिषक्तुरै श्रीतर्वे
 तीतिराजोभूमसाध्यारांसिताक्षिति शुर्वेति सर्वशरणानितस्मा युलेनतां जयेत् विष्टुभद्रुक्षिरोगोपम

नीसांगहयेवता कर्त्तमुद्ग्रहवाहुल्यं प्रवेलक्षणप्रसिं करुतिकरषाणति सूक्ष्मतीक्ष्णोतिरी
तले: भाजनेत्वेष्टेवीतिमध्यमधुनसेवनेः जायंतेद्युरुग्रस्यामानुक्षेच्छितिमारणा विंवीसिष्ठि
कापसिवीजवस्थूरितानना समादमसंयुक्तां स्फुरतेवामप्रवाहिकं विष्टभोवेदनाशलं नानाशेगस
वातजा अर्थः द्यु अथयुश्विवंवारसमाह छ गुहसतंपत्तेकंतु द्विपलंगुहंधकं मृततांप्राप्तं
लोहंप्रसेकंवपलवयं अष्टांलांगलीवंतीविवर्कंपीलुकंतथा प्रसेकंद्विपलं योज्ययवभासंचर्तंक
वां उभौपंवपलंयोज्यसेधवंपलयंवकं द्वाविशत्पलगोभूवं स्त्राहितांचतसमं मृदुग्रन्तिवापने
स्फुराल्यंसर्वेयावत्सुवीडितं काषदयंसराखादेवसोद्वीरीकुद्वाहकः नकाहिंगुविरुद्गातिसेधवंजीर
नागशः पारवंपिष्टलेकुष्टपंथ्याकन्द्वाजमोहकं क्रमोनेगुणंचूर्णिसर्वेषांद्वगुणंगुरुं कर्त्तमुद्ग्रहजले:
आनुपिवेद्वाताग्निसांजयेत छ अथवेभूरसमाह छ मृतसतंवनतोषिवंवर्गेधेकर्त्तकं वि
द्विनंपर्देयसर्वेवः अतपुनेत्रैः सूषाणंगोद्वकंतु विश्वाधः स्त्रांद्वकिंकी रसगंधसमेस्थान्त्र

अंधभृष्णागतं परेत् चक्रीकं कूर्णीये न श्वात् अभयाम् गजद्वेषः द्वन्नैकं भावये तद्यमीसि द्वः श्वके श
रोसः द्विगुञ्जं भृत्यन्नियां हरद्वातो मूर्मां किल सिक्षभृं मागधीवं लिंगु शुं वीतकेः पवेदन् नारोन न
लिकां कूर्णता धृतमें पवलेपितां युरद्वारसिपेन्नियां पलकोषप्रशांतये भोजनं स्मिष्य मुख्यं च मर्दनं च प्रश
श्यते संजाते शृदिविष्टं भोक्त्वा द्विशीरणवाधितं नारितान्दृश्यत संकृतान् पिवेत् त्रैभृं वित्तं विदुं गंविष
ला शूष्यं तिवता मुष्यिकविका कूर्णयलं कविनी च उं तुल्यं भौद्रे गलेहयत् गुडन नासत्यावाथ गातो भामरी
सांजयत् ७। अथपत्ति अर्थात् सिविक त्वामाद् ७। अराम्भ साती स्त्राकरूप्लभोजनं वाथ भेषजं सव
नात् स्वर्वते स्त्रीनी लपीतो लक्ष्मवर्षसः इत्तीला सितापीता मद् दुपवं मुरास्तदा दाहपाक च एस्तेस्तण्ण
द्विपवितजमीसां ७। अथभृष्णात् गमतयोगमाद् ७। वोल्वद्विक्षेपद्वयं सित्रयानागकेसरः नव
नीतमसंलिङ्गात् विष्णुरागजितमवेत् तिलभृष्णात् वृक्षाधम नुषितार्थं संपिवेत् पर्यं मुहूरस्तोदयं
शालितं उल्लंसयुते सप्तौ द्वितीजव्याधं निसंगच्छायपेत् गल्वची शालमली मंगो मुंडी गुंजाधके तकी

स्वर्णपत्रे रसे मर्दी बालभूत वीजकं द्विनैकं मर्दी योद्गाटं निष्कर्षं भृष्टये सहा भूता तामृतयोगे यं स्वावा
शीपत्रे भोजयेत् धुनरस्य फलं पक्वं प्रथली नागरामया वातुकं संगुरं रात्रौ पश्यतु जाह्नवी सहा सितामध्या
न्यकं रेति कं पिवे विष्णुकार्ये सांजयेत् भूता तर्कं तत्त्वं पृथिव्या च रोगे इसं युतं मोहकं भृष्टये वृष्टं मासात् विष्णुर्वा
सांजयेत् ४३ शतलाहं द्वये गोवी भूता तवित्रं विल्वमज्जाविलं गानि पथा तुल्यं विवृण्य एव येत् सर्वं
तुल्यं गुरुं योज्यं कर्षं भुक्ता रसांजयेत् ४४ लोहसं विलं गानि विष्णु तावशिला जितु विकटं प्रियं यत्री
प्रत्यं च यं कलाति लं समे लोहसं विष्णु तावशिलं हात् भूता तर्कं द्विदूधा चानुजीतकं लोहं द्वां सर्वस्य हि
गुणं गुडं कर्षं भुक्ता निहृत्या शुश्रावे मंदूष्ट्रियों द्वा कासो भवं धर्ष्यात् भयं धां च विनामायेत् ४५ श्रापती
शामुख रसमाह ४६ महत्सर्वं हृष्टयती शुष्ट्रामुडं वै भृगं धर्कं मंदूरं च समतायी पद्मकं गाङ्गावैदिनं श्रापती
प्रृष्ठागतं पात्र्यात्रि द्विनं तुष्टवत्तिता चूर्णते क्षितयामासं त्वाहे शितारी सोंजयेत् रसती शुष्ट्रामुखो नाम श्रुत्यु
ज्यं मधुवृशं ४७ उक्तं शीतं गुरुस्मिप्रक्षारं त्वपति सेवनात् लेघो ल्वणा अस्ति तामुधाः पितृलागोस्त

नोपमा श्रुत्येषां ग्रन्थासिविविसामाह श्रुत्येषां ग्रन्थासिविविसामाह
 कर्तव्रय पुरीषस्प्रवाहिका लेय श्लेषार्थसाम्भेद्यः इन्द्रोभस्तुत्यावहा श्लेषार्थसाम्भेद्यावहा
 संजलक्षणा क्रत्वावर्द्धसेत्याद्यायिशस्यते इसः नक्तेभवाणवश्चमयगुरुमुष्टिका नुंडीभौद्गुतं
 निष्ठलेघाद्भ्लेषार्थसाम्भेद्यत् सरणंकासमर्द्वचकीयवान्नकिष्ठलकं सुप्त्वंयोजयेयाकं पथं गोधूमतं
 उलैः कुमुममुष्टिकाणि आसनालेनपाचयेत् प्रक्षेपेषानुरेत्तांसैस्वयमानेसस्तथा निष्ठद्वयवयं तियंगु
 जावानं द्वयेवः काकतुंडीद्वयास्प्या देवदात्याभ्ववीजवं सगुडं गुरुलेपेनप्रलयेण हरेपरं गुरुद्वयेपष्टे
 जो जायेत पांहुरं कुरा स्वेहलूप्तक्षिप्तेषु गुरुलेपेनप्रलयेण हरेपरं गुरुद्वयेपष्टे
 नेः देवदात्याभ्ववीजानि सैधनं वसुर्वृत्तिं आसनालेनलेपोयं प्रलयेण द्वयं तकः कांचनीकुमुमं च
 एंशस्वचूणीमनः शिला गजपिण्डालिसतोयैर्लेपोयैर्गांगीषिपातकः प्रविष्टप्रक्षिप्तेन गुरुद्वयेण हरेपरं

नातिका प्रत्येषं धर्मसंयुक्तं गांडुविद्रुंधनांतये देवदात्याकाशेण अर्थोध्वंशौ च माचरत्
गुरुनिस्वरणं चापि रांतिमाश्वेति नायथा सरपांरजनीवन्हिटं कमांगुडमिथितं पिष्ठू॥ रनालके
लेणा शंखनोरेत्तमहायणि आरनालेन संपिष्ठू सवीजाकहुतुंकिसा सगुराहन्तेपेन हर्षांस्त्रिमूलतोध्
वं पीटुतेन नसंलिप्त्वा वन्निकोगुडमध्यगा पारथ तर्षासांगी प्रांनवलीवेदनाम्बनित् द्वापूलान्निरंतीनां
प्रसेकं च पलं पलं जलशेषोनतकाध्यं पादशेषं समुद्दरेत् युडेपलशातं कलुरौतिभूतेविमिथयेत् पृते
भाँडस्तुतं पक्षं यथाराज्ञिं पिवेत्ततः अयं देवासमं व्यातं रामग्रस्त्रीमांकिते श्रहणीयां दुरेगचं सर्वेषां
पिहरं परं द्वाविंशत्यलपथ्यानां तदर्थकानुलीपलं कपिभस्यस्त्रापलं विशालापलं पैचकं विडंगं
पिष्ठलीलोध्रुंमस्त्रिलवालुकं द्विपलां नुप्रसेकं जलशेषोनतवष्टयं काध्यं पादावरेषंतरी।
तिभूतिक्षिपेहृतं फलानां दूशातं चैव धातरीपलपंचकं पृतभाँडेस्त्रितं पक्षं यथाराज्ञिपिवेत्ततः अर्थो
सिगहणीयां दुहुशेषोनांहुगुलमनुव् मर्शमिकौदंसोषाकुष्ठम्भं चाभयासमं भल्लातकहरीतक्षेपा

ताकुटकरोहिणी यवाण्याजान्निकुष्ठं च विवकाति विषासमानिशा करोऽपुष्टरम्भलं हिंगुरं दशवं
 तथा रोहीसोवर्वलं हिंगुत्त्यं गवामृतेण पेषयेत् आयाशुक्लानुविकापस्त्रिमावंचमध्येत् एव
 दुम्भोदकं पथा कृष्णशोभनसिंजयेत् लांगलीद्रवयं वल्लाव न्द्यापामागतिं इला भ्रन्तिवसेधवं तु
 त्यं सर्वेष्यद्विगुणं गुरं भसये तुष्टिमावं तु भ्लेषाधाननसिंजयेत् वां-पांशुरं बीकणावं न्है प्रसा
 कं त्रूणियं तलं वगेलापवं चाप प्रसेकं तष्टिमावं गुडं स्थापलं योजयं कृष्णभुज्ञानसिंजयेत् भज्ञा
 न तं गजास्तीनिदं तिविवकुपोतवर् गुरः सौराष्ट्रमुनोपेत्वेष्टप भ्लेषानसिंजयेत् मिथितं दृहं जं ज्ञेत्
 ये सर्वेष्याद्विरोषजा न प्रवंतिनमिं द्युतेस्मिन्द्युतेन पांडुतगादयं छ. यथैवांतास्यासमाह छ.
 नृतस्ताध्वेशं तं कांतं तोमं समं समं सर्वेतुल्येन गंधेन मर्याद्यं भल्लातकानितं विनेकं तद्वरेव व
 दीकुर्याद्विगुणं जनं भसये दृहं जांहं ति दृहं जाचविरोषजान् प्रयष्टमुसलीवन्है भागुष्टस्यो
 राः पिण्डलीष्टिलीमूलं सिषेद्भागुष्टद्यं चतुर्थं तु विडिंगस्त्रकुमारिचं कुटुंगों रिका द्रुंस

दं आम्लपैकेकं चूर्णीति दृगुणं गुडं कर्षीनां मध्यस्थेज्ञानु श्रद्धोशेगप्रशांतये वै ऋं तार्गोइसोनाम्पसा
ज्ञासाध्यारसिंततः गोमूचेण सह पीता गुञ्जाष्टं पर्णी इसं तां प्रपर्णीटकां तातत् गुड शोऽनीभयान्वि
तां मध्यस्थेहरीसां हृति श्रुतुपानं तु कथाते जीवं तिषुष्टरीति लित्वमन्ताक्षेष्ट्रं कर्वीस्पवसारं जाजी
चूर्णीपलं पलं दृष्टिं विभीत्वा चूर्णं लिङ्गाज्ञान्वयं तिषुष्टिरुप्यलं तिलतेलघुतं चैव प्रसेकं तु पलदूयं घट्टासर्व
प्रयुक्तयं कर्षेकं तु नुपानयेत् कर्वेवनिविंशतिनां तु कृचूर्णीपलघोड़ा अज्ञानो महिषमूत्रैस्मद्वृष्टेऽग्नि
गोत्तरैः काधयेत्यास्त्रोष्टं तु श्राद्धाशतव्रतिष्ठियेत् श्रुमयानां श्रेतकं तु काध्यावत्तु श्रुमयकं जीवं तेष्टु भया
दायमीत्वामां उनिवारयेत् मंगीमुखर्वलं चूर्णं तु ल्पं तेन प्रप्रस्येत् श्रुमयेषयस्त्रै मधुमध्येयहं
स्त्रियेत् निसंक्षेप्तु श्रद्धिवर्ष्यो त्रिवोक्तार्थप्ररोत्तये ५६ १६ श्रुमयिस्तु शावशयोगमाह ५७ मतोध
कं पलं विंशत् प्रतलोहस्य पंचकं गंधकं च पलं पंचविभित्तिषुणमास्त्रैकं प० याशतपलं योज्यं धा
क्रीपलं शतदूयं सर्वमेकवत्तचूर्णं जिं वारै भवियेद्दिनं मंगोपुनर्विद्वै कुरै भैल्लातवन्हिकारं दहस्ति

शुंडीतुलांगली शीरणीजलनुभीवप्रयोकंप्रसरंद्वेः भावये न्मैर्येदेवं पधान्याभाण्विलोलयेत् स्मि
ग्धभाडेस्त्रितेवादेनित्यनिष्ठद्वयंद्वयं स्मिहसावरयोगोयाच्चिरोषमांसिशांतिक्रन् कुटजत्वात्प
लातोपंचशतपलं काथामष्टाकशीषनुद्दलपूतंसमाहेत् मरिखेपिष्ठलेन्द्रुंडीबालविल्वरसांज
नं मुस्त्तमोवरसालोध्रं समं गोधतिकीफलं पालसाइमतक्कचूर्णीप्रत्येकंततालंपलं कटुजत्वक्
द्वशपलं विशाद्विराहुणंघुतं सवेष्टह्यनिवापाच्च यावल्लोहामुपागतं घुतंस्त्रिग्धसिषेत् भाईमं
द्वितंधान्यगच्छिकं सप्ताहा दुधतार्वादेविदोक्षांसिशांतये यहनीशासक्यासंन्वकुटजायेनशांतयेत्
लेपोयमारनालेनहंसिसम्यदुरांकुरन् भलूतवसयातालंपिष्ठेलेपेनतंजयेत् गुदकुंकुटदीदूधरी
तोयेःपिष्ठाप्रलेपयेत् शुंडीसेधवतोयवीलेपाहन्यानगुदांकुरन् एलोल्वयाहुदेकीला रक्तावापि
नवदूजा उद्गारेन्द्रोगितस्त्रावपधोवाशुनगद्विति वातपित्तवृफान्मथादंदूजाश्चोच्चिरोषजाः लक्ष
गोपूर्ववत्सात्त्वा चिकित्सद्वेगिताश्चिसान् भलूतक्त्रुषष्टीपलं दुर्धंचतत्समं दुष्पाश्चतुर्गुणं

वारि वाध्यं दुष्प्रभोक्तव्यं दुष्प्रतुलं घृतं योज्यं घृतपारं सिंहेत् प्रधुरेविशतातुल्यं हीतार्थम्
यारजः मतलोहं गलं चिंडा व्रते कर्मभयाद्विकं शिष्येस्मिन्धुरेसंविधाभारतीवज्जीवति सप्ताहं प्रथा
कं खारेनियनिधुव्रयं चयं भल्लातदघृतं नामहं तिर्त्यांशसांकिलं भारं तीक्ष्णं समुक्तं तैला
भृग्नवज्जीवत् द्वाविंशतपत्तमाज्यं तुषाग्निरुपं तथावधिः द्वागकां संसंचैव द्वादिमसाप्तलाद्वै
प्रयेकं घृततुल्यं स्या द्वर्भवृणीमिद्विषेत् ग्रामांडं ग्रुषणं मुस्तामज्ञाकिल्वकपिभयोः तिं विणी
धातकीपुष्ट्यं चं दनं रक्तचंदनं उशीर्वात्मुक्त्वा ध्रुं प्रियं गुपदाकेसं मोजिष्ठावर्हीचयं त्वैलाप
त्रकं बुला यष्टि मोचसंचैव उपलं प्रतिकर्षकं सर्वभेदकीक्तं पच्यात् ग्रामाज्यवशकं योज
गेहस्त्रीसांहं नियतुणीक्त्वा पांडुं तु रजुस्तोदमतीसारं कविशरलं च नारायन् ३१ द्वादिमसद्घृतं नाम
रक्तपित्तार्शसांजवेत् सूत्रवैकात्पुल्लवाच्च कात्पत्तमसंग्रहं, तुल्यांशं पद्येच्चान्ते द्वादिमोभै
द्वैस्त्वितः भक्षये नामसंग्रहं तु हंसर्णसिंहेऽरसः ग्रन्थामागस्पदीजाविवन्हेऽर्गार्डीहरीतकी

मुस्ताभनिंवतुल्यांसर्वतुल्यंगुडंभवेत् कर्षकमध्येनिर्गंजीर्णितत्रभाजने स्वयम्भिरु
रसोप्यवभागेत् रसासांजयत् सितामध्याज्ञकर्षकं प्रतुपानं सदापिवेत् मतलाहपत्तद्वंहलो
हांशंगुदगुगुलं दृष्टुल्याभिताशोजास्थिभिस्त्वंक्षिलाजितु तवस्तीरिपलेकंतु अन्यै
षीशकाशण विडंगंविष्टला अथंभुनिंवगजपिषली द्विनिश्चिपिषलीप्रत्वंदेवदासुवन्नलं सं
भवंधनिकातोयं करोरेविविकाविवेत् वयंसजयवभारवेगामुस्तासपत्रकं दंतिवलासभन्नयं
मधुनामोलकीकृतं कर्षमावंसदातादेनामानदप्रभास्ती सर्वशीसिनिहंस्यापांउरोगमंगंध
रं क्षुग्रहंस्थंकासंनानारोगानुरागेत् तवत्त्रागसंवाधमनुपानंप्रवत्तयेत् अथनाहा
मतुपममह शुद्धस्यप्रतलाहस्यपलान्यष्टाहस्यनिन् विक्षुटविष्टलादारीविष्टिमुस्तातुरा
लभः विरातनिन्नक्षनिंवपटोलंकर्तुकामता देवलहविंगनिपपटीप्रतिवर्षकं मध्याज्ञाभांलि
हत्कर्षभर्तीसियहणीजयत् गतर्षितकपरस्तं नाशयद्वागसंचयं खातंलोहमतेनामदेहीद्वंभ

रं परं पद्मधात्रिपलं चूर्णीषत्तानां सतमात्रकं विदुरं मसिर्वं पादवयं चित्तजवालकं मंजिष्ठापिषु
लीमूलं लोध्रं पूर्णपलं तथा प्रत्येकं पलमात्रं स्थापिष्ठलीगजपिष्ठली कुष्ठदासनेशामुस्तारजनी
शारिषिवादूयं इद्वाराणि कामूलं चूर्णभैष्ठपलोक्तिं चतारो नागपुष्पस्य पलमिचूर्णयित्युनः चूर्ण
दृष्टगुणं तोयं द्वाध्यं पाहामरेषकं आदाय वस्त्रपूर्तं तु तुल्यं द्राक्षारसं कुरु शिरापलरमं याज्ञं इष्टेचं
पलषोड्डां तत्पूतानेभिष्ठेत्तमांडुराविशितमाणिते हगेलागंधपत्राणां उद्दीप्तं नागकंसरं
गालुकं त्रिसुकं त्रिप्रतिकर्षेचित्तिष्ठेत् मुखस्थास्त्रितं पक्षां ख्यातोयं द्वन्द्वाणीकः यथेष्टं पा
यण्टम्पं दीप्तमं सर्वे रोयहा अश्चीत्यहणीपांडुश्चयधुं चोवनारायेन् कणागजकुणावक्षिवि
उंगेंद्रयवायवेः वटुकाणिष्ठलीमूलं भाद्रीवारेजमाद्वेः प्रवर्णितं विहं गुच्छसमेः सर्वं शिरागु
गुलुं चूर्णये भवुनारकादत्तवर्षीधर्योगशजकं रन्द्रवात्तमसिगुल्मयहणीपांडितमवेत्
थु श्रीपवेटकालं त्रिसमाह थु शुद्धस्तमतं वंगं तालसिध्मूर्थपलांगलं फुल्लतूलोपलेकेकं

लनुनं तु तु द्युलं कारवल्लार्दैमद्यांहनेकं वटकीक्रतं गुजामावं सरासाहे न ए द्वारेचतां
स्थिपत रन वातवणा भानपशसा रामयेष्वं वटकालकुलां तेयामनुपानं सकथते भलातचिप्
लाहं तीपविचूर्णं समं समं संधवं सवनुल्यां शं भज्जिपत्यपरेजनित महायिनभवते सिद्धं वशं नैव;
पिवेन्द्रु विकटविषलादंतीपविचूर्णं समं समं संधवं सवनुल्यां वन्हिभल्लात संधवं सुभर्व
लंच सामुद्रं लवणं धृतैत्तत्त्वैः छागीमजावसामवैः गामवैः नवमूत्रैः प्रहिषीगर्वभाश्वानं से
षमूत्रविनवयं भावयतोषयेत्तं च रुद्धागजपुटपवत् निष्ठुष्टयं पिवहाज्ञ्य रन वातारासां जयत्
शीर्मामसिरसः भोज्यां रात्रुलग्नं च भशयत् श्रवक्षमलं शामीपत्रं सदेगां सवकं चकं माजील
चमसाज्ञ्यं च गुदे दुर्दीशं साहितं श्रव्यगं क्षेष्वनि गुडी बहतीपिषलोद्युतं धृष्टोयं गुन्ममूत्र
ण अर्हासां रामयेष्वलं स्त्रुत्तीर्णा विशां विष्वा प्रलेपोद्युसां जयत् विष्वलोक्यस्त्रुत्तीर्ण
लेपनं श्रव्यमशसां श्रवक्षमोर्द्वक्षहिन्दुकटुकलां बुपवकं करं जं द्वागमवैष्वण लेपं सवैश्वसा

हितं शास्त्रलोकं ज्ञेः पञ्चतर्त्तेषनं हितं मरीसां निवंश्वसीरज्ञेः पञ्चेः हितं तत्तेषनं मरीसां पिलमु
लं बल्लभलं सहिंगमरीसां लिहत् कुष्ठः शिरीषवीज्ञानिपिण्डलीसैधवं गुडं जलैः पिष्ठं प्रलेषनं स
प्रशास्त्रमांजयत् पिण्डलीमहनेविल्वं दचायाछिक्कोरुं शतांहापुष्टरं कुष्ठं विवरं देवदारुं तुलां
रां कारयत्तलं कल्का नैलं निश्चिपत् तैलक्षणं द्विधायोज्यं पनेतैलावशोषकं श्रशसां पाययु
ज्ञानं तेषुष्मनुपासनं पिष्ठल्यायुमिदं यातं लेषनेमर्दनेहितं गुंजादूष्मांडवीजेश्रसरणेन चवहि
कां लेषणे छाययां दुष्टोगुरुहामरीसां जयत् धृणनालेषनाभर्गैः प्रसवं तिगुहां कुरा संवितं दुष्मू
षिरं ततः संप्रयतेसुरवीः अवर्तमानमुत्सुकतिविनेज्ञो हरतिसकु जलकासविशाश्वं मोचये
द्रक्तं मरीसां तेनैव सुखमाप्नोति उच्यते स्त्रैषिं दिका घृततेला स्त्रैनूनां पादिकाबंधयन्नुदे सु
रोष्मावातपितोऽद्वारा गृह्णां तिमवाप्रयत् गंधकं हृषुपाकीरा स्त्रापिष्ठानेतैलेन शिंदिका श्लेष्यरण
हरयथाता सुर्दोक्ष्माबुधेन्नुदे पूर्वेषसे गवीतकैः शास्त्रं चंपथ्यमाचरेत् श्रशसाषट् प्रकारणां

तद्वाचनिगद्यते कणिथं दात्रिमं विल्लं कुलं थं पानयेज्जले॒ पाकानं निषिपेचाज्यं युषं पिनासज्जिद्
वेत् क्षिगमूलं कुलं भुम्भु प्रवृक्षयुषमावरत सघृतं वातो गोद्यं पथा पैधरी रोगिणं मूल कमान्तु नु
ष्टाणं युषं स्यात्तुलुभं वं सतेत्तं भेषभोद्यनं भरसां पथमावरेत् पिण्डीपिण्डीमूलं च गोवि
चक्नाशे॒ भूष्मान्वितवं द्रूपायुषं साज्यं विहेषजं कणिथं पिण्डीमूलं पिण्डीदिल्लहात्रिमं शुं
ठीतत्रेणा संभृतं रसं जांगलमापजं संयुक्तगचयेद्युषं पथं लाशीसांहितं विषयमिदुपत्राणि शार्दि
यश्चित्तस्यवा दुरालभायासणीक्षायदुलापं सपांशयत् पवतुलं वालविल्लं पिष्ठुधः पंककोलकं
पदाचदात्रिमट्रौवै॒ प्रधृतनविलोलयेत् सिंधु द्रुक्युतं भस्यं भाजनं पूर्णसंजयेत् वन्हिमूलं तवं प
ष्टूतत्रेणुं भं प्रलैपयेत् तवं तवं स्तुतं पोज्यं श्रुतं प्राप्नानभोजनै॒ तदृत्यथ्युतं तवं यानितत्रमे
ववा श्रुतं प्रिंदीपनं रुच्या गोजयेतानभोजनै॒ लाज्ञातत्रेणा संलं द्यागवौं मृदग्निरुग्नं तये तवतं इतजां
पणां दीपकां संधवान्वितं पिवेच्छुलाशीसांद्यां सतत्राहितस्वभयागुरुं बृषिपिण्डीमूलमज्जान्तु शुंठीसंधव

तुल्यम् । पिवेतत्रेण असार्गीष्विवाहयरण्जयेन चालान्तेष्टुषाद्विंशु सेधवं तत्र संपिवेत् असार्गीष्विवेत
तत्र तथा दत्र पीलपलान्ति वृहा तीकंटकायुक्तिः बीजद्रावैलिपेत्रघुरे तस्मिन्दृश्वोक्षिपेतकं प्रतः
पानेनभोजनं योजयेत्तिनाचिव भ्रमेष्टोधामवीसांविल धनिकापृष्ठलीमूलं हपुषाजीरकद्वयं कर्त्ता
रं पिपालीयुग्मं यवानिवन्हिसेंधनं तुल्यचूर्णं तिक्रमांडुच्छ्रापस्तदिनावधि योजयेन्नासांहं तिसमाप्तं
पानभोजनं हीपनं रेचनं बुल्यं वृपत्रात्तानुलोभकं हस्तेपादेमुखेनाभ्यां लोषावषण्यागुरुं हपाश्वे
यालमहश्वद्वितीलाज्वरेष्टिः रक्षातिसारस्क्रास्यमर्यादिसमारणं तितं यसाध्यसाधकर्त्तव्याचिकि
त्सारं किरणेष्टिः प्रतसुताकैभ्रतोहाकैविष्टं गंधं समं समं प्रवृत्तुल्यांश्च मल्लातपलमेकत्रकारयत्
द्रौवेष्टरणकंटकद्वयः वल्लवमर्यादिनव्यं माषमाचान्तिहवाज्ञायसाधानश्च सांजयेन मरित्वं पिपाली
शंगीवान्हेत्रमगुणान्नं सर्वेषां दृगुणं योज्यं सरुणापृष्ठयसमं सर्वतुल्यं गुरुं योज्यं कर्त्तव्यं भक्षयेत्तु
पानादरामेयादतीक्षुर्गीधावक्षचित्वं । १५३४४ कृपलदूद्वं सर्वतुल्यं दुर्शलमा यतेषां घोड्यागुणः न

लेः काधविपाचयेत् पास्योषं समाहत्यवस्थाप्रतं सुशीतलं प्रियं गुणिष्ठलीहारीपैषयेत् मधुसर्पिष्ठा
जननघृतभांडनुलेपयैतत्त्वनिभिषेत् चतुष्प्रत्यलसितांकाखंधायेपक्षं सुरक्षयेत् यथाशक्तिपैवेन्नियंक्षा
धानशर्सांजयेत् हरोग्रहणीपांडुमंदाश्रिंचविनाशयेत् पातासर्पिष्ठदेख्यातंविटुवेषंचानुलोभकं
विलंदुगत्तमार्द्धीयगनिचूर्णयेष्टपृथक् प्रयोक्तुसहपात्रापैवेष्टगंस्किनांतये देविकाकंटकापिभ्यां
कलंचापिचतुर्युरोः कल्पतुल्यं घृतं योज्यघृतशर्षावेषोनयेत् भाजनतेषनपानजयस्त्रिमार्गसांकि
ल शिरित्तिर्त्तिलभानं रसमंस्त्रेः सुसंस्कृतं वास्त्रकारित्वद्वृत्तीर्णाकंवीतापसांप्रतं भक्षयेत्
नरात्म्यन्तं पानार्धमदिग्द्वारा पस्त्रवाकांजिवं रसांगतवृत्तिनुलोभनि गोधारद्वागुरुस्त्रोद्वादेष्व
स्त्रोभंजलकणा क्षत्रान्वर्षमेत्येषाहं वास्यापिदास्यते रसः श्रवेष्वरोपत्र श्रमयागुरुमुष्टि
का शुंबीसाद्युतं निष्ठंलग्नात् ग्लेषमार्णसांजयेत् सर्वांकासमर्द्दिक्षियुग्मानीक्षुलकं सुपक्षेण
जयेताकंपथंगाध्यमंडुलः कुसुभमदुपश्चालिभारग्नेतपानयेत् भक्षयेत् तुर्गत्तमांतैस्त्वपम

ग्रिरसस्तथा निष्कृद्यत्वयांनियं गुजारानं दभैरः कपिष्ठविल्पन्नाच सुंगीमेधवतुल्यकं पिवेत
केरणभरीत्तैप्रिवाहग्रहणीजयेत् यात्तात्तैरुषात्तिंगुसेंधवंत्रसंपिवेत् यरोघ्रितेन तत्रणात्वादेत्पी
लपलग्निं वृहतीकृत्वायुनेऽवीजद्वेषः सिपेत्पूर्वे तस्मिद्वराव्यासिपतत्रं प्राप्तः यानौरभोजनं योजये
देवतनोक्तिं श्लेषमाध्यामर्शसांक्षित् धनिकापिष्यलीमूलं हुषाजीस्तद्युप्यं कर्णोर्पिष्यलीयुग्रंयगानि
वास्त्वैसंधवं तुल्यं त्रितीयभाउषित्यापक्षद्विनवधि योजयैस्त्वर्णांहंति सात्म्यं वापान् भाजनं हीपनं
पावनं पवल्यं काषायात्तुलोमनं हस्तेपादेमुखेनाभ्यां रोभावृष्टयोगुटे हृतणाभीशत्तमेहश्वलु
द्वितीयाज्ञरोक्षिः एकात्मिसाश्रुकाश्यपीमार्गीसिमारण्यांत्ये यसाध्य स्थाध कलेया चिकित्सार्गोक्त
रोतिसः ६३ युथपानायतत्त्वलक्षणमाह ६४ मतसत्ताकेनामश्वगंधकंवसमंसमं शूर्विल्यांश
मत्त्वातपत्तमेकत्त्वाश्येत् इवेऽसुरणकं दौधेऽत्वल्वेमध्येत्वयं माषमात्रं लिहत्वाज्यै एसाध्यान्
शूसिंजयेत् परिवंपिष्यलीर्हंगीवल्लवमगुणोन्नं सर्वेषांहृषुणं योज्यसूर्यं पषयेत्समं सर्व

तुल्यं गुरुं योजयं कर्षकं भक्षये दत् पागवाशमधारं तीरुर्वीधा ग्रीष्मविवरं २५३४४४५४८दृढ़सरे
 तुल्यं दुरालभा यतेषां लोडर गुणः जले वाधवि पाचयत् पास्त्राषं समाहस वस्त्रपूतं सुरीतलं
 प्रियं गुप्त्यलीहारी पिषये नमधु सप्तिषि अनेन घट्यां उत्तेषयत्तचान्विषेन चतुष्यलवितां धा
 नेधान्ये पक्षं सुरक्षयेत् गथाशक्तिपूर्विक्षयं मसाधामरो सांज १ यत् हरागग्रहणीपांडु मंदाश्चिं
 चविनाशयत् पादासर्विरं ख्यातं विट्ठेयं च तुलोमकुं छ अथ अशोलेषमाह छ विलं
 दुरालभागुर्वीयगनिचूर्णीयत्पथकु प्रस्तकं तु सहापागविवस्त्रां सिनां तय दुष्प्रकाकर्तवयि
 भ्यां कल्कं चापिचतुर्गुणः कल्कतुल्यं घुतेषज्यघुतेषवं विषयत् भाजनेलेपनेपानेजयलिप्तस्थ
 सांविले श्रियितिनीरित्याभाहानं रसमन्त्वेस्ससंस्तुतं वासन्तराहिवि दृढ़तीराकं तीताधसां
 प्रतं भक्षयेद्वत् रात्यन्वेषपानाधीमिदिग्यसरा मस्तकांजिकं रसलं वातवर्चीतुलोमनि गोधाव
 द्वागलोष्टाणां मांसं पवं लणोजयत् मूल्यमंसरणं वंहु पुरपाकेन पक्षयेत् भक्षयत्तेललवणः

दीपनंगुरजांतकं अरोहितसारयहणी अग्निमंधयावलीयसा तसात्सर्वप्रयत्नेन वंचिमेवाचरी
 पयेत् इष्टैः पाचैरेव जयेनेषां तुलीलया छ नाभिलेपमाह छ सुवद्धिकाविउद्देतीभल्लातवि
 कटुंवा अर्कवंचिसुशाश्विः पिष्टालेपार्द्धसांजयेत् शिरिषलांगलीभ्यां तुम्लंतोयेनपेषयेत् अनेन
 नाभिलेपेन सवेतश्चतुरंगुलं अभ्यंतेरेणनिर्द्वावासम्लानिपतंतिते लोध्रंलांगलिकाम्लंगवास्तिनि
 रसांजनं पूर्विनाभिलेपेन सम्लेनपतंतिते छ अथ अश्वसिंहदक्षानमंवमाह छ अस्य अर्गी
 शल्लहरमंवस्यावसिष्टकृष्णः रुद्रोदेवता विश्वरुद्धुंदः अमुकस्पृश्वरुद्धुपरिहारार्थविनियोगः छ
 छ भितिभितित्विभांतवासिनीगरतविषतव जनीरोशलेगसंभवेनाशाश्विगुरुशोशिताऽस्मि
 नाभिमंवितं पानीयं पिवेत् कासेशलीमहाकाली माताम्भवंतिग्रुषुगदुकिंविनिवृतं यग्निमांवाश्वा
 षुविद्यां न तस्य कुले अश्वमिवति येधीशमानां संगंणहातिसजंदामवति छ छ नमो रुद्राय अष्टौव्रां
 ल्लान याहयितासिध्यति तदोरुद्रोद्वं साहमवेत् युससिद्धिः अनेन मंवेणा सप्ताभिमंवितं जलं निसं

पिवेत् ७ श्री ७ इति श्री पादोपदीपत्रश्रीनियनाथसिद्धिरचितेरसरत्वावरेरसेंद्रवंडे अमरोति
वारणानामपञ्चदरोपदेशः १५ ७ श्री ७ श्रीगमः वारणाम ७ अथग्रहणीचिकिसामा
ह ७ अग्राशानाहजीणाहौवेगराधातिमैधुनात् अतिसारेनिवेत्तु साहिताहारसेवनात् अग्रिमार्घं
भवेत्तेनग्रहणीसंभवेनणां सामंपदं सरनं तामुहुविद्मुहुः इवं मगंधं स्ववेत्तेष्ठं अन्तर्लग्नं विद्वलसयं च
गुदुन् स्पष्टकं तग्रहणीश्वर्तलसणं ७ अथवातग्रहणीमाह ७ दं ग्रास्यशोषहृषीगतस्त्राकासनिष्ठि
का अन्त्रेजीर्णसदाध्मानं भुनेस्वास्त्रां सणं भवेत् विग्रावं तुत्तुष्टुमां संसरदं सवेनं संयोगं
पास्त्रावकासश्वासमजीणीता ग्रहणीवात्ताज्ञेष्टादीपनेस्तामुणवरत् ७ अथवडवामुणवरसमाहे ७
गुदुसतं संगंधं मत्तां वाध्यटं कणं सामुद्रं चयनवक्षारं सज्जुसैं धवनागरत् ७ अपामागस्यवक्षारं पला
शावरणाद्यं प्रसेकं सूततुल्यं स्पानशांडीयन्नेनमर्देयत् हस्तेकं यर्णीद्वै श्वांलियं धृतितापुरेत्तुषु
माषदं भक्षणेत्रियं सोयं वडवामुखः पणाग्रिविकटुं पावा इति वावृहतिद्युयं विसारेंद्रयवाजाजी

विषारेयोमोवरसम्भवा मद्येहि जयाद्रावेः स्त्रोष्णं पश्चांच सप्तधा । सोवत्रक्त्वा दोषं निश्चार्धमधुनाति
 हेत् वंक्षिरुंहीष्विरुंविलंलवणं पश्चयत्सपं पिवेतुष्टांबुनाचानुवानोभांगहर्वंजयेत् पुरीषंयस्त्रुष्टे
 एव क्विनताद्विमुन्तुति सघृतंलवणं पानयोजयेत् रम्भांतये छ् अथपल्लारिष्टासवमार् छ् पथाचेत्
 यवाहिंगुवराचाति विषाकृता सुखेलसंपिष्टारालात्तिन्नजनेः पिवेत् पथाधाचीफलेन्द्रं प्रसाकंरल
 षोडशी किशाल्लाग्निविषानं फ्राद्वृद्धपलंपलं पंचमिंसंसप्तलताय सर्वं वृण्डं विषायेत् पाद्वृष्टांवस्थप्र
 तं द्रक्त्वा ज्यभाजनेष्विपेत् गुडंशतपलंतव्विष्टापक्षं संक्षयत् पानेनगहणीपांड वासश्वासारीसंजये
 त् पल्लारिष्टासंख्याते नानारोगहर्वंपां यवानिविषालीमूलं छत्रवीजं सुवर्वलं पिष्टालीचेविकामुंही
 विद्वन्नीरक्तं बुरुः हिंगुष्णंयस्त्रिमुष्ट अश्वगंसिपत्रेष्वलं विवक्तंपत्रहंदेवालवे नामकं सरं तुगेलाप्रति
 वशंशिं सर्वं वृण्डानं तवं सर्वं भान्डं सुरक्षयत् समाहृतोपवेत्रित्यं प्रहरणपराहिति
 प्रणुत् यजयेद्वजनपाने राल्पुर्वैवनामयेत् विष्टकं संविद्वायायुग्रहणीरोगमुहृत् छ् पित्रगहणीमार्

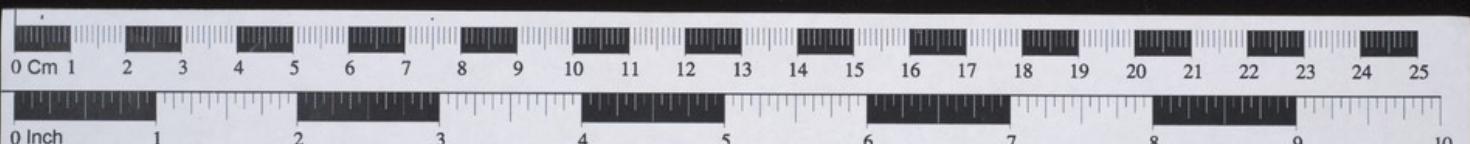
मुद्रितापबृ

श्रीगणेशायनमः श्रीवेंकटेशायनमः श्रीपञ्चतरिनेनमः श्रीरस्त् ७ स्वस्त्रास्त्रस्खानदातारैसर्वेषां
जगतांगुरै भवरोगहरैवं विकांचंद्रश्चरै रसोपरसलोहानांतैलप्रत्यवैषः सह मुसाधं प्रशयोपते कथ
तेरसरोधनां वैद्यानां विषयाधीनां चहितायच गायीनां कौतुकाधीयवभानां देहसिद्धये मंडिणां मंत्रसिद्ध
र्थविविधाश्रव्येकारकं पंचमंठमिदंशास्त्रं साधकानांहितंप्रिये रसरं देतुवैद्यानां गाधीनां
गाधीनां गाधिरवंसेचवधानांवरसायनं मंविणांमंवरं उत्तरसामसिद्धिप्रजायते सुवरेणात्मसंदेहसत्त्वाधिनिलोकयेत्
स्तोहंतिज्ञरामुसंमृच्छितोगाधीघानर्हं अलेविषेऽगति वैद्युसताल्कपादरः मारयज्ञारितं सतंगं धर्वेवम्
षुगेत् वधस्याधिभावज्ञेरसस्येवंविधागतिः दायहीनेरसोद्धृत्यैमृच्छितस्तज्ञार्दनः मारितोरद्दृस्यप्रस्यवंक्षा
क्षामहश्वरः वेद्धकोद्देहतोहानांसत्तसाक्षान्महेश्वरः वेद्धकोद्देहतोहानांसत्तसाक्षास्त्रहृषिकः दर्शनादरसो
द्वैवैवंसहयांगयोहृति स्फृतेननसंदेह च्यगम्यागमनापहा दिपुनः भृषिणादवं दग्धिपरमंपदं च्यत्यमात्रप्र
योगितादर्शिक्ष्वप्रसंगतः भृषिप्रमाणेणादरत्वादेष्ट्रिभासेषिकः रसवद्योभवद्वैकानुषेमप्लकादलिः च्यसुरंस्त्वा

क्रिमः ५

श्री

१

The Wellcome Library

